

Quod in seipso delectans et hominada
 Collegi pariter et per addeu mte
 Transgressus vnde piumq; scilicet p
 Et mentis fides pnce munda p
 Oppressor blasphemus huius omni adulter
 pampirey sup hys p de vobis ad illud
 Ad papam clarum pnce pampirey
 Et dicitur Simon candeus celestis lig
 fuisse plun nolens opire ligatus

Inc. 133

Inum. 133.

Emply. hic liber 12 9730
de Shrotongh
in Curia 5 h 9 9
12 9730

Confessiones leanthoum

De iur. Jo. et Can. 146
ca 1187

Hann. 1169 ?

H. 1167, 6Kw. 2124 (Wiel. 146)

Enc. Qu. 133

Bibl. Jag.

Confessionale Antonini

Summa p[er] de p[ar]te seu auctoritate confessoris

Incipit Summa confessionis utili-

ssima. in qua agitur. quò se habere debeat cōfessor erga penitētem in confessionibus audiendis. quam edidit reuerendissimus vir ac in Christo pater dñs frater Anthoni- nus Archiepiscopus floren. oronis fratru predicatorum

Ceterum scrutantes scrutinio a. lxiij. Scrutinium quod est confessio vel inquisitio in quorū penitēs scrutat p[er]sciām suā et p[er]fessor cū eo scrutās q[uo]d est p[er]fessor. q[ui] in hoc p[re]t triplici- ter debeat. Quia vel p[er] maliciā absolūdo. quē scit nō posse. vel p[er] ignorātiā nesciendo discernē inter lepram et leprā et quē possit nō possit absolūere. vel p[er] infirmitatē cupis- centie inde sumēdo occasiōes malorū ex auditu dñi incau- te se habz. vii August. de penit. di. vi. c. i. Caveat spūalis in- d[ist]inctio sicut nō p[er]mittit crimē neq[ue]tie. ita nō careat munere sciētie. Ex quibus xbis innuit. q[uo]d cōfessor siue sacerdos d[eb]et habere illa tria ex auctoritate Augu. pallegat a. Prio po- testatē in foro cōscie. ut si iudex sit spūalis. Secūdo cōfer- nae puritatē vite sile. ne p[er]mittat crimē neq[ue]tie. Tercio ha- bere sufficientē scie claritatē. ut nō careat mūere sciētie

Capitulū priuū de p[ar]te seu auctoritate p[er]fessor. et q[uo]d possit vel nō possit audire confessiones.

Notandū p[ri]mo est q[uo]d nō sacerdos. et si possit audire cōfessiōes in casu mortis. non tñ absolūere p[ot]est. alias si absoluit ut sacerdos indicatiue scdm quosdā in- currit irregularitatē. sicut si celebraret. Hoc tamē est dubi- um. q[uia] non est in iure exp[re]ssum sicut de celebratē. vii nō vi- det. in gl[os]is. extra d[ist]inctio sen. excōi. c. is q[ui] li. vi. Ibi em̄ d[icitu]r q[uo]d nō incurrit q[uo]s irregularitatē p[ro]pter aliq[uo]d delictū. q[uia] nō est in iure exp[re]ssum. et p[er]fessus tali nō sacerdoti tenet iterū cōfite- ri. rō est q[uia] sol[us] sacerdotib[us] dictū est. quorū remisistis pec- cata r[ati]o. Jo. 4. Nec tamē a quolibz sacerdote p[ot]est q[uo]s absolui sed a p[ro]po aut altero de licētia ei[us]. Un̄ d[icitu]r de peni. et remis- in c. ois. q[uo]d q[ui]libz semel in āno p[re]fiteat[ur] omnia peccata sua p[ro]p[ri]o sacerdoti. et de peni. di. vi. c. placuit. rō est q[uia] nō potest q[uo]s solūe ligare eū. q[ui] sibi p[re]fiteat[ur]. nisi h[ab]eat iurisdic[ti]ōes super eū Si aut[em] sit p[ro]p[ri]us p[re]latus. et nō sacerdos. sicut curatus

episcopus non sacerdos potest absolue p aliu pmittendo
hoc alteri. Sed nota q ppr^o sacerdos aliter intelligit cu
dr q qlibet dz. pnteri ppr^o sacerdoti. z aliter cu dr q de
licentia ppr^o sacerdotis pt alteri cōfiteri. Na pmo casu
dr ppr^o sacerdos qcuqz habet ptatem absoluedi ordinari
am l' delegatā siue sit cōis siue sit singularis. q actor seq
tur forū rei. sz est in elcōe eius. qz forū de multis seqt. nisi
sit actio real in q seqt forū rei de q agit. Et q in foro pe/
nitēcie idē est actor z reus inde est q idē seipm pt accusa
re corā quocūqz pssore de oibz q illū possit absolue de cri
mine vbiqz cōmisso. qz h' absolutō nō respicit territorū
sicut alia rōne rei vl' delicti. Propter qd. Hosti. q qlibet
bz tres sacerdotes ppr^{os} ordiare. curatū de c' prochia
eibem suū z papā. Bz in secūdo casu ppr^o sacerdos de
c' licētia pt alteri pnteri. intelligit stricti. ille q d iure suo
ordinario hoc bz. nō ex pmissione. z sic intelligit. c. ois eq/
uoce loq de ppr^o sacerdote fm oēs. Na pstat q ad imple
dum illd pceptū de cōfiteōdo semel in āno oia peccata sua
pprio sacerdoti. ita sufficit pnteri vicario curati. sicut ip
met curato. z tū ad cōfiteūdū alteri nō sufficet accipe licē
tiā ab ei' vicario sicut sufficeret ab ipomet curato. Quā re
spectu pmi vicari' est ppr^o sacerdos. sz nō respēcū scōi. vñ
si possit qz cōfiteri vicario curati. tū ipē vicari' nō potest
dare licētiā illi q alteri pntear. hec. De. de. pal. in luj. di.
cxij. Caplm sequidū de ordinario cōfessore quo ad eccle
siasticas. psoas z clericos.

Sciendū est q papa qz nō bz supiorē a xpo. nec a
concilio quoz babz psum pssorē qz duxerit eli
gēdū. q auctoritate xpi pt eū absolue. vl' ligare
in foro pntiali. at in foro exteriori. q ipē n pt ligari vin/
culo excoīcatōis a q indigeat absolui. z p hoc nō optet a
xpo sibi pmitti. qz tū pt ligari viclo pccati sic z alij. ppta
indiget remedio. sicut z alij. qz nec xps dimisit eū sine res
medio. id hoc pcessit. vt sicut a pncipio qlibz potēat qsliz
volentē se sibi subicē absolue. ita z nūc quo ad illū q nulli
est subiect'. sicut papa. Si xpo excoīcat' eligat in papā aū
qz cōsentiat supiorē bz a quo absolui pt. sz si p' assentiat
absolui postea nō pt. sed nec indigz. qz nulli legi subest. Na
expositia q arcet excoīcatū z cōione fidelū z pceptōne

et collatione sacrorum ipsam non ligat. propter quod excommunicatus non impedit electum nec electiones ipsam. Qui vero sunt de familia pape bene sunt summi pontificum proprii sacerdotes cum papa. quia nulli alij subditi. Secus est autem de capellanis eius quia per modum sunt dispensati. quia per hoc non sunt ab alijs exempti.

De cardinalibus.

De cardinalibus autem qui sunt episcopi ipsi non minus bene quam alij episcopi. scilicet libere possunt eligere. Idem si sunt legati. qui sunt prelati excepti. Si vero sunt simplices cardinales nec episcopi nec legati. dicit Hostiensis eos non habere nisi papam et summum pontificum et quoniam immediate sunt sub papa. et per ipsos excepti non tamen possunt sibi eligere professores sine ipsi aut summi pontificum licentia. quia non sunt prelati sed coadiutores prelati et pastores licet sint presbiteri cardinales et ideo tunc quando habeant licentiam a papa. familia vero communis aliorum obliuiscit eorum cardinalium possunt sibi eligere professores. quia de consuetudine sunt subditi eis. sue sacerdotes sint sue non. Alii forte summi pontificum. quia est qui curat respectum omnium mansionariorum curie pape quorum ipse papa est quasi episcopus proprius. hec per de palam in iij.

De patriarchis et alijs.

Patriarche archiepiscopi episcopi bene proprios sacerdotes suos immediate superiores. ut episcopus archiepiscopum ille prelatum ille patriarcha ille papa. et hoc nisi sint excepti. nichilominus omnes isti possunt sibi eligere confessorem et de peccatis et remissionem. scilicet qui possunt eos absolue non solum de occultis sed et de manifestis. et notorijs etiam archiepiscopo inuito et et a vinculo excommunicationis maioris et minoris et mutare vota. et relaxare iuramenta. et omnia alia propter que non esset consulenda sedes apostolica. licet Hostiensis dicat prius. et illud prius tenet frater Bartholomeus in pisanella professio. iij. §. xvi. Nec obstat quod in illo. c. si non fit mentio nisi de absolutione a peccatis. quia cum intentio papae sit ipsis episcopis quibus est que semper ad archiepiscopum recurrere et graviter ad papam ita. prout eis per professorem ab eis electum sicut prouisum est inferioribus episcoporum per ipsos episcopos. ideo de omni peccato et vinculo de quo potest episcopus absolue inferiorum et electus ab eo potest ipsam absolue. et in omni casu in quo potest episcopus dispensare cum inferioribus ille cum episcopo quia ibi eadem ratio et idem ius. Et sicut bene dicit Hostiensis. Istud privilegium non potest per hoc quod venit Romam. quia ibi non distinguit ubique fit. sed si definit esse episcopus. puta quia a iij

cedit loco et dignitati forte perdit privilegium datum episcopi
cop? quia ipse non plus habet episcopi dignitatem si vero cedit loco et
non dignitati non perdit. Ratio quia aliqui probant quod professor ab episcopo
electus non potest eum absolute a vinculo excommunicationis esse quia non
non habet potestatem nisi ex electione episcopi. Sed ad hoc respondetur quod non
ab episcopo eligente. Et si iure permittente habet potestatem ille scilicet qui eligunt
ab illis qui per litteras penitentiario habent quod possint sibi eligere
professorem ab ipso penitentiario non ab eligentibus habet auctoritatem.
Sicut cum episcopus committit fratribus quos per eligit ipsi sunt
penitentiarii platonum non eligentium. Et quod etiam dicitur quod si ille elec-
tus ab episcopo in confessorem esset excommunicatus minori unum quod cum eligetur
ad hoc possit absolute quod ligatus minori habet possit perferre sacra-
menta non tamen eligi. Respondetur quod non valet istud quia intelli-
gitur de electione ad dignitatem immo et si quando ab episcopo eligatur
confessor essent tunc ambo ipse et electus ligati maiori ad huc non
impediret factum dummodo electus ille qui absoluit non sit ligatus
maiori nec suspensus. hec per de pal. in iij. dist. xvj. q. iij.
Relati exempti habent sibi privilegium cum episcopis in eligendo libere
confessorum. nam ex qui sunt exempti et plati sicut multi sunt ab-
bates ex hoc ipso habent istud privilegium quia si esset eis
adire papam novum per licentiam petendi. Si autem sic sunt exempti
tunc non plati non habent istud privilegium. ubi gratia. Sed subditi
collegii exempti seculares et regulares quod est exemptum in capi-
te et in membris habent enim immediate suis plati petere non
alijs nisi de licentia ipsorum. Si autem sic sunt exempti contra pa-
pam nec decanum nec propositum habent quod habeat curam ipsorum et ad
hoc non possunt sibi eligere. petunt hoc ipsum a papa vel ei penitentiario
cum alijs nullus possit eos absolvere.

Abbatissa quid possit in spiritualibus.

Similiter nulla abbatissa quamvis iura episcopalia
exerceat ponendo officiales nisi in hoc habeat spe-
ciale privilegium. quod tunc exempta non potest hoc habere
quia non est plati cum non habeat claves iurisdictio-
nis et quod ei officialis excommunicat quod per se ipsa non potest non est auctori-
tas ipsa sed pape. Similiter quod perit quodbus ex commissione
alterius et est delegatus non potest dici platus nisi quod tunc exemptus
quia tamen non est platus non habet hoc privilegium puta subprior in reli-
gione vel prior non eventualis aut conventus sub abbate non
per electionem sed ab ipso abbate ex consilio seniorum potius vel

Institut^o nisi forte qñ mortuo abbate vel pōre ipsi fuerint
quasi ordinarij. qz tūc actio subrogata hz pūilegiū ei^o in lo
co cui^o subrogat. s3 prior q p electōem canonicā instituit
platus est. z iō si est exēptis hz idē pūilegiū ppter qd non
oportz qz pfirmās det sibi ptātem eligēdi p̄fessorē. s. c. nec
cōfirmas l. p̄secrans ep̄m. Nec obstat decretal^{is} ne p dilati
one. ex de pe. z re. Istud n. pūilegiū de eligēdo p̄fessorem
equaliter pcedit ep̄is z miorib^{us} p̄latis exempti. Qñ cū ep̄i
licet immediate subsint archiep̄is. nichilomī^o sine eorū de li
centia hoc pūt ēt q sunt nō exempti. ergo z pōres hoc pūt
licet subsint abbat. b^{us} maiorib^{us} sine licētia eorū cū sint or
dinarij. Si at sunt in dignitate p̄stituti. nō tñ p̄lati. s. c. cātor
thelaurari^{us} sacrista z bñioi p̄sone nō hñt pūilegiū qzuis
exempti. Si nō ēent p̄lati. s3 nō essent p̄lati in foro p̄niali
sicut sunt archidiaconi de pari p̄current. cū ep̄is in foro
causarū. adhuc n̄ puto eos h̄re hoc pūilegiū. s3 solos p̄la
tos. hoc dico qui hñt curā aīarum. Sicut aut vixi de ep̄is
qz q̄dū sunt ep̄i q ad dignitatē retinēt hoc pūilegiū. ita
z de illi^{us} qz dū sunt in p̄latōe. z similiter qui elect^{us} ab eis p̄t
agere cū eis absoluendo. z dispensādo q̄cquit p̄t ep̄s si ei
subessent. Sic elect^{us} ab ep̄o nō potest tātū q̄tū archiep̄s
excepto in sentētia lata a supiori cōtra eos. puta ab archi
episcopo p̄ suffraganeū suū. ab abbate cōtra pōrē p̄uētua
lem sibi subditū. ab huiusmōi. n. nō p̄t absolvere elect^{us} tal
confessor. Quicūqz em̄ pōt eligē vno electo siue mortuo
siue nō mortuo p̄t alium mutare ad placitū. z eo ip̄o q tal
qui potest eligere p̄fitetur alicui videtur ipsum eligere. qz
plus est factis. z mentis intentione eligere quā verbis. iij.
q. vi. c. i. z de ma. z obr. c. legebatur. hec de. de pal. vbi sup
Inferiores p̄lati non exempti. si subsint immediate ep̄is
copo ipsum solum habent cum supioribus pro proprio sa
cerdote. sicut abbates decani prepositi z archiep̄isopi ru
rales. curati vero decanos rurales. z ep̄iscopum quando
ille decanatus est annexus cure. similiter priores qui sunt
sub abbatibus illis. subsint z ep̄iscopis. non p̄lati vero
subsint immediate suis curatis siue abbatibus. siue prio
rib^{us} siue decanis qñ sunt de collegio l. simplicib^{us} curati. qñ
in prochijs suis pōrāt. dīci nō corales s3 sūt ei q p̄e coro

sue sit cātor siue succētor in exterioribus. Sed quantum
ad forū p̄scie sol⁹ decan⁹ v̄ curat⁹ eorū. hec p̄e. de par.
vbi. sup. di. xvij. / Caplin terciū cui dēant laici ordinarie cō

Imp̄erator fm̄ hosiien. de antiquissima / siteri
cōsuetudie confitef capellānis suis. / sic d̄f c̄k
de pe. r̄e. c. li. vj. Nulla p̄suetudine introduci
potest. vt p̄ter p̄priū sacerdoti licēciam aliq̄s
possit sibi eligere p̄fessorē nisi de licētia pape. Rex habet
episcopū siue archiep̄m. in c⁹ citate est sedes regni. d̄f d̄k
sedes l̄ metropol̄ regni nō in q̄ plus morat̄. sed in q̄ iniūgi
t̄ r̄ coronat̄. Principes m̄iores. si h̄nt s̄b se citates pluēs
sibi a sed̄ p̄ncipi l̄ ducat⁹ l̄ cōitat⁹ d̄iciliū sortiūt s̄z si h̄nt
vnā citatē alia p̄ncipaliorē ab vtroz ep̄o l̄ metropolitāo l̄
cētiā p̄fitēdi capiāt fm̄ d̄osti. S̄z hoc nō est verū q̄ntū
ad metropolitānū. q̄ null⁹ s̄b d̄it⁹ suffraganeorū est ei sub
ditus imēdiate nisi q̄n visitat s̄z solū ip̄i suffraganei. V̄n cū
d̄ns illarū citatū in t̄palib⁹. ita suberit ep̄is in sp̄ualib⁹ ac
si esset vnus sicut d̄ns castri subest in sp̄ualib⁹ curato. Idō
sicut metropolitān⁹ nō posset dare licētiā p̄fitēdi honū
h̄nti domos iu diotēsi suffragāeorū ita nec p̄ncipi. De illo
x̄o p̄ncipe q̄ h̄z d̄niū in diuerf diotētib⁹. s̄z nō sup citates
v̄r q̄ ip̄e multomaḡ ab ip̄is ep̄is petē d̄eat boca. in c⁹ di/
otēsi h̄z p̄ncipaliter d̄niū. Lab vtroz si eq̄l̄r in duab⁹. Nō
absurdū ēēt q̄ a tot curat⁹ h̄ret petere q̄t iu suo d̄niō in/
cludūt. Domini x̄o q̄ in eadē diotēsi in diuerf vill h̄nt do
miniū. si in vna h̄nt p̄ncipale d̄niū in q̄ nō sit nisi vna par
rochia tm̄. siue vn⁹ curat⁹ tm̄ illi videt̄ subesse. Sed quādo
nullū habet d̄niū in illa villa q̄ sub sub se nō cōtinet pluēs
parochias. marie si vna n̄ ē p̄ncipalior altera. tūc nulli cu
rato subē s̄z mediate ep̄o. Si x̄o in vna villa sit p̄ncipale
d̄niū in q̄ nō est nisi vna prochia tm̄. vel sunt multe r̄ vna
p̄ncipal. curat⁹ illi⁹ est sibi p̄pri⁹ sacerdos citra ep̄m. B̄ali
ni si nulli b̄rent mātionem nisi fm̄ q̄ assiste r̄q̄rūt nō
huc modo illuc discurrūt vbiq̄ confiteri possunt. vel ep̄i
copis cinitatū. vel curatis in quorum parochijs hospiti/
um eligunt. Si vero p̄ncipaliter alicubi degunt. ibi curatū
habēt illi. in c⁹ prochia hospitii suū sitūit. r̄ de p̄positi
l̄z h̄ant domos pentū ēē balliū r̄ seneschaldiā l̄ p̄posi/
turam. quia p̄ hoc officiū quasi contrabendo sortiūt forū.

Ceteri vero burgenses et alij laici non in potestate constituti illi
curatis subsumunt in quorum prochijs degunt principali. Ut
si in duabus equaliter an quod tunc manet quod confiteri voluit illius
prochie sunt. hec. De de pal. Regulariter ergo confessio si
enda est proprio sacerdoti. unde dicitur Inno. in c. ois extra de pe
ni. et remis. Si quis alieno sacerdoti iusta de causa confiteri potest
sua voluerit. licentia prius postulet et obtineat a proprio sacer
dote cum aliter ipse non posset solvere l. ligat. hec ibi.

*Capitulum lxxiij. in quo notatur vij. casus in quibus quis potest alteri
confiteri quod proprio sacerdoti sine eius licentia*

Nota sunt de de pal. casus octo in quibus
quis potest alteri confiteri quod proprio sacerdoti sine eius
licentia quos ponit Hostien. in summa. Primus
propter indiscretionem sacerdotis proprii et sub hoc
casu comprehenditur quod ipse sacerdos proprius est sollicitator ad
malum l. reuelator confessionis. vel est talis ex confessione immi
net periculum contenti l. confessorii. In hoc igitur casu dicitur Hosti
us quod eo ipso habet licentiam a iure alium ad eundem. de pe. di. vi. c. placu
it. Sed alij dicunt quod tunc debet petere licentiam ab eo vel a superiori
quia. c. ois dicitur quod et iusta causa voluerit alteri confiteri
petat licentiam a proprio sacerdote Et quis quidam hoc in
telligant nisi ex culpa sua hoc procedat. videtur tamen melius etiam
si hoc sit ex culpa sua quod culpa sua non debet alteri nocere. puta
superiori sicut proprio sacerdote mortuo vel excommunicato non eo
ipso licet ire ad alium sed oportet recurrere ad eum si superior adiri
non potest. vel et si est eque defectuosus. tunc quod ad papam non est fa
cilis recursus eo ipso ad alium ire potest. Unde ergo proprius sacerdos
omnino indiscretus et ineptus est a quo tunc non potest adiri sine licentia
petita l. saltim cum licentia petita et si non obtenta potest ire ad alium
dico autem petita quod et sit sit indignus audire non est tamen impotens
committere et in hoc. s. quod debet petere licentiam ab ipso vel ire ad super
iorem per cordat Abo. De. Al. Inno. et Gul. quod si negat ab
eis licentia tunc dicunt predicti quod idem iudicium est de eo quod
de illo quod non habet copiam confessoris. Unde magis debet eligere laico
confiteri. nec in hoc transgreditur precepta ecclesie quod precepta in
ris non se extendunt ultra charitatem nec est fit iniuria sacerdo
ti. quia privilegium metur amittere qui concessa sibi abutitur potest
te. Sed de de pal. dicitur quod tunc potest libere ire ad alium ut patet
superius Et si non posset alium bene et necessitas imineat. dicunt pre

dicti doctores. q. confiteatur peccata sua i genere sine eo
de quo possit malū puenire. **Secūsus casus.**

Secūsus casus est qñ prochiā⁹ trātulit domiciliū suū.
q. tūc definit esse prochiā⁹ pmi sacerdoti. et fit prochiā⁹
illi⁹ ad c^o prochi⁹ se trātulit. Sed si in duab⁹ prochijs hñet
domū. et in vna maneret tpe estiuāli. in alia x^o tpe hyema
li. vt n̄ sit vbiq⁹ so. tit⁹ forū. sed successiue vñ q⁹ habitat mō
hic mō illic. et tūc recipiat sacramēta vbi tūc hitat alias ibi

Tertius casus

Tertius casus est cū est vagabūd⁹. nec hñs nec petēs
domiciliū. tūc iste p̄t p̄fiteri cuilibet curato. l. epō in cui⁹
parochia est imo etiā nō curato videt⁹ q. nulli subdit⁹. s. i
subdit se cui vult. Nam ois sacerdos p̄tatem hz ordinis
iurisdictionis ex suā ordinatōe. Sed subditos hz solū eos q⁹
se ei submittūt. nisi q⁹ vñ iura q⁹ se semel alicui submisit.
fact⁹ ē ei⁹ prochiā⁹ nec p̄t se alijs submittē quousq⁹ de p̄i
mo se subtrahit simplr. nisi de volūtate illi⁹. vñ dr̄ ex de pe
et re. c. si. p̄mittim⁹ eligē. q. d. iure dīno licebat eis eligere.
sed electōne eis subtracta p̄mittim⁹ relaxantes retētiōē
q⁹ possit eligē. Qñ in dicto. c. placuit de penit. di. vi. dicitur
Hinc p̄sensu ei⁹ cui p̄mo se p̄misit. et postea cui penitens
confessus est

Quartus casus.

Quartus casus est si querit domiciliū q⁹ se cōferat quousq⁹
se alicui sub. lat. Et de peregrinis qdē dicendū est q⁹ si sine
licētia curatorū et epōrū. p̄fecti sunt nil p̄uilegij hñt in hoc.
cōcori hoc. s. q⁹ peregrini et negociatores et alij viatores si n̄
habent licētia a suis curatis l. ep̄is. l. sine licētia eorū iter
arripiunt. nō p̄nt ab alijs absolui. Inno. l. oīti. et Buil. Si
autē de licētia epōrū et curatorū. p̄fecti sunt eo ip̄o hñt li
centiā inter p̄tatiuam p̄fitendi cū sine p̄fessione digne pe
grinari nequeāt. si etiā supueniat. pascha cōicare possūt
p̄pter eandem licētiā implicatā. et de casu ep̄ali absolui.
quia ep̄s nō retinendo sibi auctoritatē licētiando p̄gnos
et hoc ip̄o videt⁹ eis dāe licētiā p̄fitendi de casib⁹ ep̄alib⁹
sicut curat⁹. **De mercatoribus** autē si nūsq⁹ hñent domici
ciliū. nisi sp̄ sequendo nundinas idē iudiciū est qd̄ de vaga
bundis. et idē si in loco suo tenēt hospiciū. s. nō declināt il
luc in pascha cōiter. Non oīn nō vident⁹ ibi hñe domiciliū
quo ad sacramēta. Et idem de familia p̄ncipis l. balluiā

unquā in eodem statu pmanent de quo licet ipsi teneant
hospiciū alibi nec tamē illō declināt nisi ad horā. isti vagā
bundi censentur. Idem de familia epī laica. qz nō sic habz
ius in ea sicut cardinales. Et si essent de diotēsi ipā de ei
licentia p̄fiteantur. Si at de alia ex quo ei hospitiiū dimise
runt. qz p diotēsim vagant respectu illius diotēsis vagabū
di reputant. et de licentia epī illi. et cum sibi curati. ad c
prochiā veniūt p̄teriti p̄nt. **¶ Quintus casus**
¶ Quintus ca^o est rōne dilecti. v. q. 3. c. placuit. qz qdam
dicūt esse verū tunc solū qñ p hoc est excōicat^o a plato lo
ci illi. ppter illō pctm sicut p̄uenit fieri in futurū. et huius
quorū ignorat auctores. mittend^o est tal^o ad excōicatorē
absoluend^o ab eo s; si pctm est occultū. p. p̄ hoc n̄ sit exco
municat^o p̄t de hoc p̄teriti. p̄prio sacerdoti. vt d̄r in sūma
p̄lani. **¶** Fran. caba. refert. Laudē. tenē qz curati. et fr̄s
admissi ad audiendū p̄fessiones sūm formā clemē. dudū p̄nt
audiē et absoluerē peccata p̄missa. nō solū in diotēsi. s; et
territoriū diotēsis dum p̄ntentes se p̄nt ill^o p̄teriti. i. qz sint
illi^o diotēsis. vel prochie quo ad curatos.

¶ Sextus casus.

¶ Sextus ca^o rōe studij et scolares et si nō sint moraturi
nisi p̄anū in studio. v. q. nō hnt de spatio. t. ab epō. v. ca^o plus
pittulo. de c^o licētia ibi sunt. qz sic disponūt. v. de prochiā
in parochiā mutāt. Et illi xō scolari b^o q veniunt de omni
pte regni ad plamētum parisi^o cum rex reputet se fiscum
nō cognoscens supiorem in toto orbe videtur qz ibi possit
confiteri epō et curato in quorum prochijs domos cōdu
cunt. sicut olim in tempe Impator Rome erat ibi cōis pa
tria. et q̄cūqz illuc veniebat hēbat indicem suum. s. p̄torē
peregrinum. Sed p̄trarium est verum. s. qz nō p̄nt absoluti
rōne plamenti. si nō habent licētiā a suis p̄latis. quia ex
Parisijs non habet p̄tatem in spiritualibus. nec in cete
ris partibus regni. Episcopus autē non potest in spiritua
libus soli sue diotēsi. solum em̄. Rome vbi est sedes pape
in spiritualibus omnibus est patria cōmunis. sicut eccl^{ia}
cathedralis omnibus de diotēsi. unde in curia romana si
cut curato suo sūmo p̄nario d̄ oī loco mūdi p̄t p̄teriti. et
p̄natiariis simplicib^o sic vicari^o sui curati. **¶ Septim^o casus**
¶ Septim^o casus est rōe nēcitatis qñ cēt i mort^o articulo

tunc omnis sacerdos ab ecclesia nō p̄missus auctoritate su-
ris sit p̄pri⁹ sacerdos. et de offi. or. c. pastoralis. et hoc qđ ha-
betur de cōse. di. iij. c. sanctū videt. qđ etiā laic⁹ in b̄mōt ne-
cessitate possit et excoīcatū recōsiliare ecclie. si nō est ip̄e p̄-
cisus nō tñ p̄t absolue a peccatis audiendo confessiones.

Octauus casus.

Octau⁹ casus qđ pōit Hosti. est. si sacerdos nō p̄pri⁹ po-
nat spem in ratihabitōe p̄pri⁹ sacerdotis. s; ut dī in sūma
pisana et bñ. iste ca⁹ cōtē nō tenet. cui⁹ rōnem assignat. De.
de pal. nulla em̄ ratihabitio p̄firmat sacramentū qđ nullū
fuit. q; et si nō in sacramētū ratihabitio saltē pape valē potest
quia illā solēnitatē mutat p̄t. sicut de ecclia p nō ep̄m de/
dicata sola ratihabitōe pape dedicata l' recōsiliata reputa-
tur. et de cōse. ec. vel al. c. aq. tñ in sacramētū valē nō p̄t. quia
illa papa mutat nō p̄t. q; r̄gula iuris est qđ ratihabitio re-
trahit. et mādato p̄p̄atnr. qñ solo mādato et a p̄ncipio
res agi p̄t. in talib⁹ at locū nō h; qñ. s. essentia sacramēti de-
ficit. q; tūc totū iterandū est. De essentia aut absolutōis
est p̄tās iurisdictionis. quā p̄tātē erga talem nō h; ex hoc qđ
ponit spem in ratihabitione

Quis possit cōmittere. et quis nō audiētia p̄fessionū.

Capitulum quintum

Octa sūm De. de pal. in iij. di. xvij. qđ oīs sacer-
dos p̄prius qđ iure ordinario potest audire p̄fessi-
onem. pōt hoc ip̄m alteri p̄mittere. q; h; causā
meri imperij et q; quicūq; p̄ electōes hab; curā aiarū est or-
dinari⁹. idō omnis talis p̄t licentiare q̄libet subditū cure
sue alteri cōfiteri. Atē ordinari⁹ est q̄cūq; ex officio sibi an-
nexo hoc h; liz nō sit p̄ electōnem. Atē gerēs vicē curati p̄
legem v' p̄suetudinē. sicut fact⁹ p̄or p̄ abbatē. qđ viuēte ab-
bate erat delegatus non potēs subdelegare. eo mortuo l'
amotō eius vices in om̄ibus obtinēs est quasi ordinarius
delegatus quantū ad hoc. vnde licentiare potest sibi sub-
ditos de confessione. Idem videtur de subpriorē amotō
priorē. vel vicario cū cōueniēter nō h; priorē.

Archi p̄s bñ citat. dō quo iura **De Archip̄es bitero.**
loquit. videt qđ sit ordinari⁹. Et si eēt p̄bēda sacerdotat⁹ cui ex
officō eēt annexū officiū audiēdi p̄fessionē illorū d' diotēsi et
citātē et m' tomag. si d' citate s; si p̄uian⁹ s; b; officiū ex sua

penda sed ex commissione viue vocat epi. q. renocat qm vult
q. iudiciu soluit verate eo q. iudicat iussit talis est delega-
tus et no ordinarus. *De Archidiacono.*

Archidiaconus sit iudex ordinari⁹ de consuetudine mon-
ti in foro conscie nisi sit sacerdos et tunc audit ex commissione
vñ no potest subdelegare. *De legato.*

Legatus est ordinari⁹ in vtroq. foro vñ sicut in exteriori-
bus dat in lices delegatos ita et h3 suos pñtenciaros.

Summus penitentiarius
Summ⁹ pñarius est ordinari⁹ in spualib⁹ tñ vñ habet
penitenciaros suos et pcedit et licentia eligedi pñfessorem.
Sed simplices penitentiarij pape q.uis sunt delegati pa-
pe q. sol⁹ eos pñt no summ⁹ pñari⁹ pñt qdem eos audire
de toto mudois no pñt sume adiutores nec et dare licen-
tiam eligedi pñfessore. *Decanus.*

Decan⁹ ruralis q. etia archiepiscopus vocat si iste decana-
tus est anex⁹ alicui cure spuali reputat ordinari⁹ in parro-
chijs sui decanat⁹ p⁹ epm. Sup⁹ curat⁹ videtur etia ordina-
rius curatoru et sic curati de licetia ei⁹ no solu epi possunt
pñfiteri. Si at epus seu archidiacon⁹ cofert illu decanatu
mo huicemodo illi curato videt delegatio et hoc respectu
coiu casu. Na respu casu epaliu tam de curato q. de
decano qbus de speciali gra pñmittit absolue de ill⁹ videt
distinguedu an sit retenti de iure et consuetudine tunc in ill⁹
nullu ius hret de se inferior epo. An cuius illos pñmittit
auctoritate delegata illos absoluit. Item nota q. qñ ptas
iurisdictionis est vna apud plures et no apud qliz insolidu
tunc no pt qlibet p se ea pñmittit sine consensu alioru. Sed q.
oēs tagit ab oib⁹ dz appbati. An si caplm sede vacante ge-
rat vices epi in tpalib⁹ null⁹ de caplo et decan⁹ pt pone
officiale sine pñsensu alioru s3 caplm de pñsensu maioris pt
potestas aut absoluedi a peccati vna et eade potest esse
apud plures et no penes vnu sicut pñs caplm sede vacante
qñ h3 ptate ei⁹ in spirtualib⁹ dico qñtu ad pñmissionē no
qñtu ad executōez qñ pñfessio soli est fienda vñ totu caplm
no vñ canonice ponz pñariu s3 qñ iurisdictione pñfecte in
solidu remanz apud qlibet eorū ita q. vñ sine alio pt p se
ipm de ca pñnosce tunc vñ sine alio. cui vult pt pñmittere
mior sine maiore multo magis ecouerlo et qñ ptas. absol

nendi q̄ est apud curatū papā z ep̄m nō est vnq̄s. quilibet
pōt p se audire sine p̄sensu alteri? ita etiā q̄libet eorū sine
consensu alteri? p̄t pmittere alteri. Unde vicarius curati
sine licentia ep̄scopi p̄t audire cōfessionē illorū. scilicet. q̄
sunt subditi curatorū z nō aliorū. z mltomagis ecōuerso
s. de licentia ep̄i audire eorū cōfessiones q̄ sunt subditi cu
ratorū sine licentia v̄l cōsensu eorū. De hoc erat bullata
declaratio Clementi z Alia. post c^o bullatōez null^o pari
sius dicit p̄riū. Qui aut ex p̄missione solū audit p̄fessiones
nō p̄t alter cōsistē audientia cōfessionū. Quō z q̄n cu
rat^o vel p̄s biter parochialis possit dare vel negare licētia
alteri confitendi subdito si petat illam

Capitulum sextum

Nota s̄m De. de pal. in iij. di. xvij. q̄ si prochi
anus petat licētia alteri cōfitendi indetermina
te n̄ det curat^o nisi sit d̄silect^o penitēs nō eli
geret nisi eque bonū l̄ meliorē. Si xō nōiat si/
bi aliū de quo verisile est q̄ sit eque bō l̄ melior ad p̄fessio
nem audiendā nō neget. q̄ forte h̄z p̄ctm qd̄ erubescit cō
fiteri sibi. z pri^o moreret sine p̄fessioē q̄z sibi p̄fiteret. Si
xō appaet q̄ nō est eā bō aut p̄ famā. aut p̄ visū sue p̄sōe.
p̄ p̄uersos p̄sōarū sibi p̄fidentū q̄ m̄ religiose p̄uersant
z tūc simplr d̄z negare inotescēdo q̄ ille nō p̄t eū absolue.
qd̄ tū intellige cū ille ad q̄s vult accedē prochiā n̄ h̄z au
ctoritatē nisi ex p̄missione ip̄i curati declarando ēty ip̄e pa
rat^o est ad eū audiē. si tū est tal^o q̄ ad hoc sit sufficiēs. l̄ etiā
q̄ est pat^o sibi dare vnū aliū loco suū q̄ casu b̄n videat vt
det sibi ad hoc sufficientē. Ad si insufficientē daret sibi im
putetur detrimētū qd̄ in seq̄ret ouī sue. q̄ s̄m iura. q̄ parū
diligēti socio suā rē custodiendā p̄misit. facilitati sue ip̄uta
ri d̄z si perit. Si at ille petit^o a prochiāo. l̄ diffatus hab̄z
ptatē supioris. puta q̄ est vicari^o ep̄i. p̄fessor op̄utat^o in or
dine miorū l̄ p̄dicatorū z b̄. n̄ p̄pter hoc p̄hibēd^o est sim
pliciter q̄ iudex mal^o ordiari^o l̄ delegat^o nō p̄dit iurisdicō
nē suā s̄z d̄z dicē petētī n̄ expedit tibi vt tu vadas ad illū l̄
ad aliū nec ibidē de volūtate mea nec assensu nec licētia
s̄z ip̄e habes ptatē ab alio maiore n̄ nō possū tibi p̄bi
beresed pat^o sum te audiē v̄l p̄ vicariū. l̄ ex nē idoneū z
s̄m hoc soluit̄ initācia illi^o regule. s̄ q̄ nō p̄t esse pastoris ex

cusatioſi lup⁹ oues comedit. ⁊ paſtor nescit. qz hoc verum
eſt qñ paſtor ſcire debet. ⁊ p̄t. ⁊ licet aliq̄s ſemp debeat re
putaē aliū meliorē ſe ſimplr̄m tñ q̄ſtū ad oīa p̄ta quātū
ad officiū hoc l̄ illd. Itē ſuſpitiōnes h̄re poſſum⁹ nō ad in/
dicādū primū⁹ ad cauēdū nob. Na ſi vīdō paupes nō in
dicabo fures tñ ne forte ſit fur cuſtodiā rē meā ab eo ⁊ ſic
in p̄pōito. tñ ſi p̄riū nō appaēt pl⁹ d̄z hō p̄ſumere de his
quos papa. l̄ ēs p̄ totā dioteſim p̄fecit. q̄s de ſe q̄ d̄putat
ad vnā puā prochiā. De religioſis q̄ nō p̄nt audire cō
feſſiones ſine licētia plati ſui Capitulum ſep̄imū.

Qua q̄ religioſus nō d̄z audire cōfeſſiōes et illorū
q̄ h̄nt licētia ſibi eligēdi p̄feſſorē q̄cūq̄ ēt ſi habe
rēt a papa ſine licētia ⁊ auctoritate ſui ſuperioris qz
ſine ſuo ſuperiori velle et nolle nō h̄z p̄t hoc p̄ ſile
et d̄ elec. c. ſi religioſ⁹. l. vj. ad h̄mōi officiū. vbi ē r̄ q̄ electō
nī de ſe fecit nō d̄z nec p̄t aſſentire ſū licētia ſuperioris ſui. Item
vbi papa nōiati eligit religioſū ad aliq̄d officiū p̄ ſuū nos
eē p̄dōe iduitiā vñ n̄ requirit alter⁹ licētia ſue p̄q̄ſitōe ſue
p̄ p̄dicatōe ſue p̄audiētia p̄feſſionū ſue p̄ platiōe ſue a
lio quocūq̄z officio. Et ex hoc q̄ papa d̄at alicui licētia q̄
poſſit ſibi eligē q̄cūq̄ etiā religioſū p̄ audiēdo p̄feſſiōes l̄
p̄ p̄dicatōe et iſta tñ licētia n̄ debz religioſ⁹ audire p̄feſſiō
nes vñ p̄dicatē ſine licētia ſui ſuperioris vñ plati vñ abbat⁹. ar.
ad hoc ē d̄ iude. c. q̄d̄q̄ ſit laudabile ſi tñ in dicto caſu au
dirz religioſ⁹ ſine licētia ſui ſuperioris vel prelati teneret ab
ſolutioita q̄ n̄ eſſz reiterāda talis confeſſio. quāuis male/
faceret talis ſic audiendo. Pe. de pal. vbi ſup. q. iij.

De potestate audiendi confessiones attributa fratri
bus predicatorum ⁊ minoribus a iure p̄ textū l̄ c. mētis. du
dum. §. ij. de ſepul. quō fieri poſſit ⁊ quō exponitur

Capitulum Octauum.

Qua textū de. dudum. §. ij. de ſepul. vbi dicit
Statuimus ⁊ ordinam⁹ vt in ſingulis ciuita/
tib⁹ ⁊ dioteſibus in quibus loca fratrum ordi
nis predicatorū ⁊ minorū conſiſtere dignoſcū
tur et in ciuitatibus dioteſibus et locis iſtis vicinis in/
quibus loca huiusmodi non habentur magiſtri priores
provinciales ordinis predicatorum aut eorum vicarij et
generales provinciales. miniſtri et cuſtodes minorum

ad pñtiā platorū eorūde locorū se pferāt p se vel per fies
quos ad hoc idoneos forte putauerūt hūiliter pñturi. vt fies
ad hoc electi fuerint in eorū ciuitatib⁹ ⁊ diotēsib⁹ pñssio
nes suorū subditorū pñteri sibi volentiū audiē libē valeāt
⁊ huiusmōi pñtentib⁹ put fm deū expedie pñouerūt pe/
nitētiās imponē salutare. atq; eisde absolutōis bñficiū
impēdē de litentia grā ⁊ bñplacito eorū. Deinde pñati ma
gistrī puñtiales ⁊ ministri ordinū pñicatorū eligē studeāt
pñonas idoneas ⁊ sufficiētes vita pñbas discretas hōes
tas atq; pñtas ad tam salubre minūsteriū erequēdū. quas
sic ab ipīs electas rēpñsentent. l faciat rēpñtari pñatis. vt
de ipōrū licētia grā ⁊ bñplacito in eorū ciuitatib⁹ ⁊ diotēs
libus hui⁹ pñone sic electe pñssiones audiāt sibi cōñteri
volentiū. ⁊ impōant pñtiās salutare ⁊ bñficiū absolutōis
impēdant. put supius est expñsum ē ciuitates ⁊ diotēses
in qbus fuerint deputate. p quas eas ⁊ nō p. puñcias volu
m⁹ deputari pñssiones nullaten⁹ auditure. Nūmer⁹ autē
pñonarū assumēdarū ad hui⁹ officiū exercendū esse debet
put diuersitas cleri ac pplī multitudo vl paucitas exigit
eorūdem. Et si idē plati petitiā licētiā pñssionē audien/
darū cōcesserint illā pñati recipiāt cū grarū actione. q si
forte dicti plati quēcūq; ex hui⁹ fratrib⁹ pñtat⁹ eisde ad hu
iusmōi officiū uollēt habere. vel nō ducerēt admittēdū ēē
quo amoto vl subtracto loco ipī⁹ sibi eisde pñtād⁹ possit
alins subrogari. Si xō idem plati pñatis fratrib⁹ ad pñssi
ones vt pñmittit⁹ audiedas electis huiusmōi exhibē licētiā
am recusauerint. Nos ex tūc ipīs vt pñssiones sibi pñteri
libē volentiū liciteq; audire valeāt. ⁊ bñficiū absolutōis
impēdere grōse pcedim⁹ de apostolice plenitudine ptātis
pñter hui⁹ at pñssionē ne qquā intēdim⁹ pñonis seu sibi
ipīs ad id taliter dñputatis ptātē in hoc impēdere apñiore
q; in eo cutatis seu parrochialib⁹ sacerdotib⁹ est a iure cō
cessa. nisi forsan eis ecclesiārū plati vberiorē in hac parte
graciā spēalem ducerēt faciendā. Petituri pñau. potēt
peti hec licētia a platis ex suū teritōrium. q; est volūtate
iurisdictionis. Custodes gl. pñores ergo cōuēniales quo
ad pñdicatores ⁊ gardiani quo ad miores hoc nō possunt
humiliter pñau. si petat illa licētia aspere nō videt⁹ satis

Bibl. Jorg.

factum constitutioni / ideo iterum est repetenda propter
omissionem forme. **¶** Dimissio glo. Nota q. de vicariis pri-
orum punitiatis et de custodibus non repetit de quibus presuit
h. ergo illi petitionem possunt facere de qua promissio tamen electio-
nem de qua bloquitur. **¶** Dimissio glo. ergo postquam punitio fieri de-
bet non potest nisi per sensum corporis. **¶** Facit de pe. di. i. in prin-
Idem dicit. pau. sup. xbo repunitur. **¶** Exigit glo. **¶** Si xbo epus
pretendat cum fratribus dicere minorum numerum sufficere recipiat
epus numerum sibi videtur de reliquis recurrat ab arbitrio boni
virii. i. iudicis ff. de xbo. ob. i. p. t. n. u. **¶** Concesserunt glo. q. licen-
tiam sine causa renouare non possunt. c. decet. d. reg. iur. li. vi. **¶** Sub-
rogari glo. si non recipit instat de causa. q. scilicet non est talis
quibus super. describit sibi imputat quod malum elegerunt. et posset
omnes recusare. cum non sunt apti. sed sine causa hoc succedit sine li-
centia pape. **¶** Recessauerunt glo. si non recusat ex parte. sed non
dat nec negat videtur quod locum habet hoc privilegium per trina mo-
nitionem l. requisites p. c. i. ex de sup. ne. pla. **¶** Volentium glo.
forte non intellexit de religiosis qui sunt statuta suorum ordinum
placitis suis preteriri debent. **¶** Libere glo. denotat quod non est ne-
cesse habere licentiam sacerdotis prochie. c. primum dicit. Ro-
mo. sed ei non stat. **¶** Dimissio glo. absoluti ergo non habent necesse
ulteri preteriri pro prio sacerdote. **¶** Dec obstat. c. ois in pn. de
pe. et re. q. illud intelligitur de eo quod alteri non est confessus legit-
time. Ro. mo. dicebat primum. sed male dicit. Idem pau. q. absq.
licentia prochie sacerdos potest quod alteri preteriri. nec tamen ex hoc
sequitur quod sint curati illi. ratio est hinc glo. q. nec ipsi fratres sunt a-
stricti ad executores. l. exercitum istorum actuum. nec fideles sunt
altricti. ut in hijs ad eos recurrant. **¶** Item nota ut dicitur in s. d.
m. i. p. s. a. n. a. et b. n. q. potest epus acceptare fratres ad audientiam confes-
sionum. et hoc sine solennitate predicta punitatis. si vult promittere
do eis iurisdictionem suam. q. etiam sine ipso privilegio possunt eis
dare licentiam audiendi. **¶** De effectibus qui sequuntur ex com-
missione audientie confessionis alteri facte

Capitulum nonum

Et commissione autem alteri facta de audientia con-
fessionum siue predicto modo. siue per alium modum se-
quuntur isti effectus ut dicitur pe. de pal. in. liij. di.
vii. **¶** Primum quidem quod talis commissarius potest audire
et absolvere alteri licentia nunc requisita. b. i.

nec ille qui vult confiteri tenetur petere licentiā a propo-
sacerdote ar. efficitur ex de pcur. c. is q. li. v. Nec obstat q
curat^o d^o cognoscere vultū pecoris sui in vultū exteriorē
poterit pgnoscesicut et p^o et intueri et corrigere frater
na correctōe et paterna admōitione sicut pri^o et q^o ad ex-
teriorē vultū attinet non min^o honeste vident^o q^o p^osent
fratrib^o quā qui cōfitem^o secularibus curati. Quātū x^o
ad interiorē vultū melius potuerūt reddē rōnem de con-
fessis s^orib^o et bul. q^o de p^ossis sibi l^o suo vicario et q^o de in-
teriori vultu proclianorū q^o se respuerūt et sine licentia sui
vicariū pape vel epī elegerūt nō hnt reddere rōnem quia
p^o eū nō l^oet it quo min^o eos audiet et instruet et p^o supio-
rem qui eis coadiutores dedit et p^o parochiale q^o eū elegit
hec pe. de pal. Hic tū A. bo. in iij. di. xvi. q. ii. ar. 3. q. v. q^o
si alicui pcedatur ptās a supiore indice cōfessiones audie-
di proclianorū alicui^o curati et hoc uō sit p^oiudiciū q^o po-
testas iurisdiccōis nō est cōmissa alicui in fauore sui et ad
utilitatem p^oimi et populoū et dei hōrem. Item etiā tenet
Jo. an. in c. si ep^o d^o pe et re. li. v. in p^oma glo. Idē et tenet Jo-
an. in de. dudū de sepul. vt sup. potuit s^o q^o nō tenet petē
licentiā a suo curato q^o vult ipis fratrib^o cōfiteri. Idē tenet
expresse pau. vii. glo. Ber. q^o hoc dicebat dānata fuit tā q^o
falsa p^o clemētē iij. in quodam p^ouilegio qd incipit. Quidā
temere. Secundus effect^o hui^o cōmissōis s^om q^o m^o pe. est
q^o p^omissari^o p^ot audire p^o phibitōes alteri^o p^oiatian q^o est d^ora
inter supiozem et inferiorē nā inferior cōtra inhibitiōē su-
perioris nō p^ot alicui p^omittere sicut nec p^o seipm audie eū
ita q^o possit eū suspendē ab audiētia p^oessionū p^o aliū sicut
potest p^o semetipm ecōuerso aut p^otra inhibitiōem inferio-
ris supior p^ot ita p^omittere sicut pōt audire eo inito. Fil^or
si essent duo curati de pari et vterq^o insolidū v^o p^otra inhi-
bitionem alteri^o p^ot audire et p^omittere q^o par in parem nō h^o
imperium. Qu^o ergo inferior phib^o ne subditus p^osteatur
cuiq^o sine sui licētia d^o excipe nisi subp^ori vel ei^o vicario
als temere agit nisi loquētur talib^o q^o bñ sciūt q^o nō inten-
dit vel non p^ot phibē qn cōfiteant tales superiori suo sic
in religionibus cū p^o phibet ne q^o p^osteat de tali pctō si
ne licentia sui. Tertū est omnibus q^o nō intendit qn possit
cōfiteri m^og^o ordinis vel p^ointiali vel eorū vicariis q^o si

prohiberet speremus ei in faciem / et multo magis superior
qui non potest dare licentiam alteri presumendi cum sit vicarius bonis quibus
diu prior vixit si inhiberet ne quis sine sui licentia presumeret re-
verderet. Et mortuo l' amoto priore vices eius gerit per con-
stitutiones non reputat ordinari curat ergo prohibens subdi-
to suo ne alii presumat / et excipe episcopum papam legatum summum
pontificum et archiepiscopum dum visitat. et hunc ab eis potestatem. Episcopus
vero non debet excipere omnes predictos nisi seipsum et sic quilibet
excipiat suos superiores a tali prohibitione. Tertius effectus
huius commissionis est quod tenetur curat ei eucharistiam
ministrare et etiam alia sacramenta ex quibus dicit se confessum illi qui
potuit eum absolovere / nec est absurdum quod det eucharistiam illi
cuius tamen conscientiam ignorat / sed cum eque bona et tuta conscientia
immo tutiori potest eum condicare qui confessus est sine sui licentia
haberi potestatem / sic illi qui confessus de licentia sua sibi quod nec
etiam vicarius curati renelat sibi confessionem cum idem curat dat il-
li condictionem non est qualiter scire debet conscientiam confessi vicario su-
perioris sicut scit conscientiam talis confessi vicario suo. Et de
curatus presumere quod melius confessus est quam confessus est ei quod
papa vel episcopus eligit in confessorem per totum mundum l' diocesim
suam. quod qui confessus est illi quem eligit ipse providendo de ipso
suis subditis cum episcopus non debeat hoc committere nisi viris po-
tentibus ope et honore ut de officio. ordi c. inter cetera. l' etiam quod
ei qui confessus est quod elegit ipse proprio arbitrio de licentia cu-
rati generaliter hoc nisi cum esset excoicatus vel notorius peccator
nam tunc aliquis det eucharistiam de ei dicit potestatem de absolutioe
ab huiusmodi. Quartus effectus est quod peccata confessi habenti
talem confessorem non tenet iterum confiteri proprio sacerdote ut
declarat Jo. xxij. in extranagana. qui incipit Mass electio

Quintus effectus est quod per hanc commissionem fit iudex qui prius
non erat. Cum enim ad absoluendum requiratur potestas ordinis et
iurisdictionis licet ab habente ordinem et iurisdictionem
vel iurisdictionem tantum possit hec audientia committi
habenti ordinem licet non habeat iurisdictionem. puta
simplici sacerdoti. ita non curato sicut curato non tamen
econverso. Sacerdos non curatus potest hoc committere
vel curato vel sacerdoti : et ratio diversitatis est

64
quā non eūdem hēc due p̄tates transfunduntur. Habens
enī ordinē ex sola cōmissione nō transfert ordinē. s; solum
ordinatō sacramentalis transfert siue sit iudex siue nō. s; iur/
isdictio ab habente eā ordinarie sola p̄missione trāfertur
indūter priuato q̄ nullā hēbat. et ei qui hēbat aliq̄s. s; nō
istam respectu ip̄ius. **¶** Tertius effect⁹ est q̄ q̄ audit p̄fessio/
nem nō iure suo p̄dit p̄tatem suā. delegatē mortuo l' amo/
to. et idē forte est ip̄o excōicato l' suspensio. nisi p̄fessione iā
inchoata q̄s audiuit. ex tūc quasi ex iure suo. sic etiā p̄dit
p̄tatem illo reuocatē. q; soluit iudiciū p̄hibētē illo q̄ iudi/
care iussit. **¶** Quā sicut ep̄o mortuo vel trāslato officialis cessat
in causis. sic d; cessare p̄nari. in p̄fessionibus audiēdis. nisi q̄
absoluē d; de peccat; iam auditis. glo. in. c. gratū. et relatu
de off. et po. iudi. de. q; mādātū expirat p̄ mortē mādatoris.
Similit̄ si dedit cōfessorē monialib⁹ expirat p̄tās. nisi cēt
rector earū. cui ex officio q̄ p̄oratus. l' rectore esset audiē/
tia ānera. et tūc esset quasi ordinari⁹. **¶** Videret tamē q̄ nō
sūt ita expiraret p̄tās delegati delegatē excōicato. vel
suspensio. sicut mortuo v' amoto. quia in p̄mo casu retinet
delegat⁹ iurisdictionē. licet nō vsum in sc̄do at̄ neutrū retinē.
¶ Ad hoc at̄ q̄ delegat⁹ utat̄ iurisdictionē requirē. q̄ delegat⁹
in delegando q̄dem hēat iurisdictionē et vsum ei⁹. q; dele/
gare est vsum iurisdictionis. sed postq̄s delegauit nō requirē
q̄ habeat vsum. q; vsum ei⁹ nichil facit. ergo. et. **¶** Posset tamē
dici. p̄babilit̄ q̄ si ep̄s non etiā excōicat⁹. l' suspensus insti/
tuit officialem vel penitentiariū. et postea excōicet nichil/
omin⁹ vterq; p̄t. p̄cedere in officio suo. q; utitur vīte eius
qui iurisdictionem habet. licet nō vsum p̄ se. **¶** Si aut̄ iā erat
excōicat⁹ officialis nil agit. q; institutō vel cōmissio nō te/
nuit. **¶** De penitentiario. Nō vī secus. q; et nō sacerdos vel
non p̄secratus qui min⁹ habet q̄s excōicatus cōmittē p̄t/
quia non minus est cōmissio q̄ p̄missio. q; iure suo sacer/
dos audit p̄fessionem. et cōmittēs tūc est causa sine q̄ non
propter prochiarū diuisionē et eccl̄ie. p̄hibētēs. q̄n at̄ cō/
mittens moritur vel amouet. non est d̄ra inter cōmissariū
in foro penitentiali. aut iudiciali. quia vtriusq; potestas ex/
spirat quantum ad negotia non incepta.

¶ Capitulum decimum de differentia inter fratres
p̄ntatos sc̄dōz forāz de. dudū. et d̄ra iter sacerdotes curatos

64
Patres predicatorum habent privilegium quod
episcopis mortuis quod ipsis suas dederunt aucto-
ritatem vel commiserunt possunt uti ea auctori-
tate quousque fuerit pulsum ecclesie de pastore
Item nota quod per istos effectus non habet com-
missio effectum in personis ordinum reprobatorum de quibus dicitur in c.
i. de reli. doli. vi. l. dec. pe. de pal.

Nota ulterius differ-
rentiam inter predictos fratres sic priuilegiatos et curatos nam
predicti fratres ex tali priuilegio et commissione possunt audire omnes
prochianos omnium curatorum illius diocesis ubi sunt priuilegiati sed
non aliarum diocesium et non possunt hoc committere alicui. Sed cura-
ti non possunt audire in quantum curati nisi prochianos suos tamen
alios non nisi cum licentia episcopi. l. curatorum eorum et possunt hoc com-
mittere alteri. scilicet audire suos prochianos. **N**ota etiam aliam
differentiam secundum Lan. et Fran. caba. in cle. dudum. Nam curati
possunt audire confessiones et eorum vicarij sibi subditorum
in diocesi sui episcopi et etiam ex diocesi. sed fratres electi et priuilegiati
secundum formam cle. dudum. de sepul. de qua supra non possunt audire
seu absolueret ex diocesi ubi sunt priuilegiati et si secus fieret
quousque confessi possent ex ignorantia excusari tamen quod ad eccles-
iam non essent absoluti sed si non constaret eis deberent iterum con-
fiteri eis et infra diocesi absolui a predictis. **S**ed si sine
predicta solemnitate committeretur fratribus ab episcopo vel a curatis
auctoritas audiendi confessiones simpliciter tunc possent etiam
extra diocesi audire sicut alij vicarij eorundem. **D**e
casibus episcopis reservatis nec curati nec dicti fratres priuilegiati
possunt absolueret nisi in quantum fuerit a diocesano processum
De casibus multiplicibus episcopo reservatis de qui-
bus agitur in si. cle. dudum. de sepul. **C**apitulum .xi.

Endum quod varie sunt opiniones doctorum
in dictis casibus Aliqui enim ponunt plures alij
qui pauciores. Unde materia ipsorum casuum
non est bene clara. Et in summa Hispana dici-
tur quod Benedictus papa. ii. in extrauagan. in-
ter cunctas declarauit quatuor esse casus episcopales de
iure. **P**rimus. scilicet peccatum clerici per quod incurrit irregularitatem. **S**ecundus de incendiariis. **T**ertius de
peccato per quod inducenda est solennis penitentia. **Q**uar-
tus de excommunicatione de approbata consuetudine. b. iiij.

Primus est peccatum homicide voluntarij. **S**ecundus
est pctm falsariorum. **T**ertius est peccatū violantiū eccle
siasticā libertatē. **Q**uartus est pctm violantiū ecclesiasticā im
munitatem. **Q**uintus est pctm sortilegorū diuinatorū
et incantatorum, quibus aut dicta extraneas fuerit reuo
cata. p. ele. dudū ex de sepul. tamen qstū ad dictos casus
nil innouatū fuit, et si alia ibi contenta sint, et sic videtur qd
adhuc illi remaneāt. et additur in pisanella qd pnt nichilo
minus epi in suis epatibus casus eis reservare, p. ut videē
eis expedire sicut possunt pstitutōnes facere, et multo magis
consiliū synodale vel puiciale et quorū sententijs religiosi nō
valent absolue. No. an. in. c. si ep̄s de peni. et remiss. in gloriū
li. vi. p̄dictis casibus addit p̄ crimē enorme et publicū hōi
cidij. et sortilegiū. obp̄sionem puerorū et ex casu incestū.
corruptōnem in dīaliū. coitū cū brutis, m̄mōniū clādetiē
contractū l̄ cōtra interdictū eccl̄ie. piuriū, falsum testimoni
um, blasphemā dei et sc̄dōrū. **A**l. oīiē. No. in l̄ ūma pōit oēs
p̄dictos casus et addit p̄ naturā et qd pctm ēē q̄libz enor
me qd p̄ticulari vel generalit̄ p̄suetudo resuat ip̄is ep̄is. in
quibus aliqui ep̄i remittūt pctōres ad sedē apl̄icā p̄ enor
mitatem criminū. et ad terrore aliorū. hec hostien. **E**go tñ
nō legi adhuc esse aliqd pctm p̄cise ita enorme a quo pos
sit absolvere ep̄s subtilitū. nū tñ non hēat aliqz s̄miam ex
cōicatōis anexā q̄zuis aut possunt absolue si aliqui ad cu
riam mittāt bñ faciūt. **S**uil. durā. et **S**peculator in repto
rio suo vltra p̄dictos casus addit alios s. deflorātes virgi
nes vi oppressas l̄ seductas. **C**ōtrabentes p̄ votū castitat
emissum. **F**ornicatōes cū iudea l̄ saracena. **C**oncipiētē p
lem p̄ adulteriū. q̄s vir credit suā. **P**rocurātē abortus l̄ ike
ritatem in se vel alio. **C**ōtrabētes m̄mōniū post sp̄salia
iuramēto firmata. **C**ognoscētē carnaliter baptisatū ab eo
vel cui p̄fessionē audiuit. **T**enētē ad baptisimū l̄ p̄firma
tionem filios l̄ filias et necessitatē. **B**aptisatē p̄ prios fi
lios et necessitatē. **V**erberantē p̄rem l̄ matrē. et vsurarios
et tandē sic cōcludit. **N**ot casus ponē nichil aliud est q̄s sa
cerdotum. p̄tatem restringere. que eis plenarie data est a
Christo. **U**nde breuiter dico sacerdotes omnia posse quo
ad forū spirituale que non sunt sp̄tialiter in iure ep̄isco
pis reservata. et q̄ non sunt ipsis. sacerdotibus directe vel

per aliquam consequentiam interducta. arg. c. at si clerici
de iudi. c. mup. de sen. excōi. Hoc tamen fateor q. vbiqz
fuerit aliqd que delictū l' enorme supioris est iuditiū qui
rēdū et idem dico in omnibus casibus in qbus est genera
lis consuetudo ecclesie q sint ipis episcopis reservati

Conclusio Jo. de lignano.

Jo. de lignano in declaratōe qz facit sup. c. ois de pe. 7
re. probat et concludit ex dictis immediate p. Eul. 7 Spe
7 ex de. dudū fratres predicatoris 7 minores p'sentatos
pro audientia confessionū posse absolvere ab omnib' ca
sib' p'ctōnū excepti p'cise ill' q in iure resuāt epis 7 3a casu
b' quos epi sibi resuāt. l' de p'suetudine sue diocē. l' ex suo
b'nplacito. l' p' p'stitutōs suas synodales v' p'p'ntiales posse
absolvere etiam si episcopi dictos casus non cōcedant. 7
probat sic de. dudum de sepul. statuit qz dicit fratres non
possunt absolvere nisi a casib' a quib' pnt curati absolvere
qui eis p'mittunt a iure nisi ipi epi vellent aliqd plus cō
ferre eis. Sed 7 Eul. dicit qz non obstante qz doctores
ponāt multos casus episcopis reservatos. curati enim po
ssunt absolvere ab omnibus occultis que non sunt in iure
episcopis reservata 7 non sunt ipsis sacerdotibus dire
cte vel per aliquam cōsequētiā interdicta. licz ergo epi
possint reservare certos casus qui tē iure competūt infe
rioribus non tamē hoc possunt simpliciter. nisi in duobus
casibus scdm Eul. dupliciter. s. directe. s. cum aliqui fuerit
legittime in crimine deprehensi q merito fuerint tali po
testate p'ruandi. Secundo indirecte. s. per aliqz consequē
tiam vt cū aliquis casus enenerit in quo ad vtilitatem cō
muni expediat qz talem casum retineat 7 nō aliter. rrv.
q. 11. c. de ecclesiasticis Non autem expedit vtilitati com
muni reservare tot casus. sed hoc est ponē laqueos in via
salutis. Sed si aliqz puer velit defendere plures casus po
ssit episcopos rōnabiliter reservare quo ad sacerdotes p/
rochiales. cum sint de foro epōū 7 eorum cōstitutōnibus
subiecti. tamē hoc non possunt facere epi erga predictos
fratres qui exempti sunt. nec eorū ordinatōnibus subiecti
vt ex de excels. pla. c. nīs p'na. 7 5o nō possint dēi frēs ab
solvē a casib' resuāt in iure epis. vt dī in dēa de. dudū. 5o
pnt ab oib' alijs absolvē viz de p'suetudine resuāt p'cticiari

loci vel synodali cōstitutione vñ negando aliud tacendo
cōsentit di. xxy. c. qual. nec pñt plati dictā p̄fessionē reuoca
re l' defalcare nec directe negando licentiā audiendi qz ni
hilomin⁹ hñt eā p. cle. dudū. nec indirecte phibēdo prochi
anos nep̄fiteat eis x̄ de p̄uil. c. qñto nec p̄tentōm mul
torū casuū qz fieret in fraudē legi qd fieri nō d̄. vt. c. p̄lit/
tut' de p̄ces. p̄ben. Sileat ergo Jo. mo. h̄ q̄ dīc' qz si ep̄us p̄t
artare p̄tatem ordinariā curatorū. p̄t multo magis artare
p̄tatem eē ordinariā ip̄orū s̄m̄. qz qd p̄ sup̄iorem p̄cedit p̄
inferiōrē artari vel reuocari nō p̄t. vt. dis. xxy. c. inferior. Ad
p̄stitutōem at̄ cle. de p̄uile. religiosi vbi d̄r qz a casib⁹ ordina
rijs reſuat' quē qz absolue nō p̄sumāt. **¶** R̄ndēdū est qz hoc
intelligendū est de casib⁹ in iure reſuat' sic intēdit cle. dū/
dū. nō at̄ p̄ p̄suetudinē l' statuta aliorū p̄latorū qz illa remo
uet papa in dicta cle. dudū. a q̄b⁹ p̄nt dicti fr̄es absolue. z p̄
p̄eq̄ns videt' q̄cqd dicat p̄ modernos l' at̄ quos de talib⁹
casib⁹ p̄ ep̄os reſuat' totū reuocat. p. cle. dudū. sp̄aliter qñ
tū ad dictos fr̄es. si. n. p̄stitutio posterior. h̄ nō faciat intōz
de p̄ori ip̄am reuocare noscant. c. h̄ de p̄tit. li. vi. multoma
gi reuocari dēa d̄z doctorū. si in p̄m̄. pmulge. h̄ Jo. d̄. l̄. g.
S̄z fr̄a. caba. p̄. Lan. dīc' qz de casib⁹ ep̄alib⁹ nō p̄t dari do
ctrinā. cū depēdeat ex p̄stitutōib⁹ ip̄orū ep̄orū z doctrina
z q̄suis Lan. dicat qz h̄is irregularitatē qz sol' papa tol
le p̄t. nō p̄t absolui a pctō an̄ disp̄satōm fr̄a. caba. d̄. p̄m̄.
l. qz p̄t absolui a pctō remanēte macta irregularitatē. **¶**
ergo nō est clarū q̄ sunt cas⁹ ep̄is reſuati in iure cōi. id tu
tior via ē in h̄ qz fr̄es si p̄nt sciāt ab ep̄o quos cas⁹ vult sibi
reſuare z de illis non se impediē. oēs h̄o alios cas⁹ faciūt
sibi concedē. Certū est autē p̄m̄ oēs qz absolutō ab excōi/
catōe maiori reſuat' ep̄is. Item dispensatio l' cōmutatio
votoz. Itē relaxatio quorūdā iuramētōz. Disp̄satō h̄o
incertorū. an p̄tineat ad ep̄m l' ad aliū h̄es. sup̄. in ij. parte
summe ti. de re. c. iij. z ibi diffiſe. Fran. caba. in cle. dudū.
in gl̄. sup̄ vero concessa. dicit glo. Jo. an. L̄. d̄. Pa Steph.
z cence. tenere qz episcopus possit reſuare casus de qui/
bus curati poterant an̄ hanc p̄stitutōnem dudū absoluerē
ita qz reſervatio p̄iudicet fratrib⁹. i. qz eē non potuerūt
tunc ab ipsis reſervatis casibus absoluerē quod est cōtra
hoc quod dicit Jo. de ligna. Et intelligitur ista reſervatio

casuum episcopaliū de actibus exterioribus cū effectu
et non de interiorib⁹ / viz si quis desiderauit. vel etiā q̄siuit
aliū occidere. istud homicidiū cordis non est de casibus re/
seruatis epis. **¶** Dicit enī de pal. q̄ incestus qui commit/
titur a pueris qui non habent vsum rationis nō est de re/
seruatis epis. quia per hoc tollitur virginitas nec catur de/
finitas. **¶** Capitulū. xij. de sacerdote qui absoluit ali/
quem a casu a quo non potest absolvere.

¶ Nota q̄ si confessor q̄cunq; aliquē absolue/
rit de aliquo peccato a quo nō potest. siue qz
est reseruat⁹ epō. siue quia nullam habz auct/
oritātē q̄suis grauit⁹ peccet: precipue qñ
absoluit scienter vel ex ignorantia iuris crassa
tamen ex hoc non incurrit aliquam censurā vel excoīcati/
onem: siue sit clericus secularis. siue religiosus talis absol/
uens vñ. **¶** Fran. caba et cence/sz tenet illū quē sic absoluit
auisare de errore suo. si cognoscit vel potest inuenire. ille
tamē quo ad deum excusatur dū hoc ignorat. **¶** Et q̄ dictū
est q̄ confessor d̄z illū auisare quē absoluit: cū nō possz intel/
ligitur quādo fieri non p̄t sine scandalo notabili. vñ in con/
silio Basilei qdā mltū piti bita sup hoc collatōne dixerūt
q̄ talis cōfessor petat auctoritatē a superiori sup hoc casu a
quo non potuit absolue. et tñ absoluit q̄ habita vocet illū
quē absoluerat cū non possz. et per aliquē modum cooptū
interroget de aliquib⁹ q̄ sibi est confessus quasi volens se
meli⁹ informare. ac si plene nō intellerit. et siq; alia crimina
lia postea p̄miserit: et sic ab omnib⁹ iterū absoluat. de tūc
alias auditis et prius. **¶** Vel si magnū scandalū ex hoc timē/
tur. sic q̄ p̄dictus modus seruari non possz absoluat a bsē/
tem. si ab vltima cōfessione credit p̄seuerasse talē in ḡtia.
aut vt alijs placuit. cum ex hoc timeretur notabile scanda/
lum eueniri. cōmissa xp̄isto summo sacerdoti. presertim
qñ multitudo est sic neglecta. **¶** Multum distat a loco vbi
est confessor. **¶** Sed si religiosus absolueret aliquē ab ali/
qua sententia excoīmunicationis suspensionis vel interdi/
cti in iure posita incidret in excoīmunicatione a qua nō po/
stet absolui citra sedem apostolicam. et religiosi de p̄uile/
secus si absolueret a sententia hominis quia tūc nō incurre/
ret vñ. **¶** Pau. q̄suis grauit⁹ peccaret. sed clerici seculares

absoluendo a sententijs iuris. quāuis ⁊ ipsi malefactiāt nō
tamen aliquā incurrūt censuram

Caplin. xiiij. an in generali cōcessiōe p̄tinea sp̄tialis.

Qua etiā q̄ vt dīc̄ Jo. an. sup. c. tua nob. in gl̄
eē d̄ oī vica Si ep̄s dedit vicariū genēalem
⁊ in mandato aliquid exp̄ssit de his q̄ requirūt
sp̄tiale mādatū secuta genēali clausula ⁊ oīa
alia q̄ p̄ nos possum⁹ eē si mandatū exigāt sp̄ale v̄m boīf.
latis videt̄ q̄ talis eē possit sp̄alia ad instar p̄curatoris
secus si aliqd̄ de sp̄alib⁹ nō fuisset ibi exp̄ssum. hec io. an.
¶ 2o v̄r intelligēdū q̄stū est de h̄ute verborū. ⁊ in foro cō
sentiosomā si in foro cōscie aliter p̄staret de intentiōe p̄fe
rentis. auctoritatē q̄ ille intēderit. hoc eē si nō exp̄ssisset a
liqd̄ in generali p̄cessiōe intelligerent sp̄alia. xxiij. q. v. c. hu
mane. ⁊ hoc idē dici p̄t de auctoritate data ab ep̄o p̄fesso
ribus. q. i. f. dicendo. do vob̄ auctoritatē meā in p̄fessiōe. nō
intelligit̄ p̄ hoc p̄cessisse casus suos n̄ alicui p̄stare. q̄ p̄b̄
verba generalia intēdit casus suos concedere sed dicen⁹
do istū ⁊ illū ⁊ oēs alios meos casus. tūc intelligit̄ totum
dedisse.

Caplin. xiiii. qd̄ possint p̄narij curie romane.

Nota q̄ penitentiarij minores in curia p̄nt
absolvere v̄ndecūq̄ venientes ab oībus casib⁹
peccatorū ⁊ sentēcijs ep̄is reservatis. h̄nt em̄
auctoritatē quasi ep̄alem in foro p̄nie ⁊ maio
rem q̄ ad quosqd̄ casus excōicationis ⁊ dispen
sationis. Sūm⁹ x̄o penitēciari⁹ adhuc h̄z maiore in plurib⁹

alijs casibus excōicationis ⁊ dispensationis.

Caplin. xv. quid sciendū qn̄ p̄fessor nō intelligit p̄nitētē

Qua x̄o q̄ cū cōfessor nō intelligit penitentem.
aut experientia lingue. aut ex d̄natione. aut ex
distractiōe mentis ad alia applicatus. vel ex alia
causa v̄m Jo. de neapo. in quolibet. q̄ cū sacralis
confessio p̄exigat confessiōē cōfessio x̄o importat reuela
tionem q̄ nō p̄t esse nisi reuelatōne vni⁹. s. confitent⁹. ⁊ per
ceptione alteri⁹. s. confessoris. q̄ si alterū istorū d̄scit in p̄
fato casu. credo de illo pctō nō esse factū p̄fessionē ⁊ p̄ p̄ns
non impendi absolūtiōem. hec ille. Si tñ non hoc facit ⁊
confessus quidē de hoc non p̄pendit absolutus est coram
deo. nec tenetur iterāe quousq̄ nesciat illū nō p̄cepisse seu

Secunda pars de scia p[re]fessoris

intellexisse p[ec]c[at]a sua et hec v[er]ba sunt de p[ec]c[at]is g[ra]uib[us]. i. mortalibus que sunt de necessitate cōfite[re]da nō aut de venialib[us] ad q[ua] q[ui]s non tenetur de n[ec]essitate et vbi talia modica raro obaudiunt ab eo qui alias cognoscit p[er]sonam.

Explicat prima p[ar]s q[ua] fuit de p[ro]p[ri]etate seu auctoritate cōfessoris. **I**ncipit secūda p[ar]s q[ua] erit de scia i[st]ius q[ui] erit duplex. p[ri]m[us]. **S.** i. q[ui] duplex est clavis ordi[is]. i. scie[ntie] et pot[est]ate

Item de potestate cōfessorum nūc videndū est de i[st]o r[ati]o[n]e scia. Est est em̄ duplex clavis ordi[is]. i. clavis sci[entie] et clavis pot[est]ate. **U**n[de] x[ristus] petro dixit. Tibi dabo claues regni celoru[m]. **M**atth. xvi. **N**ota t[ame]n q[uo]d ista scia nō d[icitu]r clavis sed i[st]a potestas discernendi atq[ue] examinandi siue cognoscendi in foro consciētie et p[ec]c[at]as determinandi seu diffiniendi causam. i. ligandi et soluendi d[icitu]r clavis pot[est]ate. Illa vero duplex potestas est vna in e[ss]entia s[ed] duplex in effectu. Scia scilicet acq[ui]sita non est clavis sed bene iuvat vt clavi et de h[uius] clavis b[ea]t[us] d[icitu]r. xx. p[er] totum

Quanta scia requiratur in confessione. **S.** ij.

In quantitate scie[n]tie p[re]fessoris. quātam s[ci]o. oportet eum h[ab]ere p[er]itiam. **D**icit **A**ugu[stinus]. de p[er]i. di. vi. i. oportet vt spiritualis iudex sciat p[er]noscere q[uo]dquid d[omi]n[u]s iudicare. **D**icit. **T**ho. in iiij. d[ist]i. xviij. in exp[os]itione littere. **N**ec scia et si non sit maior. t[ame]n debet esse tanta vt sciat discernere inter p[ec]c[at]m et non peccatum. et peccatū mortale et veniale et si in aliquo esset dubitatio sciat dubitare. vt possit ad p[er]itiores recurrere. **A**lb. autem in. iiij. dicit q[uo]d non tenetur sacerdos scire discernere nisi in commun[is]. que sint capitalia et q[ua] mortalia cōmunia et que venialia ex genere. **S**ed hec nesciēs d[icit] idem. puto q[uo]d peccat mortaliter talis audiendo et eum instituens p[re]f[atu]s peccat quam i[st]e. et eum permittens institutum ministrare si sua interest talē p[ro]hibē. **D**ic[itur] e[ss]e q[uo]d in p[ro]p[ri]etate casib[us] sacerdos ecclesie p[ro]chialis d[icitu]r esse ita discretus vt talia difficilia esse sciat nec esse procedendum in eis sine superioris consilio l[icet] auctoritate. hec alb. in. iiij. q[ui]l. durā. in s[um]ma sua d[icit] q[uo]d quotiēs p[re]fessor se ing[er]it ad p[re]fessōs audiēdas. totiēs se offert ad iudic[and]u[m] q[uo]d h[ab]et et inter d[icitu]r de casib[us] inopiat. et alias se auditis et quēstio[n]ib[us] seu casib[us] valde p[ro]plex. **D**e b[ea]t[is] ergo cōfessor scie[n]t[ia] discernē inter peccata et differentias peccatoru[m]

Unde scire debet confessor si ea que exprimit sibi penitens sint peccata vel non, puta an bella principum et ipsorum exacti-ones sint licita vel non et utrum pertractentur que sunt sint liciti vel illiciti et quoniam ad restitutiones teneantur et quoniam non et an ei debeat perhibere communionem et precedere quoniam si confessor indicat licitum, quod est illicitum, tamen confessor quod penitens in foueam cadit, non forte probabilis ignorantia eum excuset, puta si habet aliquem doctorem autenticum et famulum, cuius opinionem imittit. Unde si confessor non est exceptus in casibus, ita quod nec nouit dubitare, nec per se iudicare cum periculo anime sue audiat confessiones. Nec Guil. de pal. in. iij. dicit, ostendit maiorem scienciam requiri in eo qui se ingerit, quod in eo qui ponitur ad hoc a superioribus suis ex obedientie iunctioe et de primo potest intelligi dictum rigorosum. Guil. Durandus de secundo dictum Tho. et Alb. dicit, non ipse per. omnes sacerdotes habent clauem scientie et potestatis, id est auctoritatem discernendi et potentiam ligandi et soluendi, licet multi non habent scienciam debitam et peruerso. Multi non sacerdotes habent scienciam que non habent auctoritatem discernendi, secundum quod dem sine peccato habet prius cum peccato suo, si bene procuraret, alias si iniuste poneretur excusati sunt, si proposuerunt impedimentum nec sunt auditi. Dun. i. officium iudicandi necessarium est et potest ad hoc compelli, sed officium iudicandi et ad plures causas sciencie et tunc non peccat, sicut in religionibus presuetum est fieri. Et quod dicit, Greg. quod si indignus est non debet obedire, et si dignus debet obedire, intelligendum est de illo qui habet defectum, qui sunt iuris viz irregularitatis, et tunc non debet obedire, nisi ab eo per dispensationem promoueat, alias tenetur religiosus obedire, alioquin quilibet religiosus bonus qui reputaret se indignum refugeret, et sic soli indigni promouerentur, et ponerentur.

Qui vero non coactus, sed sponte accipit potestatem siue prelationis, siue audiendi confessiones non habens sufficientem scienciam peccat. Sed qui inuitus et coactus non accipit, sed suspicit, non peccat. Unde sine peccato ab inscio haberi et suscipi potest, sed accipi non potest potestas iudicandi sine peccato. Nec per. Si tamen in eo esset tanta ignorantia quod omnino ineptus esset, quia nec etiam scit, que Tho. et Alb. dicunt super, credo quod non excusetur a peccato, etiam si ex obedientia iniuncta ponet se ad id quod omnino ineptus est cum periculo anime.

An confessor teneat scire an peccata in confessione audita sunt mortalia vel venialia. S. 3.

Trum autem confessor teneatur scire de om-
nib⁹ q^{ue} dicūt sibi in p^{re}ssione an sint mortalia
venialia. Henricus in quolib^{et} sic respōd. nō
distinguit. Peccata sunt in duplici genē: que-
dam sunt peccata q^{ue} phibita: q^{ue} si nō eēnt p^{ro}-
hibita nō essent pctā vt sunt oīa q^{ue} sunt de iure positio vt
audiē missā die vīica/semel in āno p^{re}stiteri/et cōicac^{re} et hui^{us}
Et talia tenetur q^{ui}libet p^{re}ssor scire/nisi hēat cāz rōnabile
que cū excuset vt si forte tpe phibitōis erat in terra lō/
gingua v^{el} in carcē. Alia sunt peccata nō q^{ue} ab hōie phibi-
ta s^{ed} q^{ue} de natura sui mala sunt/et si nō phibeant^{ur} et horū
quedam sunt capitalia vt supbia luxuria et Dec. n. sunt q^{ue}
elementa et p^{ri}ncipia q^{ue} de necessitate q^{ui}libet p^{re}ssorē scire
optet. Quedā nō sunt peccata q^{ue} sunt spēs pctōrū capi-
talium vt illa q^{ue} recipiūt horū p^{re}dicatōes: vt fornicatō et eb-
rietas et hui^{us}. Fornicatō nō luxuria q^{ue} dā est: et ebrietas que-
dam gula et eorū pctōrum spēs. q^{ue}dam sunt q^{ue} importāt ma-
lum de s^ua sui act^{us} eo q^{ue} itatī nōiata hēant ānexū malū vt
fornicatio. et de talib^{us} et p^{re}ssor scire tenet^{ur} vtrū sint mor-
talia l^{icet} nō vt venialia. Quedā nō de s^ua sui act^{us} nō hūt de
fornicatōe s^{ed} ex libidine faciēte sicut p^{ro}gnosce^{re} vxorē p^{ro}pam
nō ē pctm de se tū poss^{et} q^{ue} vxorē cū tāta libidine p^{ro}gnosce^{re}
q^{ue} eēt pctm mortle vt si eā cognosce^{re} etiā si nō eēt vxor ei^{us}
et de talib^{us} nō o^{mn}es q^{ue} p^{re}ssor sciat vtrū sint mortalia l^{icet} venia-
lia: q^{ue} nec p^{re}stetem frequēter scire o^{mn}es. Alia sunt pctā q^{ue} sunt
filie peccatorū capitaliū vt illa pctā quorū fines terminan-
tur et ordin^{antur} ad fines capitaliū sic dol^{us} et acq^{ui}sitō rei in-
iuste et de talib^{us} pctis frequēter opiniōes sunt p^{ri}or inter
doctōes et de talib^{us} nō tenet^{ur} simplex curat^{ur} nō ordinaris
scire vtrū sint mortalia v^{el} nō. Curat^{ur} aut^{em} ordinaris vt ep^{iscop}us
et archiep^{iscop}us et ceteri alii supiores plati tenet^{ur} scire q^{ue} ip^{si} sūt
purgatores et tenet^{ur} alios purgare p^{ro}fice^{re} et illuminare purga-
ri facē et illuminare et iō tenet^{ur} scire nouū et vet^{us} testamē-
tum hec ille. Caveat aut^{em} p^{re}ssor ne sit p^{re}cept^{us} ad dādū sen-
tentia de mortali q^{uoniam} nō est certus et clar^{us} et vbi in aliq^{ua} ma-
teria varie opiniōes sunt q^{ue} plurū et solēniū doctorū. vtrū
sit licitū vel illicitū sicut de nō soluendo decimas vbi non
est consuetudo parati tū sunt ad dādū si eccl^{esia} peteret
quod quidam dicunt eos esse in statu damnationis vt

Inno Alij xō dicūt q nō. vt tho. Jo an. Archidi. r de emp
tione iuriū montis florētie l. impretitis venetorū q qui
dam dicunt esse vltimū alij licitū dicūt r iultū hī. Consi
lat tñ semp q tutū est a talib⁹ abstinere. ex de spon. c. iuuē
nis. non tñ condēnet p̄trariū faciētes seu cōtrariā opionē
tenentes. nec. ppter hoc denegēt absolutōes. Bz vt dicit
Buil. dicat cōfessor q illud faciēdo nō est tutū s; dubiū. r
ideo bñ sibi pvideat. Si at oio p̄scia cōfessoris dictaret
illud esse mortale. r non posset cōscientiā deponē qd tñ d;.
ad cōsiliū sapiētū recurrat. r nullo mō d; facere p̄ p̄sciam
quia peccaret mortaliter. xxviij. q. i. c. dinceps. S. ex his iū/
cta gl. Bz cū illud tale eēt p̄tra opionē doctorū. r sic con
muniter seruāt a sapiētiorib⁹. q̄uis aliq; doctorē audiēt
contrariū tenē nō d; illi leui adherere. Quō xō q; debet
at deponē in hō p̄sciam erroneā l' scrupulosam hēs sup. in
p̄ma pte ti. ij. c. de p̄scientia

q iteranda est confessio in ser casib⁹. S. liij.

Cire etiam tenetur p̄fessor q̄ sunt illi casus in
quibus tenet q̄s iterare p̄fessionē. r sunt q̄tuor
Im pe. de pal. duo vero sunt ex pte p̄fētis
Primus Im pe. Tho. Ik ay. hosti. r oēs alios
s. qñ aduertēter tacet aliqd qd est mortale. l' credit vlt. p̄ba
biliter dubitat esse mortale ex verecūdia l' alia cā iniusta
tūc etiā mortalit' peccat p̄mittēdo fictionē in sacramēto
r notabilē irreuerentiā. r iterare tenet talē p̄fessionē. Si
tñ talis p̄fētetur eidem cui r p̄ns. r ille bz in mēoria p̄tā
etno. sufficit dicē illud occultatū r illam fictōez Im Buil.
Durantimo etiā si nō h̄ret in mēoria vt p̄t in si. 3. casus
Bed si dimittēt ex aliq; iusta cā. puta qñ p̄babil' dubitat
eum sollicitātes ad malū. de q̄ p̄fētetur l' reuelatorē p̄fessi
onis. l' dicēdo id cū sit cōfessor manifestar; p̄ctm qd audi
uit. puta si iuste absoluit cū nō debeat r in hīs casib⁹ non
habendo copiā. nisi talis confessoris cui confitendo aliqd
predictorum sequeretur. tunc satis videtur q̄ sit excusat
Dicit etiam predictus Durant. q si ex ignorantia crassa r
supina aliquid retinuit mortale. quia noluit cogitare de
suis peccatis tenetur totum iterare. secus si ex ignorantia
p̄babili. qñ tūc solū illud quod dimisit. Secūdu est Im
Tho. r pe. qñ nō impleuit p̄niam seu satisfactōez iuncta
pro mortalibus ex contemptu vel ex negligētia r est lat.

tus eius, si enim ei⁹ recordaret^r adhuc poss⁹ p⁹ficē, et tūc p⁹fici
endo reiterare nō tenetur, et p⁹cipue q⁹n nō est sibi p⁹fix⁹ ter/
minus, q⁹z nō possit transgredi, q⁹zuis sibi sit declaratū in
quo ip⁹z debeat facē, l⁹ in alio tpe ipsam suppleē coip⁹o at
q⁹ facit sibi p⁹positū non implēdi p⁹nam sibi iūctam p⁹o
mortalibus ex negligētia l⁹ cōtēptu peccat mortaliter, q⁹z
tenetur ad illā sub p⁹cepto. Secus nō est de p⁹nia iūcta
p⁹o venialib⁹, ad quā nō tenet^r de nēcessitate s⁹m Tho. Idē
si penitētiā iūctam p⁹ mortalib⁹ dimitte^r ex impossibilitate
puta infirmitate et hi⁹ posset tū p⁹nia iūcta ab vno cōfes/
sore mutari ab alio cui p⁹stet^rur, et sine audiētia p⁹ctōrū il/
lorum p⁹ q⁹bus erat imposita s⁹m pe. de. de pal. de hoc infra
vid⁹. Tertius casus s⁹m pe. tho. Ray. et Hosti. est ex pte cō/
fessoris, q⁹n videliz notabiliter est ignorās sacerdos, ita q⁹
nescit discernere inter mortales et veniale de cōibus p⁹ctis, et
p⁹cipue cū penitēs h⁹ casus intricatos et difficiles. Tōcor.
Durā, et addit^r hoc nisi penitēs sit p⁹itus et instruat p⁹fesso/
rem. Et at vadit ad eū q⁹z scit ideotā et ignorantē tene^r
literare. Nec durā, Qd⁹ v⁹ intelligendū q⁹n p⁹t h⁹re aliū suffi/
cientē, nā si in aliū h⁹re nō pōt. et multo mag⁹ q⁹n est in picu/
lo mortis, p⁹t et d⁹z p⁹nteri ei q⁹z h⁹z Th⁹ Augu. dīc⁹ de pe. dī.
vj. q⁹ vult p⁹nteri vt iueniat, g⁹ram sacerdotē querat scientē
soluē et ligare. Quart⁹ ca⁹ est ex pte cōfessoris. Et at im/
potentia absoluēdi s⁹ pe. Tho. Ray. et Hosti. q⁹d p⁹t esse du/
pliciter s⁹m pe. de pal. et Durā. q⁹z h⁹z p⁹tatem artatā ab/
soluēdi, q⁹. i. ab aliquib⁹ p⁹ctis nō p⁹t absoluē supiore refer/
uante sibi illos, et tū ab ill⁹ de facto absoluit. Et confessus
illi cū ei p⁹stat. tenet iterū p⁹nteri, nō quidē oīa s⁹m pe. de
pal. s⁹ illa tū de q⁹bus nō potuit absoluē, aut hoc est quia
nullam habuit potestatem, et hoc quia non erat sacerdos
quāuis reputaretur, vel quia nō subditus, v⁹ quia intrusus
aut quia excommunicat⁹, vel suspensus ab officio h⁹z et abso/
lutus a tali cū illi hoc p⁹stat. tenetur iterū confiteri, quia
realiter non est absolutus, quāuis ignorantiam facti excu/
set eū in p⁹spectu dī ac si esset absolut⁹. dū nescit s⁹z tho. i. q⁹
lī. s⁹ pe. de pal. in iij. dī. xvij. q. vj. sic diligit et notabiliter
quia vt impedimentū q⁹d habet absoluēs ē iuris diuini l⁹
humani. Si iuris diuini q⁹z nō fuit baptisat⁹ tal⁹ l⁹ nō
ordinat⁹, et in hoc casu absolutus a tali tenet iterū cōfiteri

hoc scito. nec papa posset d. contrario dispensare. Si vero impedimentum est iuris humani. puta q. suspensus est l. excoicatus. huius. tunc impedimentum aut est notorium. aut occultum. Si notorium. puta q. manifeste l. publice verbavit clericum. p. qd. est excoicatus notorie. aut manifeste intrus. s. p. p. cessionem secularium positus in ecclesia curata. et non p. canonicam cessionem. p. qd. titulum non habet nec potestatem super prophanos illi ecclesie. et talis confessus illi tenetur iterum confiteri hoc scito. Si vero impedimentum est occultum tunc autem p. fitens scit illud impedimentum aut nescit. Si sacrosanctum illi tenetur iterum p. fiteri. et peccat mortaliter cōdicando illi in dñis. Si si nescit impedimentum qd. etiam alijs occultum est et hoc ignoratia facti. puta p. cussat clericum nullo videntem tunc si tenetur iterare. Argumentum ad hoc de sententia sui. q. liber putabat publice q. rata est. Si si hoc nescit ignoratia iur. puta q. scit illud p. cussat se clericum. s. credit nichilominus ipse posse audire p. fessiones non excusatur. p. hoc q. teneat iterare p. fessionem scdm. pe. de pal. **Quintus** ca. in q. q. teneat iterare p. fessionem s. m. pe. de pa. ubi sup. est impedimentum ex pte p. fiteri. scit l. oblitus. l. ignoratum p. babiliter. puta q. erat excoicatus maiori l. minori excoicatione. s. nesciret. et cum postea sciuit. tenetur iterum confiteri absolutus. q. ligatus excoicatione absolui non potuit a p. ctis. et p. babilis ignoratia p. servat a culpa et a pena irregularitatis. sed non facit eum non esse excoicatum. p. qd. si tunc eligetur. s. sibi beneficium p. feret ignoratia non faceret. s. sibi aliqd. ius accipitur. c. apl. ice. ex de cle. ex. mi. Et autem munus capax sacramentorum a quorum p. ticipatōe directe excludit. q. quorūcūq. aliorum. et ideo absolutio nulla. Et dicit idē pe. q. in hoc casu esse in alijs in quibus q. teneat iterare p. fessionem si cōfiteretur eidem non opteret iterare p. ctā explicite. s. solum implicite. dicit. do peccavi in alijs. q. als vob. dixi. sicut si nulla fuisset absolutio defacto dilata. n. absolutio p. multos dies fieri potest etiam si ipse oblitus fuerit. dū tñ p. nia ei p. us innocuerit. quia si non taxasset p. niam. tunc oportet ad memoriā reducere et moderare iste. propter quod remittens ad episcopum si non absoluat. debet penitentiam innotescere. quā post reditum absolvens iniungit dicens. facias quod tibi dixi quia ligari non debuit anteq. absolueret. ita et in proposito. **Dec pe.** **Quil.** etiam dicit q. penitentia non requirit.

suspicientis est actus interior. unde sine eo non est. sic non
esset m̃moniu. si q̃s intēderet verū sacramētū suscipe. non
tū plēntire nisi in carnalē copulā z ad tps. H̃z si aliquā h̃z
p̃niam de peccat̃ suis tūc iterū dīllinguēdū est. q̃z aut ta/
lē h̃z p̃niam q̃ sufficit cū sac̃o. puta attrit̃ accedit ad p̃fe
ssionē ex quo fit ibi p̃trit̃ vi clauū vñ fugat fictio. z sic nō
h̃z dubiū q̃z z sac̃m suscepit z effectū ei⁹. s. remissōm p̃cō
rū vñ nō tenet iterare. z sibi immo forti⁹. si accedit p̃trit̃
Si x̃o h̃z talē p̃niam. q̃ non sufficiat cū sac̃o ad grām. q̃z
nec etiā attrit̃ accedit tūc est ṽa opinio. Tho. s. q̃z recedē
te fictōe tūc incipit valē p̃fessor. z nō tenet p̃fiteri nisi fic
tionē suā. puta si h̃uit quēdā dolorē imp̃fctū. s. nō sufficiē
ter discussus p̃sciām suā. putabat at̃ discussile q̃ntū suffi
ciebat. si dolebat de p̃cō p̃terito nō p̃ponēs cauē in fu
turo. aut ecōnēso. l. dolor nō erat marini⁹ sic debebat ip̃e
tū vñ p̃sciām suā nō erat fict⁹. s. vñ veritatē essē z sic nihil
celauit. q̃d crederet mortale. z p̃ p̃niam suā iudiciū p̃cur
rebāt om̃ia q̃ erāt nēcāria. postea at̃ certificatus de errore
sue p̃scie penitet de illo defectu. P̃de igit̃ opinio. Tho. h̃ome
mult⁹ mod⁹ saluari. Vno mō loq̃ndo de eo q̃ fict⁹ est puati
ue nō positue. q̃z. s. h̃z dolorē s̃z ita imp̃fctū. q̃z nec cū sac̃o
actu suscepto sufficit ad p̃tritōem. nihilomin⁹ tū h̃ac imp̃
fectōm q̃ est fictio nō p̃fitei. q̃z credit esse sufficiēter dispo
sit⁹. z sic nō sciēter celat p̃ctm̃ q̃d fuit in hoc q̃z. s. non exa
minauit p̃sciām suā sic debuit. z sic q̃ erat error iur⁹ diuini
nō tollit fictōm respectu vltimi effect⁹ sacramēti. q̃z in p̃ba
bil vñ nō excusatus tū eo ip̃so quo error tollit fictōz q̃ exclu
dit essentia sacramēti. vñ verū sac̃m fuit. tali ergo q̃ verū
sac̃m suscipit. ornat⁹ imprimē s̃z grā nō dat. s̃z potest ea
qū redit ad cor z recolit se nō bñ fecisse debitū suū ex ne
gligētia sua oblitū. tūc incipit valē p̃fessor. z nō tenetur
p̃fiteri illa q̃ prius cōfessus fuit sicut fict⁹. q̃z non fuit dimi
diata ex intentōe. s̃z solū illā fictōnem tētur iterū p̃fiteri.
Si at̃ fuisset fictio positue. q̃z. s. non dolet. z sciēter celat. fu
isset p̃fessio nulla. si p̃fessus fuisset. nō debuisset sibi dari ab
solutio. sed si data ei fuit. dubiū est vtrū. ornat⁹ sit imp̃
fctus. quo casu. Tho. nō p̃t intelligi. H̃c dō mō p̃t intelligi
opi. Tho. q̃z est positua fictio q̃z tū ad hoc q̃d nō dolet.
nec p̃ponit abstinere. tūc ista fictio. nō occurrit sibi. vt cōt

fitenda nec actu cogitavit q̄ teneat eam confiteri tunc. n̄
sic d̄ pctō qd̄ occurrit qd̄cūq̄ nō credit q̄ sit pctm̄ aut q̄ sit
mortale r̄ de necessitate p̄fitēdū p̄inde est ac si fuisset oblit⁹ p̄
negligentiā nec fecisset debitū suū d̄ scrutādopsciām suā. in
q̄ casu solū illud p̄fitēdū est r̄ est x̄m sacram̄. s̄ sit h̄ ignora-
tia iur̄ diuini r̄ h̄ mō p̄t sustinēi dcm̄ **Tho. xxi. di. ar. i. in**
solutōe vltimi ar. vi. di. q̄ ignoraia iur̄ diuini n̄ excusat
a fictōe et talē vocat fictū. Ter. p̄t sustinēi opio. Tho. lo
q̄do de illo q̄ p̄fitef̄ eidē cui p̄us r̄ tūc n̄ oportz iterat̄ p̄se
siōz p̄mā factā ei. s̄ fictā eē si ip̄e sacerdos nō recolet̄ pctā
p̄ius sibi dca. q̄ nec qñ confessio integra est / oportz q̄ re-
colat actu a p̄nci. vsq̄ ad finem r̄ maxime q̄ hoc sufficit
absolvere ab oib⁹ r̄ inuigē p̄iam p̄ fictione r̄ p̄ alijs q̄
tūc faciat p̄iam sibi inuictā. Item paulo post dicit idem
ip̄e pe. de pal. q̄ cū p̄fitens exp̄mit fictōes suā. puta dīc̄ se
nō posse. l̄ nō velle p̄ponere abstīnē in futurū q̄s absoluit
sacerdos q̄uis nullo mō debeat absolue. als peccaret abo-
utens clau. nec valeret sibi tūc illa absolutōtū ex q̄ inten-
dīt absoluerē r̄ sacramētū verū p̄ferre videt̄ q̄ p̄ferat r̄ si
tūc nō h̄z effectū p̄pter illi. indispōitōes h̄ebit tñ postea
qñ cōteret. Ter expectatōe v̄l dispōitōe ornatu manēte
Et si dicat q̄ q̄uis sit ibi forma nō tñ materia. ergo n̄. ē
sacramētū. materia em̄ est pctōr p̄rit. Bicēdū q̄ qñ h̄bi
sua fictio nō occurrit vt p̄fitenda. tūc nō est p̄fessio dimidi-
ata r̄ qñ suā dicit fictōes cū alijs pctis est p̄fessio integra
Et sic materia p̄fecta. cui mat̄ie p̄t in p̄mi forma qd̄ si fiat
verū sacramētū erit. q̄uis fieri nō debeat. sicut sacerdos
h̄ns hostiā sup̄ altare pollutū nō dēret qd̄ celebrare : si tñ
celebrādo x̄ba p̄ferz eucharistie x̄a eēt Pctōr. n̄ ē mat̄ia
s̄ immōda. n̄ sit latē attrit⁹. l̄ p̄fessio sine attritōe est mate-
ria immōda. h̄. p̄e. de pal. De attritōe r̄ p̄ritōe

Et q̄ dcm̄ est de p̄ritōe r̄ attritōe quō p̄fitens sup̄
ip̄is debeat intrui a p̄fessore Ido de ea clari⁹ dicen-
q̄ est Nota ergo fm̄. tho. in. iiii. di. xvi. q̄ dīa est in
ter attritōes r̄ p̄ritōz in attritō ip̄tat q̄dā displicentiā de
pctis s̄ ip̄scōz in attritō. i. aliq̄ tritū s̄ p̄ritō ip̄tat p̄scām
displicentiā de pctis in p̄ritū. i. si totū tritū r̄ in puluerem
redactū Est at̄ p̄ritio fm̄ pe. in. iiii. di. xvi. de loz volūtarie
al̄ up̄t. p̄ pctis cū p̄pōito p̄fitēdi r̄ satisfaciēdi volūtarie

et secundum eundem ea di. oportet qd contritio habeatur de
omni peccato mortali et ratio est qd in omni peccato mortali est
actualis uersio voluntatis a deo. Et qd tria contrariis con-
trantur. ideo oportet qd in omni remissione peccatorum sit actus
alis conuersio ad deum et uersio a peccato et hoc dicitur per
De peccatis autem obliuio sufficit contritio generalis cum cona-
tu ad recordandum et dolendum. dolere etiam debet de obliuione
peccatorum qd pertingit ex negligentia si autem querat si specialis
contritio de quolibet peccato requiratur. vel sufficiat una gene-
ralis per omnes sic respondet Thomas in iij. di. xvij. qd quantum
ad principium contritionis. scilicet cum quis de peccatis suis cogitans do-
let. et si non dolo contritionis saltem dolere attritionis oportet
qd sit specialis dolor de peccatis qd quis habet in memoria sed
quantum ad terminum qd est dolor iam gratia informat sufficit
qd sit una contritio de omnibus tunc enim motus ille agit vir-
tute omnium dispositionum precedentium et quia nemo scit utrum ha-
beat gratiam qd requiritur ad contritionem non nemo potest esse
certus de sua contritione nec per penam de remissione. Et dicit
Richardus in iij. di. xvij. qd si peccator in peccato mortali attri-
tus de suo peccato ut probabiliter possit presumere se esse dispositum
non peccat absolute recipiendo animo frequenter
virtute clauis per suspensionem absolute formae sua attri-
tio et sit contritio. Item nota qd duplex est contritio dolor
in Thomas et per in iij. di. xvij. scilicet intellectualis qd est quidam
perfecta detestatio peccati in rationem et dolor sensibilis qui
est dolor exercitatus in parte sensitiva cum alteratione et afflictio-
ne corporis. Primum dolor requiritur de necessitate ad remi-
ssionem peccati et ille est solus est sufficiens qd sic peccatum mor-
tale sufficienter committitur per solum actum voluntatis et per compla-
centiam deliberatam rationis ita sufficienter destrui potest per de-
testationem voluntatis et displicentiam rationis et hec est etiam in
potestate nostra presupposita gratia. Secundus dolor. i. sensibilis
est ut ad remissionem peccati sed non est necessarius sed de per-
fectione contritionis nec est in parte nostra est presupposita
gratia. Item dolor intellectualis non potest esse nimis sic nec cha-
ritas a qua procedit potest esse nimis sed sensibilis potest esse nimis
et ideo oportet qd sumatur per mensuram debitam ad conseruationem
subiecti sicut ex ieiuniis et alijs corporis afflictionibus. Et nota
qd in Thomas in iij. di. xvij. qd contra contritio semper debet remanere

Tercia pars de bonitate confessoris

dicat peccata sua quod eum possit absolvere. **L**achrimabil. ut
doleat de peccatis commissis et detestetur ea sicut in intellectu ra-
tionis. **A**ccelerata. ut quod citius potest commissio peccati confiteatur
hoc tamen est de bene esse. **F**ortis. ut nihil dimittat per vere-
cundiam et accusat se et non alios. nec in confessione se excusat
et alios inculpabat. **E**t si parum peccata. id est adimplere penitentiam sibi
impositam et facere ea quod habet necessario facere. ut aliena restitu-
ere si habet et homini. **E**xPLICIT secunda pars quod est de scientia que re-
quiritur in confessore. **I**ncipit pars tertia de bonitate con-
fessoris. **E**t per quod aliter confessor duo debet habere. scilicet timorem dei. et
zelum animarum. S. 1.

Et bonitate confessoris in se et in exercitio talis offi-
cij. **D**icit Augustinus de penitentia. vi. c. quod vult confiteri. Sa-
cerdos ante quod statuit omnis languor in nullo illorum sit
indicandus. quod in alio indicare est promptus. **I**udi-
cans enim alium quod est indicandus. prodeum seipsum cognoscit. igitur
se. et purget in se. quod videt alios sibi offerre. **C**uret ut
a se precipiat quicquid in alio danosum reperit. adaduerat quod
idem quod dicitur. **Q**ui sine peccato est ipsum et idem enim liberavit pec-
catricem. quod non erat quod precipere lapidem. quod lapidaret quod se lapi-
dandum cognosceret. **N**ullus enim erat sine peccato. in quod intelli-
gitur omnes fuisse reos. nam venialia peccata semper remittebantur
per ceremonias. **S**i quod ergo peccatum in eis erat criminale erat
peteriores. quod in hoc sunt sacerdotes se prius non edificantes
illis quod dominum observabant insidijs. **A**ugustinus. **I**tem. **N**um. et **A**lb.
audiens confessionem cum scientia mortalis peccati mortaliter pec-
cat. tamen effectum sacramenti perfert cum sacro. si non est pre-
cisus vel suspensus quod tunc alias malus. **U**nde Augustinus. i.
q. 1. c. dictum est a domino. **N**umeri ad Aaron. **V**os ponite no-
men meum super filijs israel. et ego dominus benedicam eos. ut gra-
tiam tradito per ministerium ordinati transfundat hominibus.
nec voluntas sacerdotis potuisse habere potest. sed meritum be-
nedictionem poscitis. **E**t ait dicitur ea. q. **R**emissionem peccatorum
non dant avari et filia intelligit secundum gloriam vel simpliciter de pre-
cisus vel si intelligat de tolleratis. tales non dant ex merito
vite. id est non sunt digni dare.

Duo que debet habere confessor.

Et debet autem habere confessor. precipue habere duo. scilicet timo-
rem unde fiat circumspectus. et zelum animarum. unde sit

sollicitus circa ea que necessaria sunt. **Q**uantū ad p̄mū
considerare d̄z q̄ ip̄e est mare enee in tēplo dñi ubi la-
bant sacerdotes ⁊ leuite aialia offerenda in sacrificiū. vñ
ex inuidicijs a q̄bus illa abluebatur efficiebatur inuidi.
Uñ greg. in pastoralī dicit q̄ sit plerūq̄ vt anim⁹ pastoris
audita tentatione ouis. ⁊ ip̄e tentet ⁊ iō cū timore ⁊ t̄reo-
re d̄z poni ⁊ nō se ingerē ⁊ cū leuitate. ⁊ cū risib⁹ instare. vñ
in figuram. **M**oyſes vt d̄r Exod. xxxviii. fecit labiū eneū
de speculis mulierū in q̄ lauarēt sacerdotes sc̄ta sc̄tōrū in
gressuri. ⁊ fcat scripturā. vbi sunt exempla sc̄tāū aīarū ad
quā d̄z sepe inspicere ad videndū machas suas ⁊ intelligē-
dum insidias diaboli. **Uñ** subdit greg. vbi sup̄. hec neq̄q̄
sunt timenda pastorī. q̄ deo pens̄ aīi cūcta subtiliter. t̄to
facilius liberat q̄s a sua. quāto magis tentatōe fatigat ali-
ena. **Q**uātū x̄o ad zelū dīc greg. q̄ nullū sacrificiū ita d̄o
acceptū est. vt zel⁹ aīarū ⁊ fructū hui⁹ ostēdit Jaco. c. v. vbi
post p̄mulgationes confessionis dicit. Qui cōverti fecit
p̄ctōrem ab errore vie sue. saluabit aīam ei⁹ a morte. ⁊ ca-
ritas opit multitudinē p̄ctōrū. **N**ō at̄ min⁹ trahū ad deū
p̄ p̄fessionē anime q̄n diligent sit q̄s p̄ p̄dicatōnē res mo-
derno t̄p̄e. vt experientia docet. d̄z ergo nō tardare q̄ voca-
tur ad b̄mōi. **Q**uō se h̄re debeat p̄fessor erga penitē-
tē ⁊ de q̄bus interrogandū est in p̄fessione ⁊ ibi versus decē
p̄ceptorū d̄calogi. ⁊ versus septē p̄ctōrū mortaliū. ⁊ q̄ in
cōfessione tria d̄z obſurgere interrogando p̄fessor. §. ij.

Icit Augu. de pe. di. v. c. i. p̄ mediū dicēs Diligēs in-
quisitor. subtilis inuestigator. sapient ⁊ q̄si astute in-
roget a p̄ctōre q̄ forsitā ignorat. vl̄ p̄ verecūdia vellez occul-
tare. cognito at̄ crimine. varietates ei⁹ nō inuestigare dubi-
tet ⁊ locū ⁊ t̄p̄s ⁊ c̄. q̄bus p̄gnitis adsit. beniuol⁹ pat̄erigē
⁊ secū on⁹ portare habeat dulcedinē in affectōe. pietatē in
alteri⁹ crimine. discretōnem in varietate. adiunz p̄fite tem-
orādo ⁊ alia. p̄ eo b̄da fatiē⁹. sp̄ inuet leniendo. cōsulaodo.
sp̄em promittendo. ⁊ cum opus fuerit etiam increpando.
doleat loquendo. i. nstruat operando. sit p̄ticeps laboris.
si vult esse p̄ceps gaudijs. doceat perseuerantiā. **E**c Aug.
Ex verbis Aug. p̄t̄z. q̄ non sufficit audiē cōfessionem eorū
que sibi dicūt a peccatore. ⁊ ip̄m nō interrogare. nisi esset

persona in his bñ pita ⁊ scientiata q̄ sufficient' scit dicē que
optet ⁊ cū p̄sone cōiter sint grosse in iūis: nec ille q̄ sunt in
alijs negotijs mūdi l' scientijs acuti dō p̄mittendū est di-
cē vnicuiq; id qd vult ⁊ eo ordine quo vult ⁊ de p̄ctis q̄ p se
sufficiēter dic nō est iterū intergād' ne molestes eū in quo
non optet ⁊ si aliqđ nō bñ intellexerit p̄cipue de morta-
libus faciat sibi iterū declarāe vt meli' intelligat. De his
xō que nō plene dixit, puta qz nō dixit circūstātiās nece-
sarias. l' nūerū interroga eū de his. vt plene dicat q̄stū est
necessariū De ill' xō p̄ctis. q̄ nō dixit. nec scit p se dicē in-
terroga eū. Quo ordine fieri dēant int'rogatōes de q̄b'

Ed Ray. ⁊ hosti. in summa dicūt q̄ interrogatōes
fieri dñt de septē vitijs capitalib' ⁊ eorū sp̄b' filia-
bus de q̄bus hēs sup. diffuse in. ij. pte p totū. nō est
interrogandū de oībus s; pl' ⁊ min' s; m p̄ditōnē psonarū
Sicut autem q̄ cōfiteatur nō hz necesse tenere magis vnū
ordinē quā aliū dicendo p̄ctā suā ita nec cōfessor interro-
gandus tamen ad meli' memoriē cōmendandū de quibus
debet interrogare ⁊ de quib' iam intergavit ne amplius
habeat triplicare p̄gruū est tenere aliquē ordinē ⁊ si pla-
cet interrogare de decem p̄ceptis que continent in istis ver-
sibus. Unū crede deum nec iures vana p ipm Sabbata
sanctifices bēas in honore parentes. Nō occisor eris. fur
mechus. testis iniqu'. Nō ylli nuptā. nec rem cupies alie-
nam. Declarationē horū versū habes infra. Post xō in
terrogationē sup decem p̄ceptis pueniens erit interrogāe
super septem vitijs capitalibus q̄ in hoc x̄su p̄tinent.

Ut tibi sit vita semp saligia vita. In ista dictōe Saligia
sunt. vij. l' f. a q̄b' incipiūt nōia vij. capitaliū vitiorū. per S
vero intelligitur supbia. sub qua cōprehendit vana gloria
per Avaritia per L. Fetida luxuria per Inuidia per G
gula per Irā per Et accidia. S; anqz interrogs de p̄ctis p̄i
querat de excommunicatione maioris ⁊ si inuenit eum aliq
sententia irretitū si habet auctoritatem sup hoc absoluat
p̄us Si xō si hz auctoritatē remittat ad eū q̄ p̄t eum ab
solvē. In interrogatōibus fiendis tria debent observari.

Ho. in iij. dic q̄ p̄fessor t̄a d; ob̄suāe in int'rogatōib'
fiendis. Primū est q̄ nō interroget omnes de
omnibus. sed interrogentur persone de peccatis.

que conſueuerūt repiri in hominibus illius cōditiōis ⁊ ſta-
tus Ut ſtipendarij de rapinis ⁊ incendijs Clerici de ſimonia
⁊ horis omiſſis Adoleſcētes de luxurijs ⁊ b? **M**i a pncipio
pfeſſiōis decēs eſt interrogat⁹ pñtētē de cōditiōe ſua de ei-
ci? ⁊ ſtatu an cleric? an laic? an ſolut? l' iungat? ⁊ b? vt pru-
dētī? pñt poſſit formaē interrogatiōis ⁊ q̄rētū eſt tpijs q? fecit vl-
timā pfeſſionē ⁊ ſi fecit pñiam ſibi iniunctam ⁊ vtrū in ſta-
tu gře v'l peccati mortali? **E**cōm q? d's obſeruat pfeſſor eſt
vt interrogent īpī a remoti de pctis ⁊ in genere nō in vlti-
ma ſpetie ⁊ mō peccati ſubito **U**t ſi neſciebat tale pctm
committē illud adſcat ⁊ ſi doceat in tēptatiōes **N**bī grāſi
fateē ſe cōmiſiſſe vitiiū luxurie nō ſtatim interrogat⁹ pfeſſor
ſi ſelpm māib⁹ polluit ⁊ hui? ſed ita paulatim interrogat⁹
de mō ⁊ circumſtantijs talia pcti pmiſſi ⁊ hui? **P**erciū eſt q?
in peccatis carnalib⁹ nō diſtatur nimis ad pticulacōes cir-
cumſtātiās nō neceſſarias q? hoc eſt ſelpm in tentatiōem
inducere ⁊ ad inuētōnem pctōrū docē eos q̄ ignorāt ⁊ ali-
quādo poſtea talia referūt in plateis in deriſum ⁊ ſcādālū
ſacerdotū **N**bī grāſi vir fateat polluiſſe mulierē ēē vas de
bitū nō ulterius querāt pfeſſores an q̄ pte corporis quō ſic
iam hys vltias spēm peccati alīs nō turpitudies q̄s miſeri
hōies inueniūt īpimet ſi volūt expmāt.

De circūit intūs pctōrū z ibi versūs earū. z q̄ circumstantie sunt in quintuplici libertie. §. iij.

Ed nota q̄ confessor: nō solū d̄s interrogat de mo-
talibus s̄c̄ de circūstantijs q̄ aggrauāt l' alieniāt
Un̄ Inno. in. c. ois. de pe. z re. dicit. Sit discretus
sacerdos z caut⁹ ut more piti medici sup̄infundat
vinū z oleū vulnerib⁹ sauciati diligēt inq̄rens pctā z eorū
circūstantias q̄bus diligēt z prudēt inquisit⁹ intel-
ligat q̄le ei debeat p̄bere p̄siliū. z cuiusmōdi remediū debe-
at adhibere diuers⁹ vtend⁹ expiment⁹ ad sanandū egrotū
hec ibi. Ad illud facit qd̄ dicit Aug. de circūstantijs pctōrū
de pe. di. v. c. p̄sideret q̄litate criminis in loco in tpe in p̄sue-
rantia in p̄sone varietate q̄li hoc fecerit intetōne. z i p̄s-
vitij multiplici executōe. Omnis ita varietas p̄tendat eī
z dicendū. Volendū est nō solū q̄ peccauit sed quia se vir-
tute z gr̄a p̄uauit. doleat alio:ū vitā in suā fuisse corruptā
s. suo exemplo z cōmodū qd̄ dedisset p̄mo suo exemplo

bono doleat de tristitia quam intulit bonis peccando /
de leticia quam eis non adhibuit **hec Augu.** Que omnia intel
lige secundum quod declarantur in libro. Illas autem circumstantiasque trahunt peccatum
in alteram speciem oportet necessario periteri secundum **Thomas.** 2° 1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°
doctores. Illas. n. circumstantias periteri cum sint peccata venialia
peccatis est virtutis / non tamen est necessarium **De. de pa. in. iii. di. xvi.**
dicit quod numerus circumstantiarum prebendit hoc versus. Quisquid
vbi per quosque auxiliis cur quod quando Ray. vero addit
octauum s. quoties. et vbi in xlii di. quibus auxiliis ipse dicit per
quos. Si ergo quod per varietate personarum et ita etiam sapientie
et ordinis. sic fuit grauissimum peccatum **De. q. qnto gra**
d^o altior tanto casus grauior et ingratitudo maior. Quid
vtrum malum quod prohibetur ex genere suo vtrum mortale et venia
leian occultum et manifestum et quantum ad hanc partem grauius fu
it peccatum Cain quam ad quantitatem enim generis hominidum grauior est
peccatum gula et superbie **Ubi. q. in loco sacro grauius peccat** **Per**
quos. quod trahit illos ad peccandum quod est proprium diaboli. vel
quos posuit mediatores ad malum perpetrandum quod peccatum illo
rum est princeps cum quibus per quibus et per quos **Quoties non so**
lum quantum ad consuetudinem et etiam quantum ad numerum quod nume
rus refertur ad actum modo ad obiectum actus. **Ubi gra** **Si ho**
i iuncta preterit accipiat saccum plenum mille florenis et
tamen unum furtum **Si autem tres florenos accipiat diuersis actibus**
successive erit tria furtiva quod in ipso actu est peccatum secundum essentia
liter et ideo non potest unum in pluribus actibus **Curan ex infirmitate**
et ignorantia et elatione et quantum ad intentionem fecerit quod mortalia peccata
trahunt speciem a fine hoc diligenter est explicandum **Qui. n.**
furat ut meche magis dicendum est meche quod fur et tamen unum
peccatum est in uno actu et hinc plures deformitates **Quod natu**
rali et innaturali quod spiritus est grauius in eodem genere. s. agendo quam
patiundo **Qui. si in sacro tempore puta diebus festinis. et alio tempore et**
de perseverantia in peccato

Circumstantie peccatorum peritende sunt in multiplici genere.
De declaratum huiusmodi. s. quod circumstantie peccatorum sunt
peritende sic dicit **De. de pa. in. iii. di. xvi.** Circumstantie sunt in quin
tuplici genere. Prime sunt que non alleviunt nec aggravant
sicut ille que nulla imitant convenientiam vel disconvenientiam
ad rationem nec ex se. nec ex suspitione et furari cum manu
dextra sinistra et istas confiteri est superfluum **hec un**

de sunt q̄ alleniāt. que importāt cōuenientiam. vt facere
malum ex bona intentione vel ignorātia. et illas confiteri
est imperfectum. nisi timeret scandalum cōfessorum. **¶ Ter-**
cie sunt que important discōuenientiam ex suspitione. vt
furari. multum. et illas confiteri est p̄fectum. q̄ aggrauāt
peccatum. nisi immineret periculum sui l' p̄fessoris. vel al
terius terci. **¶** Sed quia non mutant sp̄ciem nec aggrauāt
in infinitum. nō est necessarium eas confiteri s̄m. **¶ Tho. 3.**
¶ De. dicit q̄ quāuis ista sit cōs opinio. tūtor tamē ē alia
l' vt confiteantur eas. cum notabiliter aggrauāt vt fura
ri. centum multo grauius est quā furari vnus. **¶ Quarte sunt**
que aggrauant et mutant sp̄ciem. nō tamē in infinitum gra
uant. vt q̄ vtrumq̄ est veniale. vel q̄ p̄mu. est mortale se
cundum veniale. vt in sp̄ciebus gula. quartus vna aduenit
alteri. et sunt quādoq̄ veniales. et q̄q̄ mortales. et illas cō
fiteri non est necessarium. nec illud est cōtra hoc qd dicit
¶ Tho. 7. cōter alij s. q̄ que mutāt sp̄ciem. necessario sunt
cōfittende. quia loquitur de illis que sunt mortalia. **¶ Ratio**
āt q̄re nō est necessariū eas p̄fiteri est ista. q̄re circūstantia
est cōfittenda necessario nō q̄ mutat sp̄ciem. vt p̄t in venia
li. sed q̄ mutat in infinitū. vt p̄t in mortali. **¶** S. circū/
stantia non mutans in infinitum. nunq̄ aggrauat in infis
nitum. q̄ intendit penas et nō extēdit. **¶ Extensio** em̄ est in
finita. nec p̄t crescere. s. intensio est finita. et semp p̄t cresce
re. **¶** Nulla ergo tal' q̄ nō mutat seu aggrauat in infinitū est
necessario cōfittenda. **¶ Quinte mutāt et q̄q̄ aggrauant in**
infinitum. vt quādo veniali actui. puta ad gulā studiose p̄
patā addit ebrietas. l' notabil' anticipatio hore in ieiunio si
ne causa. **¶** S. vtrū in religioso sit mortale. qd alteri est veni
ale. dicēdū q̄ nō. puta dicēdo x̄bū ociosum et h' nisi sp̄ciem
mutat. q̄q̄ nubē l' velle nubē. qd s̄cl' arib' nō est p̄ctm. si hoc
fiat cā. plis generādel' veniale. p̄p̄t voluptatē. est mortale
religioso. p̄fesso clerico l' ordinato. q̄ sacrilegiū ē. nō at p̄m
mor' luxurie furti l' inuidie. q̄ null' rous se n̄ habiturū p̄mos
mor' q̄ nō sunt in n̄ra ptate. hec **¶ De. de pal.**

¶ Circūstantie q̄ trabūt p̄ctm ad aliud gen' sunt p̄fittēde.
¶ Nota. s̄m tho. in qdā eplā. q̄ ille circūstantie dñr tra
hē p̄ctm ad aliud gen'. et iō de nēcitāte p̄fittēde. que
būt sp̄ciem repugnantia ad aliqđ p̄ceptoū diuine legis.

Sicut furtū simpliciter repugnat huius pcepto / non furtū
facies. Si hō fiat furtū in loco sacro / circūstātie loci illam
repugnātiā hys ad aliud pceptorū qd est de veneratōe sa-
croz / r' additur noua spēs peccati / r' sic de alijs

Adctm pmissum die festo trahit ad circūstātiā aliā
scilicet de loco. d. lra sup. Exod. q. pctm mortale pmissū
die festo hys spiritualement repugnātiā ad illud desāc-
tificatione festoū r' sabbati / qz magis est op' serui-
le opus peccati / qz on' manuale. Opus aut' seruale ibi pro-
hibetur / r' sic est mortale vltra pprā deformitatē sue ma-
teriē / hoc q. pmittit in die festo hys aliam deformitatē
quā optz pferit / r' in fine dicit idē. Et hō q. illud qd dicitur circū-
stātiās nō trahentes pctm ad aliud gen' sue spēs nō esse
de necessitate pfitendū / nō esse referendū ad numerū pec-
catorū r' eiusdē spēs / qz numerū tenetur pferi si potest / qz
non est vnum sed multa / r' hoc nota diligenter

Ora tercio q. cū cogitatio cū deliberatōe rōis in
actum peccati mortalis / deliberatō illū actū agē-
tiam absq. ope sit pctm mortale / idō ad singulas
peccatorū spēs post peccata operis interrogatē de pctis
cogitatōnū illius peccati tñ / r' de pctis ois / r' cū opus ali-
cuius peccati r' deliberatio mētis / ad illud agendū absq.
ope sit eiusdē spēs specialissime / differt vñ mai' r' min' /
vel pfectū r' impfectū / quia. s. maius pctm est in ope qz in
sola cogitatōe / nō ē de circūstātijs huiusmōi cogitatōnū
interrogādū est / puta si dicit penitēs se pmississe cogitatō-
nibus luxuriōs / qz pōt hoc esse mlti pliciter / r' in diuersis spe-
ciebus / idō interroget de q. litate ipsarū cogitacōnū / vt si de
liberauit tale pctm / pmittē euz soluta / qz tūc fornicatio est
si ipse solut' est / aut cū pūgata / qz tūc adulteriū est / aut euz
psanguinea / qz tūc incestus est / r' sic de alijs luxurie spēs
r' aliorum vitiorum.

Peccatum diuiditur in tria.

Nō aliquali declaratōe pdictorū. nota q. dicit. tho-
mas. q. lxxij. q. pctm diuiditur p hec tria. s. pctm cor-
dis / opus / r' operis / nō sicut p diuersas species com-
pletas / sicut differunt spēs / r' leo / r' capra / sed sicut p di-
uersos gēus peccati / sicut dom' in fundamētū diuidit in
parietem r' tectū / sicut in spēs incōpletas. Et cōsumatō igit

peccati est in opere unde peccatum operis habet speciem completam
Sed prima inchoatio eius est quasi fundatio in corde. **Secundus**
gradus eius est in ore secundum quod habeo praeputium facile ad mani-
festandum preceptum cordis. **Tercius** gradus est in consummatione
operis. **Datet** ergo quod habet tria pertinet ad unam perfectam speciem
cum ab eodem motu procedat Iracundus. nam ex eo quod appetit
vindictam prius turbat in corde secundo in verba presumptuose per-
rumpit. **tercio** procedit ad facta iniuriosa ut percussorem et hoc.
et sic de alijs quibuslibet de luxuria. **De** tamen intelligendum est pe-
ccata cordis esse species incompletas quia non sunt mortalia.
ymmo quoniam in eis est sensus deliberativus ad actum qui de se
sunt peccata mortalia tales cogitationes sunt peccata mortalia.
si non ita gravia sicut peccata operis ut dictum est et quoniam sunt sicut
cogitatio cum locutione et opere unum est peccatum ut patet de luxu-
ria et alijs peccatis quoniam vero quodam tempore deliberat fornicari.
et alio tempore diverso et distanti fornicatur. sunt duo peccata mortalia.

De Delectatione non morosa aliquid dicitur suo loco.

Regule quoque cognoscendi peccatum mortale a veniali.

Cognoscendum non quoniam peccatum est mortale vel veniale
Nota quoque regulas. **Prima** est quoniam amor et affectus ad
aliquam creaturam se vel aliam tamen crescit vel est tam magnus quod
in eo constituitur ultimum finem. quod nec in actu nec habitu ordi-
nat illam creaturam aut eius dilectionem aut et seipsum secundum deum ut
vellet cum tali creatura potestari et non curaret deum offendere.
aut eius precepta transgredi propter illam creaturam ita quod ibi est a-
liqual potestus deus si non est formaliter interpretativus et est frui-
tio creature quod proponit creatura deum cum alijs velle hic
cum creatura seipsum manere non curando de eterna beatitudine.
et non sunt seipsum rudes de hoc interrogandi et temptandi tamen talis
amor creature seipsum est peccatum mortale. **Quoniam** autem aliquis dili-
git aliquam creaturam plus quam deum propter hoc nolle deum
offendere aut eo carere nec eius amicitiam perdere talis amor cre-
ature est peccatum mortale. **Secunda** regula satis concordat cum pre-
cedentibus cum notabiliter per dilectionem primi aliquid committit
tunc est mortale peccatum quoniam vero non tunc est veniale quoniam vero
aliquid sit contra dilectionem dei potest attendi penes hoc quod re-
pugnat caritati vel amicitie quam debemus ad deum habere super
omnia quando autem aliquid sit contra dilectionem primi potest at-
tendi penes illa precepta legis nature. scilicet quod tibi

non vis fieri alteri ne feceris. et quod tibi rōnabiliter et ex debito vis fieri alteri fatias et potest etiam attendi penes scā dalū actiū qd ego infero primo meo p mala exempla qz inquantū importat aliqd ptra dilectōes l qstū sit illd scā dalū ad hoc q sit mortale non p̄cise determinatū est quia in modico facere ptra primū non est mortale aut in puo scandalizare vñ qlibz attēdat seipm q sibi vells fieri qd sibi nollet fieri et p qd factū et nō factū soluere int se et ami cum suū amititiā quā sibi hnt. Tertia regula qm omittit ptra pceptū dei et ecclie l legis nature l sup̄ioris q pcepta sunt de necessitate salutis l ptra votū publicū vel puatum vel cōtra iuramentū licitū et tunc est mortale p̄ctm qm vero citra tūc nō est mortale. Quarta regula cū aliqd sit et p̄mittitur l omittit ptra conscientiam de v̄ false dictare ali quod p̄ctm mortale l cōtra p̄scientiā formidantē p̄babiliter l dubitatiue an aliqd p̄ctm sit mortale tūc sp̄ est mortale si conscientia non sit sufficienter instructa. Quinta regula de actibus intus manentibz qm qdam hz solam cogitatio nem de aliquo qstūcūqz turpem vel malam absqz p̄placencia seu delectatōe l p̄sensu tūc nūqz est p̄ctm mortale vel nullū l veniale qm dō est p̄sensus in actū q eēt p̄ctm mortale tūc semp est p̄ctm mortale q de volūtatem p facto acceptatū qm aut cū cogitatōe aut cōplacencia est delectatio mortosa in aliq turpi sp̄aliter in libidinō tūc est mortale s̄m dictū Augu. esto q non sit p̄sensus in actū s̄m dictum Augu. iudiciū est de p̄ctis interioribz ad qd etiā fac distinctio sup̄posita de sensualitate et actōe et de peccatis p̄uenientibus et sequētibz de libatione. Applicādo igit sep tem vitia capitalia q nō semp sunt mortalia s̄ sunt male radices in hōie ex qbus oriūtur septē venialia.

Que debeat scire et scire p̄fessor vtilia et nccaria in ipso ptra excoīcatōm iur̄ conscientia. Exci p̄fessiois. s. iij p̄fessor si p̄ctēs incidiss̄ in s̄mā p̄stitutōis synodal̄is debz inuestigare de p̄stitutōnibz illi diotēsi qz h̄ret vel ec̄ p̄uintie l legationis. vt meli possit p̄nitibus puidē. Diligent querat de nūero peccati. quotiens incidit in id vel illud q hōies sepe transeūt illud leuiter et de circūstancijs nō necessarijs et de peccato qd alteri iam rite p̄fessus est non queras cum non teneatur nisi in casu in q tenetur confessionē iterare de q plene sup̄ in ti. p̄ce. et nō solum de

petis ope ppetrat/ Et etiā de pctis cordis de nūero eorū q̄
psone puipe dunt interrogandū est Et q̄ fm̄ A ho. i. i. pec
catū cogitatōis et opis in eadē materia sunt vni⁹ et eiusdē
speciei/ differūt fm̄ mai⁹ et min⁹/ q̄. i. pctm̄ opis est graui
us pctō cordis q̄ eē interrogādū est de spetie et circūstan
tijs necessarijs pctōm̄ cordis. ubi gfa Si dicit se in mēte so
lum deliberasse mulierē pgnosce interrogādū est vtrū solu
tā vel nuptā/ xginē vel aliam/ et q̄ die/ et hoc q̄ ipi faciūt il
lud pctm̄ esse diuerse spēt. Et si mulier facias eā ex trans
uerso stare in/ facie ei⁹ aspicias/ q̄ facies earū vtrū est vres
ait. ppheta. ¶ Sed nec virū decz frēq̄t aspice in fatiē me
eū erubescere facias vltra q̄ optz virosq̄ gues et sapiētes
dulci⁹ et vrbani/ oportz respēdē rusticos grossos ac ideo
tas duri⁹ ne pctā sua puipe dāt ex leuitate fm̄ ois. ¶ Stimu
latoz vō ex doloē et despatoē. quātūz pctā pmissa sint gra
uia cōfortat et aiare expedit inducēdo exēpla David mag
dalen/ pau. petri. Latronis et hūoi induratos/ et se excusā
tes aggrauat pctā eorū/ onēdo picula exēplo De Saulis
Iude et hui⁹ q̄ seipos desperauert. ¶ Nota fm̄ m. vber. li.
de of. or. q̄ illorū pssioēs. p⁹ sunt audiēde et libetū q̄ magi
indigē putat. l. q̄ raro venire solent l. q̄ sunt exnei. l. q̄ sūt
in maiorū statu. l. de quorū pssioē spatur vtilitas futura.

¶ Quomodo se habere debeat pssor audiendo mliēs
Item dicit de audiētib⁹ mlieres caueāt ne nisi in
publico audiant/ et nisi ab aliquo videantur/ nec
multum immoentur nisi quantum necessitas cō
fessionis requirit/ et eis que nimis frequenter cōfiteri vo
lunt assignent certum tempus extra q̄ ipas non audiant
nec alijs colloq̄s se eis exponūt et semp̄ tur/ vbi et rigidis
vtat̄ circa illas poti⁹ q̄s molib⁹ nec ille Et hēit p̄ illos q̄
tidie audiūt mlierclaz/ faciūt eis lōgas p̄dicatōes/ vñ ait
tūt mltū tps et scādulū seq̄ p̄t in ipis et in pplis. ¶ Qual
et q̄zta deat iūgi satisfacō seu p̄nia a pssioē p̄nitib⁹ et q̄li

¶ Nota q̄ p q̄ libz pco/ ter se h̄re deat p̄ntas in iūgēdo
moralī eēt regl^r septēnis p̄nia in iūgēdo seu impone
da/ vt hēit. xxiij. q. i. c. p̄dicatiū i glo. et. 33. q. 2. c. h⁹ ipm̄ et S. se.
q̄d suabat ariq̄t/ et ista septēnis p̄nia magi l. min⁹ aspe fm̄
varietatē cminū maiorū l. m⁹ oia cōstātiarū et p̄puctōs es
rat/ q̄ vt dicit Iero. Apō deū n̄ fm̄ v3 tēis m̄sura q̄s doloris

nec tātū abſtinentia ciborum quam mortificatio criminū
de pe. di. i. c. menfurā. Sed hodie pñie oēs ſunt arbitrio ꝓ
feſſoris taxande ꝓſideratꝫ circūſtantijs criminū ꝫ ꝓſoārū
ꝫ huiꝫ eĩ de pe. ꝫ re. c. de q̄ dicit eē Leo papa. xxi. q. vii. c.
tempa plenitudinis tue moderatōis arbitrio ſunt ꝓſtitutē
da ꝓut cōuerſorū aios ꝓſpereris eſſe duotos Ray. ꝫ guil
ꝫ Hpe. in ſuo rectorio hoc tenēt ꝫ generalꝫ ꝓſuetudo ſic ſe
bz nec eſt ꝫ id qđ dicit Bre. de pe. di. v. c. falſas pñias dici
muſqꝫ non ꝫm autoritatē ſctōrū ꝫm ꝫ q̄litate criminū
ponūt Hoc. n. intelligit ꝫm Ray. cū ſine neceſſitate rōna/
bili dimitterentꝫ pñie antiqꝫ taxate Naꝫ ultra illā cōez pe
nitētiā ſeptenē ꝫ quolibet pctō mortali in genē ponū/
tur alie pñie maiores lꝫ minores ꝫ certis pctis ꝫ put hētur
in diuerſꝫ caplis decretalīū ꝫ decretorū que ꝫ cōiter non
dantur hic nō ponoꝫ ꝫ pleniꝫ hētur in ſumma ꝫ feſſorū li. iiij.
ti. xxiij. q. xiij. v. ti. de pe. ꝫ re. c. ubi ponūt caſus. xvi. de huiꝫ
• Et at ſatis rōnabilꝫ cauſa nō dandi huiꝫ pñias in diſpoſiti
one ꝫntentiū ꝫ eē aliqꝫ non ſufficēt tempꝫ vite Nam. vt
Ray. ꝫ hoſti. dicūt dꝫ ꝫ feſſor talem dare pñiam qꝫ veriſimili
ter credat illū implerene ipꝫ violādo detenꝫ ſibi ꝫtingat
ꝫ ſi magꝫ pctā ꝫmiſit ꝫ dicit ſe penitere ꝫz non poſſe aliqꝫ
duram pñiam facere ꝫ animet eū ad hoc ꝫ feſſor ei oñdēdo
grauitatem pctōrū ꝫ ꝫ pñis pñiam penarū ſibi ꝫpter hoc
debitarū ꝫ ſic tādē iniūgat ei pñiam qꝫ libentꝫ ſuſcipiat
ꝫ ſi ſacerdos nō ꝫt gaudere de ommoda purgatoe eius ſal/
tem gaudeat ꝫ libatū a ꝫehēna tranſmittit ad purgato/
rium Itaqꝫ vt dicit Hoſti. ꝫ feſſor nullo mō dꝫ punitꝫ pec
catorē deſpatū a ſe recederꝫ ar. xxi. q. vi. c. ꝫ biter / ſed
potiꝫ impōat ei vnū ꝫr nꝫ vel aliud leue ꝫ alia bona qꝫ fece
rit lꝫ mala que tollerauerit ſint ei in pñiam. Concor. Tho
in hoc. Hoc tñ ſane intelligerviz ſi ipꝫ alias ꝫmitꝫ ꝫ dic
ſe patū facere qđ dꝫ ſed hoc ꝫonꝫ pñie ſufficere non poſſe
tunc ꝫpter hoc qꝫtūcꝫ ꝫeliqnerit nō dꝫ dimitti ſine ab
ſolutōne ne ſe deſperet. Bꝫ ſi dicit ſe nō poſſe dimittere
odium vel caſte viuēꝫ alienū non velle reſtituere ꝫ artē
dimittere qꝫ ſine mortali pctō exercere nō ꝫt ꝫ aliud hu/
iuſmodi ꝫ poſſit nullo mō dꝫ abſolui ꝫm Tho. pe. de pal.
Alb. quia vt dicit gre. in i. q. i. ij. c. Tunc Naꝫ eſt abſolutō
ſacerdotis. cū interim ſeqꝫtur arbitriū iudicis. i. dei qꝫ nūqꝫ

Imponendo pñiam se vile facit auctoritas eccle
sie arbitretur confessor ne potestas claviū contē
natur de pe. di. i. c. sunt q̄ arbitrātur. Jo. di. c. absit
z. c. i. q̄s p̄posueram nimi⁹ malū est si puer p̄tingat errare q̄
erret dando nimis parvam quam nimis magnam. vt dīc
Chiso. xxv. q. viij. c. alligāt. quia vt ibi dī. Melius est dō
reddere rationē de nimia misericordia q̄s de nimia seueri
tate. sū. benign⁹ est de⁹ vt qd̄ sacerdos vult esse austerus
Eū habem⁹ a Christo vt dīc Ray. qui nulli nūq̄s grauē
imposuit pñiam sed dixit. Vade z amplius noli peccare z
ad hoc maxime dō attendē. confessor excidere ab eo cau
sas z occasiones peccōiū. puta si cōuersatio ei⁹ cū aliquo
aliqua est occasio ei alic⁹ ruine. dō imponere sibi qd̄ dimi
tat si p̄t. z hui⁹ de pe. di. iij. c. satisfactio. aliquñ imponere p̄t
ei loci mutatōnem q̄ ei est ad scādālū si fieri p̄t. di. gi. c. va
let. aliquñ tamen res sic se habent. qd̄ fieri non potest.

Tem imponenda est. pñia cōtraria ad malū qđ cō
misit pñi Ray. viz supbo opa humiliā. guloſo ieiū
nem. auaro elemosine ⁊ hui⁹ qđ pñria cōtrarijs
curat. d. pe. di. ij. c. Qđ intelligeſt credid illū velle ⁊ poſſe
plicere hoc. n. est ad bñ eſſe imponē magis iſtā d. ij.

quoniam illam. Item si est negligens ad audendum verbum
dei sibi per iniungere secundum Joannem audiat certum numerum predicato-
rum. Item si cauere professor ne det tale penam per quam fiat al-
teri prouidentia puta si suo iniungat longa peregrinatio ieiuni-
um plurimum quod ei dominus recipet detrimentum de fuitio suorum
et imponeret uxori ut daret multas elemosinas dabit de
bonis viri si pasrenalia non habet

Pro Pectore occulto non datur manifesta penam.

Item per pectore occulto non est manifesta penam iniungenda
Ita licet possit inde oriri aliquod suspitio peccati commissi.

Et nota secundum Joannem an. super de iudicio de sepulchro super verbo au-
dire prius dicitur sacerdos imponere penam quam facit ab-
solutionem a peccatis quod probatur ex ipso textu de quo prius loquitur
de penam iniungenda postea de absolutioe et ex ratione quod cum
absolutio sit completum et forma in penam prius esse satisfactio
quod est per materialis penam saltem in proposito actuali ut
expressa satisfactioe quam datur imponi per sacerdotem acceptet eam per
mentes sicut professor est et dicitur et inde sequitur absolutio. Item
prius dicitur esse de cetero c. si ubi dicitur quod archiepiscopus prius in visitatione
absoluit et penas imponit ergo hoc de necessitate non preedit.
Item tunc coter sit peritium ut scilicet prius absoluat et postea iniungat
penam quodcumque fiat vel ante post sufficit. Presupponit enim
professor illud habere propositum eam faciendi quod sibi iniungit cum ipsum
peniteat. Item secundum Joannem si penitentem absoluit cuius generale co-
fessionem audiuit absoluit eum et a penitentibus obliuiscitur iniunctis
ab alijs sacerdotibus et si aliquarum penarum iniunctarum memor
sit non impleuerit eas si iudicaueris expedire committes
eas nisi esset in casu a quo non posses absolvere

De per mutatoe penam habes super titulum precedentem c. si ubi est multa
de satisfactioe. Item Demoziole dicitur penitentem circa penas

Intum est etiam sibi declarare et per attendam

Emittit quod si aliquo die ex obliuione vel negligentia dimittit
penam impositam puta ieiunium vel orationes et huiusmodi possit al-
lia die remittere. Et secundum Joannem de deo et al. consulendum est diuitibus
et nobilibus quod gratum participationem bonorum quod sunt in religiōibus
in quibus sunt et plures penalitates et alibi et magis deo acc-
cepter quod in penam imponat etiam non solum quod facient per
se ipsos et etiam quod curabunt ab alijs et omnia quorum speli-
ter sunt participes. Dicit et de deo et al. in. iij. quod dicitur con/

essor: cum minorem pillam debito imponit innotescere
eius illa pillam sibi imposita non est digna ne decipiat putas
sufficiens quod daretur per quolibet mortali septennem agere pillam.
quod si non perficiet in purgatorio luet. **Si tamen pillam decla-**
ratorem crederet eum incidere in despatorem non dicitur sibi hoc di-
Quid sciendum quando penitens non perficit periculum ali-
quod mortale. quod pessor scit esse in eo.

Penitente autem qui non perficit aliquod mortale. quod nouit
de eo pessor: ex eo quod reputet illud periculum **Bi. Hoff.** in
quolibet. **Item** si est certum illud esse mortale tunc quicumque con-
fessor dicit ei facere penitentiam de eo tunc pessor ordinat ad utilita-
tem eius. **Item** utilitas eius est quod sciat statum suum nec dicitur eum
absolvere sed reputare eum indignum et indispositum ad recipien-
dum absolutum dum manet in tali statu. **Item** si dubium est utrum
sit mortale et opiniones doctorum sunt diuerse videlicet utrum
sit licitum emere redditus ad vitam tunc aut pessor est ordinari-
us eius et tunc tenet penitentiam ei audire et tunc si sit opinionis il-
li quod illud non sit periculum dicitur eum absolvere simpliciter. **Si autem**
creditur sit periculum dicitur ei facere penitentiam quod penitens se diligenter in-
formet de illo facto utrum sit periculum dato quod ille non vult re-
cognoscere illud esse periculum in nihilominus ex quo est ordinarius
tenet eum absolue nec dicitur eum reputare inhabilem ad absolu-
tionem. **Item** hoc ex errore et non per errorem opinionem preedit. **Item**
ordinari- autem absolue dicitur sequi per iudicium ecclesie non suum.
Si autem sit pessor delegatus qui in nullo tenet penitenti nisi ve-
lit si credit illud esse mortale non dicitur eum absolvere quod ex
mera voluntate depedit ut absoluat et dimittat. dicitur enim sequi
proprium iudicium in absolue. et peccaret si absolueret. b. Hoff.
Sacerdos dicitur solvere vel ligare tripliciter et de
modo et forma absoluendi. S. vi.

Nota tandem in Ray. quod sacerdos dicitur solvere vel li-
gare tripliciter. Uno modo per offensionem id est offe-
dendo solutum vel ligatum. dico cum absoluitur etiam sit pec-
cator per contritionem a deo absolutus et tamen in facie eccle-
sie adhuc manet ligatus et sic intelligitur. c. quantumlibet
de pe. di. i. Alio modo ligat sacerdos dando penitentiam
ad quam obligat peccatorem.

sacerdos dando penitentiam ad quam obligat peccator
et soluit cum penam sibi debitam dimittit vel ad sacramē
ta admittit de pe. di. c. multiplex. **T**ercio mō p excōica
tionem et absolutōez ab ea. ij. q. ij. c. nemo sit tñ fit sūm pe.
absolutio a peccatis realiter p mīsteriū sacerdoti mō qdē
pncipaliter et auctoritatine qz hoc est ppiū dei. de pe. di.
i. c. verbum. **N**ec solū ostensure qz et hoc faciebāt sacras
menta veteris legi siue testamenti nec solū de pccatōe quia
sic magis absoluet bon⁹ laicus qz mal⁹ clericus nec solū p
cōtritionem pntent⁹ qz tūc nūqz qz efficit ibi de attrito
ptrit⁹. **S**z opatur instrumentallē absolutō ad remissionem
disponendo ad grāz et nisi oppōat obstaculū sit de attri
to ptritū etiam cōtritio ad augz grāz hec pe. de pal. cui cō
cor. tho. et fit hoc xute clauū qz dicūt plures in effectū qz
vna est ptās discernēdi alia diffiniēdi. **U**na tñ est cēntia
liter s. ptās iudicandi in foro aīe collata a deo et in aīa im
pressa de lebiliter p susceptōez sacerdotij hec pe. sūm vero
l. kay. nota qz triplex est iudiciū. s. dei petri et celi. **I**n pmo
absoluit pccōr p contritionē. **I**n scō. s. iuditiū petri. i. cō
fessionis p absolutōez si tñ pri⁹ sit absolut⁹ a deo saltem
ordine alioqn non. vñ dī. xxiij. q. i. c. manet petri pūlegiū
qñ ex equitate fertur iuditiū. **I**n ter. i. iuditiū celi. i. curie
celestis absoluit p approbatōem. de pe. di. i. nūquit cayn.
Alio mō et alijs verb⁹ dī triplex iuditiū pmiū dei. **S**cōm.
petri in ecclesia militanti. **T**ertiū sursum in ecclia trium
phātij pmiū est de quo de mundat aīas in ptritōe et hoc p
cedit. reliqz duo. s. tpe. dīgtate et effectū. est. n. ille qz claudit
et nemo apit. aperit et nemo claudit. **S**cōm. qd se qz poss
illum est iuditiū sacerdoti qz auctoritate clauū ligat vel
soluit eo mō quo paulo aī dcm est. **T**ertium qd se quif est
iuditiū approbatōis. s. celestis curie et angelorum.
Nota etiam sūm p. de pal. qz est triplex clauis regni celo
rum. **P**rima est auctoritat⁹ et hanc habet solus deus quia
cum clauis sit ptās aperiendi celum et deus solus pncipa
liter possit remittē peccata quibus solus claudere celum
et gratiam infundere qz aperitur sōo habz hanc ipse solus
et **S**ecunda est excellentie hanc habet solus christus in
qntum homo. ipse em merito passionis aperuit celum tol
lens impedimentum nature qd nullus tollere potuit.

Tertia est clavis ministerialis hanc habent sacerdotes q̄ ministerialit̄ et dispositiue agūt ad amotōez obſtacul̄. l. vec tis seu peccati. et aperitōnem in collatōez gratie. **C**lavis autem ministerial̄ est duplex una dī ordinis alia iurisdic tō nis et forte sunt realiter distincte q̄ licet clavis iurisdic tō nis non sit aliquid reale tū clavis ordinis est aliqd reale et in delibile et clauē ordinis hz oīs sacerdos et clauē iurisdic tio nis nō hz nisi habeat subditū et curat non sacerdos hz clauē iurisdic tō nis et nō clauem ordi nis. **T**ē clavis est duplex l. clavis sciētie et clavis potentiē una tū est eēntial̄ et r.

Forma verborum absoluendi penitentem

De. de pal. hō qz ignorat utrū vnqz fecerit vnā pfectā p̄fessōez expedit qz in oī p̄fessione sa cramentali p̄ oīa sua p̄ctā spāliter enūmēata seſ quatur generalis clausula. de oīb alijs mortalibz et venia libus p̄fessis et non cōfessis ac oblitis dico meā culpā et sic sequitur absolutio et valebit ad remissōez culpe et penēti am mortalis et scite ac eē oblite ad qz tū nō tenebat al s in spetiali p̄fiteri atē r qz sufficient̄ confessus est.

De forma et vi vborū q̄ requiruntur in absolute.

Forma at absolute v̄m tho. in tractatu de forma absolute est hec q̄ztū ad substantiā. **A**bsoluo te. et cōsuevit addi ego et a p̄ctis tuis et si nō diceret sub intelligeretur qz n. in sacris v̄ba hūt efficacitā ex institutio ne diuina tenenda sunt d̄terminata v̄ba p̄sonātia instituti one diuine dicēti. Quēcūqz solueritis. et ista v̄ba cōueniūt ego te absoluo Idem Inno. et Hosti. et meli⁹ addit v̄m pe. de pal. ab oīb p̄ctis tuis qz dicē a p̄ctis tuis p̄fessis et obli tis et meli⁹ dī ab oībus p̄ctis q̄ cōfessus in generali l spāl̄ de quib⁹ intendis De ista et alijs formis diuers̄ absolute ab excoīcatōe et p̄ctis dicet infra in fine interrogatorij. **V**olet at papa aliqui tantā facē grām q̄busdā vt ab oīb censuris et penis simplir iur̄ et ab hōie latis possit absolui in foro saltē conscie et tūc cōfessor p̄t ista forma vt qz a cu ria romana habui et vsus sum.

Forma absolute ab omnib⁹ censuris et penis tam a iu re quā ab homine latis

E plenitudine p̄tatis aplicere auctoritatē p p̄nti gero absoluo te a b oībus censur̄ eccl̄asticis sentē

tijs et vinculis excommunicationum suspensionum et interdici-
ti tã ab hõie quã a iure latis. nec nõ ab omibz negligen-
tijs et defectibz commissis in sacramentorũ administratõe offi-
tijs actibz tuis. vel nõie tuo factis supplẽdo de solita apo-
lõlice sedis clementia oēs defectus eorundẽ a boleõ et oẽm
maculã infamie et inhabilitatis vndequq; tractis. dispẽ-
soq; tecũ sup omi irregularitate. simonia in ordine et bñfi-
cio actiue vel passiue quacũq; occasiõe l' causa. etiã circa te
in collatõe ordinũ et aliorũ sacramentorũ tractis seu comis-
sis Restituo et habilito te ad statũ famã honorẽ et execu-
tõem officiorũ ecclesiasticorũ quorũcũq;. ac ad oēs gradus
dignitatũ et honorũ. ad bñficia ecclesiastica habita et hñda et
tibi et his q habes de nouo. pvideo relaxãdo tibi fructus
quos male pcepisti seu lesa pscientia ex eisde. ac alia q in
ludo ex successiõe ac alias ad te supuenessetque subiaceret re-
stitutõi vage in forma plenissima In nõie pñs et filij et sps
sancti amen. Si at aliq; dubitat an p illis spetial' exi-
bat forma absoluendi necessaria. qui a sede aplice hñt pri-
uilegiũ q in articulo mortis dũtaxat sel' pñt absolui et hñe
plenã remissiõe omium suorum peccaminũ. i. a culpa et a
pena et aliq; exprimũt. Rñdet fm q a magistris tã in cõ-
cilio pñtã. qz basilien. dictũ fuit q nõ Sz sufficit q ea om-
nia et singula faciat. p quibz pfata indulgẽtia dat. put in
bullis vel priuilegijs taliũ exprimĩt Nec putet aliq; q qñ
in articulo mortis fuit sel' absolutus plenarie. et vñs est sel' il-
lo priuilegioq; postea in alio articulo mortis vti illo iterũ
valeat. nisi papa latiorẽ auctoritatẽ daret. quã dat qñ po-
nit q in articulo mortis duntaxat sel'. et ita Rñsum est in
pcilio pñtienti aliõ a clarissimis viris pluribz de hoc re-
quisit. Nec mirũ qz priuilegiũ de indulgẽtijs tm vñ l' dat
qñtum sonat. nõ at extendi vñ vltra.

Quid siẽdũ qñ pñssor absoluit penitẽtẽ de qñõ de bñit
Ed quid de pñssore q absoluit pñtẽtẽ. de quo nõ de-
buit aut ex ignorantia vel verecũdia vel festinatõe vel
huius. et pñssor postea expĩt se errasse. nunquid tenet pñten-
ti hoc dicere Rñdet fm oēs q pñssus excusat' est. et corã
deo absolut' interim q nescit. i. pñssor nõ dicat. qd ergo
faciet Collatio facta fuit de hõcũ mult' notabilibz doctoribz
b' theologie in pcilio basilien. Na qdã dixerũt q pñssor vñ

auctoritate a superiore impetrad absol' nedi eū. z si sine mag
no scādulo fieri p̄t. vocat nō absolutū. z sibi dicē ac eū ab
soluere p̄ auditam p̄fessionē. v̄l si magnū scādulū timere
absoluat eū absente. si ab vltima cōfessione adhuc sperat
esse in grā. Adhuc at̄ z alijs placuit si notabile scādulū tie
retur summo sacerdoti deo p̄mittat z solā p̄dignā p̄niam
p̄ eius negligētia pagat p̄fessor. p̄sertim qm̄ mltitudo sic
est neglecta. v̄l multi eorū distant a loco. vbi est cōfessor

Quid de cōfessore q̄ non intelligit penitētē.

Quid etiā sentiendū est de eo qui p̄fitē z p̄fessor nō in
telligit eū. aut ex dormitōe. aut ex impitia vel distrac
tōe nimia l̄ sili cā. R̄ndet Jo. de hartbeberg antiquo do
ctoꝝ in quolibet. suis Sacramental absolutio p̄erigit p̄fessio
nē Omis x̄o p̄fessio imp̄tat reuelatōem que nō p̄t esse si
ne relatōe vni z p̄ceptōe alteri. cū ergo alterū istorū defi
tiat. l̄ p̄ceptio sacerdoti in p̄fatu casu de illo pctō nō credo
esse p̄fessionē. z p̄ p̄ns nec impendi absolutōnem Nec ille.
S̄z istud videt̄ debere intelligi vbi obaudita sunt pctā q̄
uia que sunt de necessitate salutis p̄fitēda. nō de alijs q̄ cas
dūt sub cōsilio. z vbi talia modica obaudiunt raro ab eo q̄
alias nō scit p̄sonā d̄z cōfessor facere iterare ea q̄ ex somno
nō intellexit. An penitēs teneat iterare penitētia ei iniun
ctā in pctō mortali factā in toto l̄ in pte z an dicta p̄nīa ta
liter facta ei valeat in foro militanti ecclesie. §. vii

Erum x̄o p̄niam seu satisfactōem imposita p̄ absol
utōem debitā in pctō mortali factā. l̄ in toto l̄ in pte
teneat hō iterare Sup hoc sunt varie opiniōes In hoc tñ
oēs p̄cordāt q̄ satisfactio facta in mortali nō v̄z ita sic n̄
alia opa facta in mortali valēt in foro dei ad tollendū vel
minuendū debitū pene p̄ peccatū ad qd̄ ordinat̄ oīs satis
factio. qz cū nō sit amititia cū deo nō p̄t esse acceptū tale
opus ipi deo sic factū S̄z vtrū valeat in foro eccleie militā
tis. ita q̄ nō teneat eā iterare In hoc est varietas opinio
nū. z aliq̄ dicūt q̄ teneat iterare. qz cū nō potuerit satisfac
cē deo. nec eē potuit satisfacē sacerdoti. q̄ in p̄sona dei illō
sibi iniūxit S̄z pe. tarā. z Jo. pi. vident̄ simplr dicē sine di
stinctōe q̄ tal nō teneat iterare t̄les satisfactōes. qz satisfecit i
foro eccleie militat̄ in q̄ date sūt. z v̄ nō iudicat de dispōe
in iōn Jo videt̄ sentie Q̄inc. i spe. bis. li. ix. z d. Anibal i. iij

Et pro ista opinione videtur satisfacere impositio septēis
pñie que regulariter fiebat p quolibet mortali ātiquitus
vt xx.q.i.c.pdicandū. Et verisile est q in tāto internallo ali
quod mortale cōmittebāt vñ si optuisset iterare fuisset la
queum imponē animabus Tho. ho. cū Alb. in iij. distin
guūt de satisfactōe dic. n. q qdā sunt satisfactōs in qd^o re
mans aliq̄s. effect^o in satisfaciētib^o ec postq̄s act^o satisfactō
nis trāsīt vt ieiunio remanet corpis maceratio l debilita
tio. z ex elemosina substantie diminutio. z tales satisfactio
nes in peccato non ositare qz q̄stū ad illd qd ex eis rema
net p penitentiā sequētē accepte sunt. Alie ho satisfactō
nes sunt q n relinquūt effectū in satisfactōe. postq̄s transit
actus sicut in orde z huius. Actus em interior q totaliter
transit nullo mō viuificatur. vñ oportz q tales satisfactio
nes iterent. Eandem opōnem tenz pe de pal. magl de cla
rans. dicit em q in satisfactōibus hñtib^o effectū derelictū
post opus. vel elemosina puatōnem eris Ieiuniū corporis
debilitatōnem z huiusmōdi. si postea pēteat z pseueret. sic
baptismalis charact^o hz effectū recedēte fictōne. sic z istud
derelictū ex sacramto qd opatur ex ope opato incipit va
lere ex sequenti eius approbatōe z sacerdotis ratihabitio
ne. cū illum de penitz z non ex simplici viuificatōe. qz op^o
opans mortuū nūq̄s viuificatur. z sic illa pñia satisfacit. n
solū in foro ecclesie. s; ec in foro dei q̄stū ad illd derelictū
vt non opteat iterare sicut ieiuniū elemosina z hñoi. Sz
si nō habet effectū derelictū. vt oratio. tal pñia scā in mor
tali nullo mō satisfacit. qñ h vl alibi oporteat satisfacē. qd
videtur intelligendum in foro dei. qz nec rōne ipius opis
cū faciat. nec rōe derelicti cū postea penitet eum cum nō
habeat effectum derelictum. s; in foro ecclesie satis facit.
qz non est necē eam iterare si vult esse in statu salutis. po
stea penitendo sicut necesse habebat ipam implere cū su
it sibi imposita Unde idem Idē. dicit paulo supins q qñ
hō est de omībus p̄tritus z cōfessus. z accipit pñiam cum
absolutōe. si recidinas pagat eam in mortali. ipe qdē se li
berat ab iniunctōe sacerdotis nec incurrit pctm inobediē
tie. qd incurreret si eā nō pfeciss. qz nō est fortius vinculū
confessionis quā dei vel ecclesie. Sed in mortali existens
implendo preceptum dei s. de h. nox parentum. vel p̄cep

hum ecclesie. ut de ieiunio et de elemosina ab illo absolute
se liberat. ergo etc. h. pe. Cum ergo pnia iniuncta ordinetur
ad tollendū et diminuendū debitū pene tpal' talis q pnia si
bi imposita nō hntem effectū derelictū. ut orōes pfecit in
mortali. si reuertit ad pniā et tādē moriē in statu grē
ex q illa nō iterauit. cū p ipas nil sit solutū de debito pene
tpalis. soluet eā in purgatorio. n. p alia bōa h satisfaciāt
q si non reuertat ad pniā. q penitētiā pfecit in mortali
qdcūq. siue hntem effectū siue nō hntē derelictū soluet il
lud debitū in inferno semp. sic ille q moriē cū mortalib' et
venialib' de vtrifq soluet penā eternā in inferno. Quāuis
em' p veniali debeat pena tpal' q finē hz. tū p accidēs est
q veniale puniat in inferno pena eterna. s. rōe stat'. qz in
inferno nulla est redēptō. Mon. n. est ille stat' expiandi cul
pam ad qz sequit pena et iō sp remanēte culpa veniali du
rat et pena. Ita tenet tho. in iij. vi. xxiij. Sz de pena tpali
debita p mortali p' ptr. tionem. pe. de pal. sic declarat in
iij. Actōr postqz est deo reconciliat' est debitor pene finite
nō qualitercūq soluende. sz in statu grē in q solū est deo ac
cepta Alioqn est debitor pene tante. qmā mereat culpa. et il
la est infinita. Cū peccatori p se debebat qdem pena infi
nita si erat in mortali sz mutata fuit. in tpalem supposito
q pseuerat in amittit' Acceptauit. n. de absolutōez a pe
na etna. et impositōem pene finite sub pditōe si in grā fiēt
Et si qratu quare de' magis acceptauit a absolutōez a cul
pa sine pditōe qz absolutōez a pena. dicendū est q culpa
transit et macula transit. et grā in momēto aduēit. sz satisfā
ctio futura est. Futuris at solet pditio apponi nō at pnti
bus nec pterit'. vel si apponat. certa est. qz si est in grā pro
tūc non pōt esse sine grā. Ideo remissio culpe fit sine ptrā
dictōe. ut sit simplicit' quia pdictō existit Cū sicut p sacra
mentū non remittēt culpa nisi adēet grā. sic nec postea p
satisfactōez remittitur pena nisi adsit grā. Talis ergo di
missa culpa punietur in inferno pena infinita. nō propter
cōmutatōez finite in infinitū. sed quia debitor est pene in
finite. ex q non soluit penā finitam sub conditōe q debu
it. sicut pdens puilegium cleri incidit de foro meriti ad fo
rum sanguis. sic q declinat forū ecclē incidens in mortale
ad forū iusticie exterminātis inuenit penā eternā e 1

Hoc qđ dicit pe. videt̃ intelligendum de eo qui penam
iniunctam nō hntem effectū derelictū factā in mortali. sci/
to ab eo l' de q̃ dubitabat ptenit iterare v' etiā credit vel
dubitat se debere iterare ex negligentia dimittit z ex la/
bore recusans h' z in purgatorio facē emendā deo s' si q's
dimittit iterationē talis pñie ex impossibilitate. q' ei defi
cit temp'. vel credit se eam fecisse in statu gratie. v' si fue
rit in mortali cognito ab eo l' etiā si sit se eā se eā fecisse
in mortali. iterare facit p aliū quē credit bonū. l' ec si nec
p se nec p aliū iterat credit sibi sufficē ad salutē qđ impleo
nit sibi iniunctam intendēs q' h' min' fecit satisfacē in pur/
gatorio. et' deo facere emendā p hui' omissionē talis non
dānatur. Cū z ipe pe. dic. di. xlv. q. ij. q' q' facit pñiam in
iunctam in mortali. p se p tanto non tenet iterare. q' pōt
in purgatorio satisfacē. si dicatur q' videt̃ incōueniēs q'
tū. q's puniatur p pctō dimisso. sicut p nō dimisso q' pes
na eterna. z sic non videtur in aliquo p'fuisse p'itō z con
fessio. Rūdet pe. q' l' tātē puniat̃ extensius nō tū intēsiue
sic p vno pctō. ita diu q's p mille. s' non tam acerbē. Si ec
p'tem pñie fecit. s' in statu grē. z vn' oī. s' remāsit p illa die
eternā luet penā. si non penit'z tū non tam acerbē. ac si nū
quā p'it' nec confessus esset. nec in aliq' satisfaci'z alias
pctm rediret hec pe. Remediū tuci' siue c'f. lū dandū pe
nitenti q'liter p'ficere debeat pñiaz sibi iniuctā. z q' penitē
tia debeat sibi dari securior.

Qua tamen q' diu q's facit pñiam sibi iniuctā. si la/
batur in mortale. q'zuis bonū sit q's citi' p'fiteri. tamē
cū p solam p'itōez pctm dimittatur z grā restituat. quā
cito ipe conteri' . ec anq's p'iteatur psequendo dictā pe
pñiam. z si sit talis pñia que nō relinqt effectū p' se in fo
ro dei realiter. satisfacit q' in statu gratie ē. vñ in nullo te
netur iterare. Ad tollendū at omne dubiū tutius videtur
q' cōfessor z si dat pñias diutinas. det pñias vt ieiuniorū
elemosinarū pegrinatōnū z hui'. put i eq'ut pctā. non tū
iniūgat diuturnas pñias oratōnū. z p'cipue his de q'bus
potest dubitari de recidiuo De celatione p'fessionis.
z de penitentia sacerdotis confessionē reuelātis. §. viij.

Quat Thom. in iij. di. xxi. q' audiens confessionē tes
netur celare audita in i'p'a. quia in sacramentis id qđ

perit exterius est signū eius quod gerit interius. vñ licet
deus hōi pñtenti tetigit pctm interi⁹ ita ⁊ sacerdos by ce
lare exterius. vñ tā qz violator est sacramēti reuelator cō/
fessionis Et est alia rō. qz. s. hoc p hōies magis trahūt ad
p̄fessionē ⁊ simpli⁹ cōfiteñ. vñ ⁊ si ex hoc aliqđ p̄iculū fu
turū immineret. ⁊ hoc solū sciret p̄fessionē. vt de hereti/
co q̄ corūpit fidelē l' de m̄mōio illicito. qđ aliqđ volūt cō/
trahere. l' de p̄ditōe ciuitatis fienda non ppter h' dōz reue
lari p̄fessio ad impediendū malū. vt qdam dixerūt. sed s̄m
est. Dicit aut mouere eo q̄ cōfiteñ vt obuiet l' desistat. ⁊ p̄
lato dicē q̄ vigilet sup gregē suū ⁊ hui⁹. si vlla reuelatōne
hec Thom. Qz si iudex inq̄reret ab aliqđ. an sciat aliqđ de
illa materia p̄fessionē. l' p̄ aliū modū dic. Enil. qz si nō p̄t
alio mō declinare iniquū iudicē p̄t. r̄ndere nihil inde. scio
qđ subintelligitur vt hō vel ec̄ nihil scio p̄fessioz. qz subin
telligitur tibi reuelandū. sic exponit illd. Math. xxiij. c. de
die illo ⁊ hora nemo scit. nec fili⁹ hōis. ⁊ subintelligit reue
landū vob. Potest ⁊ hoc variāe hō cū nō adducit in testi
moniū vt hō Et idō absq̄ lesione p̄scie p̄t iurare se nesciē
id qđ sit tñ vt de? Sed nez ec̄ s̄m pe. de pal. in iij. di. xxi.
p̄licentiā l' p̄ceptū cuiuscūq̄ supioris factū ec̄. pape sub pe
na excoīcatōis nō liz reuelare cōfessioez qz sigillū p̄fessiois
est de iure diuino ⁊ de nēcitate sacri. P̄papa at̄ licz aliqñ
dispenset in p̄ceptis diuinis. vt in votis. qz orū redd. tō est
de iure diuino nō tñ p̄t dispensare in sacramēti. s. vt q̄s non
baptizet vel p̄fumer. vel non p̄fiteat ⁊ qđ dictū est celatō
nem p̄fessionis esse de necessitate sacramēti nō sic intelli
gitur qñ sit verū sacramtū. etiā si ipa cōfessio nō celaret. qz
vtriq̄ esset sacramtū ec̄ si sacerdos reuelaret. qz nec sic est
de nēcitate qz de? tegat. qz si non satisfiat de? nō tegit
s̄z reuelat ad penā aut si accedat fictus de? nō tegit. ⁊ ni/
hilomin⁹ sacerdos tenetur celare. s̄z dī celatio p̄f. mōis de
necessitate sacramenti. qz natura sacramēti necessitat eū
ad celandū. natura dico ⁊ q̄stū ad id qđ est sacramentū. qz
fit in occulto solus cū solo. ⁊ q̄stum ad id qđ est sacramen
tū ⁊ res. licet p̄nia. interio: q̄ etiā est occulta. ⁊ quantū ad
rē tñ q̄ est remissio pctōrū. p̄ q̄ tecta sunt pctā. Nota s̄m
pe. de pal. qz qđ di. tho. qz occultatō p̄fessiois ē de eēntia sa
cramēti. nō sic est. intelligē d. qz sit ei⁹ materia l' forma eius

sed q̄ est de natura eius obligatō ad occultatōes sicut si
dicēmus de essentia leuis est ferri sursum l' de eētia mri/
monij est reddē debitū. i. obligatō ad ipm. 7 at pctm mor
tale reuelare p̄fessionē. q̄ est p̄ ius diuinū 7 positiuū. vade
7 grauitur ponitur ab ecclesia.

Penitentia cōfessionis p̄fessionem reuelantis.

Sacerdos reuelans p̄fessionē de iure ātquo d̄ depo/
ni 7 toto tpe vite sue ignomiosus pegrinari. d̄ pe. d̄
vj. c. sacerdos s̄ fm. c. ois. de pe 7 re. d̄ deponi 7 ad agē
dā ppetuā p̄niam in monasterio arto detrudi. s̄ fm. hōi
faciet p̄niam certo tpe 7 exinde aliā s̄ h̄ p̄niam imponēda
est q̄n q̄s in iudicio conuicitur de hoc l' fatef de iure. nam
q̄lias in foro p̄nie videf esse arbitraria sicut. p̄ alijs pctis
Quāuis at confessor. n̄ia penitētis m̄ifestare ei' pctm
alteri fm. 2. ho. 7 pe. nō tñ debet vti licētia tali. nisi ad eui
tandū aliq̄d malū. tenef tñ ille cui aliq̄d reuelat de sentē/
tia penitentis illud celare nisi forte pctōr velit q̄ ille abso
lute 7 libere sciat Licentia tñ q̄s dat penitens p̄fessor de
reuelatōe peccati q̄stūcūz general nō intelligit nisi ad bo
num cōfitentis fm. pe. de pal. s̄ nota fm. eūdem est q̄
si iudex diceret aliquo capto. p̄ maleficio dat licentiā con
fessori q̄ dicat. si tu es p̄fessus de hoc l' de illo nō tenef da
re. nec ex hoc p̄tra eū debet haberi suspitio de delicto. q̄
q̄ forte hoc facit. p̄pter vitādū scādulum. s̄ 7 si daret sen
tentia. sic licentiat nō d̄ dicē pctm illō si est p̄missum. Itē
si p̄cipet p̄latus alicui cōfessori q̄ dicet sibi pctm alicuius
q̄d est oio occultū. eē si confessus dediss̄ licētia illi q̄ dice
ret nō tenetur dicē neq̄ obedire vt reuelet illud. q̄ p̄latus
non est iudex occultorū. immo etiā si p̄fessus eēt diffama/
tus de illo pctō. 7 p̄ infamia pueniret illō ad p̄gnitōes ius
dicis. q̄nis ip̄e p̄fessus interrogat a iudice siue p̄lato te/
netur se m̄ifestare. tñ p̄fessor ei' eē habita licentia ab eo d̄
cendi. nō tenef iudici sibi p̄cipiēti vt dicat eē si sit n' d̄ q̄
fori non sunt p̄muscendi. s̄ p̄nialis 7 contentiosus s̄ si con
fessor scit pctm alicui nō solū p̄ p̄fessionē s̄ etiā p̄ aliū mo/
dum puta q̄ vidit l' audiuit p̄ talē 7 talē modū p̄t dicē q̄
illud vidit l' audiuit. dūmō dicat se scire illō p̄ p̄fessōē. nec
refert vtrū pri' p̄ p̄fessionē audierit. 7 postea p̄ aliū modū
sciuerit 7 ecōuerso. In quo casu. s̄ prius sciuit pctm an cō

confessione non oportet quod prestetur se non recipere illud in confessione. quod sine prelatioe potest dici quod sit ex confessione. nec tamen hoc dicere sine magis causa et rationabili. Item in eodem peccato confessione non auferat confessori ius suum nisi prestat ei ius novum in alio foro. quod quidem videtur confessori faciendum vel omittendum pro bono ipsius penitentis. Item pro bono communi potest facere omittere. dummodo propter hoc non reueletur confessio ad quod solum obligatur. licet alias illud non esset factum. Unde si per confessionem prioris vel alterius scit abbas quod non expedit priori tenere monasterium. et scit talis quod alius ad libitum potest amoveri. expectet quousque sine nota reuelationis possit eum amovere. et tunc statim amoveat cum enim ex audientia confessionis non obligetur ad aliquid nisi adcelandum. et si obligaretur ad aliquid hoc esset ad medendum anime penitentis. sicut medicus absque tamen reuelatione confessionis. ex aliquo in cura suscipit tenetur sibi dare remedium contra recidivum. et sic in proposito quod scito potest amovere amoveat. Si autem talis erat quod non sine iusta causa amoveri poterat poterat cum audientia confessionis nullum ius sibi prebeat in alio foro in quo non licet sibi vel iudici amoveri non potest. Item thomas. Item quod prelati licentiam intrandi civitatem sine villa subdito dare potest ad libitum vel negare. Item alias non esset negationis propter periculum quod ex sola confessione novit. negare potest dum tamen ex hoc suspitio non oritur. In occulta tamen est semper movere potest illum quod confessus est. quod hoc non est revelare confessionem. Sicut curatur propter confessionem potest negare confessionem quam eam dare alias tenetur. ut in pastoralis. alias sic dicens. Tibi non teneor nunc dare non obicis de crimine confessori non propter hoc debet revelare confessionem. Sed si alicui conqueretur contra suum proximum sacerdotem. quod non vult sibi dare eucharistiam. ipso sacerdos alijs dicit quod hoc facit. quod hoc potest a quo non potest absolvi. et ipse non vult ire ad episcopum hoc esset revelare confessionem quousque ipse non intendit hoc quod gravitatem peccati expressit. hoc peccatum. Et idem est cum dicit se audivisse quidam non iando eum. et non absolviisse Sicut de episcopo quod per confessionem novit corruptores monialium que petit benedictionem. quod autem est casus in quo tenetur et tunc negare non debet quod si per confessionem eiusdem sibi prestat. non tamen sibi constat vel iudicium in illo foro in quo sic ab ordinario monasterii petit monialibus benedictionem. et quilibet pro se ipsa. Si autem hoc scit per confessionem eam quod vidit. vel quod eam corripit. non sufficiens eum

constat. etiam si extra confessionem dicat. unde negare nō
debet. Si aut aliter scit nō tenet bñdictōez impartiri. et p̄
sine reuelatōe p̄fessionis negare ita confitēti. sicut nō p̄fi/
tenti. Et qđ dictū est de bñdictōe monialiū. s. xginū. idē
est de bñdictōe abbatissarū. vbi xgines cōiter bñdicunt
s̄m quosdā q̄ dicūt q̄ licet aliq̄ possit esse abbatissa vidua
sicut paula m̄r Eustachij. tñ absurdū eis videt q̄ monia/
libus benedictis possit abbatissa p̄esse carēs illa bñdictōe
sicut eē s̄m iura. p̄fessis nō d̄z nouit̄ia p̄ferri in abbatissā
immo nec p̄fessam tacite nec exp̄sse. d. elec. c. indēnitati/
bus. in prin. li. vi. q. tñ qđ nō p̄hibitū p̄cessum est. iō videt
bñdictio abbatissarū q̄rūcūq̄ nō req̄rat q̄ xginitatē ma/
gis q̄s abbatū cū nō sit iure cautū. sic de bñdictōe xginū
De. de pal. Silij q. hō h̄z liberā electōez p̄ solā p̄fessionē.
licet p̄ solam p̄fessionē sciat aliquē indignū ad p̄lationem
ad q̄s eligitur quē alias putabāt dignū non d̄z eligē ex con/
scientia sibi sic dictante. q. eligendo sciēter dignū l̄indig/
num negotiū gerit inter ip̄m et deū. Un̄ potest etiā ex his
que scit vt de iudicac̄. ita et in p̄posito sed bñ putarē q̄ pa/
teretur penas iuris. puta q̄ esset p̄nat̄ iure eligēdo. et a fru/
ctibus p̄ trienniu suspēsus. q̄ eligerit illū quē scit vt deus
ind. gnū. s̄z nescit vt hō. q. de his que scit homo vt de sa/
luti deū h̄z vltorē. non hōiez et h̄moi. pe. Quāuis autē d̄i
mediatō cōfessionē nō sit ibi sacramētū tenet tamē sacer/
dos celare. q. pars est sacramenti. De.

Qui teneatur ad sigillum confessionis. S. viij.

Profitetur de. de pal. vbi s̄m. q. ad celandū confessionē te/
netur is q̄ confitetur licite vel illicite mediate l̄immedi/
ate. Un̄ et nō sacerdos qui in casu necessitatis audit de
mortalibus et venialib⁹. Item interpretis quē p̄ se penitēs
adhibet. Item qui casum audit. Item cui de licentia cōfite/
tis reuelatur. Item q̄ se cōfessorē fingit. Item qui latēter ab/
sconditus p̄fessiones audit. quod est sac̄ illegit. et iniuriā
facit sacramento. Item cōfessor aliq̄s absoluat. et etiā q̄ n̄
absoluit tenet celare. Item nota cū quis recipit aliq̄d sub
sigillo cōfessionis. quāuis ei non fuerit cōfessus dicit illō
tam. n. debet ita secretū tenere. ac si haberet in confesio/
ne. non quidem ratione sacramenti quod ibi non est. sed
ratione p̄missi si promissit illud sic celare. Nec s̄m Abo. et

Pe. de pal. Dicunt tamen **Tho. 2 pe. q.** homo non debz aliqd de facili recipe in p^{re}ssioe. **Addit qd** **pe. de pal. q.** q tra didit in p^{re}ssioe aliqd qd nō est p^{re}ssio. videt facē irreuerē tiā sacramento cū nil sit. eq celādū eo q scit i p^{re}ssioe. **Sik** cū qd accipit ab ali q p^{re}ssū recōmēdās vt illd teneat secretū tenetur ad celādū. 2 frangens quodlibet istorum sigillo/ rum siue secreti siue cōfessionis. peccat mortaliter. Et tñ que quis recipit sub sigillo confessionis 2 non in cōfessio ne. non plus obligāt quā si quis iurat tenere secretū aliqd. **Unde** cū aliquis quādo iurat celare aliqd malū quod ma nifestando cū alijs possit impediri. illud malū aufertur. vt proditio aliqua 2 huiusmodi. tenetur manifestare non ob stante iuramento. **xxij. q. iij. c. inter cetera Ita 2 qd accipit sub sigillo cōfessionis. 2 non in confessione.**

Ad que se extendat sigillum confessionis. **S. ft.**
Scit Tho. in. iij. q. directe non nisi ad illa que cadūt sub sacramentali cōfessione. Indirecte autem non so lum se extendit ad ea que audiuit sub confessione vt pctā sed omnia alia per que possit peccator l^o pctm deprehēdi vt si diceret q non absoluit eum vel talis cuius impedim tum cognouit per confessionem solū. non est tali vroz. ni hilominus alia etiam que in cōfessione dicūtur non perti nentia ad cōfessionem summope sunt celanda. tum prop ter scandalū. tum propter prouitatem que ex consuetudie sequitur ad dicendum audita in confessione. **Tho. Pe. d** pal. melius prosequitur istam materiā dicens q directe 2 principaliter peccata cōfessa 2 circūstantie inquātum hu iusmodi 2 psona tertia cum q quis cōfiteatur se peccasse ca dunt sub sigillo confessionis. liz quidā hoc negent de perso na cum qua quis confitetur se peccasse. quod tamē ipe re probat. 2 quādo p locutionē de peccatis confessis potest deueniri per se vel per accidens directe vel indirecte. vel per quēcūq alium modū in aliquam cognitionē vel dubi tationem. vel opinationem vel suspicionem. de confessione vel inquantū potest ei eneniri detrimētū in anima siue in corpore siue in fama possessionibus vel amicis. vel potest propter hoc scandalum in populo generari. vel confessio magis odiosa vel nimis dilecta. **e iij**

vel magis onerosa. vel minus preciosa reputari. dicitur confessor et
habet modum locutionibus abstinere. et quia raro vel nunquam potest con-
tingere. quando ex revelatione peccatorum in confessione scitorum. et non per
alia via potest scire aliquod de predictis in convenientibus. quoniam
forte nullum contingat. dicitur multum cavere quod non dicat peccata audi-
ta in confessione quatenus generaliter loquatur. sed quod dicat. hec
ipse. Et magister Umbertus dicit quod cavendum est ne unusquisque dicat
quod in fine vel alia locutione Ego audiui hunc casum in con-
fessione. nec unusquisque etiam dicit quod in illa abbazia Casiro. vel
in civitate in quibus audiui confessiones sunt multa peccata et hu-
iusmodi. quia propter hoc credunt simplices quod hoc sit revelare
confessionem. quoniam non revelet per talia verba. secundum ipse. Nisi ex
huiusmodi locutione possit peccatum alicuius deprehendi. dicendo autem iste est
mihi confessus sua peccata. non est revelare. quia nihil ponit in pa-
la. quia si dixerim. quia peccatum non habemus. etc. sed dicendo sibi sui
ipse confessum de magnis et multis peccatis. hoc est revelare con-
fessionem secundum ipse. Bona autem alicuius opera quod quis sciat ex confes-
sione. puta quod est virgo. et quia nunquam peccavit mortaliter et homici-
dium dicit. nisi quod ex hoc quod unusquisque laudat de hoc quod alterius peccatum
revelat. cum non laudat de eodem. quia quod de uno dicit de alio nega-
tur. dicitur. xxv. c. qual. vii si de duobus peccatis dicit confessor quod
Ego esset itatim suspitio contra alium si idem non diceret. hec per-
de ipse. Unde et magister Umbertus dicit simpliciter abstinendum
ab huiusmodi locutionibus addens etiam quod confessor dicit cavere. ne unusquisque per
aliquod genus peccati ostendat peccanti minorem familiaritatem
et signum minoris dilectionis. Alia que dicitur in confessione nec peccata
nec valentia ducere in manifestationem peccatis. puta quod in tali
terra sunt bona vinea. non cadunt. sub sigillo confessionis

Quid sciendum quando confessor indiget consilio super uno casu
Nota est quod quando confessor indiget consilio alterius. nisi habe-
at licentiam a peccante de persona manifestanda dicitur loqui ita
obscure et caute et a remotis. ut nullo modo consules unusquisque po-
ssit imaginari de persona Unde dicitur considerare personam et tempus ido-
neum. nam si quis audierit unum clericum advenientem. si confessor va-
dat subito ad interrogandum de aliquo simonia et huiusmodi. nonne
satis probabiliter. et quasi violenter habebit ille suspicari de il-
lo clerico. et idem in huiusmodi magna cautela est adhibenda. quod si con-
fessor ne sciret. vel non possit casum exprimere super quo indi-
get consilio. quin ille consultor intelligeret personam et il-

la non vult sciri dñs ire ad alium p consilio. q si alium suffi-
ciētē hñe nō pñt nō se intronittat Un̄ pñe. de pal. t. iē Si
nō possz pñteri pctm̄ ppriū. nisi dicēdo aliqd pctm̄. p qd
manifestat cōfessio alteri. nō dñ illud cōfiteri. etiā si esset
mortale q sufficit tūc cōtritiō cū pposito cōfitendi qñ ip-
se habebit copā tal sacerdotis. cui illud pctm̄ suū cōiten-
do nō manifestet alteri cōfessio iñd est qz fortior est obli-
gatio ad celādū qz ad cōfitēdū Si qz at reuelat in cō-
fessione de pita sua z credita sua z hui⁹ z qñ. z an sacerdos
possit alias reuelare. vide de hac materia plene in tertia
pte summe.

Explicit Tractatus de confessore

Incipiunt xxxvi. excommunicationes reuocate sedi apo-
stolice tam a iure qz p pcessum. siue p extranagātes. z bñe
uiter recollecte Deinde sequunt excoīcatōes reuocate epi-
scopis vniuscuiusqz diocesis

E in iūstis manibus manus violētās l' temerarias in cle-
ricū l' religiosum vel monialē l' alterā religiosam pso-
nā. papal' est absolutio. si iniuria est enormis. bñ tñ declara-
tōem vide in. iij. pte in ti. de excoīcationib⁹. z. xviij. q. iij. c.
si qz suadēte diabolo. in decretis De incēdiarijs ecclia/
rū l' aliorū locorū sacrorū l' religiosorū vel cimiteriorū ē pa-
pal' excoīcatio. post qz sunt denūciati. s; p ep̄m possunt ab-
solui an denūciatōem. de hac vide in c. cōquesti. z in c. tua
nos. extra. de sen. exco. De effractorib⁹ pdictorū locorū
sacrorū q etiā post qz fuerint denūciati. est absolutio papa-
lis. s; an denūciatōem ep̄al' absolutio. extra. de sen. excon.
c. cōqñti. De incēdiarijs aliorū locorū nō sacrorum. de
consulētib⁹ aut fautorib⁹. q tales non sunt excommūicati a
iure commūi s; sunt excommūicādi Si tñ fuerint excon-
mūicati aliquo iure pticulari. puta excommūicatione syno-
dali. l' ab hōie. z fuerint denūciati est papal' absolutio. Ali-
de de hoc in c. tua. de senten. excom. De falsantib⁹ l' fās
papales. vñ falsis sciēter vtētib⁹. ex. de crimine falsi. c. dura

De apponētibus manū ad corrigendum ec̄ minimū
l'ram vel punctū mininū in his l'ris. excepti his qb⁹ est com-
missum. est papalis absolutio. fm̄ l' dñi. p suā curie la-
tā De fingentibus nouā heresim vel iā dñatā seqn-
tibus. xxiij. q. i. c. i. z. ij. ex. de here. c. ad abolēdū. z nunc est

casus papalis p extrauagantem. Martini anti vt patet
in pcessu ipsius annuali. De scismaticis et pcpue de seqs
tibus scisma Petri de luna. et successorū eius et fantorū ip
sius scismaticis est papalis absolutio p pcessum curie. De
credentib⁹ receptatorib⁹ defensorib⁹ et fautoribus hereti
corū est papal absolutio. et quō intelligant ista nōia. vide in
sum. ti. de excoicationibus in. iiij. pte sum. De cōmittē
tibus simoniā siue p oz. linib⁹ siue p bñficijs et officijs. vel
platuris ecclesiasticis. l. p ingressu in religionē. l. p alijs sp
ritualibus est absolutio papal p extrauagantem. Martini
quiti. vide de hac in ij. pte sum. ti. de simonia. De faciē
tibus vel pmissione recipientib⁹ ex pacto l. pmissione oc
cultā vel manifestā. aliqd ec pū p aliq iusticia vel gratiā
pro alio vel p se in caus iudicialib⁹ seu p lris obtinēdis
ab apostolica sede est papal absolutio p extrauagantē Bo
nifacij octauū. De scienter vtētib⁹ talib⁹ gratijs l. lris sic
obtentis est absolutio papalis p extrauagantē bonifacij.
De piratis et quibuscūq alios in mari depdātib⁹ est papas
lis absolutio p pcessum curie. De impediētib⁹ depre
dantib⁹ et inuadentib⁹ adducētes victualia seu alia ad vñ
romane curie necessaria. vt ne talia deferant aut adducāt
ad curiā. et de defendētib⁹ talia facientes est absolutio pa
palis p pcessum curie. De capientib⁹ detinentib⁹ dep
dantibus romipetas et pegrinos ad vrbē romā accedētes
tam cā deuotōis q̄s pegrinatōis. et sūt in ea morātes et re
cedentes ab ipa. est absolutio papal p pcessum annualē
q̄ sit in curia. Et sūter de dātib⁹ p̄silū et fauorē ad talia sus
pradicta faciēdū est papalis absolutio p pcessū. De por
tātibus arma equos et alia necessaria ad impugnndū xpia
nos l. transmittentib⁹ seu galeas et naues vēdentib⁹ vel in
piraticq sarracenorū gubernatōez exercētib⁹ dantib⁹ auxi
liū p̄silium et fauorē in dispendiū t̄re sctē ex desuēdis. c. ad
liberandā. et est casus papalis p extrauagantē Clementis
et per processum curie. De portātib⁹ ec victualia et ali
a quecūq mercemonia in Alexandria vel in alia loca sar
racōrū t̄re egypti l. mittētib⁹ ipa. l. de suis portub⁹ vt eis o
ferāt cibētib⁹ l. exhi pmittētib⁹ aut dātib⁹ auxiliū et fauorē.
et est papal p pcessū curie Nota q̄ vñ i b⁹ hñt lūā. de p̄fā
tes p̄dca l. aliq mō p̄dctō. et ad b⁹ opātib⁹ ad oēs t̄ras sol

diō sibiectas est papalis absolutō p extrauagātē Clementis
De eūtibz ad terrā scām eē cā deuotōis seu voti sine li
centia sedis aplice. z est absolutio papalis put repit in li/
bro pñiarū summi penitētiarū. q̄ z ipe hoc pt. De insecu
toribus cardinaliū hostiliter z est excoicatio papalis p.c.
felicias de penis libro vi. Debānientib⁹ epōs vel capiētē
bus. z insecutorib⁹. l. hoc fieri mādantib⁹ aut facta ab alijs
rata hñtibz l. in his dātib⁹ pñliū z fauorē vñ scient tales
defendētibz. est papalis absolutio p.c. si q̄s. de penis in
de. De exēterātibus l. frustra p̄cidentib⁹ seu decoquere
vel incidere. aut ossa de carnib⁹ euellere p̄sumētib⁹ cum scū
q̄s defuncti vt ei⁹ ossa ad ptes alias deferāt. est papalis ab
solutio p extrauagātē Bonifaci⁹. De occupātib⁹ l. deti
nentibus vel hostiliter discurretib⁹ p se l. p aliū directe vel
indirecte sub quocūq̄ titulo l. colore ciuitates terras loca
vel iura ad romanā ecclāz p̄tinentia. z adherentib⁹ fautori
b⁹. ac defensorib⁹. nū ē abso⁹ papal⁹ p p̄cessum curie. De
his q̄ occasione sentētie excōis suspensionis l. interdicti la
te dāt licentiā eos grauādi q̄ eā tulerūt. vñ suos in psonis
rebus l. bonis illorū quorū occasione late sunt. l. q̄ eos obf
uant vel q̄ taliter excōicat⁹ cōicare nolūt. nisi licētiā ip̄as
integre reuocent. Similiter q̄ octā licētiā vñ fecerint
vel etiā sine licētiā hoc fecerint suo motu excōicatōnē in/
currunt in qua si p̄māserit p duos menses. est papalis ab/
solutio. vide de hac in caplo. de dñis in ij. pte. z infra in ex
co. p̄tinentib⁹ ad diotefanos. in. ij. excō. De his q̄ cogūt
aliquē celebrare in loco interdicto. l. ad audiendū p̄uocāt
excōicatos vel interdictos. vel phibent interdictos. vel p
hibent eis ne moniti exeant. z de his q̄ uoniti nō exeunt
de. grauis de sentētia excom. De his q̄ imponūt in ter
ris suis noua pedagā vñ augent antiqua. z est excōicatio
papalis per p̄cessum curie. De laicis recipientibus
in romana curia litteras dñi pape de manu alicuius nisi
de manu dñi pape vel bullatorū vel nunciū recipientis de
manu p̄dictorum.

Excommunicationes papales cōcernentes religiosos
religiosasq̄

De clericis z religiosis inducentibus ad vouendum
iurandum. vel penitendum. de eligendo apud

apud eos sepulturā vel vt eam vterl' nō mutēt iam elec/
tam excoicatio est papal. p. de. cupiētes. de pe. De reli/
giosis q̄ absq; spetigli licētia ppriū sacerdotis solēnifarent
mīimōia aut ministrarēt sacm̄ eucharistie l' extreme vn/
ctionis. de. i. de p̄uile. est excoicatio papal. De religiof' q̄
excoicatos a canone absoluūt a casib' nō p̄cessis. aut q̄ ab/
soluūt a sententijs p̄ statuta synodalia l' puītialia pmulga/
ta. aut absoluūt a pena ⁊ a culpa est excoicatio papal. p. de
i. de p̄uile. De inquisitorib' hereticorū q̄ odio grā vel
lucro ⁊ amore p̄tra iustitiam ⁊ p̄scian' omiserint p̄tra quē
piā. p̄cedē l' ip̄as heresim alieni imponerēt. aut imponerēt
q̄ impedirēt officiū suū est excoicatio papal. p. de. multorū
de herc. De mēdicatibus p̄fessis q̄ transeūt ad aliq̄s re/
ligionē monachalē excepto ordine cartusensiu. ⁊ recipien/
tib' tal' sciēt est excoicatio papal p̄ cōstitutōes Aldartini
factā Cōstantie De cleric' sciēter ⁊ spōte cōicātibus ex/
cōicatis a papa in diuinis est excoicatio papal. fm̄ l' doli.
Ista excoicatio tñ h̄z dubiū. ex de sen. excō. c. significasti De
participatib' in crimine. p̄p̄ qd̄ aliq̄s est excoicat' aliqua
p̄dictarum excoicatonū est excoicatio papal. p. c. si p̄ubi/
ne. ex de sen. excō. De his q̄ absoluūt ab aliq̄ p̄dictanū ex/
cōicationū citra sedem aplicā. p̄terq̄s in articlo mortis. q̄
talit' absoluti si non repntāt q̄scit' p̄nt ei a q̄ p̄nt absolui.
vel mittāt p̄ absolutōe reincidūt in eādē. s. papalē excō
municationē p. c. eos de sen. excō. li. vi.

Excoicationes episcopis ex iure reseruate.

 Ex verberantibus clericos religiosos l' moniales
seu talibus man' violentas inicientib' seu teme/
rarias est eēgalis excomūicatio. si fiat leuis iniu/
ria talibus. per. c. puenit extra de sen. excon. De his qui
inituntur ordinationib' seu alienationib' a scismaticis fact'
est ep̄alis p. c. i. extra de scisma De his qui vsurpant de
nono vacatū eccl'arū monasteriorū ⁊ aliorū p̄iorū locorū
custodiā. seu guardiā titulū aduocatiōis seu defensionis
q̄ pprie sūt nōia p̄onant'. l' ip̄orū locorū vacatū bōa occu/
pat. l' regalia. i. collectā q̄ sit rōe regl' l' impatorū seu t̄butū
f̄gi debitū. vt. c. genēali. d̄ elec. li. vi. De de. l' mo. ip̄orū loco/
rū vacatū q̄ h' heri. pcurāt. ⁊ h' excoica' cū p̄orū hēc. excō.
ē ep̄al. p. c. genēali. d̄ elec. i. vi. De his q̄ ab eccl' ijs ⁊ p̄fōis

ecclesiasticis per se vel p alium suo nōmine vel alieno pro
pſonis l' reb' q's nō cā negociatōis deferūt vel deferri fa/
ciūt seu trāsmittūt exigūt aliqđ pedagogiū l' guidagiū est ex
cōicatio epālis. p. c. quāq's. de cēsi. li. vi. De his q' fece
runt statuta ptra libertatē eccle. z qui scripserint ea. qui
sunt ptātes. pſules. rectores z pſiliarij locoꝝ vbi dēc statuta
seu ec' pſuetudines edite sunt l' ſuare z q' ſuare ea fece
runt. z ſm ea iudicauerint. v' q' in publicā formā redegerit
iudicata est excōicatio epālis. p. c. nouerit. de ſen. excō.

De rectorib' ciuitatū faciētib' exactōes indebitas des
rici religioſi l' eccleſijs eoꝝ. ſi poſtq's fuerint moniti. nō de
ſiſtant eſt epā is excōicatio. p. c. nō min' ex de immu. eccle.
z c. aduerſus pſules De his q' abſolutōem ab aliq' excōi
catōe l' renocatōe ei' ſuſpēſiōis l' interdicti extorquent per
vim l' p metu. neq' v' abſolutio. ſz incurrūt noua excōica
tionē eſt epā excōicatio p. c. de his q' vi metu ſue cā ſiūt
li. vi. De his q' p aſſaſſinos. i. q'noſdā infideles. q' ex falſi
ſuis opiniōibus de facili mittebant ad occidēdū xpianos
z q' infici fecerint l' mādauerint aliquē xpianū. ec' ſi moris
nō fuerit ſubſecuta. z de receptatorib' z de ſenſorib' z oc
cultorib' eoꝝ eſt excōicatio epā. p. c. p hūani. de homici.
li. vi De ptātibus. capitaneis. rectorib' pſulib'. indicib'
pſiliarijs. z alijs officialib' q' ſtatuta faciūt ſcribūt l' dictāt
p que q's cōpellat ſoluē vſuras l' ſolutas nō repetē eſt epā/
lis excōicatio. cle. ex graui. de vſur. De his q' occasione
ſnie excōicatioſis l' interdicti late dant licētiā grauandū
illos q' tulerint eas l' ſuos in pſonis l' rebus. ſz tñ caſus eſt
epālis vſq' ad duos mēſes ab incurſiōe ſnie. ad inde vero
eſt papal' excōicatio. per c. q'cūq' de ſen. excō. li. vi. De
his q' indicāt ſtatuta edita in fauorē vſurarioꝝ. z q' hñt ſu
per hoc ptātē. niſi ſtatuta ipſa deleuerint aut ſi ea permife
rint obſuari Un' illi q' faciūt capitula cū iudeis. vt dñi z
cōitates z ptinētia q' poſſunt fenerari. z q' nō poſſint repe
ti in iudicio vſure extorſe ab eis z huius vidētur incidē in
hāc excōicatioem. z dñi qui ea faciunt z ciues qui pſoluunt
cle. ex graui. de vſuris De his q' pcedūt reſpālias ptra
pſonas eccleſiasticas ſpetiali' aut genēali'. eſt episcopalis ex
cōmunicatio p. c. ſi pignoratōis. de iuris z dam. da. li. vi.
De Rectorib' ſclariis v' quib' nſcūq' officiālib' eoꝝ.

qui cognoscerent de crimine heresis. aut captos liberaret
vel diocesanos l' inquisitorū officiū impedirent est ep̄alis
p. c. vt inq̄sitōis. de here. li. vi. De his q̄ sciēter p̄trabūt
m̄fūmonia in casibus nō p̄cessis r̄ p̄hibiti p̄sanguinitatis
r̄ affinitatis. r̄ de p̄trabētibus cū monialib⁹ est ep̄alis. vt
de. eos de p̄sang. r̄ aff. De om̄is t̄palib⁹ q̄ subditis in
terdicūt ne p̄latis vel p̄sonis ecclesiasticis q̄t q̄s v̄dant v̄l
emāt ab eis bladū molāt. panē coquāt r̄ hui⁹ obseq̄a exhi
bere p̄sumāt. est ep̄alis excōdicatio. p. c. eos de immu. eccle.
li. vi. De his q̄ impediūt q̄n corā iudicib⁹ ecclesiasticis l'
legat⁹ vel ordinarijs in casibus q̄ ad eos p̄tinēt illi q̄ p̄que
runt iustitiā possint obtinere excōdicatio est ep̄al. p. c. qm̄
immu. eccle. li. vi. De hys q̄ compellūt impetratores lit
terarū aplicarū. l' alios recurrentes ad forū ecclesiasticū in
causis. que de iure l' anti q̄ p̄suetudine ad ip̄m p̄tinēt. l' ad
desistēdum l' litigandū de eis in foro suo sc̄lari grauan
di indices ecclesiasticos. vel impetrātes seu litigantes seu
volētes coram eis litigare. vel grauādo p̄pinquos eorum
vel capiētes res vel ecclesias talū v̄l quocūq̄ alio mō. di
cto c. qm̄ est ep̄al. r̄ s̄l'r de v̄atib⁹ p̄siliū r̄ fauorē. r̄ auxiliū
ad om̄ia p̄dicta in duob⁹. §. p̄cedētib⁹ De his q̄ p̄latos
capitla. seu alias p̄sonas ecclesiasticas cōpellūt ad submit
tēdum laici. l' ad alienandū bona immobilia seu iura eccle
siarū. r̄ s̄l'r laici q̄ vsurpāt sibi illicite h̄mōi. r̄ si nō desiste
runt postq̄s fuerint admoniti est ep̄al excōdicatio. p. c. hoc
p̄sultissimo. de re. eccle. nō alie. li. vi De his q̄ fingūt frau
dulēter aliquē casum p̄ quē aliq̄s iudex mittat ad aliquas
mulierē p̄ testimonio. est excōdicatio ep̄al. p. c. mulieres. de
iudi. li. vi De his q̄ vocant ad dirigēdas mōiales in ele
ctionib⁹. nisi abstineāt ab his p̄ q̄ possit discordia nutriri. ē
excōdicatio ep̄al. p. c. indēnitatib⁹ de electi. li. vi De his q̄
grauāt clericos vel alias p̄sonas ecclesiasticas ad q̄s spec
tat aliq̄ electio p̄ eo q̄ rogati seu alias inducti eū p̄ quo
rogabant seu inducebāt noluerūt eligē. l' p̄sanguineos eorū
aut ipsas ecclesias seu loca b̄nticys seu alijs bonis spoliā
do. seu alias iniuste p̄sequēdo. c. sc̄iāt cūcti. de elec. in. vi. r̄
est ep̄al excōmunicatio. De his q̄ loquunt secreta. vel
mittunt scripturas v̄l nunciū alicui cardinali quādo sunt

reclust occasione electionis pape. est episcopalis excommu-
nicatio. p. c. vbi piculum de elec. li. vi. et de dñis et rectorib⁹
et officialibus q̄ imminēte dicta elcōe nō suant ip̄am p̄sti-
tutōem. p. c. vbi piculū De his q̄ pcurāt q̄ cōsuatores
dati se intromittāt de his q̄ nō licēt. i. de alijs q̄ de ma-
nifestis iniurijs et violētis. est excoicatio epal. p. c. statum⁹
de offi. dele. li. vi. De dñis rectoribus ad regimē vrbis
Rome et electi et fautor. b⁹ q̄ fecerint p̄tra p̄stitutōnem sup-
hoc factū est epālis excoicatio p. c. fundamēta. de elec. li. vi.
De electis m̄gis doctoribus et scolarib⁹ tractatibus cū
aliquo cine Bononi⁹ si de pducēdo hospitiiū ireq̄sitis in/
q̄linis nisi tps p̄ditōis fuerit elapsū est epālis excoicatio.
p. c. ex rescripto. extra de locato. De doctoribus seu
magistris q̄ sciēter illos religiosos q̄ dimiserūt habitū dos-
cēt lras. s. legē l' p̄biscū est excoicatio epālis. p. c. vt piculo-
sa. ne. cle. l' mo. li. vi. De dñis et rectorib⁹ tpalib⁹ q̄ non
fecerint obſuari ea que statuunt p̄tra infecutores cardi-
nalem. seu alicuius de familia eorū v' pape est excoicatio.
epālis. per. c. feict. de pe. li. vi. De his q̄ impediūt visita-
tores monialiū v' canonicarū. si moniti nō desistāt est epī-
scopal' excoicatio. p. cle. attēdētes. de statu mo. De im-
pugnantibus litteras pape añ coronatōem ei⁹. et est bñdi-
cti pape. ij. De q̄busdā mulierib⁹ que begbine dñr. et
de religio⁹ facētibus eis in illo statu. et erāt ille certū ha-
bitū assumētes. nulli obediētia p̄mittētes nec renūciātes.
pprijs. nec regulā hñtes. l. q̄busdā religio⁹ spūaliter inbe-
reāt. de here. c. ad n̄am. an. de. Nec intelligunt sub hoc
nōie ille que etiā begbine l' vellite dñr de p̄nia beati Bñi-
ci. vt patz in declaratōe Johis. xxi. et idem dñr de tercio or-
dine beati Francisci. inmo ex illa cle. vident' dici begbine
ille excoicate que habēt illos errores ibi positos q̄ cum sa-
pian heresim. est hodie forte casus papal. et est p̄tra tales
begginas De his qui absoluti ab excommunicatione
in articulo mortis. vel propter aliud impedimentum non
representant se q̄scitius commode possunt ei a quo debe-
bant absolui. quia reincident in eādem. de sentē. excom. c.
eos. libro sexto De participantibus cum excommuni-
cato in crimine.

propter hoc est excoꝛcatus dando ei consilium ⁊ fauorem
c. si concubine. de senten. excoꝛ. De his q̄ absoluūt a sede
apostolica vel legatis. ⁊ inuigil̄ eis q̄se. rep̄tent ordina
rijs l' alijs suscepturi p̄niam ⁊ passis iniuriam seu alios ob
ligati eis q̄bus scient satisfaciāt. si hoc nō faciūt cū p̄mū
comode poterunt. quia reincidūt in eādē sentētiā. d. c. eos

De his q̄ p̄tinuaciter assest romanā eccliam nō esse ca
put oīm ecclasiarū. nec ei tāq̄ capiti esse obediēdū. di. xix.
c. nulli fas De his q̄ sepeliūt corpa in cimiterijs tpe in
terdicti in casibus non p̄cessis a iure. cle. eos de sepul.

De his q̄ excoꝛcatos publice aut nōiatim interdictos vel
vsurarios m̄ifestos scient sepeliunt in cimiterijs de q̄. cle
eos De clericis qui manifestis vsurarijs ad exercēdum
fenus domos locāt. l' alio titulo cōcedūt est excoꝛcatō ep̄a
lis. per. c. vsurarū. de vsuris libro vi. De eo q̄ nō est elect⁹
a duabus ptib⁹ cardinaliū. ⁊ se gerit p̄ papa. caplo licet de
electione De monachis ⁊ canonicis regularib⁹ archidī
aconis decanis p̄positis plebanis cantonib⁹ ⁊ alijs clericis
personatū h̄ntib⁹. aut etiā q̄buscūq̄ p̄biteris q̄ audiūt le
ges v̄l phisicam. est ep̄alis excoꝛcatio. p. c. nō magnope ne
cle v̄l mo. De religiosis q̄ temerarie vbicūq̄ h̄ntum sue
religionis dimittūt excoꝛcatio est ep̄alis. per. c. vt piculosa

ne cle. l' mo. li. vi. De fligiōib⁹ q̄ accedūt ad studia. nisi a suo
plato cū consilio maioris parti⁹ p̄uētus litentia sibi sit con
cessa. d. c. vt periculosa li. vi. De religioib⁹ q̄ decimas debi
tas ecclesijs sibi appropriāt l' vsurpāt siue q̄ nō permittūt
solui ecclesijs decimas de aīalib⁹ familiarū ⁊ pastorū suorū
vel aliorū immiscentiū ip̄a aīalia gregib⁹ eorū. tales si non
h̄nt admīstratōnes ⁊ beneficia sunt excoꝛcati. si habēt sunt
suspensi. nisi requisiti deliterint infra mēsem. cle. religiosi
de dei. Et est episcopāl excoꝛcatio De monachis ⁊ cano
nicis regularibus non h̄ntib⁹ aliq̄ admīstratōnem qui se
cōferūt ad curias p̄ncipū sine licētia suorū platorū. vt dā
nū aliq̄d inferāt suis platis aut monasterijs. ⁊ q̄ sine licen
tia arma tenēt infra septa monasterij. est ep̄alis excoꝛcatio
per. cle. ne. in agro. de sta. mo. De religioib⁹ vel monialib⁹
p̄fessis ⁊ cle. in sac. ordinibus p̄stitatis. q̄ p̄trahūt m̄fimo
nium de facto est excoꝛcatio ep̄alis. cle. eos de cōsan. ⁊ affi
De inquisitoribus hereticorū q̄ p̄textu offitij inq̄sitōis

quibus suis modis illicite pecuniam extorquent. vel sciēter
bona ecclesiarū ob delicta clericorū fisco ecclie applicant
nec pnt absolui nisi qbus extorserint plene satisfecerint d
pecunia est excoicatio epal. cle. nolētus de here. De
religiō q non suant interdictū qd suat sancta mē ecclia
romana. vt de. ex frequētib. de sen. excō. De religiō.
q pntentibus sibi non faciunt psciām sciēter de decimis
soluēdis. tales ab offitio pdicatōis sunt suspēsi. donec cō
mode possint faciāt eis psciām. z si interim pdicāt. sunt ex
coicati epali excoicatōe. z silt de religiōis q dicūt aliqua
vba. vt retrabant audientes a solutōe decimarū est epal
excoicatio. p de. cupiētes de penis. De religiōis mē
dicantibus q doctos ad habitādū l' loca de nouo recipient
aut de nouo recepta mutarēt. vel alicnarēt. c. i. de excess. p
la. in cle. De fratribus minorib. q tpe interdicti reci
piūt ad diuina frēs l' sorores de tercio ordine s. Francisci
est epalis excoicatio. c. cū de eo. de sen. excō. in clemētinis.
Ingrēdiētes monasteria monialiū ordinis pdicatorū eē
casus nccarios. q declarant in pstitutiōnibus suis. pnta ad
dādū sacm infirmis. ad medēdum eis. ad repandū edifi
tia. z hui. nō habita licētia a papa v' a mēro ordinis. vel
alio cui fuerit pcella talis absolutio. vt patz in bulla ipsius
ordinis. cuius bulle trāsumptū vidi ego Ingrēdiētes
mōasteria monialiū ordinis minorū extra casus nccarios
pcessos in pstitutionibus suis sine licētia pape vel ministrī
ordinis excoicatōem diocesani reſuatā incurrit. put au
dini a qbusdā fide dignis Nota q ab excoicatōibus
q fiunt ab hōie siue a iudice regulariter non pnt qd absolui
nisi a suo excoicatore. l' ab hūte plenariā iurisdicōem sup
eū. vel a superiori suo. nisi in articulo mortis. Itē nota q
frēs pdicatores z volentes ingredi eorum religionem pnt
absolui a platis ipsius ordinis a sententijs excoicationis su
spensōis z interdicti latis ab hōie. vel a iure. saltem ab il
lis quorum absolutio reſuat epō. De materia omniū
supradictarū excoicatōnū tā pontifici summo qz epīs vni
uscuiusq dioceſ tā a iure qz p eſuagantes z pcellus curie
vide plenius z clarius ac diffusius si xis videre in titulo de
cēsuris ecclesiasticis. in tercia pte summe. siue compilate
p me. frēm. Anthoninū archiepīm Florentinū. f 1.

Et sic est finis omni casuum tam summo pontifici quam episcopis reservatorum

Primo notandum est quod sunt due species excommunicationis. scilicet maioris et minoris. Excommunicatio maior semper est peccatum mortale et talis primo est separata a deo. et non potest communicare per aliquam utilitatem anime sue Secundo est separata a sancta ecclesia. id est a communione et participatione fidelium exceptis his casibus qui supra specificati sunt. Et sunt quatuor in quibus ipse excommunicatus non potest participare quod continentur in hoc versu. Si per delictum anathema quis efficiatur. Quis orare vale communicatio mensa negatur. Qui sic intelliguntur. Quasi locutio Orare. id est oratio cum alijs in ecclesia Communicatio. id est communicatio sacramentorum. Vale. id est salutatio. Mensa. id est cibum et potus Excommunicatio vero minor aliquando est mortale peccatum aliquando veniale. scilicet aliquando dicatur quod sit mortale et veniale. non tamen prius quam novem modis homo potest incurrere excommunicationem minorem Primo quando quis participat cum excommunicato excommunicatione maiori aliquo istorum modorum superius dictorum Secundo quando quis committit sacrilegium. sicut qui furatur in ecclesia et in ea illicitum quod facit Tertio quando quis est publicus concubinari vel fornicator Quarto quando quis acceptat aliquam ecclesiam a layco et illam sic tenet. ut xxvi. q. ii. c. si quis Quinto quando quis est simoniacus qui est et excommunicatus excommunicatione maiori Sexto secundum quosdam quando in bello iniuncto Christianos exercet quis autem balistarum aut sagittarum Septimo oppressores inopum et pauperum publici pedones. publici usurarii. meretrices qui omnes largo modo loquendo possunt dici excommunicati per quatuordecim talium oblationes non debent admitti ad altare sanctum domini Octavo illorum quibus denegatur ecclesiastica sepultura. sicut sunt illi qui moriuntur in torneamentis. qui dato quod penitentes moriantur non ponantur in cimiterio. sicut etiam de illis qui non communicant semel in anno sine necessitate et causa. ut c. ois. de pe. et re. Item non omnes publici peccatores Quod autem casus super dictos possit innotare Ray. et hosti. et in quolibet predictorum casuum potest absolvi simplex sacerdos episcopus propter quod forte in simonia et excommunicatione maiori et in primo ergo casu. scilicet in participatione cum excommunicato maiori excommunicatione potest homo peccare mortaliter et venialiter Unde taliter tripliciter Primo quando participat in eodem crimine propter quod est excommunicatus dando sibi auxilium et favorem ratione et peccatum dimittitur Secundo quando participat cum excommunicato in aliquo alio cri-

mine ut dictū est incurrit excommunicationē maiore. sed in scdo
mō cadit tñ in minori excommunicationē eē si mortaliter peccat
¶ Erdo q̄ cōdicaret cū excommunicatione maiori excommunicatione in sa
cramentis puta accipe corp⁹ xpi cū eo. sacros ordines in
currit excommunicationē minore. peccat tñ mortaliter. In alijs
autē casibus supradictis nō peccat quis participādo cū excom
municatis. nisi p̄ q̄sto aliquis in cōtēptū p̄cepti ⁊ p̄hibitōis
facte audacter cū excommunicato. ⁊ ad libitū p̄uersaret. aut in
salutādo. vel in comedendo. aut in loq̄do sine necessitate
aut in orādo l̄cōdicando. Nota q̄ sacerdos recipiēs ali
quē excommunicatū. maiori excommunicationē ad offitū ecclē. aut ad sa
cramenta. aut ad ecclesiasticā sepulturā. nō solū mortaliter
peccat. s̄ subito est suspensus ab admīstratōe ⁊ sibi est in
terdictus introitus ecclē quousq̄ sit absolut⁹. ⁊ efficitur
quasi irregularis. ⁊ si taliter interdictus moriatur non d̄
poni in cimiterio. nec d̄. p̄pter timorē sacerdos desistere
qñ talem excommunicatū expellat de ecclesia. q̄ non excusat ra
tione timoris nisi talis esset timor qui posset cadere in cō
stantem virū. tūc enim v̄m quosdā excusatur ab interdicto
¶ Hosti. autem dicit q̄ beatus erit talis sacerdos si se pre
paret ad martiriū. Nota igitur quō habuisti. q̄ in nouem
casibus homo cadit in excommunicationem minore ratio
ne cuius separatus est ab effectu sacramentorū ⁊ quantū
ad deum. Nam peccatum mortale animā separat a deo
⁊ excommunicatus quocunq̄ est in mortali peccato. preterquā
participādo cum excommunicato maiori excommunicatione in lo
quendo. salutādo. ⁊ orando. cōdicando. ⁊ comedēdo. in qui
bus casibus v̄m. Tho. homo non peccat mortaliter nisi
propter contemptū dato q̄ excommunicationem incurrat. ideo
qui est in peccato mortali quocunq̄ aliter est excommunicatus.
etiam quantum ad ecclesiā est separat⁹ ab effectu. i. a gra
tia ⁊ sacramentis. quia nullus qui est in peccato mortali
cum sit indispōsitus pōt consequi gratiā spūs sancti pōt
tamen intrare in ecclesiā stare in officio diuino. ⁊ etiā cū
alijs in alijs participare. sed nō potest pacē in ecclesia re
cipe cū par ip̄a sit loco cōionis. Sed hec omnia plenius ha
bentur in decretis ⁊ decretalibus. ⁊ in summis ideo cum
expedit videre. quere diligentius in ipsis.

Postq̄ ille qui vult confiteri dixit ex se ea que voluit

de peccatis suis. si non dixit sufficienter. qđ qđi semp acci-
dit interrogandus est plene de his qđ nō dixit. put videbitur
fore expediēs. Si xō modicū l' min' dixit potes inter-
rogare s'm ordinē impositū. viz p^o de decē pceptis. postea
de vitis capitalib'. non at oēs de oib'. s; de illis qđ solent
in talib' repiri z nō solū de istis pctis interrogādi sunt. s; de
omnibus circūstātijs pctōrū. put sup satis ostensum est
Nō tñ est necesse de quolibz pctō mortali oēs circūstātijs
pdictas pferi. s; solū illas qđ trahūt pctm in aliā spēs. que
s; bz spetiale deformitatē oppositā alicui pceptorū Sed z
de nūero pctōrū mortaliū. quotiēs mortale pctm pmissū
est in qđlibet pctōrū spē diligenter interrogādū est.

Incipit pma ps de mō interrogādi penitentes a cōfessorē
s'm decē pcepta leg'. Prīmū pceptū ptinet tria capi.

Primum.

Unum cole deū Circa hoc pceptū sic potes interro-
gare. z primo de votis.

De Votis.

Vota s'm magistrū sctētiarū in iij. di. xliij. q. ro-
tū est testificatio qdam pmissionis spontanee qđ
fit deo. de his qđ dei sunt. z fieri debz vel breui'
s'm 2. hō. Votū est pmissio deo facta de aliqđ qđ sit deo
acceptū. ad qđ requirūt tria. s. deliberatio volūtatis. ppositū
tum z pmissio. vltimū oritur ex scđo. ij. ex pmo. Si trans-
gressus est seu obmisit implere aliqđ votū licitū. z si aduer-
tenter cū possit est semp mortale. z totiēs quotiēs frangit
Secus si ex obliuione l' qz non poterat vt infirm' ieiunare
z hui' Si vouit se aliquid mali facturum. vt vindictam
vel maioris boni impeditiū vt non ingredi religionē hoc
est mortale z sine aliqua dispensatōe d; illud infringere

Si nimis tardauit implere ppter qđ a memoria exci-
dit omnino. l' venit ad statū nō valēdi implē. cū pri' potuiss-
set mortale videt Idē qñ dimisit ppositū implēdi. cum
tñ possz. alias mora implēdi votū qñ sibi nō pfixit tps nō
videt mortale. nisi mora ellz valde nimia. z nisi ex hoc ei im-
mineret piculū nō valēdi implere. vt de voto ingrediendi
religionē cū tñ nō h'et causam legitimā cogentem vili-
tionis. tūc ec est mortale Si fecit votū de re licita. vt de
elemosina. ieiunio z b'. s; ob malū finē. puta vt possit facē

vinclatam adulterium ⁊ huiusmodi mortale peccatū est
nec tenetur illud implere. Si fecit votū abstinētie ⁊ b^a
⁊ dubitat utrū possit implē l^o nō ⁊ sine dispensatōe l^o cōmu-
tatione supioris cū possit faciliter recurrere ad eum. v^l ad
cōfessorē suū p^o p^oilio frangit mortale videt. Nota tñ q^o
viri possunt irritare vota vxorū. s. s^o b^ostātie pegrinatōis ele-
mosine. ⁊ accessus ad talē locū. ⁊ maxime votū elemosina-
rū si non hñt nisi decē absq^o alia supiorū dispensatōe ⁊ si
fiat tal^o irritatio eē sine causa rōnabili a viro amō nō tene-
tur vxor implere talia vota. Dubiū est de voto hyerosolo-
mitano q^o hoc in fauorē fidei emittit. De irritatōe votozū
impuberū ⁊ filiozū familias ⁊ religiosozū vide in scō a pte
summe ti. vltimo. Si hñs votū castitat^{is} l^o religionē intrā-
di ⁊ m^oimonū p^otraxit mortale est. nō p^ot p^osumere illō abs-
q^o mortali pctō. q^o adhuc p^ot illō implere. ⁊ d^oz añ p^osumatio-
nem matrimonij. post^o p^osumationē xō reddē tenet debitū
etiā interpretatiue petenti. Sed exigendo sp^o peccat morta-
liter. vñ p^osumendū esset ei petere sup^o hoc dispensatōes a pa-
pa. vñ Enil^o posset eē ep^os dispensare nisi talis esset p^otinē-
⁊ obseruās ipm. Si fecit votū stultū ⁊ irōnabile. vt ieiū-
nare diuica die. vel nō pectinare caput l^o lauare in sabbato
⁊ hñoi mortale non est. sed p^obibend^o est illud implere.

De voti transgressione.

Nota q^o a transgressiōe votozū p^ot de iure cōi ⁊ cō/
suetudine p^ofessor absoluere q^o nō est de casib^o reserua-
tis. sed de dispensatōe ⁊ cōmutatōe votozū nō p^ot se intro-
mittere sine sp^oali p^omissione diotefanorū. l^o alteri^o q^o possit il-
lam dare. Ep^oi autē in oibus pñt cōmutare l^o dispensare. nī
si in voto castitatis l^o religionis ⁊ trib^o votis pegrinatōis
s. hyerosolomitani. ad sc^otiū Jacobū. ⁊ ad limina ep^olorū. i.
Romam. in quib^o votis papa l^o summ^o p^osiarius soli dispen-
sant vel cōmutant.

De votis habes in scōa pte summe.

De superstitionibus. c. ij.

I fecit ip^o l^o fieri fec^o aliq^o maleficiū. seu iuxta vulga-
re malias in quib^o semp^o sūt incātatōes occulte l^o ma-
nifeste. demonij inuocacōes. q^o sp^o est mortale. ⁊ dignum
morte corporali. *De Incantatiōibus.*

I fecit vel fieri fecit vel pcurauit aliq^o in/ f iij

cantationem cum sacramentalibus ecclesie ut aqua bapti-
smali vel oleo sancto et huiusmodi ob sanitatem l'aliam causam est morta-
le et gravissimum.

De Adoratione creaturarum.

Iadoravit aliquam creaturam faciendo orationem ad eam. ut
ad lunam solem et stellas cum primo appareret et hoc est mortale
peccatum.

De Divinationibus.

Ifecit vel fieri fecit aliquis divinationem ad inveniendum
furta l' ad sciendum occultum vel futurum. quod sibi contin-
gere potest est mortale.

De Arte notoria.

Ididicit artem notoriam vel usus est ea ad sciendum aliquam
vel si usus est arte nigromantica mortale est. et si habet
librum inducendum est ut eum comburat. aliter non est absolven-
dus sicut est liber Almadel Veriforas et alij libri concubum
di sunt. quia mortale est uti eis.

De constellationibus.

Iterconstellationibus vel planetis sub quibus nascitur est alius
quid indicant determinate de perversitate eius. Idem si ex phi-
sonomia credere. n. homines ex facto vel constellatione l' perversitate
cogit ad bonum l' ad malum est hereticum.

De Sortibus.

Iusus est sortibus divinatorijs quod est mortale. ex levi-
tate autem veniale. Si dedit aliquis turpe vxori viro ad
comedendum. l' alteri ut amaret eam l' fecit vel dixit aliquis turpe
ad huiusmodi est mortale. interrogandum est quid fuit illud.

De Incantationibus.

Ifecit l' fieri fecit aliquis incantationem ob sanitatem consue-
quendam. et quoniam hoc fit sciendo esse prohibitum. est mortale
ceterum. quoniam hoc ex simplicitate fieri potest et bonas orationes
videtur veniale. Sed si nollit in futurum abstinere neganda est ei
absolutio. quia ex obstinatione et malicia videtur esse mortale et in-
terrogandum est de rebis quibus utitur. et de obsecrationibus quas adducit

De Brenibus.

Ifecit l' fieri fecit. l' usus est brenibus. que contra sunt seditiosa
ex reb' l' carta in qua sunt. l' non imponendi l' portandi l' tempe-
scribendi. et inuenta superscriptio earum imponendum est quod probatur. et
si nollit non sunt absolvendi quia tunc est mortale. Si vero putabatur
talium esse licita tamen orationes veniale videtur.

De Observationibus temporum.

Obsuauit vnā diē. magis aliā. in n̄ incipiēdo aliqd
tāq̄s malū. vt dies egiptiaticos. l̄ diē in q̄ occurrit de
capitatio sc̄ti Jo. bap. l̄ diē ascensōis. in colligēdis herb̄ z
h̄mōi veniale videt̄. q̄n̄ ex simplicitate h̄o fit sine scribēdo
aliq̄. l̄ postādo ad suspēdēdū in aliq̄ loco si simplr credit ve
niale est. Si n̄o h̄o credet̄ aīo abitiato. tūc mortale eēt ta/
lia observare. *De somnijs.*

Obsuauit sōnia fatiēs aliq̄s orōes z obsuatōes. z
postea ex his q̄ sōnīat volēdo de futur̄ z occult̄ indi
tare z p̄nūciā mortis ē. als at̄ sine obsuatōe adiūcta ad/
bibere fidē n̄is sōnijs p̄ctm̄ ē. z si ex se n̄ sit mortale. tū p̄
culosū ē q̄ sic diabol̄ m̄ltos decipit. Si ex effusōe olei de
lucna l̄ crasitatōe aliq̄rū auiū l̄ vlatu canū l̄ magtūdine z
p̄tinitate v̄torū z h̄o exstīauit aliqd mali euēturū qd̄ fa/
tuū ē. Si exstīauit m̄lēs pueri i cattas l̄ alia aīalia z ire
de nocte z sugē san̄gnē puerorū z h̄o qd̄ ē ipossibile nisi dō
z iō fatuū ē credē. De hac materia dīnatōnū icātātōnū z
oīus s̄rititōnū vide luce clari⁹ in decret̄. xxij. c. p̄ totum.

Si blasphemā deū dicēdo eū v̄z̄n̄ eē iultū z oīa iūste
disponēz eē acceptatōrē p̄sonarū. l̄ nō vidē q̄ fuit. vt
nō curare d̄ actib̄ h̄ōim l̄ p̄dītōrē. l̄ sine merito puniēz fla
gellare eū l̄ nō posse istud l̄ iūdo facē z h̄o qd̄līz horū ē mor/
tale. cū aduertit qd̄ dīc̄ z itelligit. Si blasphemā deū vel
aliq̄s sc̄tm̄ q̄ p̄p̄e dī maledictō vt maledict⁹ sit iē. vt sit ex
iūa sp̄ ē mortale. si aduertit ip̄a v̄ba.

Scdm̄ p̄ceptū de iuramēt̄ z piurijs. h̄z. c. ij.

Primum.

Nec iures vana p̄ ip̄m. Primo de piurio si iurauit in
aliq̄ curia corā iudice mēdatiōse mortale est q̄tūcūq̄
als h̄ret iultū c̄z. z q̄ inducit ad hoc aduertent vt iudex
aduocat⁹ p̄curator. z h̄mōi mortaliter peccat. Si iurauit
eē ex̄ iuditū in cōi h̄mōe q̄cūq̄ ex cā l̄ leuitate l̄ vtilitate
vel iocositate. l̄ q̄līcūq̄ mō. nō solū ad sancta dei euāgelia
z per corpus xp̄i z sanccōm. sed etiā per fidem. per deū.
si deus me adiunet per virginem mariam. per crucem per
animā suam z huiusmodi. hoc semp̄ est mortale q̄n̄ aduer
tit se iurāz l̄ s̄m̄ dice z tocīes q̄ tīes sic iurādo aduertit. Si
aliqd̄ iurauit p̄ certo de q̄ dubitat vtrū sic sit mortale est

et precipue iurando in iudicio. Si iurauit perpetrare aliquid quod est mortale. ut facere et indictum non dimittere peccatum. seruare iniusta statuta. tenere secretum iniquis peruratore mortali peccauit. nec de illud seruare. Si iurauit tenere secretum aliquid quod est tractatum in consilio. vel aliud quod nulli est notum. si aduertent manifestat peccat mortaliter ipse et qui iurauit eum ad manifestandum sciens illud esse secretum. Si iurauit seruare statuta alicuius civitatis vel universitatis aliquid scienter ex illis transgrediendo statutis peccat mortaliter. Si tamen aliquid statutum est abrogatum per contrariam consuetudinem. quod quotidie per omnes sit peritium et diu non videatur peritum si non seruatur illud eo quod non habet vim statuti. de. iij. §. leges. Si iurauit per aliquod modum opprobrium per dei membra vel sanctorum vel facium ribaldi mortaliter peccauit. quia blasphemia reputatur. xxij. q. i. c. si quis per capillum. Si promisit se aliquid facturum licitum in honore dei vel aliorum sanctorum. si non intendebat obsequare mortaliter peccauit. Si autem intendebat obsequare sed veniente termino quod de implere non sinit promissum. cum tamen posset hoc cum incommoditate sua peccauit mortaliter. nisi ille cui promisit ante terminum relaxet iuramentum. quod facere potest si promissum in aliquo minus utilitatem tamen cedat. nam si in utilitate aliorum vel in honorem dei et sanctorum non potest ille relaxare. sed ad eum vel papam petens relaxatio vel promutatio. si autem non potest implere excusat a peccato per tunc cum non potest Si quis est promittat cum iuramento se aliquid facturum quod non est alicuius importationis boni vel mali. ut mihi de verberando filium. vel de bibendo vel non et habet veniale iuratio et peruratio. Si iurauit sine causa rationabili per quibuscumque minimis. dicendo esse veritatem veniale est. nisi faciat in contemptum et inducendus est. ut abstinere. propter periculum perurij. Si induxit aliquem ad iurandum quod oculo credebatur vel in iuraturum mortali peccauit. nisi esset iudex hoc faciens ex officio suo secundum iuris ordinem.

De Adiuratione. c. ij.

Adiuratio est quod est inducere aliquem ad aliquid faciendum ob invocationem alicuius rei sacre. et si est per modum coactionis incedens eum obligare per modum iuramenti ad aliquid faciendum. ut ad superiores et alios in quibus habet potestatem mortalem. sic adiura capite et sim. ad sibi subditos non est licita eo casu qui licet eis precipere aliter non. et tunc adiuratio tenet illud facere vel dicere alio esset

mortale sicut transgressio pcepti. Si adiurauit platos vel
sotios l' inferiores p modū de pcatōis intendēs recedūcē
ad iuramentū ad aliqd boni faciendū. nō est malū l' vēiale
Si leuiter z sine causa est adiuratus nō faciēs illō non pec
cat Tho. Si adiurauit demōes p modū pcis l' ad fien/
dum aliqd ab eis. vel aliqd obtinēdū auxiliū est mortale. nī
si quis faceret ex familiari consilio spūs scti. l' nisi ex qua/
dam simplicitate. querēs ab obsessis a diabolo. s; p mod
coactionis l; eos adiurae ne nob noceāt Si adiurauit cre
aturas irrōnabiles ne diabol' eis vtatur in nīm nocumen
tū l; Si at vt demon opet in eis mortale est. vt incātato
res spētū Si in cātilenis z turpib' fabul' miscuit deū z
sctōs. z in narratōib' turpib' z amatorijs est mortale al's
veniale nisi facēt in. cōtemptū dē Tertiū pceptū de ob
seruatione festōrum ptinet duo. c.

Primum.

Sabbata sanctifices. Quia qztū ad determinatō
nem dierū istud pceptū est de iure positio. iō h
ānectere pt de ieiunijs ecclē z auditōe missē.

Primo ergo si fecit aliqd māuale op' dieb' dñicis z festi/
nis. v' alias pceptis ab ecclesia ex necessitatē. qz mortali
peccauit si p notabile spatiū. secus si fueret aliq puncta
Si xō ex necessitate viz qz hostes expectāt l' veniūt inun
dationes aqū z huiusmōi. tūc liceret remouē blada z sup
pellectilia z hūoi. z debent obfuari de vespa in respam
i. de sero ad sero. de conse. di. iij. c. pñtiandū. z h requiritur
magna prudentia in pfulendo Si vendidit l' emit dieb'
festiuis non cōestibilia de die in diem vt panē vinū case
nm carnes z huiusmōi mortali peccauit. Si p modū ne/
gotiatiōis nō in casu magne necessitatē. In nudinis tñ ex
q' plati eccl'arū tolerāt. si ū imiti ūt audiē missā fm pe. de
pal. videntē excusari q mercātur in dieb' festiuis. s. a pctō
mortali. Si fieri fecit aliqd pdictōū a suis filijs discipu/
lis seruis laborātib' sine necessitate peccat mortali man
dans z erequēs. Si tñ mādās seu mgf l' patron' nō hz ne/
cessitatē. sed discipul' ei' l' hūus l' rustic' hz necessitatē ita
qz aliter nō poss; viuē. vel qz discipul' nō obedit aliqū ma
gistro in his dieb' vendendo l' faciendo aliqd exercitiū ei'
artis p aliquo tpe. Et nec ille nec ali' de illa arte vult cō/

ducere eū secum ⁊ aliud creditum nescit facere videt iſe
excusari. Nā si in obsequiū eccliarū paupularū aliqñ licet
aliquid laborare dieb' festiuis s'm doctores q̄stomaglicz
p sustentatione vite ei' in necessitate. tuti' m̄ esset eligere
aliq̄s artē si posset. Similiter de scriptorib' p p̄tio ⁊ p̄fici
entibus instrumēta ⁊ indicatib' ⁊ faciētib' longas dietas
non causa cupiditatis s' necessitatis. q' non bñ aliter pōt
fieri. De barbitonforib' ⁊ h'moi. De medicinalia at sp̄licz fa
cere ⁊ medicari ⁊ talia vendē. Si p totū diē festū vacauit
ludis venationib' aucupijs choreis ⁊ alijs vanitatib' mun
di. frequēter. n. in his occurrūt mortalia pctā ⁊ si de illa n̄
sint mortalia. ¶ Etia mortale pctm̄ dieb' festiuis pmissū
sit grauius p̄tz. ⁊ iō de hui' confitendū est.

De aud. tione misse dieb' dñicis ⁊ festiuis.
¶ Non audit totā missam dieb' illis. sed obmisit. vel
ex p̄ceptu. l' ex cupiditate lucrādi l' cā eūdi ad solatiū
vel ad cōiūtia. seu ex negligētia l' ignorātia crassa mortali
ter peccauit. ⁊ totiens quoties dimisit. Idem si audiuit.
sed non totā dimittēdo notabilē ptem de conse. di. c. mis
sas. Secus nō est si modicā ptem misse dimisit. ¶ Autē
quis audiat in prochia sua salibi missam. p̄p̄iā de die vel
aliā audiendo. l' non intelligēdo s'ba. vel non audiēdo. q'z
submisit dñ' v' audiat alibi seu a concubinario. l' simonias
co ⁊ huiusmodi. v' non simoniaco ⁊ cōcubinario. ex q' p̄e/
lati nō puidēt sup hui'. non vidētur simplices sollicitandi
sed dimittendū p̄scientijs eo. v' l' talia abūdāt s'm pe. de
pal. ⁊ Bul. durā. Dimittētes nō auditōez misse ex infir
mitate l' ex tali occupatione q̄z non p̄t dimittē vel seruire
infirmo. l' alia iusta causa. puta q' manet in castris excusaf

Excusantur ec̄ puelle q̄ dimittūt a parentib' domi. nō
tñ euntes ad choreas. vidue etiā q̄ manēt in domo clausē
p̄ menses non excusatur. secus si per dies xv. v' p̄ mēsem

De obseruatione ieiuniorum c. ij.

Si quis dimittit leinnia ecclesie vel quadragesimo. q̄/
tuor temporū. ⁊ vigil as festiōū xp̄i ac ap̄lo. u ⁊ sctō. u
post. xxi. añū peccat mortaliter. nisi hēat caus. in leg. t̄time
cum excusantē. l' saltē existimet se hēre. puta cū in satis
debilis vel videtur sibi esse p̄pter qd̄ credit nō posse ieiunare
sine notabili corpis detrimēto. licz s'm veritatem po

fit. talis non videtur de facili condemnandus de mortali
ex quo paratus erat obedire pcepto si credidisset se posse.
aliter est mortale. et totiens quotiens dimisit aliquem diem
ieiunij. quilibet enim dies sub pcepto. sed an. xxi. annu indu/
cedi sunt iuvenes ad ieiunadu. s. e. interrogadu e de nue
ro dieru quos dimisit et q de ca. Si ho notabiliter anticipas
uit hora comedendi. puta circa hora terciā sine ca legitti/
ma no est ieiuniu. et si mortale. hora at pgrua est circa no
nam. tardare at p nona no est vitiu. nisi fiat ex supstitone

Si cu ieiunauit ex statuto ecclie vel ex voto. vel ex iuncti
one cofessoris comedit de sero frullu panis. l. de pluribus
fructib. aut cofectoiibus. l. de vno genere tui. s. in mag. qua
titate ieiuniu fregit. Si ho aliqd pfectonu sumit in qua
quantitate no soluit ieiuniu. nisi fieret in fraude ad nutrien
dum. sed sumedo aliqd fructuu p modu medicine ne. s. vi/
num lauet stomachu no videt esse malu. Potest autē
quis in die pluries bibere sumpto prandio. et no frangit
ieiunium nisi fiat in fraudem vt. dictum est Debiles
et multu laborantes itinerates pegrinates ac nutrientes
pauperes et huiusmodi quos et qm a ieiunio excuset vide ple
nius in summa. Quartu pceptu de honore parentu et
h. duo. c. **Primum.**

Inbeas in honore parentes quere pmo. Si dixit ver
ba cotumeliosa. vel opprobriosa parentib. mortaliter pec
cauit. et multo mag. si verberauit etia leuiter Idē si pa
rentes irrisit Si blasphemauit l. maledixit ipis defun
ctis et viujs. Si no obediuit eis in licit. ex ptemptu mor
taliter peccauit. etia in quib. reb. sec. si ex negligētia in re
bus non multu ponderis. Si no puidit necessitatib. eo
rum. cu posset mortale est. Si non impleuit legata scda
ab eis ad pias causas. sed multu distulit. ppter incomodi
tatem. cu tamē posset peccauit mortaliter. Si non reue
renter se habuit sed cotempsit vel dure locut. est. l. puoca/
uit ad iram vel non supportauit eos. vel diligenter no. pui/
dit. veniale est.

De gubernatione familie. c. ij.

Si no. puidit magnis necessitatib. victus et vestit filioz

vtoris seruorum cum possit ex avaritia vel crudelitate mor-
tale est. Item si ppter hoc illegittimos filios misit ad
hospitale vt suos q sibi bn fuerit Si nō adhibuit di-
ligētia ad hoc vt boni essent. 7 mādata dei 7 ecclie sic obf-
uarēt. vt de pfessione. cōmuniōe. auditōne misse de honesta-
te. 7 h^o. 7 si notabile in hoc cōmisit negligētiam. nō curan-
do l nō corrigēdo mortale est vt veniale grane Si dixit vx-
ori vba ptumeliosa vocando scortum 7 h^o. l verberauit as-
pere sine causa rōnabili. s; ex iniuria mortale est. sec^o si al-
as ei dura 7 aspa verba loquit^r Si vxor ptendit cum vi-
ro in licit^r rebus nolens obedire ex hoc puocans eum ad
blasphemādū deū l scotos l ad aliū grāde incōueniēs mor-
tale. si est occasio data ad hoc Si vir pmittit vxorem face-
re vanitates aut ornat^r tripudiat^r 7 h^o. 7 alia multū pro-
uocantia ad lasciniā mortale videt^r. si vero nō videt^r nūq^o
excessus veniale Adater q mittit filias ad choreas 7 ali-
as mūdi vanitates. 7 nō dūcit ad missam pfessionē cōmu-
nionē peccat mortaliter 7 nō videt^r posse excusari a morta-
li Si dñs vel dña nō puidit ncētatibus corporalib^o suo-
rū 7 ancillarū 7 infirmos mittit ad hospitale 7 nō curat de
necessitate eorū l nō dat eis abilitatē ad phtendum cōmu-
nicādum. audiendum missam cū possit. vel faciat in festis
laborare. mortale est in quolibz horū Si nimis dure vel
nimis remisse alias se habuit in gubernatione familie in
quo oēs delinquūt ec pfecti cōiter veniale est. di. xxv. c. qf.

Quintū pceptū de Homicidio. c. vnum

Quon occisor eris. 7 primo quere. Si occidit extra or-
dinem iuris aliquē volūtariē. l pter intentōem a casu
dando opam rei illicite. vt in ludo norio. vt ad saxa vel ec
rei licite. s; nō adhibendo debitā diligētia vt pūtiendo re-
gulas de tecto mortale est. 7 casus epis refnatus Item
si ex necessitate euitabili 7 etiā inenitabili. ad quā puenit
ex culpa. puta qz adulter est inuentus a viro mulier^r adul-
tere q vt mortem euaderet eum occidit. interrogandū
est de causa homicidij. Si iudex occidit aliquē innocen-
tē fm iura. l aliquē nocētē s; pter ordinē iuris. l fm pce-
ssum ordinariū s; non hñs legitimū dñm. vel hñs ptatem
s; non ex iustitia. s; ex vindicta. l avaritiā l crudelitatem
est casus episcopalis. nisi in vltimo puncto. Si mulier.

Quintū pceptū de Homicidio.

grauidu quæfuit abufum per medicinas vel labores vlt
 aliū modū. etiā ſi nō ſequatur effectus eſt mortale in ea. ⁊
 in quocūq; cōſulente ⁊ opante ad hoc. nō tñ eſt caſus epi
 ſcopalis. Si xō ſequitur effect⁹ ⁊ puerperiu erat for
 matū in vtero. homicidiū eſt in ea ⁊ coopante ⁊ pſulente
 vñ caſus ep̄alis eſt. In aliquib⁹ ec̄ locis ſi nō ſeq̄tur effe
 ctus p ſynodales pſtitutiōes eſt ep̄alis ⁊ alicubi eſt excōica
 tio. Si occidit mater filiū l' filiā ſponte ad occultādū cri
 men ſuū grauiffimū eſt. ⁊ multo plus ſi non baptizatū.
 Si pater filia vel frater ſororem fornicatē. ſi vir vxorē. ſi
 vxor virū ppter odiū l' amorem ad aliqz aliū. ſi filius patrē
 vel matrē ex ira l' auaricia. vel fratrē frater quiffima ſunt ⁊
 digna mag⁹ pñia ⁊ ep̄o reſeruata. Et nota qd ep̄i ſolēt cōiē
 eos mittere q̄ ire pñt p caſu homicidij ad pñarios curie
 ad terrore incutiēdū. Si tñ nolunt pñt abſoluē tales p ſe l'
 per alios iō pape nō reſeruat⁹. Si mater vel nutrix ſuffo
 cat filiū vlt' filiā quē tenet iuxta ſe in aduertēter opprimēs
 ei mortale eſt. ppter negligentia ⁊ eſt ep̄alis. Si mlt⁹ gra
 uida pter intērdem abortit. ſi pmiſiſſi ibi notabilē negli
 gētia. puta qd nis ſaltauit l' qd nis inordinate laborauit. l'
 ppter inordinatas laſciuias nō eēt abſq; pctō mortali. Idē in
 viro l' alio pcutiēte eā vñ hoc ſequit. ſec⁹ xō ſi nō eſt in cā
 Si quis ec̄ nō occidit tñ inutilat aliqđ mēbū l' reddit
 inutile. aliter extra ordinē iuris vel vulnerat l' alias pcutit
 aliqz ex iniuria peccat mortaliter. Itē ſi iniulte incarcerat
 vel tenet p violentia ne liber poſſit abire niſi faceret p pū
 ctum temporis ad impediēdū malū ei⁹. Si clericū hñtē
 tantū primā tonſurā eſt excōicatus. Si quis xbo l' man
 dato. ſ. mandādo pſuadendo pſulendo ratificando vlt' inci
 tando. coopatur aliqđ pdictorū vel mortem l' corpalem le
 ſionem peccat mortaliter etiā ſi non ſequat⁹ effect⁹. Sed
 ſi ſequitur effectus grau⁹ eſt ⁊ ſi pcuſit. vlt' hñoi incarcera
 tus eſſet cleric⁹ vel religioſus in quolibz pdictorū caſuū p/
 cutiens vel includēs eſt excōicatus. niſi eſſet p̄latus ei⁹ qui
 bec faceret cauſa correctōis. Et vbi in pdictis. ſ. mādā
 to conſilio cooperatōe l' facto ſi eēt enormis iniuria facta
 clerico vel religioſo non p̄t abſolui citra ſedē aplicam vel
 legatum vel ſummū pñariū. Secus xō ſi non eſſet enor
 mis iniuria. De huiusmodi materia habes S 1

diffuse in tertia pte summe. Enormis iniuria dicitur quā
do ad mutilationē membri seu effusionē sanguinis magis
s. per vuln' illatū pcessum fuerit. Aut si in ep'm. v' in abba
tem ppiū manus violētia injecta sit. vt. c. cū illorū. de sen
exco. Aut em dicitur enormis arbitrio boni viri ex circum
stātīs locorū tpm p' dārū. vt iusti. de iure naturali. S atrox
Vel si est facta religioso. q' nō absoluitur talis citra sedē
apostolicā l' legatū ei'. vel ei' summū pñariū. secus xō est
si nō esset enormis. Si q's interfecerit. l' mādauerit. l' fecerit
interfici aliq's xpianū p assassinos. ec si non sequat' effect'
est excoīcatus z depositus omni gradu ordine z dignitate
seculari. v' ecclesiastica. siliiter receptor z defensor hui' assa
sinorū. c. p humani. de homi. li. vi. Vicunt' assassini quidā
heretici. vide de hoc in. iij. pte sum. ti. xxv. Si q's desides
rat mortem alterius deliberata rōne. in malū alteri'. siue
ex odio siue inuidia siue ex auaricia vt habeat eius bona.
vel ex luxuria vt aliā accipiat. vel ex supbia vt in p'latione
succedat. vel ex accidia. ne habeat causam gubernādi eum
vel vt sit magis liber. z nō hēat corripientē in quolibz ho
ram est mortale. secus aut si hoc desiderat ne ipemet vel
ille deū ampl' offendēt. l' ne peior efficiētur. aut ne bonis
personis vel ecclesie dei noceat sicut tyrāni. Si xō q's
ex impatiētia z ira pcutit seipm iniuriose peccat mortalis
ter. z si clericus sit excommunicat'. secus si ex zelo deuoti
onis ad repmēdā carnē vel tēptationes. non tñ licet ab/
scindere aliq'd membrū alias peccaret mortaliter z effice
retur irregularis. z si esset clericus eēt excoīcat'. Si oc/
cidisset l' vulnerasset aliquē in loco sacro esset sacrilegiū z
ecclesia violata. Si p violentiā etiā si sit officialis edux
erit malefactorē l' debitore de loco sacro v' fecerit capi eū
peccauit mortaliter. Si fecit vel fieri fec' torniamētū
vel aliud spectaculū vbi sit piculū vite mortale pctm est.

Sextū pceptū de luxuria actuali z spēbus eius. c. vnū.
Don me habebis. Luxuria actual' que pmittit extra
matrimoniu. sp est mortale pctm in omnib' spēb' su
is. que oēs h' ponūt. q' distincte oportet eas cōfiteri. vel
interrogare p'stentes si a seipis non dicūt nullo mō. tamē
necesse est interrogare de his oibus nisi necessitas cogat
ne quis adiscat qd nescit. s. put puenit psonis q' p'stetur

z cum habetur vltima spēs non est vltra descendendum
ad alias pticulares circūstātiās nō necessarias. z cauto z
bonesto mō interrogādū est. Si cognouit solut⁹ solutā
que d^r fornicatio. z si est meretrix l' serua sua vel alterius l'
vidua. z ec⁹ si tales induxit ad pctm. Si tenuit p^rubina
z quāto tpe q^r vltra fornicatōes est ibi scādālū primorū
q^r publicū. liz sit fornicatō. Si xginē deflorauit eē ma/
trimoniū qd d^r stuprū. z si seduxit eā pmittēdo ducere in
vxo^rem cogēd⁹ est ni foro cōscie. vel ducē eā in vxo^rē sibi.
vel eam dotare si p^rt. z iniuriat⁹ est pntibus eiusdē. si hoc
nesciret. Si ipe solut⁹ p^rgnouit vxo^rē alteri. l' ipe vxo^ra
tus cognouit solutā qd d^r adulteriū. z est duplex qn vterq⁹
est p^rugatus. Si intulit violentiā alicui qd d^r raptus. z
si cōtra volūtātē pntū. graui⁹ est. Si nupte vel xgini vel
moniali grauiissimū est. Si p^rgnouit p^rsanguineā suā. vel
cōsanguineā vxo^ris sue vsq⁹ ad q^rtum g^radū p^rsanguinitatis
vel affinitat⁹. z d^r incestus. Idē de muliere q^r pmittit se
p^rgnosci a p^rsanguineo viri sui. Si cū moniali scelus est
opatus. l' cū bñte p^rfessionē callitat⁹. z d^r sacrilegiū. Idē
si mlier cū religioso clerico p^rlato ordinario. z huiusmodi.

Si cognouit cōmatrem vel quā tenuit ad baptisimū si/
liam spiritnalē vel chrisma. vel quā audiuit in cōfessione. z
dicitur incestus vel sacrilegium. Idē de muliere que cum
compatre se miscuit volūtarie. Si per semetipm vigi/
lans z voluntarius se polluit. z dicē mollicies siue mani/
bus p^rp^ris l' alijs modis. de modo non est interrogādum.

Si cum masculis opatus est turpitudine. v^l femina cū
femina. l' vir cū muliere c^r vas debitū. z d^r vitū sodomi/
ticū. Si cū brat⁹ opatus est nephas. z cū quibus. z dicit⁹
tur vitū bestialitatis. Si diebus festiuis aliquod horū
operatus est. quia grauius est secundum aliquos vero ne
cesse est cōsiteri huius circūstātiām. quia mutat spetiē
peccati. Si in ecclesia vel in loco sacro aliquod predi/
ctorum cōmisit. quia dicitur sacrilegium z per hoc violat⁹
ecclesia. z si istud esset manifestum esset recōsiliāda ecclia

De peccatis vero qui cōmittuntur in coniugio scilicet
tactib⁹ z actib⁹ inhonestis z oscul⁹ ac verb⁹ z hui⁹. dicē in
c. de luxuria. Nota tū q^r de iure cōi pctā luxurie nō sunt
refuata ep^rs. n⁹ p aliq⁹ illorū ē lata sūia excoicatiois a iure

sed cōter per synodales constitutiones episcoporum ali/
quos ex dictis casib' sibi magis reseruāt. vt incestū sacr. le/
gium. s. cū monialib' aliqui xō epī vitū bestialitatis ali/
eē vitū sodomiticū z quedā alia in qbus lata est sentētia.
excoicationis p synodales p̄tutōes. Et iō quere in diote
sibus in quib' audis confessiones.

Donū p̄ceptū de luxuria mēali z eius sp̄bus. c. i.

E nota q cogitatōes p̄mittēdi aliqđ pctm luxurie.
que sunt cū cōsensu rōis semp sunt pctā mortalia z p̄
hoc p̄ceptū. Nō desiderabis vxorem p̄mi tui. z sunt
diuersariū sp̄rū. sicut sunt opa carnalia. liz nō ita graua
mortalia sicut op' exterius p̄missum. z cū dicit penitēs se
habuisse cogitatōes quib' ex rōne cōsensit. interroget con/
fessor erga q̄s p̄sonas z cū quib' habuerit. qz si erga piuga
tam est adulteriū. Si ad soluta z ipe sit solut' est fornicatō
Si cū consanguinea est incestus. Si cū masculo est
sodomiticū. Si cū x̄gine extra m̄fimonii est stuprū.
Si cū religiosa est sacrilegiū. Si p violentiā est raptus.
interrogādū eē est quotiēs habuit hui' cogitatōes ad ali/
quā qz toties peccauit mortalit'. Si p interualla tpm h'ō
fecit. viz rōne desiderat fornicari cū aliq. postea xō se occu/
pat in aliquo negotio l' cogitat de gubernatōe dom' z hu/
ius. z exinde iterū deliberat fornicari peccat denuo morta/
liter et' deinceps. Sed si cōtinue versat in tali cogitati/
one p horas. vnū tm̄ pctm est. sed tāto graui' quāto diuti'
p̄fenerat cogitādo. Itē si mutat cogitatōes de vna p̄so/
na ad aliā. l' ad diuersam sp̄m cū eadē persona deliberās
per se de q̄libet semp de nouo peccat mortalit'. Vñ si cē/
tum mulieres videret vnā post aliā. z ad q̄libet sp̄alit' ani/
mū determinat. cētū mortalia p̄mittit. sec' si vna cogitati/
one hoc appetit. qz vnū est h̄is deformitatē tot pctōū.
Interrogādū est si diebus festi' s discurnt p ecclias. p̄cā/
do mulier. z si philocaptus ex aliq' secut' est eā z q̄sto tpe
qđ d' de viro idē dicēdū est de muliere erga virū. Delec/
tatione morosa in cogitatōe sup̄dictū est infra in. c. de lux/
uria. Si mulier cōtēptat h̄re amatores z cū p̄pendit ali/
quem l' aliquos. p̄cari vī eā amare carnalit'. ponit se ad se/
nestrā l' vadit p aliq' locū vt videatur ab eo. l' pōit se in ec/
clesia. vel alio loco publico. vbi discurnt iuuenes ad p̄ro/.

tandum mortale est. etiam si non appetat peccare cum fa-
libus. qz occasiōem ruine pstat. ex de in iurys 7 dā. da c. fi.

Septimum preceptum de Furto non faciendo. 7 de
usura que diuersis modis fit. Et h3 octo ca.

Iurum nō facies De Usurpatione rei aliene que
in hoc pcepto phibet. nota q in oīb9 infra scrip-
tis speciebus est mortale pccm. 7 tenet ad restitu-
tionē ei a quo res capta est. Qd si ille ignorat vel nō inue-
nit paupibus erogada est. 7 nō solū q accipit s3 etiā heres
ei9 si tñ de bonis ei9 ad eū puenit. c. michael extra de usuz

Circa Usuram quere primo. ris
I mutauit pecuniā nūeratā l' aliqd eorū que usu psu-
munt. vt frumtū vinū 7 oleū 7 hmoi intentōne aliqd
recipiēdi vltra suū capitale. 7 illud pl9 qd accipit tenetur
restituere Si mutauit sup pign9 rei mobil' puta vestis
equi 7 hmoi. vel immobil'. vt dom9 agri 7 hmoi. 7 interim
accipit usufructū pignoris. dum alius tenuit pecuniā suā
usura est. Recipitur tñ casus qñ gener accipit possessio-
nē in pignus a locero suo. quousqz dat sibi dotē. 7 sustinet
onera mrimoniū nutriendo vxorē suā. ex. de usuz c. salubris
ter Si posuit pecuniā penes mercatorē vel artificē cū
intētōe aliqd papiēdi vtilitatē l3 nō fiat pactū de hoc. sed
ponit in discretōe ei9 volēs in oīni casu capitale suū saluū
usura est. s3 si vult ita picipare de anno. sicut de lucro. tūc
l3 ē cū pacto. 7 hoc solēt ēē offendere mliēs de dotibus
suis. 7 dñr vulgariter deposita s3 est usura. c. pleriqz. xiiij. q.
iij. in ter. 7 glo.

De Succedis animalū
I in succedis animalū pecorū boū 7 b9. ita pacti sciē-
vt capitale sit saluū est usura. s3 si nō est saluū s3 nimis
grauat vna ps nō est usura s3 iniustitia Si in emptōe
fructuū terre vel aliarū rerū ex eo q an p aliquos menses
q3 recipet fruct9. vel alias res soluit pccm. 7 ppter b9 emit
nimis iusto pccio. vt si valebat decē emit p nouē. usura est.
Secus si faceret hoc. qz verisiml' pēt etiā min9 valere q3 il-
lud qd soluit v3 octo.

De Venditōe ad terminū.
I vendidit ad credentiā seu terminū pannos laneos
lineos de serico. vel alia qcuqz maiori pccio q3 ad con-
tātos. q3 si vendidit sic plus iusto pccio rōe dilatōis usura ē
Si nō vendidit plus iusto pccio s3 nō vult facē s iij

ita bonum forum ei sicut illi qui dat pecuniam numeras-
tam sibi non est usura *L. ho. et extra de usuris. c. nauiganti.*
et c. in ciuitate tua De Cambijs

Si fecit cambia minuta. puta de vno floreo aureo ad
moneta. vel e conuerso accipiendo aliquid in pmiem cur-
sum non est illicitum Si fecit cambia realia p fias de loco ad
locum et non ficta. est licitum moderatum lucrum Si fecit cambia
quod vulgariter dicitur sicca. ut per venetos a libre de grossi usura
est. quod realiter sibi est mutuum sed sub spe lucri hec frequenter
tur florentie Si tutor l'curator pupillorum. l' pcurator et
factor cuiusque pecunie pupillorum l' psonorum dedit ad usu-
ram inutilitate illorum ultra partem mortale commissum in casu
quo illi nolint l' nequeant restituere. quod illi qui habuerunt utilitatem
principaliter tenent. sed non restituuntur illi tenet pcurator
tutor et curator et huiusmodi Si quis emit agrum l' domum multo ma-
iori pretio quam valeat intendens quod reditor reemant ab eo dedu-
cens hoc in pactum et ipse interim fructus recipiat usura palia-
ta est *De mutantibus sub spe*

Si quis propter pecuniam mutuam aliquem petit. vel sperat
principaliter habere ab eo aliquod obsequium vel utilitatem quam
pretio possit estimari. ut opera laboratorum l' bonum ad colendum
terras. vel mutuatorem iuniorum. l' aliquod donum. l' ut pcuraret
ei officium l' beneficium ecclesiasticum l' scolare. l' quod det sibi propter
hoc plus de fructibus terre eius quam colit usura est Et quando propter
hoc non ab eo cui mutauit. sed ab alio ut a domino l' a comite
tate recipit utilitatem. exinde deus illud pauperibus erogare

De Accipientibus ad usuram.

Si quis accipit mutuo ad usuram non ad puidendum sue nece-
ssitati sed ut det ipse ad usuram. vel ludat. vel alias male
utatur peccat mortaliter Idem si eum inducit qui alias non erat se-
neratus *Idem. de pal. in pa. iij.*

De Facientibus statuta in fauore usurariorum

Si fieret statutum in aliqua ciuitate l' castro vel loco quod usu-
re soluantur. vel quod solute non possint repeti. aut repetite
non debeant restitui. excusati sunt qui faciunt huiusmodi statuta. et qui iu-
dicant in ipsa Unde illi qui faciunt capitula cum iudeis. ut domini et
pmiuitates pmiuitia quod possint seuerari. vel quod non possint re-
peti in iudicio usure extorque ab eis et huiusmodi videntur incidere in
hanc excusationem. domini vero qui hoc faciunt et ciues qui hoc plus

lit. et de usur. clemētina. et gūi.

Capitū. ij.

Emp̄tōe vero denariozū mōtis vt florentie. vel in
p̄litorū vt venetijs l' locozū vt ianue. qz aliq̄ ponunt
p̄tractū esse vsurariū. aliq̄ xō nō. s. p̄riū tenentes. iō nemini
p̄sulas vt faciat p̄tractū. factū xō si potes inducē vt poss
mortē ipsius l' vni⁹ alteri⁹ finiat vel satisfaciāt cōitati. vel
det paupibus bonū erit Si xō nō vult adherēs opiniōi
p̄trarie nō facile p̄dēnes. qz in h⁹ vni doctores nō est p̄cipi
tāda sentētia. de his z alijs supradicti hēs in. ij. pte sum
me si. ij. de vsuris

De Fraudulētia q̄ multz modis p̄mittit c. iij.

Fraudulētia q̄ sit. vel in rei suba. vendēdo vnā rē
p̄ alia. vt vinū limphatū p̄ puro. carnes pecudinas p̄
castrat. cera z aromata cū alijs mixturis vel in q̄ntitate
dādo mēsuras z pōdera diminuta. puta vncias nouē p̄ li
bra. vel in q̄litate vt rē prauā p̄ bona. vt pānū ferū coriū
aromata atēlia defectuosa fructus z hui⁹. z in his si nota
biliter dānificauit. primū. peccauit mortaliter. z teneē ad
restitutōem Si parū l' pl⁹ intēdēs venial. z paupib⁹ cro
get Si vendidit rē aliq̄s multo maiori p̄cio qz valebat
vni p̄. n. estimatōem illi⁹ t̄pis aduertenter peccauit mor
taliter. z teneē ad restitutōem si. prim⁹ notabil⁹ ledit⁹ sec⁹
si parū Idē si emit minori p̄cio qz valeat ex ignorātia vēs
ditoris. Si fraudauit iustas gabellas z pedagia teneē
cōitati restituē. si multū l' ec parū s. tñ intēdēs multū mor
tale est Vni q̄ grauāt subditos in collectis iniust⁹ teneē
tur ad restitutōem z q̄ distribuūt f̄ltatias sciētes quātes
aliquē vltra debitū tenent⁹ p̄ dānis. z de hoc hēs in. iij. pte
c. ij.

De Falsificatōe c. iij.

Iqs falsificauit aliqd̄ instrumētū vel falso scienter vti
tur vltra mortale teneē ad oē dānū qd̄ in sequit. Si
qs falsificauit l̄ras papales l' falsificat⁹ scient⁹ vti⁹ est excōi
cat⁹. cui⁹ absolutio pape refuat Si qs ex falsa causa sug
gesta q̄ exp̄ssa nō obtinuit⁹ b̄n̄ficiū qd̄ recepit. l. z nō sit ex
cōicatus. tñ teneē ad restitutōem ei⁹ qz si recepit seu ad
renūciatōem b̄n̄ficij l' realligōem z hui⁹ Si qs falsificauit
mōetas vltra p̄ctū teneē ad restitutōes Idē si falsis scient⁹
vti⁹ z ec ip̄e q̄ in h⁹ vniit decept⁹ Si qs falsat mēsuras l' pōde
ra ciuitat⁹ l' cōitat⁹ l' falsis scient⁹ vti⁹ vltra mortale teneē

ad restitutionem et omnium damnorum inde sequentium. Si quis falsat has platorum. vel sigilla l' aliorum. ultra mortale tenetur ad satisfactionem omnium damnorum inde sequentium. Idem de falsificando libros vel alias scripturas in damnum aliorum. Et nota q' p'tra falsificantes instrumenta vel constitutiones p' synodales l'ras l' alia in aliquo loco lata est sententia ex-

Excoicatio papalis

cōicatiois

3 q's in bullis papalib' apponit. vel remouet vnā l'rā vel pūctū. Im l' doli. est excoicat' excoicatōe papali q' fit in curia nā in iure cōi nō hētur. et hoc si bulle hnt vigo-
rē. nā si expirass' earū valor. puta q' erat grā ad tps' et expi-
rass' si totū raderet nō incurreret q's excoicatōem. nec in ali-
quā penā. Ricar. Ca. v. de iniuriis q' fit in iudicio

Iniuriis dō q' fit in iudiciis assessoris aduocati p' curatorib' et notariis. et de q'b' dnt interrogari dicet
Infra Si official' q'cuq' dat iniustā sententiā scient' ex igno-
rātia crassa et supina tenet p'ti lese ad satisfactōem ois dā-
ni. nisi satisfaciāt ille p' quo est lata sententia. et sibi assessor' l' ali-
q' ad h' coopat. et peccat oēs mortali aduocatus et p'cura-
tor q' scient' defendit iniustā cām Si obtineat sibi tenentē
p'ti lese ad satisfactōem insolidū Si nō satisfaciāt cliētū/
l' Idē si p'didit iustā cām ex ignorātia crassa l' negligētia.
Accusator et testis sciēter pcedētes p' aliquē falso. tenet de
oi dāno ipsi accusato. et peccat mortalit' De futuro. c. vi

3 q's rē aliquā occulte inuito dño. nō solū abstulit ab
extraneo. s' et fili' pntib'. vxor viro. suus dño. discipu-
l' m'g'ro. soci' socio. p'sangne' p'sangneo furtū est Si est qd
notabile dānū vñ et mortale et tenet ad restitutōem Sec'
si qd minimū. vt aliq's fruct'. et q'trinū et h'mōi Si rē nu-
tuatā retinuit. l' aliā rē alteri' veniētē ad man' ei' nō resti-
tuit furtū fecit. nisi ille tātundē h'et de suo certitudinali
qō nō vult restituē Si inuēta q' nō hnt p' delicto nō re-
stituit s' sibi retinuit. Et si p' inq'sitōem nō repit' c' sunt in-
uēta d' paupib' erogare. alias est p'ctm mortale. nisi ipsi
vt indigēti darent De thesauri inuēti multū stat' p'sue-
tudinē Si vsus est pignore ad sui utilitatē p' dñi rei volun-
tatē Si vsus est re cōmendata ad aliū vsum q's fuerat cō-
modata. vel re deposita sine licētia deponētis nisi p'sumat
dñm rei esse contentum tenetur h'mōi de illa vt. litate.

Si religiosus dedit de bonis monasterij sine licentia superiorum habita vel presumpta. Idem si aliquid occulte recipit vel retinet quod est mortale et proprium. Si platus expendit bona ecclesie in turpes usus deputata reparationi ecclesie vel pauperibus vel bona monasteriorum peccat mortaliter.

Si aliquis recipit a religioso aliquid sine causa rationabili vel pro turpitudine. l. lucris acquisitione. vel causa amicitie et parentele sine aliqua indigentia.

De sacrilegio quod committitur circa res sacras. c. vii.

Sacrilegio quod est circa res sacras. Si imposuit vel dedit super hoc prelium. ut imponeretur collecte clericis. siue ecclesiasticis personis non habita licentia romano pontifice et si secutus est effectus ultra mortale tenetur ad restitutionem. et nisi per admittentem desistat est excommunicatus. Si fecit fieri fecit statuta contra libertatem ecclesiasticam. l. consuevit fieri ultra mortale tenetur de danis factis estque excommunicatus ipse necnon scriptores et iudicantes in ea. Si usurpauit patronatum de nouo alio ecclesie vacanti vel monasterij. l. locorum priorum. l. bona ipsorum locorum vacantium est excommunicatus. Si abstulit res sacras l. calices et paramenta de loco sacro. a. re sacra de loco non sacro et furas in ecclesia res non sacras. Si effregit locum sacrum vel portam ecclesie vel locum religiosum. l. portas puerus ultra peccatum et obligationem ad restitutionem tenetur de iniuria et de danno. et est excommunicatus. et an denuntiatio potest absolui a diocesano. Post denuntiationem non solum a papa l. primario. c. conuelli. ex de sen exco. Si fecit incendium studiose in loco sacro l. religioso. idem iudicium est sicut de effractore. ut. d. c. puenit. Incendiarius aut aliorum locorum de iure communi non sunt excommunicati. In aliquibus aut locis sic per synodales constitutiones. Si legata facta ecclesiis vel alijs personis loci aut pauperibus non soluit integre. et si nimis differt peccat mortaliter nisi impossibilitas eum excuset. et alibi est excommunicatio synodalis. Si clericus recipit beneficium simoniacum ultra vitium simonie omnes fructus illius beneficii furtive accipit et tenetur ad restitutionem. Si platus ecclesie ex dolo vel lata culpa admittit bona ecclesie tenetur ad restitutionem. Si non dedit laycus decimas ubi prescriptum est dare tenetur ad restitutionem.

De rapina violenta. c. viii.

Rapina est quando res iniuste auferitur per violentiam. Si re alterius rapit ultra mortale et restitutionem ad quod tenetur.

tur. debet etiam petere veniam si cōmode potest de iniu/
ria viole nter illata. Si q̄s est pirata p̄dās in mari quos/
cunq; ind̄nter vltra mortale z restitutōez ad q̄s tenetur.
est excōicat' papali excōicatione. vt ptz p pcell' ū q̄ sit an/
nuatim in curia p̄tra h̄mōi. sec' h̄o est de illis q̄ faciūt hoc
p̄cile p̄tra illos cū q̄bus h̄nt bellū. Si q̄s est dep̄dat' ro/
mipetas l' em̄tes l' redeūtes ab vrbe rome l' dep̄datus est
portātes necessaria ad vsum curie est excōicat' a papa.
Si in bello iniusto dep̄dat' est ec̄ inimicos vltra mortale z
restitutōnem nō dz absolui. nisi disponat in illo z in oī allo
iniusto nūq̄s se regere. Si in bello iusto abstulit ab inimi/
cis sicut faciūt stipendarij l' ab eccl' ijs inimicorū tene' re/
stituere. Si inuasit hostiliter l' discurnit p̄ terras eccl'ie
vltra pctm̄. z restitutōez est excōicat' excōicatōe papali p
p̄cessum curie ānuale. Nota q̄ oēs dātes p̄siliū ad aggre/
diēdū siue sumēdū aliq̄d bellū iniustū sine quorū p̄silio nō
fuisse factū l' fieri nō poterat tenetur insolidū de oib' dā/
nis inde secutis. hec Ray. z alij Si p̄ticipauit in crimie
rapine l' furti l' alteri' iniuste dānificatōis in aliq̄ infrascripto/
rū modorū. q̄ p̄tinent in his x̄sib'. Iussio p̄siliū p̄sensu
palpa recursus. Participas mut' nō ob̄stās nō māifestās.
tene' insolidū. i. in totū de omni dāno secuto quousq; isti
qui passus est satisfactū sit. Intellige tñ hoc cū distincti/
one. viz ad p̄mū versū de tali iussione. v' p̄silio vel cōsensu
cooperatōis. l' palpo. i. adulatōe. l' recursu. i. receptōe latro/
num. l' rerū ablatarū. tali dico adulatōe z recursu q̄ sine hu/
iusmodi nō fuisset facta rapina vel dānū. als nō tene' nisi
in q̄rtum pueniūz ad eū de re rapta l' de q̄sto dāno feciūz
cū suis. vel q̄rtū plus fuisset factū p̄pter aliq̄ p̄dictorum
ab eo factorū. Quātū ad s̄m versum nota q̄ nō ob̄stās
nō manifestās. z ec̄ mut' tene' qñ sunt officiales z p̄nt im/
pedire dānū z nō faciunt. alias nō tenētur ad restitutionē
licet peccēt si p̄nt impedire dānum z nō faciūt. Tho. in iij
di. xxi. pe. z Alb. Item ec̄ plura dic. vel plura de his refe/
runtur sup. c. sicut dignum de hōcidio. Quātum ad p̄/
ticipatiōē istud fieri p̄t multipliter. Uno mō cooperādo
cū alijs ad rapiēz. z tunc ad illud tene' qd recipit. l' dā/
nificauit si nō fuit in causa p̄ncipali vel quasi. Secōdo mō re/
cipiendo p̄ viā doni de rapina z ad illd tene' qd recipit.

Tertio mō per consumationem rapine. vñ victus z vesti-
tus. z bñdī. sic famuli raptorū z famuli vsurario:ū l' iporū
vsurario:um. q̄ bñt oia de rapina l' vsuraz tenētur ad illud
qđ psumūt. Quarto mō p dotatōez vt marit⁹ qui sciebat
focerum nō hñe nisi bōa rapta z vsuraria nō p̄t recipe do-
tem z si recipit tenet reitutē. Si at filia remanz vidua te-
netur reitutē dotē qz de aliēo est. sz si nesciebat esse. tunc
diuersa est opio int̄ doctōes. Utrū teneat marit⁹ ei⁹ sz filia
videat tenei. v. p̄ ēptōnē rei rapte l' furtiue z si scient fecit
ob sui vtilitatē. vltra mortale tenet ad reitutōez si inuēit
dñm rei. si xō nō repit paupib⁹ erogare tenet. l' p̄tū ei⁹ cē
si iā psumpsit. sz xō ignorat siue ignorātia iur⁹ siue facti
a p̄ctō p̄t excusari. sz qñ scit tenet ad reitutōez si nōdum
distraxit. ec siue p̄tio petito a dñō rei. sz repetat a veditōe
si p̄t. Idē d̄ oib⁹ q̄ successiue emerēt rē hāc nisi p̄o distraxe-
rint illā rē. qz bōa lide distraxerit veditō n̄ tenet ipi. sz emēs
eā. De hac materia vide in ij. pte sūme. Qui impedit aliū
iniuste a p̄secutōe alic⁹ officij l' bñficij l' officij eccliaſtici vel
seculari. vbi sibi iā erat ius acq̄situm. tenet ad satisfactōez
tal' dāni. Si at nōdum erat sibi ius acq̄situm sz erat i via
acq̄rendi tenet ad arbitrium boni viri q̄stum p̄t istud dā-
num in isto dubio estimari. Similiter z q̄ deicit iniuste aliqz
ab obtento iuste. l' aliter pcurat eūci. secus cum iuste p̄ce-
dit. Tho. in. iij. di. xy. Qui infert dānum qđ in spē reiti-
tui nō p̄t. vt mutilatio mēbri cum q̄ ille lucrabat. viz ma-
num in scribendo. Rginitatē alteri auferendo p̄cipue p̄ vt
olentiam z seductōnē. mortē inferendo alicui q̄ suo laboē
nutriebat familiā tenetur satisfacē ad arbitrium boni viri
Qui scient dādo ad vecturā l' vendēdo equum claudican-
tē. l' aliter nocuum z n̄ illi indicādo. vñ ēptor l' p̄ductor se-
q̄tur nocuētū tenet satisfacē de h⁹ ad arbitriū bōi viri.
Si mulier suppōit sibi alienū ptum l' p̄cepit de adulterio
nesciēte viro tenet viro d̄ oib⁹ expēs fact⁹ filio putatino z
p̄fāgneis z filiis l' alijs hēdib⁹ de his q̄ puenerūt ad eā bōis
n̄ tñ tenet m̄ler illa māifestatē sc̄m cū piclo vite sue. ray. sz
quō ageñ. sit. vide i ij. pte sū. ti. d̄ reitutōib⁹. si exis cāera/
ri⁹ siue thesaurari⁹ p̄mitat⁹. q̄ vulgarit⁹ d̄ carlig⁹ seu nota-
ri⁹ seu aliqđ hñs officij. p̄ q̄ ē sufficiēt salariat⁹ z nihilo q̄b
his personis cum quibus exequitur officium suum puta
faciendo cedulas z buius aliquid exigit vsurpatio est.

nec puto q̄ excuset eum p̄suetudo sicut nec a rapina. prop-
ter hoc n̄ statuitur salaria. ne petat ab illis. vñ ⁊ peccat ⁊
debet pauperib⁹ erogari. hoc dico q̄ difficile esset dare ta-
le qđ p̄p̄is p̄sonis cū qđ modicū sit. ar. in iij. q. v. c. non sa-
ne. Si cū pecunijs cōtatis q̄shz in deposito negociat⁹.
⁊ si quid cū eis lucratur p̄ tractos vsurarios tenet resti-
tuere vsuras ei a q̄ accipit. Si hō per tractū licitū vi-
detur teneri cōtati saltem p̄ pte vel pte paupib⁹ erogare
tenetur. Si quis ingressum in religionē educit. l. p̄ violen-
tiam vel per p̄suasiones. vltra p̄ctm̄ mortale p̄missum est
excoīcatus cū violētia infert p̄sone ⁊ tenet illū l̄ aliū indu-
cere ad religionē in satisfactōem. Vel tenet ipe ingre-
di si nō hz impedimētū. fm̄ pe. ⁊ Jo. De eo hō q̄ oīo intē-
dit ingredi religionē. s̄ nōdū ingressus reuocat p̄ aliquē
ab illo p̄posito. idem dicūt qdam qñ. s̄ nō est causa iusta.
puta q̄ in illa religionē male viuif. s̄ ex causa rōnabili.

Decimū p̄ceptū de desiderio habendi res alienas. c. vñū.

Ultra p̄ceptū opis iniuste vsurpatōis diuersarū sp̄eti-
erum de q̄bus dictū est eē interrogādū est de deside-
rio habito circa res alienas hūdas seu acq̄rendas iniusto
mō. qđ desiderū siue cogitatio si est cū p̄sensu rōnis ⁊ ali-
cuius rei notabil⁹ semper est p̄ctm̄ mortale eiusdē sp̄ei cui⁹
est opus illi⁹ iniuste acq̄sitōis. Sicut xbi ḡa desiderās
habere per vsuras est sp̄es vsure. Si per rapinas est rapi-
na. Si per viā occultā est furtū. Si rem sacrā est sacrilegi-
um. ⁊ sic de alijs. id̄ interrogādū est quō desiderauit rē alie-
nam vt habeat sp̄es peccati q̄ uecessaria est p̄fiteri. In his
tamē p̄ctis cordis non tenetur ad restitutōez. Nota etiā
cum q̄s aliquē dānificat. primū in minimo si hz p̄positū
dānificandi in multo si posset peccat mortali⁹. Un̄ emen-
tes ⁊ vendentes qñcūq̄ parati sunt decipē. primū in mul-
to si possunt cōmode mortaliter peccāt. licet actu in modi-
co decipiant.

Octauū p̄ceptū. Nā eris testis iniquus. Remēdatio. c. i.

Remēdatio. Si dixit mendatiū perniciosum. i. q̄ sit
contra honorē dei. vt in his q̄ sunt fidei vel dānū no-
tabile. primi sp̄uale. vel tēporale mortale est fm̄ l. bo. se-
cunda sc̄de. xbi ḡa. Si dixit fornicatōem vel vsurā nō eē
peccatū mortale. Si negat q̄ ipe vel alius dz dare primo

hio quod ipse nouit. et huiusmodi. Si dixit mendacium in iudicio interrogatus a iudice piurus est. et mortaliter peccauit secundum beatus Thomas. Si dixit mendacium in professione de necessario confitendis mortale est. Idem si in predicacione studio se mortale est. nisi ex surprisoe l' subita locutione impedita te. Si persona que dicit mendacium est officiosum est persona auctoritatis et magne reputacionis seu perfectioris posset per accidens tale mendacium esse mortale si inde sequetur graue scandalum in mentibus hominum. Si dixit mendacium iocosum l' ca solarij l' officij. l' ad utilitatem aliquis consequenda spiritum alem aut temporalem sine nocumeto alteri? spiritus est veniale peccatum. Thomas. secunda secundae. quod. l'io. Si dixit falsum testimonium contra aliquem in iudicio. l' accusauit iniuste ultra peccatum mortale tenetur de omni damno lesio et est ad restitutionem fame. ut. s. dicat se falsum dixisse. sed postquam ille est punitus non tenetur propter periculum quod ei imminet.

De Detractione c. ij.

Detractio est per quam auferitur fama alteri? et multipliciter. Si quis imponit alteri aliquid falsum quod sit notabile mortale est. et tenetur ad restitutionem fame. nisi ex hoc immineret ei magnus periculum. Thomas. secunda secundae. Si ad peccatum alterius quod narrat addidit aliquid notabile ultra peccatum tenetur ad restitutionem fame. nisi ex hoc imminet ei magnus periculum. Thomas. secunda secundae. Si ad peccatum alterius quod narrat addidit aliquid notabile ultra peccatum tenetur ad restitutionem fame. si illud dictum importat infamiam. Si peccatum alterius mortale cum esset occultum ad diffamandum manifestauit alijs peccauit mortaliter. et tenetur ad restitutionem fame in quantum potest. nisi illud crimen postea per aliam viam esset publicatum. Si peccatum alterius occultum manifestauit non intendens diffamare. l' alias nocere. sed ex quadam loquacitate non videtur mortale. nisi per accidens videtur si ex hoc sequatur diffamatio illi? puta quod audientes publicent. Si accusauit in iudicio l' denuncianit peccatum crimen alteri? non zelo iusticie sed malivolentia peccauit mortaliter sed ad restitutionem fame non tenetur fuato ordine iuris. Si fecit libellos famosos. i. cedulas siue scripta in detractum alterius ponens in loco publico ut legatur. aut circulatorum et huiusmodi mortaliter peccauit et tenetur ad restitutionem b 1

tionem fame Si peccatum alterius etiam manifestum
narrat ex o.lio et intēde nocēdi peccat mortaliter. sed ad
restitutō em fame non tenet Si at ex loq̄citate narrat
peccat venialiter Si defect⁹ aliorū q̄ sunt pctā venialia
cōiter recitauit ex loq̄citate. v. l. q̄ indignatōe nō est mor-
tale pctm̄ nisi ex hoc intēderet eē diffamare. Si significa-
uit pctm̄ alteri⁹ mortale et occultū plato l. pntibus p̄fesso/
ri vel alijs q̄ sunt p̄one mature vt possit meli⁹ p̄uideri. qd
p̄cipue hz locū cū timef de reciduo nō est pctm̄ sz caritas
Nota tñ cū q̄s tenet ad restitutōem fame. si falsum dixit.
dz dice his q̄bus dixit se falsum dixisse nec excusat. qz sit
ei verecūdia magna Si at dixit verū nō dz dicere illis se
falsum dixisse. qz est mendaciū. sz iniuste et male dixisse Si
q̄s narrat crimē alteri⁹. put audiuit dicēs se audiuisse ab
eo dici. sz occultū ex loq̄citate l. leuitate nō videt mortale
nec tenet ad restitutōem fame vel si est dubiū Si q̄s bo-
na facta ab alio dixit mala intēde esse facta viz ppter hy-
pocrisim et supbiā et hui⁹ intendēs eū famare peccat mor-
taliter Idē si negat bona facta ab aliquo Si etiā tacet bo-
na q̄ scit cū sit necessariū ad liberandū primū. Si audiuit
infamatōes et diffamatōes aliorū Nā si hoc facit qz delect-
atur de infamia eorū peccat mortaliter Si at hoc facit.
qz delectat de loq̄citate. sz displicet ei infamatio aliorum
nō videt mortale In platis at q̄ pnt hui⁹ p̄hibē et nō faci-
unt mortale videt. di. xxv. S. alias demū in glo.

De Auaritia q̄ est primū vitium capitale

Incipit scda ps in qua tractatur de mō interrogādi
penitētes a cōfessore de septē vicijs capitalib⁹ et eorū
spēbus. et primo de Auaritia et hz c. ix. Titul⁹ primus.

Auaritia tripliciter ppetrat. s. iniuste acq̄rendo. tena-
citer retinēdo. et inordinate amando. habetqz multas
spēs Prim⁹ mod⁹ s. iniuste acq̄rēdi de quo supra dictum
est in c. 123 furtū facies. restat tñ aliq̄ de q̄b⁹ dicet Scda
mod⁹ retinēdi tenaciter. et tercius s. amādi inordinate po-
stea inferi⁹ penent De Simonia c. j.

Simonia q̄ est circa spūalia et est sp̄ pctm̄ mortale in oī
casu Nota qz pecūia q̄ recipit simoniace nō dz resti-
tui ei q̄ dedit. sz de necessitate dz paupibus erogari. vel il-
li ecclesie in cuius iniuria data est. Si dedit pecuniam vel

aliquid aliud qđ p̄tio possit estimari. p̄ habēdo aliquo sa-
cramēto l' baptismo eucharistia b̄dictōne nuptiarū p̄ia
ordinatōe crismata. ⁊ ex extrema vinctōe quasi p̄ciū huius
sacramēti. c. signū qđ datur vt p̄ciū ⁊ sit pactio cū dante.
Idem p̄sumit qđ negatur sacramētū si non datur pecunia
simonia est nec excusat p̄suetudo. sec. dō est si dat vt elēo
sinam ⁊ gratis nō coact⁹ s̄ sponte. ⁊ ad suandū p̄suetudis
nem non coact⁹. Si cleric⁹ eccl̄s accipit aliqd t̄pale p̄
aliquo sacramento dato l' dando vt p̄ciū ei⁹. l' qđ aliter nō
dedisset simonia est. Si dedit aliqd qđ p̄tio possit existi-
mari p̄ aliquo b̄nficio eccl̄astico simplici. vel curato obf̄-
nendo simoniā p̄misit. sed soluendo taxā curie. ⁊ bullas nō
reputatur simonia. ⁊ p̄ aliquo b̄nficio eccl̄astico l' digni-
tate b̄nda aliquod tempale dedit simoniā p̄misit. ⁊ idē de
cōferentib⁹ b̄nficia ⁊ officia b̄nōi. p̄ t̄palius. Si emit
vel vendidit aliquā capellā ecclesie simonia est. Si emit
vel vendidit sepulturā eccl̄asticā siue sepulchrū vbi pō-
tur cadaver siue officiū eccl̄asticū simoniā cōmisit. Si
patronus existens pro pecunia eligit vel p̄stauit institu-
endum simoniā cōmisit. Si emit l' vendidit aliqd ius pa-
tronatus aliē capelle vel ecclesie simonia est. Si porrex-
it p̄ces cardinales p̄ aliquo indigno ordinādo vel b̄nficiā
do simonia est. si intendit vt p̄lat⁹ rōne precū principaliter
assentire. Si fuit mediator. ad p̄curādū alteri aliqd spi-
rituale vt beneficiū ordinem ⁊ b̄nōi. p̄ aliquo t̄pali. Si
p̄duxit aliquē ad p̄dicādū pactiōe pecunie ⁊ b̄nōi simoniā
misit. Si filia. vel p̄sanguineā l' seruā misit ad monasteri-
um pactione facta de certa q̄stitate. p̄ ingressu monast̄e /
riū simoniā commisit. nec non moniales nisi forte moniteri-
um esset adeo tenue qđ non sufferet illi p̄uidere. De simo-
nijs clericorū vide in tertia pte. c. de clericis. De hac vera
materia simonie habes plenius in ij. pte. ti. de simonia p̄-
totum.

De proditiōe. c. ij.

Proditio frequenter ex auaritia fit. Si prodidit ciui-
tatem vel castellum vel gl̄iā nō inimicis yltra mortale

tenetur de omni dāno inde secuto. Si p̄didit res alteri⁹ iniuste auferentibus idem. Si p̄didit secreta alteri⁹ iniuste. vltra mortale tenet de dānis inde secutis. Secus si secreta inique vt pluratōes ⁊ tractat⁹ p̄tra ciuitatē vel nocumenta p̄sonarū manifestat. q̄ tūc benefacit ⁊ facere tenetur. Si recipit aliquid sub sigillo p̄fessionis. s̄ non in confessione. si reuelat peccat mortaliter nisi illud esset q̄d iniquū. cui possit obuiare manifestādo. ⁊ si de hoc p̄p̄dit q̄m p̄misit peccauit mortaliter. s̄ nec d̄z tenere secretū. q̄ etiā tūc peccaret. Si legit l̄ras alteri⁹ clausas videt⁹ mortale. nisi ponet spem in ratibitione mittet⁹ l̄ ei⁹ cui mittit⁹

De acceptione personarum. c. iij.

I accipit p̄sonā in iudicio viz q̄ magis audit vnā p̄sonam q̄s aliā. vel credit vni magis q̄s alteri nō suato ordine iuris. v̄l magis declinat ad vnā p̄tē q̄s ad alterā ratione amicitie ⁊ h̄mōi posset esse mortale. Si in iudiciis endis b̄nificijs l̄ officijs eccl̄asticis l̄ secularibus admittit in dignos peccat mortaliter. ⁊ tenet de dānis inde secutis p̄sonis. Si in faciendis cedulis q̄ vulgariter dicūt scrutinia scienter admittit indignū. l̄ q̄ p̄hiberet admitti l̄ excludi dignū peccat mortaliter. Si in distribuendis oneribus. vel in ponēdis collectis ciuitatis scienter grauat aliq̄s p̄tra vel vltra debitū l̄ alleuiat peccat mortaliter. ⁊ si solū ex eius determinatōe fieret talis distributio tenet dāni/catis de dāno. secus x̄o est si ponūtur cū eo plures alij. Et sic cū h̄ret distribuere elemosinas alic⁹ societatis vel testamenti ⁊ h̄ nō fideliter distribuit ⁊ si dedisset nō indigentib⁹ vltra mortale tenetur ad restitutionem.

De turpi Lucro. c. iij.

I iudex accepit pecuniā vt indicaret aut bene indicaret a⁹ nō indicaret aut iniuste indicaret peccat mortaliter ⁊ tenetur illā restituē danti. nisi dedisset vt male indicaret. quia tūc tenet dare paupib⁹. Idē de teste p̄ testimonio falso ferendo quia peccat mortaliter ⁊ tenetur restituere. Si fecit instrumentū in fraudē vsurarij vt notarius peccauit mortaliter ⁊ mercedē q̄s accepit d̄z paupib⁹ erogare. Si seruīūt vsurario in arte vsuraria peccauit mortaliter. ⁊ si bona vsurarij eēnt obligata restitutioni nō possent retinē salariū s̄ d̄z restituere creditorib⁹ vsurarij alis at por

set. sed illud debet dare pauperibus de honestate tamē
non de necessitate nisi ipse esset paup. Si recepit pecu-
niam p turpitudine. vt meretrix vl' alia mala mulier debz
illā pauperib' erogare. nō tñ de nccitate sed de p'silio ho-
nesto. Si quis facit aliqz artē vel artificii c'usus vt plu-
rimum est mortale. vt facere taxillos vel chartas z hmoi
peccat mortaliter. nec d's absolui nisi disponat illud dimit-
tere. lucrū x'o ex hoc factuz d's paupib' dare. ex cōsilio non
precepto. Si dieb' festiuis emit vel vendit negociando
nisi forte in nundinis. l' fecit ptract' alias non necessarios
tunc. vel scripsit l' fec. t aliquid manuale p lucro vltra pec-
catum s'm aliquos d's illud lucrū paupib' dare. z hoc potū
us videt de honestate q's de nccitate. Si tpe m'ssu vnde
miarū emit bladū vel vinū vel fruct'. vt alio tpe vendat
carius non existens talis rei negociator. neq' ppter aliquē
bonestū finē sed ppter cupiditatē turpe lucrū est. nō tñ te-
netur in aliquo. Si accepit aliqd vt aliqz eliget ad dig-
nitatem aliqz tpalē. vel officiū secularē. l' rēdidit h' officia
secularia turpe lucrū est. nō tñ tenet ad restitutionēz aliquā

Si mercator vel al' portauit vel portari fecit ferū lig-
z quēcūq' mercimonia ad terras infidelīū non hīs licenti-
am aplicā est excōicat' excōicatōe papali incurritq' alias
penas vt habes in iij. pte ti. xrv. p cotū. Idē de danti'b' in
hoc auxiliū z p'silium. Si negociator exercet negotiatio-
nes nō ad aliqz finē honestū. viz gubernare familiā vtilita-
tem patrie z hmoi. s'z principaliter ob inmensam cupida-
tem p'mittit turpe lucrū. Non tñ tenet de nccitate dare
lucrum paupib'. s'z vnā ptem de cōsilio z honestate.

De Ludo multiplici. vi. c. v.

Ludus si lusit ad taxillos vel chartas. l' ad aliū ludum
fortune. Si vicit per fraudē vel p falsos taxillos vel
mendatiose tenet illud qd sic vicit restitui ere amittenti vl-
tra mortale p'missum. nisi sit qd parum. Si vicit ab eo qui
alienare non potuit. vt seruo religioso vxore filio fan. uilis
z hui' tenetur his restituere q' habent curā illorū. z est nec
tale. si est quid notabile z si ex cupiditate acquirendi ludit
Si per mul'ā importunitatem traxit aliū qui non inten-
debat ludere. vel retinuit volentē recedere vltra mortale
tenet illi si est quid notabile Si acquisiuit seu b iij

videt per ludum huiusmodi in locis ubi prohibetur ludus ubi
prohibetur ludus et mandatur fieri restitutio sine legibus impe-
rialibus siue municipalibus. et sicut quantum ad utrumque. ubi tunc fieri
restitutio illi qui amisit. secundum si leges ille sunt abrogate per pri-
mam consuetudinem. Si vicit per ludum in alijs casibus. excepti per
dictis non tenent illi restituere qui amisit. quous possit elemosina
liter si sit pauper elargiri. sed ubi pauperibus erogare de honesta-
te et consilio. Item aliquos tenent de necessitate quod tutius est non
optet tamen tales stringere ita ad certam restitutionem. sicut in
furtisusura. et homicidio. et Item de Ray. sunt quedam persone quibus in-
distincte tenent quod restituere quicquid ab eis lucratus fuerit
in alea et tarillorum ludo. viz furiosi. prodigi minores. xrv. anno-
rum et maxime pupilli. Item metecapti surdi muti ceci. et qui
perpetuo morbo laborant. quia tales rebus suis superesse. id est. pui-
de re non possunt propter quod dandi sunt eis tutores et curatores. Item
videtur dicendum. de servis monachis et ceteris claustralibus et si-
milis familias qui non habent peculium castrensium. et qui. et de uxore que
non habet bona parafrenalia. et etiam de administratores rerum
ecclesiasticarum qui sunt pauperum. et de filiis personarum. tamen tales
pecunie non sunt restituende eas presentibus. sed tutori cura-
tori priori monasterio domino marito ecclesie et homicidio. De restitu-
tione talium. vide plenius in summa in. ii. parte de restitutione ludi.
De alijs vero que contingunt in ludis ut fraudes blasphemie
amissio temporis et homicidio. habes in c. quibus

De Inquietudine. c. vi.

Inquietudo circa temporalia acquirenda et persuada. Si
habuit inmensam sollicitudinem circa homicidium. et pro-
pter hoc dimisit aliquid necessarium ad salutem ut missam.
et homicidium. mortale est. Si vero non dimisit necessaria sed remi-
ssio tunc quo ad spiritualia veniale est. Si habuit nimiam sol-
licitudinem circa homicidium et propter pauperem presentiam auxilij dei in se non
est mortale. sed videtur veniale. est tamen multum impeditivum de
notionis et aliorum honorum spiritualium.

De Inhumanitate retinendi tenaciter. c. vij.

Caritia in retinendo tenaciter seu inhumanitas non fa-
ciendi elemosinas corporales indigentibus. quoniam per hoc ver-
sus pertinet. Visito poto cibo redimo tego colligo condo.
Si habet superflua quo ad naturam et quo ad decetiam statim sui
pro se et familia sua non subuenit necessitatibus aliorum etiam

nō extremis. s. magnis q̄s nouit mortē ē. Si hñs de sup
fluo q̄ ad naturā si nō quo ad decētiā statu p se ⁊ familia
sua nō subuenit paupib⁹ in extrema necēitate quos nouit
mortale cōiter iudicat. s. h̄ optet multa p̄siderāe ad bene
intelligēdū. vide de hoc in .ij. pte ti. pmo. Si nō subuēit
indig. tibus de indutria ⁊ arte sua cū potuit. vt medicus
medēdo ⁊ visitādo infirmos paupes sine sallario. aduoca
tus in aduocādo. pcurator. pcurādo ⁊ h̄ videt mortale.
Si q̄s nō subuēit paupib⁹ necessitates extrēas patientib⁹
cū posset. l. tardauit dare. ⁊ exaspauit paupes veniale est.
Si pauit pauperib⁹ nimis sumptuosa. l. nimia q̄stantib⁹
sine cā indigētib⁹ l. vtentib⁹ male elemosinis pctm̄ est poti⁹
q̄ meritū. Si laborātib⁹ p eo quocūq; mīserio nimis
distulit dare eis mercedē vltra p̄uētiōes factas. cū tamē
possit solue. posset eē mortale si incurrēt q̄ue dānū l. scan/
dalum. idem si aliquid defraudauit.

De Auaritia amandi res inordinate. c. viij.

Aota q̄ siq̄s res eē iuste acq̄sitas ita inordinate amat
et inbēat ei vt fini. cui⁹ signū est qñ p̄p̄ eas nō amit
tendas eē parat⁹ facē p̄ aliq̄d p̄ceptorū dei. peccat nō mortali
ter. q̄ plus diligit creaturā q̄ deū. Si at nullo mō vel
let facere p̄tra salutē suā p̄pter h̄ tpalia q̄suis inordinate
afficiatur seu amet ea veniale est.

De pdigalitate contraria auaritie. c. ix.

Si superf lue expēdit suā substantiā. l. in edificijs sump/
tuosis. l. in equis l. in p̄uiijs delitijs vel frequētib⁹ vel
palestris l. ludis l. omamēt. vel turpitudinib⁹ ⁊ p̄cipue mu
lierum l. in enscnijs. l. bistrionib⁹ ⁊ h̄ pctm̄ est. ⁊ qñ est nota
bilis excessus fm̄ p̄portionē sui stat⁹ est mortale. al̄s in mo
dico est veniale. Descendē at ad particularia. puta veter/
minare qñ est mortale. l. vēiale nō de facili p̄t dari iuditiū
certum a quo cognoscatur.

De inuidia que est ij vitium capitale. Titulus ij. d
inuidia ⁊ eius spetiebus. iij. ⁊ h̄z capla. iij. c. i.

Inuidia est tristitia de alieno bono inquantū deside/
ratur vt diminutū proprię excellentie. ⁊ si sit ex con
sensu rationis mortale est. nisi esset de aliqua re parua sic
puer q̄ inuidz alteri puero q̄ h̄c. t. plures si nctus ⁊ h̄ mēi.

sed si sit fm motum sensualitatis. et cum displicentia ratio
nis est veniale. vel nullū ē: de re notabili Interrogādū est
fm statū de h' inuidia. s. si platus alteri plato inuidet de
maiori prelatione l' dignitate. Si est officialis de maiori et
digniori officio. Si doctor de maiori scientia et concursu.
Si scolaris de acutiori ingenio alteri? scolaris. Si ciuis de
maiori honore et reputatione alteri? Si spiritualis de ma
iori fama alteri? Si mulier de alterius marito filijs orna
mentis pulchritudine et hui? Si artifex de artificijs artis
sue et lucro. et sic de alijs. Si q's cū dolet de bono primi sui
non ex eo q' ille h'eat. sed de defectu suo. q' ipe illo caret
cōtent? tñ q' prim' h'eat nō ptinet ad inuidiā. et filiter si do
leat de bono inimici. ex hoc solū. q' timet inde sibi nocu
mentum nō proprie pertinet ad inuidiam.

De Odio et alijs filiabus inuidie. et pmo de odio. c. ij.

3 habuit odiū ad deū q' flagellauit eū vel impediuit
mala desideria ei? l' alia de cū mortale est Si hūit
odiu ad primū desiderās malū ei? vt maluz. et si est ma
lum notabile. qd illi appetūt rōne deliberata mortale est
sue malū sit in psona. l' fama l' sba. vel alio mō. secus at si
non p'sentit rōne vel sit quid nō multū dānosum. Si xō
desiderauit malū alteri? viz infirmitatē in bonū eius vt. s.
bon' efficiat. l' ne peior. vel ne alijs noceat nō est odiū. In
terrogandus et inuestigādus est hoc caute. nā layci oēm
displicentiā solent appellare odiū. q' tñ nō est nisi dicto mō

Item odiū p'tra vñū reputāt tñ vñū pctm. Et nō q' si
cut in alijs sic in isto. Quoties reuocādo iniuriā menti
de nouo hūit odiuz ad illū cū p'sentū rōis tocies peccauit
mortaliter. Interrogādū est ec de tpe. s. q'stum p'seuerauit
et quo frequē odiuit. Itē q' dimittat de odiū. s. optet. imo
nō d' illi p'te veniā q's odiuit. si pctm est occultū nisi pub
lice cū xbis vel alijs modis offendisset.

De susurratione q' est ponere dissensiones inter amicos
propter malam intentionem. c. iij.

3 quesuit ponē discordiā inter amicos l' p'sanguineos
dicēs maluz vñi de altero vel ecōtra. l' referēs studio
se q' pñt cāre h'. q' mortale est. et nur' erga socrū. et se cru
erga nurū solent his vacare. Si dixit aliq' xba vñ orta est
discordia inter amicos et p'sanguineos. sed h' nō intēdens

sed in caute de se nō est mortale. s; posset esse ratione scā
da. Si q̄s intendit dissoluē malas amicitias vel puerse-
tionem alic' cū alijs ne decipiat p̄p̄is remedijs n̄ ē malū.

De Exultatione in diuersis. c. iij.

Si videns dāna euenire et mala bis q̄b' inuidet l' odiū
habet. letat' deliberato aio de malo illi' mortale est.
Secus at nō deliberato aio. Letari at de malo inimici.
non inq̄stus malū ei'. s; inq̄stum nō poterit nocē. vel als
iniuste eū opprimere potest esse sine pctō.

De tristitia in prosperis.

Tristitia in p̄speris. q̄ hoc differt ab inuidia. q; tri-
statur de bono primi. et ppter hoc cogitat quō male
habeat et desiderat. s; ptingit sepe q̄ nō patit' ille dāna q̄
ei appetit. s; mag' p̄sperat. et de hoc tristat'. et est mortale
ubi est sensus rationis.

De ira q̄ est iij. vitii capitale titul' tertius. et h; c. ij.

Ira est appetit' vindicte et vitii capitale. et frequēter
miscetur cū odio. Si ppter aliq̄s defectū in se vel in
altero p̄missum desiderat vindictā l' punitōez q̄ dūcūq;
ut p se vel a dō l' ab alio. intēdens solū satisfacc' aio suo ira
to. et est mortale qm̄. s; solū intēdit punitōez pter ordinē ra-
tionis. si notabile malū est. et cū p̄sensu rōis alias veniale.
ut ira quotidiana in gubernatione familie. Si irat' est in
seipm̄ ppter aliq̄s defectū turbat' ptra se veniale est cōi-
ter. Si irat' ptra deū ppter aliq̄s flagellum murmurat
in corde l' ore. impatienter ferens et p̄t esse mortale et venia-
le p̄m modum impatientie.

De indignationib' et alijs filiabus ire. c. ij.

Si indignatus ptra aliq̄s nō valēs audire eū. vel vide-
re reputās eū indignū eo q̄ sibi displicuerit. eū dū-
it seruire pot' est veniale cōiter. et si ppter hoc retinē sibi
loquelā. l' aliud signū oñt displicētie. q; auferēda sunt pp/
ter scādālū. p̄mōrū et opionē odiū De timore mentis

Si excogitauit diuersas vias et modos ad vindicādū
se de iniuria. et his i n̄plicauit mētē cogitatōib' alter/
tatis p̄m p̄cessum p̄t esse mortale et veniale.

De Clamore.

Si ex ira clamauit ptra aliq̄s inordinate et p̄fuse et furī
ose loq̄s do est veniale cōiter. De cōtumelia.

I dixit alteri verba ptumeliosa l' iniuriosa importan-
tia vitia l' obpbria animo iniuriadi notabilr. vt voca-
di eu p. ditorē l' inhōestā psonā. r dicēdo mala de pntibus.
r hmōi. mortale est. Si dixit vba obpbriosa familie sue l'
discipul' l' sibi subditis cā correctōis. si sit mō debitor hōe
sto r sine pctō. l' cōiter est veniale. nisi infamatoria diceret
r sequerēt scādālū magnū.

De Blasphemia r

I blasphemauit animo deli maledcōe creaturaru
bato aliquē. vt pcuteret talī maledcōe in malum effz
mortale. nisi hoc affectaret in emēdatōem ei? Si hō hoc
nō desiderauit fm rōem. sz fm subitū motū ire ei? cui? sig-
nū est. qz si hoc ptingerz valde doleret. sic sit a pntib' cōie
veniale est. Si maledixit creaturas irzōnabiles. qz si fec-
in detestatōem creatoris. l' in dānū dñi e? est mortale. alias
veniale r ociosum. Si blasphemauit aiās defunctorū suo-
rū pntū l' aliorū hōim videt mortale. qz videt intēdere no-
tabile malū. Idē cū seipm maledixit ex impatiētia Si blas-
phemauit diabolū malū est. qz ociosum saltē

De Maledcōe dei r scōrū dictū est sup. pmo pcepto.

Erit a p quā ex ira se inuicē hōies **De Rira.**
pcutiūt. i. cū sit aīo nocēdi l' iniuriadi. vt in adultis
est mortale in incipiēte Id in psequēte aīo vindicatio. se-
e? si aīo defendēdi se tñi l' ec ad exercitiū vt pueri

E seditōe q est qñ vna ps ciuitatī **De Seditōe**
inigit p aliā ex pte ei? q iniuste mouet est mortale cū
oibus se qcibus e? r tenet de oñib' dānis lū secut' alteri
pti. Ex pte at eius q resilit seditōi iniuste morte p se. vel
bonū ciuitatī nō est fm se peccatū. nisi misceantur odia r
vindictōes. put cōiter accidit. Qñ ex resiliētia alteri pti
sequēt multa pica r mala cedēdū effz. alias nō euaderet
multa pctā q in pfectu ptiū sequēt. Sids ec ita ptialis
est vt gilph' r gebelin' seu alr ptial' ita obstinato aīo q ap-
petit exterminiu alteri' ptis. seu exilium p phas r nephas
patus ec in mal' seq ptē suā non est sine mortali. r in malo
statu pditōis

De Bello

*De in fine
libri*

Iqs mouet bellū iniustū mortali peccat. r oīs q dat
auxiliū piliū r fauorē l' peccat mortali. **De dānis**
at q ibi sūt. r de reitutōib' r qd sit iustū l' iniustū bellum
vl. in lū. pte **De bōicidio** dī. est sup. ca. v.

De Accidia q̄ est q̄rtū capitale vitiū ti. iij. Et h̄z c. v.

Accidia imptat tediū bñ **Primū** c. de cadē.
opōdi Si ita p̄ristat⁹ ⁊ tediāt⁹ est q̄ habuit in hor
rozē bona dīniua. ⁊ in abbōiatiōem spūalia ⁊ ppter
bona ad que tenet⁹ vt p̄cepta dei ⁊ ecclesie ⁊ h̄mōi. qñ ad
est p̄sensu. rōis est mortale. s̄ si h̄z talē motū tñ fm̄ sen
sualitatē cū displicētia rōis est veniale Si at̄ p̄ristat⁹ est
de morte p̄sanguinei. l' alio casu q̄ penitet eū bñfecisse vel
pponit ampli⁹ nō bñfacē. mortale est Si ita p̄ristat⁹ q̄
vellet nunq̄s fuisse creat⁹ a deo. seu nō esse nat⁹ in mūdo. l'
esse sicut brutū aiāl l' mori quocūq̄ sine bñ lūe male di
spolitus dīmodo hinc exiret. tal' trititia cū p̄sensu rōis est
mortale. Si eē ita p̄ristat⁹ de aliquo casu aduerso q̄ in
currit grādē infirmitatē ppter nimīā trititiā. p̄dēs som
nū dimittēs cibū ⁊ h̄mōi. videt⁹ mortale qñ p̄t se luare ⁊
h̄mōi Si p̄ristat⁹ ex p̄sideratiōe bonorū que h̄nt aliq̄. qui
bus ipse est priuatus vilipēdēs oīa sibi data a deo. ⁊ inde
sumēs tediū bñ operādī fm̄ p̄sensum rōis. illa accidia cōf
est veniale. ⁊ in p̄sonis spūalib⁹ reperit⁹ Si p̄ristat⁹ ex hoc
q̄ bona p̄posita que fecit sepe f̄agit. ex hoc incurrit tediū
bñ operādī qñ sibi videat⁹ nō posse p̄ficē. accidia est in spū
alib⁹ incipiētib⁹ deo f̄uire Si ex freqntia tētationū atten
dat⁹ in laborādo ⁊ resiliēdo veniale est. si tñ resiliat in inci
piētib⁹ p̄tingit sepe Si attēdiat⁹ in bonis operib⁹ l' bñ ope
rādo orādo audiēdo legēdo lcōes l' p̄dicatōs aut dicendo
officiū ⁊ h̄mōi. nō tñ dimittit de nccitace f̄ida cōiter est
veniale. ⁊ sat̄ eē in spūalib⁹ reperit⁹. Si trititat⁹ de aliquo
defectu mag⁹ et eo q̄ apparet defectuosus corā h̄oib⁹ q̄z
corā deo accidia est. ⁊ freqnter veniale. p̄cedēs ex supbia

De Filiabus Accidie. c. ij.

De filiabus accidie in q̄b⁹ difficile est cognoscē qñ ibi sit
petrū mortale. nisi cū misceat⁹ cū aliq̄ pctō. vt cū obmit
tit aliq̄ p̄ceptū nisi desp̄mat ita mētē q̄ tollat caritatem
⁊ desp̄auit de mīa dei ⁊ primi De desp̄atiōe
dei existimās nō posse l' nō velle ei p̄cē etiā reuertenti
ad p̄niam. vel nō posse abstinē a peccat⁹ cū adiutorio dei.
est mortale fm̄ deliberatiōem ⁊ p̄cessum. sec⁹ si fm̄ aliquem
impulsum tēptatōis Si desp̄auit se nō posse euadere ali
q̄s mis̄ias mōi. l' p̄cā p̄p̄ q̄ decreuit se occidē est mortale

Et si aliqd ad hoc fecit multo magis. De malitia.

Interpretatur divina et spiritualia bona ex tristitia aggravata
mente mixta cum accidia mortale est. Si autem pertineret et re
fugerit ea per quam possit vitare peccatum. quia tunc pertinet ad blasphemias
in spiritum sanctum. ut infra dicitur. De pusillanimitate.

Subtrahit se ab illis bonis ad quod erat apostolus timore de
ficiendi ut a ieiuniis ab ingressu religionis a platone in
iuncta ab officio predicationis et audientia confessionis iuncte et
hmodi est contra verale nisi esset preceptum in eo quod dimittitur.

De Rancore.

Subtrahit indisplacitum et tedium corrigentes eum propter
ter correctores est verale. nisi illos odiret et tunc odium
est mortuum. De ociositate que procedit ex tedio.

Istetit ociosus nihil boni operans corpore vel spirituale
vix amittit tempus irrecupabile videtur verale. nisi ex ocio
addat aliquod vitium quod frequenter accedit. et quanto tempore istetit ocio
osus. De tempore seu pigritia bene operandi.

Subtrahit tardum ad bonum operandum licet illud fecerit tardum ad ec
clesiam ad orationem. ad elemosinas dandum et hoc pertinet et veni
ale. nisi ex tarditate obmittatur preceptum. ut quia cito non sub
venit patienti extremam necessitatem cum tenet ut infirmus. vix
sequitur mors et hoc tunc est mortale. De evagatione mentis.

Subtrahit distractionem mentis in oratione et fuit in eo. licet
voluntate evagat. licet audiendo predicationes et divina me
te cogitavit vana et inutilia est contra verale. nisi addat aliquod
spirituale peccatum licet per totum officium ad quod obligat ex precepto. vel
audiat nova. licet loquatur inutilia. licet ex tedio mutet loca hic inde.
licet distrabit sensus et membra diversimode est contra verale contra.

De Negligentia seu tepiditate. c. iij.

Ne est remissio voluntatis circa ea que debet facere. In hac
tedio omnia effundunt. sed veraliter nisi obmittat aliquod ne
cessarium. si fuit negligens circa opera misericordie spiritualia que hoc
obstinere. Consuevit callida dimitte sola referre orationem. Nota quod
sub prelo apprehenditur doctrina et docere ignorantem precipue
ad salutem vitia. Si fuit negligens ad adiacendum ne
cessaria ad salutem. ut precepta dei et ecclesie generalia.
quia hoc ignorantia non excusat. vel ad eundem ad predica
tionem et verale est iniunctum. unde videtur ut predicationes aliquos audiat.

Si fuit negligens ad procurandum sibi sacramenta et sue fami-
lia. et si ex negligentia et collatione mortuus est ples sine baptis-
mo est mortale. Si infirmus mortuus est sine confessione et comu-
nionem extremam unctio. cum ex negligentia crassa prece-
dit. videtur mortale vel que veniale secundum quod plus ille indigebat. Si fu-
it negligens ad procurandum sacramenta confirmationis. Si iterum fecit
set dare sacramenta baptismi confirmationis et ordinem scientem
sacrum est mortale et probatur irregularitas in suspicietate.

Si fuit negligens ad fraternam correctionem cum tenet. viz de
peccato occulto et mortali et inde sperabat emendationem illi tunc
est mortale dimittendo omnino illam. veniale vero retardando
vel de his que non sunt mortalia. Si non fuauit ordinem de-
bitum in fraterna correctione. et nimis asperum tempore et loco indebi-
to peccat est.

De Negligentia confessionis

Qui obmisit ad minus semel in anno confiteri et ex negligentia.
et ignorantia mortaliter peccauit. Secundo si ex impoten-
tia. viz quod non habet copiam confessionis. sed si postea cum habet copiam con-
fessionis non suppleuit defectum. mortale est. Si fecit confessionem
non fictam scienter dimittens aliquod mortale. et quod dubitabat. et
credebat esse mortale. et si non esset mortale mortaliter pec-
cat. et tenetur iterare confessionem. Si dicit esse contritum de omnibus
peccatis et dispositum ad abstinendum et satisfaciendum. cum hoc non
intenderet mortali peccauit. et tenetur iterare confessionem. Si
penitentiam sibi iniunctam per mortales ex negligentia obmisit facere
peccauit mortali. et tenetur iterare confessionem. si est illi oblitus
penitentiam. Si scienter confessus est ei que sciuit excommunicatum et suspensum
vel non habent auctoritatem. puta quod simoniacus accepit benedi-
ctionem. et quod intrusus est per laicam potestatem peccauit mortali. et tenetur
iterare confessionem. Si confessus est in excommunicatione maiori ex-
communicatus. quia nesciuit ipse nec confessor eius. absolutus tamen fuit a pec-
catis. oportet iterum confiteri quod non fuit capax absolutiois tunc propter
excommunicationem. Si confessus est ei que non habet sufficientem scientiam
peccati. et si fuit adeo ignorans quod nesciuit discernere peccatum eius
propter comunionem tenetur iterare confessionem.

De Negligentia circa comunione. c. v.

Qui obmisit communicare semel in anno. scilicet in pascha refractionis
post annos discretiois peccauit mortali. nisi fuisset legitime
impeditus et quod alteratur stomacho. et excommunicatus querens
tamen absolutioem. et de licentia proprii confessionis per aliquod dies dis-

ferret. et in huius casibus debet supplere defectum qui potest. **N**on communicat ieiunium ita. scilicet post mediam noctem aliquid sumpsit. per modum cibi vel potus peccavit mortaliter. nisi esset graviter infirmus quia tunc licet. Si communionem sumpsit cum sciret cum propositum esset peccati mortalis. vel cum esset excommunicatus hoc sciens vel ignorans ignorantia crassa peccavit mortaliter. Si non confessus de aliquo mortali peccato commissio. vel advertenter ex verecundia. vel inadvertenter propter indiscussionem conscientie vel ex ignorantia crassa et supina sumpsit communionem peccavit mortaliter. Et nota quod si quis obmittit confessionem levi communionem in tempore statuto conari debet confessori ut indicat eum ad supplendum defectum nisi sit omnino non bene dispositus. Item cum repit alio quod deditur ritibus turpibus et alijs usque ad finem quadragesime tantum ut ne subito admittet eum ad communionem. sed plonget sibi tempus per aliquas ebdomadas. De alijs vero defectibus qui committuntur circa communionem et missam. vide in tertia parte de clericis.

Si excommunicatus maiori scienter participavit. audiendo divina in ecclesijs aut sacra percipiendo peccavit mortaliter. Si participavit in crimine cum aliquo propter quod ille cum quo participavit erat excommunicatus. viz quia verberavit clericum. ut c. si concubine ex sententia excommunicatis. Vel si aliquis clericus subiicit se alicui laico verberandum ad placandum eum de iniuria sibi illata clericis ille efficitur excommunicatus. quia participat in crimine verberatione. propter quod est excommunicatus et mortale est. ut c. contingit de sen. exco. Si excommunicatus maiori scienter participavit cum alijs fidelibus et ex divina precipue in his que pertinent hoc versu. Os orare vale communicatio mensa negat. Et si fecit ex precepto dei perhibitionem superiorum. peccavit mortaliter. alias venialiter et efficitur excommunicatus minori a quo potest absolvi omnis que habet eum audire in confessione. Excipiunt tamen quique casus in quibus licet participare cum excommunicato. que pertinent in hoc libro. Utile lex humile res ignorete necesse habet anathema quod faciunt ne possit obedere. quod vi. l. v. p. l. u.

Quintus titulus de inanigla habet. iij. c. Primum c. de inanigla. **I**nanigla que est quintum capitale vitium importans inordinatum appetitum laudis humane seu inordinatam complacitiam ei cui offertur. et cuius sit aliquid operis principalem liter propter laudem propriam amittit ei mercedem et peccatum incurritur. et interrogandum est secundum statum hominum de diversis materijs

in quibus homines querunt sibi laudem. viz a doctore de scientia et doctrina. a scolari de ingenio et disputacione. a rectore de regimine. a mulieribus de ornatu et huiusmodi. Si quis inquit laudem et gloriam de opere peccati mortali mortali peccavit. si in rationem deliberata hoc egit. secus si in modum sensualitatis. vel et si de aliquo veniali gloria. Si opera sua de genere bonorum. et ieiunia elemosine et huiusmodi. quasi omnia ad laudem humanam fecerit mortale videtur. cum ibi constituit finem. secus si aliquis bonum aliquod facit alio fine. Si ita inordinate accepit laudem de aliquo opere. propter eam persequenda patet erat facere per aliquod preceptorum peccavit mortaliter. In alijs autem casibus videtur veniale.

De Inmodestia ornatus. c. ij.

In modestia ornatu quod preedit frequenter ex inaniglia. sed et ex alijs causis possit preedit. et precipue mulieres iuvenes de hoc interrogande sunt. scilicet de ornatu capillorum fucorum gemarum vestium preciosarum et moderatum et caudis earum et planelis in his aliter et cordis capitis et huiusmodi. in quibus aliquod est mortale aliquod veniale. Si usus l' vsa est fucis. vel alijs ornamentis ad ostentationem et inanitionem si de hoc superbia vel gloria est mortale est. si tantum delectationem habuit ad laudem et gloriam illam quod non curavit transgredi mandata dei et ecclesie. Si usus l' vsa est fucis et alijs ornamentis ad inducendum homines ad sui concupiscentiam est in testimonium mortale est indubitatum. Si ita inordinate delectatur in hoc. ita quod et si sciret homines ex sui ornatu scandalizari. trahi ad sui concupiscentiam non curans de ruina. primi mortale est. Si ad placendum viro suo l' ad inveniendum virum si est innupta l' ne despiciatur ab alijs l' ex aliquo levitate vsu est fucis. vel alijs ornamentis super his de se non est mortale. sed potest veniale. nisi sit notabilis excessus in hoc. ut possit indicari de occasione data aliorum rube et non tamen accepta quod est difficile indicare. Si habuit nimiam diligentiam et studium et tempus ad ornandum se. l' fecit excessum in portatura vestium ultra suum statum l' perditum. l' si in more preest. l' vestibus nris delicatis peritum est. Ca. iij. de filiabus in

Silauit scitatem habere pie anigle. Et primo de ypocrisi unum ordo est in hoc. cum male est si habet egit ad persequenda laudem humanam peritum est in fine mortale est et alijs veniale. nisi aliud vitium adiungatur. Si silauit scitatem propter concupiscentiam intendens aliquod quod sit per hominem dei. l' utilitatem. pri. ut seminare erroes. adipisci indignum ecclesiasticam dignitatem. decipere. n. primum tempus vel spirituali mortale est.

si fecit causa medicine. Si induxit aliquem ad frangendū ieiuniū ecclesie sine causa legitima suis persuasiōib⁹ peccavit mortaliter. Si induxit pueros. et iuvenes ad lāba/citates et tabernas et h⁹. ut puerat ad ēpia. Si frequenter tabernā sine cā rōnabili. v. l. puiua dissoluta pctm̄ est.

De Insensibilitate.

Si abstinuit se nimis a cibo et potu et alijs necessarijs vite ppter qd incurrit infirmitatē cōiter est veniale. nisi fiat notabil' excessus et addat obstinatio p admōtiones ex hmoi defectu. qz tūc videt mortale rōe piculi seqntis.

De filiabus Bule. et primo de Ebitudine. c. iij

Si ex fumositatibus inordinate comesticijs potus incurrit scurilitatē seu grossiciē intellect⁹. et ex hoc ineptitudinē intellectus. vel ineptitudinē legēdi orādiqz est veniale cōiter.

De Loquacitate

Si nimis locutus est seu dixit vba ociosa et sine necessitate et rōnabilitate pmuter est veniale.

De Scurilitate.

Si fecit actus seu gestus inordinatos. et si sint puocantes ad libidinē et mrimoniū est mortale. Si vō ad dissolutionē. vel leuitatē ut vōsitatē et hmoi veniale est.

De inepta Letitia

Si habuit ineptā letitiā et vanā in ludis et iocis. cōiter veniale est nisi addat aliqd vitiū.

De Choreis

Si choree q̄ fiunt cū inordinata letitia sunt mortalia qnqz modis. pmo cū fiūt ex libidine. scdo cū fiūt in ecclesijs qz sacrilegiū est. tercio cū fiūt a clericis et religiosis cū mulieribus rōe scādali. q̄to. cū fiūt ex inanigla v. l. vana letitia tā inordinata qz ibi p̄tituat finis. q̄nto cū tales chorizan tes nō curāt de scādalo. p̄tmi. mortale est. In alijs at casibus cōiter est veniale. Possz tñ qnqz esse mortale. nec de facili de hmoi p̄t dari iuditiū.

De Immunditia

Si immunditia q̄ p̄t intelligi cū quis immunde comedit. et est veniale. p̄cipue si ex hoc p̄turbat alios. vel qz vomitū facit et si hoc facit qz nimis comedit. l. qz quidiuz comedat peccatū est. secus si causa medicine. vel p̄t intelligi de immunditia pollutōis que cum accidit i somnijs nō imputatur ad pctm̄. s. pctm̄ p̄t esse in causa ei⁹. s. si p̄cessit ex crapula vel turpi cogitōe p̄cedenti. vel ex negligentia.

vel etiam post vigiliam recolens de ipsa immunditia habita in somnijs turpibus delectat. et si est pensus rois de hmoi turpi delectatōe est mortale vel veniale. vel nullum si ex alienatōe nature De immunditia seu pollutōe pcurata Nota qd siqs qd agit hac intēde principalr vt pollutōem hēat. sine vigilādo sine dormiēdo mortaliter peccat etiaz si facit causa sanitatis. Si at ipa pollutio etiā cōtingat in vigilia pter volūtātē et sine pcuratōe nō est mortale.

De Lururia titulus. vij. et hz. c. ij. Primum
Lururia est Septimū capitale vitium sz qd sup in pcep-
tis dictū est sat de spēbus ei in ope. ac ec in cogita-
tōe omī ill omīssis. vidēdū est de qbusdā alijs ptinētib ad
ipam luxuriā et delectatōem morosam. et pmo. Si tetigit
aliquē l aliqz osculat est libidinose et cōiugiū mortalitē
peccauit. ec si nō sequit turpis act. nā talia cōcūta in ope
ipō. p vno pctō hnt cū ope ipō. sz tāto cūl qnto in hmoi
cōcūnt plura. si at fiat diuersi tēp. diuersa sunt pctā Si
scripsit lras lportauit. l mīst. l recepit ptinētes amatoria
et puocatia ad lasciniā aduertenter mortaliter peccauit.
Si fecit cātātōs l cātauit l legit. l audiuit kba lascinie. vl
turpia delectabiliter ad puocādū se vel alios ad lasciniā
mortale est Si associant aliquē quē sciuit ire ad peand
vel turpit agendū. l ad faciēdū serenatas vl matutinas
peccauit mortaliter. Si fuit mediator inter aliquos ad
turpia. l posuit aliquos mediatores inter se et inter alios.
et hmoi peccauit mortaliter Itē si recepit eneniū. vl donū
qdēcūq. vel mīst de amore libidinis.

De Delectatione morosa.

De delectatione morosa. qd vitium repit in tepidis et
multū negligētib. nā seruidi subito cogitatōs expel-
lūt noxias. et frigidū desiderijs opis acq̄lescūt. Si habuit
cogitatōs inmūdas et carnales. in qbus trahit morā post
qz rōe ppedit. ppter delectatōes ipam cogitādi hmoi pec-
cauit mortali. Nō solū qū qz cogitatōib luxurie rōe p̄sen-
sit deliberans facere malū si adessz cōmoditas. sz ec olen-
do opus ppetrare. sz non curando ipas cogitatōs libidino-
sas expellē postqz ppendit. sz in eis voluntarie immorādo

peccauit mortaliter

De filiabus Luxurie. c. ij.

E filiabus Luxurie de quibus non optet multum interrogare. quod difficile est intelligere nisi cum mixtura aliorum vitiorum. et prima est cecitas mentis.

E cecitate mentis. si fuit ita mente occupatus circa mundana et carnalia. quod nesciuit de deo cogitare vel de rebus spiritualibus.

De Precipitatione

E precipitatione. si fuit precipitatus et subitus in opibus suis sine consilio et examinatione mentis debita agens.

De In-

E inconsideratione. si fuit incautus in factis.

De In-

E inconstantia. si in eo quod deliberauit boni agere fuit instans et mutabilis et passio.

De Inconstancia

E amore sui. si nimis seipsum dilexit querendo corporis delectationes et comoditatem. et huius.

De Amore sui

E odio dei. si habuit deum vel legem eius in displicentia. quod prohibet concupiscentiam et homini.

De Odio dei

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De Amore vite presentis

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

E amore vite presentis. si nimis amauit vitam istam presentem. propter voluptates carnis quibus est deditus ita amans vitam presentem quam aliquis vellet perpetuari. Item. De. est mortale.

De. est mortale.

De derisione que aliqui pcedit ex supbia Si irrisit facia
meta et alia diuina vilipendens ea. aut sanctos viros. aut p
latos aut deo fuisse volentes. vt sic retrahat eos peccauit
mortaliter Si irrisit intendens ex hoc iniuria l' vilificatōz
l' notabile p'turbatōem e' mortali peccauit. sz si ex leuitate
l' cō ioci sec' **De Ambitōe.**

Ambitōe q' pcedit ex supbia et imptat inordinatū
appetitū honoris. et multū recipit in p'latīs et dñis. Si
desiderauit aliq's dignitatē. l' bñficiū curatū rōe delibera
p'ncipaliter ppter honorē l' dignitatē l' utilitatē t'palē pecca
uit mortaliter. si desiderauit dignitatē l' bñficiū eccl'asti
cū l' scilicet ad qd est indign' vel inept'. viz q' criminofus et
bñdōi peccauit mor. si desiderauit vl' q'suit ad bñdōi p
uenire ec' faciēdo p'tra p'cepta mortale est si q'suit ho
norē de qcūq' re ita inordinate q' ibi p'sitnat finē morta
le est. in alijs x'o casibus videt' veniale **De p'sumptōe.**

Resumptio q' pcedit ex supbia. consistit in hoc q' bñ
ponit se ad ea que sunt sup' ires suas. l' nō p'tinet ad
p'dictōem suā. vt scilicet ad indicādū clericos. l' eos q' nō sunt
sibi subiecti l' de his de q'b' nō h'z p'tatē. peccauit mortalr.
Si posuit se ad faciēdū ea ex'citia ad que nō erat apt'. vñ
p't seq' spūale l' t'palē dñū alteri. vt medic' ignar' medicie
ne. vel aduocat' ignar' ad aduocādū. iudex ad indicādū. cō
fessor ad audiēdū p'fessōes et bñdōi peccauit mortaliter. se
cū si p'petēter in arte illa p'it' erat Si p'sumēs de x'tu
te sua exposuit se picul' p'ctōū vt vadēs ad loca inhonestā
l' frequētās p'uersatōem mulierū leuiū et bñdōi. vbi de facili
p't labi in mortali p'ctō. mortale videt' Si nimis de se p
sumēs nō puidet de nēcitatib' l' picul' occurrētib' spūali
b' l' t'palib' expectās effectū miracule sum a deo. s. vt eum
sanet infirmū sine medico et medicinis l' ministrat ei cibū
sine labore est mortale. et of' temptare deū.

In facta **De Temeraria iudicatione**
alterius q' dubia sunt quo aio fiat in malā p'tē interp
tat' est. seu indicauit et sine signis sufficiētib' indicātib' ma
litiā alteri deliberate iudicauit aliqūē d' p'ctō mortali mor
taliter peccauit Si x'o indicauit de veniali venialit' pec
cauit Id si indicauit de mortali. sz nō delibato animo

I fuit curiosus circa **De Curiositate** i iij

cognitionem intellectuam vt querendo scire que sunt su-
pra capacitatem suam. viz de trinitate. de p̄destinatōe. l̄ q̄ren-
do scire a q̄b̄ nō d̄s. vt a demōijs l̄ p̄ sortes vt q̄rendo scire
parū vtilia. ⁊ dimittēdo magis nec̄aria l̄ q̄rēdo scire solum
ad sciendū ⁊ nō ad deū p̄gnoscentō l̄ ad aliq̄s vtilitatē pctm̄
est. q̄q̄ mortale q̄q̄ veniale Si fuit curiosus circa vsus
sensuū. l̄ ocul̄ aspiciēdo. aurib̄ audiēdo. narib̄ ad odorādū
gustū ad gustandū. tactu ad tāgendū sine nec̄itate l̄ vtilitate
s̄ solū delectatōe sensuali pctm̄ est p̄ter veniale. ⁊ q̄q̄ p̄t
ēē mortale Si repit se in spectaculū ad vidēdū. vt torneam̄
ta palestra. cur̄e ad brauiū ⁊ h̄mōi. nā si in h̄ sit piculum
morti spūal̄ l̄ tp̄alis. vt q̄ sunt spectacula reputatina tur-
pitudinē. l̄ cū recipet notabile lesiōi corp̄is. est mortale. ⁊
multo magis in exercēte ⁊ p̄bete occasiōi in h̄mōi spectas-
culū. alias est veniale. n̄ p̄p̄ hoc aliq̄s ita delectat̄ q̄ mēs
ei⁹ auerteret a deo ita viz q̄s pat̄ eis trāsgredi mādātā dei
⁊ ecclē vt illa aspiciēt l̄ facēt Et hoc idē intelligo de quo
cūq̄ pctō qd̄ de se est veniale. q̄ p̄ hūc modū p̄t effici mor-

Ingratitudo   tale   De Ingratitudine.
repiit in oī pctō mortali. s̄ vt circūstantia aggrauās ip-
sum. q̄ vbi hō d̄s sp̄ p̄uere deo eū offendit Est ec̄ vnū spe-
ciale pctm̄ inq̄ntū s̄ recipiēs b̄nficia a deo l̄ ab hōie ea nō
recognoscit recogitat ⁊ regit̄ ⁊ recōp̄sat l̄ q̄ pe. est vili
p̄dit b̄nficia recepta vel murmurat de eis. l̄ iniuriat b̄n̄/
factōi. cōit̄ at̄ repit mixtū cū aliq̄ genē peccati qm̄ mortle

Scāda   qm̄ veniale est.   De Scādalo
lo qd̄ q̄q̄ nō est pctm̄ sp̄ale. s̄ circūstantia aggrauās
pctm̄ inq̄ntū v̄s ex dco l̄ facto alteri⁹ non recto dāt alteri
ocasio ruine spūal̄. ⁊ hoc est scādalum. ⁊ si hoc intēdat est
circūstantia aggrauās pctm̄ ⁊ mutās spēm. vñ ē nec̄aria cō-
fiteri qm̄ est tale qd̄ v̄s trahēs ad ruinā pcti mortali. ⁊ p̄-
cipue cū h̄ sc̄q̄ Si at̄ hoc intēdat s̄. ducē aliq̄ ex dco v̄l
facto suo ad aliq̄s ruinā ē mortale. ⁊ sp̄ale pctm̄ si intēdat
inducē ad mortale. al̄s veniale

Adulatio   De Adulatiōe
Dulatio q̄ p̄t est scandalizatiua. ⁊ p̄sūt in hoc q̄ q̄s
v̄bis l̄ facti suis inordinate q̄rit placē alijs ad b̄nolē-
tiā captādā. ⁊ si in malo adulat̄ est crimiāl̄. puta lau-
dās aliq̄ de v̄ndicā scā l̄ turpitudine. ⁊ h̄mōi. est mortale Si
adulat̄ l̄ laudat aliq̄ intēdēs eū decipe notabl̄ in tp̄ali-
bus vel spūalibus est mortale. secus si aliq̄d iustum inten-
dit ab eo h̄re l̄ qd̄ p̄uū recipē p̄ modū doni vt b̄n̄ficiōs. Si

nis laudauit aliquē ex q̄ ille sumpsit occasiōem supbie l' in
anūgle cōiter est veniale ⁊ p̄t eē aliqū mor. Si nō lauda
uit aliquē ad eū excitand magl ad x̄tutē l' ad p̄fortād eū
in tribulatōib⁹ ⁊ tēptatōib⁹ e obkūat⁹ debet⁹ circūstātys
eit x̄tuosum ⁊ meritorū als veniale De Blasphemia

Blasphemia in spm̄ sc̄m̄ q̄ p/ in spm̄ sc̄m̄
cedit ex malitia. viz in q̄ntū q̄s p̄tēnit l' refugit ea co/
gitare mēti occurrētia p̄ q̄ possz retrahi a pctō ⁊ hz sex spe
ties s. Presumptio. Despatio Inuidētia sine gr̄e Impug
tio x̄tut⁹ agnite Obstinatio Impenitētia De his nō inf
rogādū est. put videt. ⁊ p̄ter nō repit nisi in multū scelēa
q̄ Presumptio at dī l' cū q̄s p̄sumit de dei mīa existimās
q̄ pcat sibi ad bñplacitū suū l' q̄ saluet eū p̄ seueratē i pctō
Despatio at cū credit deū nō posse n' velle sibi p̄cē eē pe
nitēti l' volēti saluari Impugtio x̄tut⁹ agnite dī cū q̄s p̄
dicit x̄tutati fidei quā nouit Inuidētia sine gr̄e est. cū volz
q̄s de gr̄a dei ⁊ gl̄a crescēte in hōib⁹ Obstinatō cōfirmat
volūtātē suā in pctis p̄mū Impūia at dī cū q̄s p̄pōit fir
mit esse in futurū nō petinē De Scismate

Scismate hoc pctm̄ p̄mittit cū q̄s recedit ab obedi
entia rōane ecclē sumēs sibi aliud caput. l' seqns ali/
quē canōice nō electū. ⁊ sp̄ est mortale ⁊ excoīcatō p̄ tales.
n' forte cū eēnt duo q̄rū q̄libz hēē p̄ sūmo pōtifice a suis
se q̄cib⁹ ⁊ nescit clae q̄s sit canōice elect⁹. In hoc. n. videntē
p̄p̄t excusari si nō sūt p̄tinaces s̄ pati illi adherē quē sciūt
De eē clm̄ canōice. Si initit ordinatōib⁹ l' alicatōib⁹ fact⁹

a scismatici excoīcat⁹ est ex de scil. c. i. De infidelitate pa
gāorū hēticorū gāorū hēticorū
l' iudeorū. q̄rū q̄dlibz est gūissimū pctm̄ ducēs ad dānatōm
nō opz dicē int hos. Soli. n. hēticī sunt excoīcati. s̄ cū alijs
p̄cipue iudeis nō d̄z h̄ri dōctrica p̄uersatio. ⁊ p̄cipue idiote.
Adotes ēca h̄mōi inf̄rogat⁹ put t̄ videt. s. si hūit aliqō du
biū i his q̄ sūt fidi. viz d̄ sacro altar⁹ ⁊ h̄mōi. ⁊ si de hoc hz
displicētiā nō ē curā. Si at volūtarie ⁊ spōte dubitat esse
mor. hētic⁹ q̄d ē excoīcat⁹. ⁊ nō p̄t absolui citra sedē aplicaz
vz i p̄cessu curie Itē receptor edēs l' fantor hēticorū ē ex
coīcat⁹. et d̄ hē. c. q̄cūz li. vi Inci. iij. ⁊ vltia ps i q̄ tractat
d̄ mō inf̄rogādū stat⁹ diuersos p̄soān⁹ ⁊ p̄mo ad p̄iugatos
Unc nō formāde sunt interogātōs c. i. ⁊ hz. s. xij
ptinētes nō ad oēs s̄ solū ad quosdā stat⁹ hōim. ⁊ p̄mo ad
p̄iugatos inf̄rogādū sunt nō oēs s̄ put videt Si d̄ scū p̄x

erūt in aliq̃ casu .phibito mortale est. q̃ p̃ .phibitōem nisi
ignorātia facti .p̃babil̃ eos excusaret. h̃z sciēdū est q̃ sunt
qdā impedimēta q̃ impediūt m̃rimōiū p̃t. ēdū. z dirimit iā
p̃tractū q̃ nullū est qd̃ intelligēdū est q̃n dicta impedimē
ta p̃us inter eos inueniunt q̃z sit p̃tractū m̃rimoniū z ea
p̃tinē in ist̃ x̃sub? Error p̃ditio votū p̃gnatio crimē Cul/
t̃ disparitas vis ordo ligamē hōelitas Si sis affinis si for
te coire neq̃bis l̃sec. p̃locūda vetat p̃nubia facta retra/
ctāt p̃pro bonū aliq̃li breuissima declaratōe nota q̃ error
intelligit̃ de p̃sona nō de fortūa l̃ hōitate cū. s. q̃s p̃trahit
cū Berta credēs esse katherinā. cū q̃. s. intēdebat p̃here.
p̃ditio intelligit̃ de p̃ditōe fuili s. cū q̃s p̃trahit cū serua
credēs eā esse liberā. Idā si liber p̃trahit scienter cū sua t̃z
m̃rimōiū. z fil̃ si p̃trahit p̃u? cū liba credēs esse suā Idē vl
deē si p̃u? cū sua. h̃z credereē esse libera. Totū s. solēne p̃.
p̃fessōm tacitā l̃ exp̃ssam alicui religiōi app̃bate. tal̃ eē est
excōicat? Cognatio q̃ est triplex. s. natural̃ spūal̃ l̃ legalis
natural̃ d̃r p̃sangnitas. z h̃z tres lineas s. ascēdētū. vt p̃r
z au? z hmōi descēdētū. vt fili? nepos z hmōi collateralū.
vt fr̃es sorores z hmōi. z h̃z q̃libz linea q̃tuor g̃d̃ excludue
p̃cipue collaterales. nā inter ascēdētes z descēdētes videt̃
esse p̃petua p̃hibitio h̃ est eē excōicatio Cognatio spūal̃
h̃z eē tres grad̃ z p̃trahit̃ in baptismo z p̃firmatōe p̃ris
m̃ est inter tenētē ad baptismū l̃ p̃firmatōm z eā q̃ tenet̃
q̃ d̃r p̃ntas l̃ filiatio Scōs est inter p̃rem z m̃rem carna
le e? q̃ tenet̃ z eū q̃ t̃z cū vxore ei? z d̃r cōp̃nitas Terci?
est inter filios naturales e? q̃ t̃z z illa q̃ tenet̃. z d̃r fraterni
tas Cognatio terciā s. legal̃ q̃ fit p̃ adoptōem h̃z tres li
neas l̃ g̃d̃ p̃rim? est inter ip̃m ad optātē z filiā quā adop
tauit. ac eē filiā ip̃si adoptati Scōs est inf̃ vxorē adoptan
tis. z ip̃m adoptatū. ac eē vxorē adoptati. z ip̃m adoptātē
Terca? est inf̃ filios naturales z legitōs adoptāt. z ip̃m ad
optatū. z hoc t̃m cū ip̃i filij sunt in ptate p̃ris Prim̃ istud
qd̃ h̃z dirimē p̃ctū z imple p̃trahēdo intelligit̃ t̃m de duo
b? crimib? in duob? casib? p̃rim? est q̃ cū m̃r machinat̃ cū
effcū in mortē vxor̃ alii? vt hēat illū in viū. l̃ extra vir in
mortē alteri? viri vt hēat illā i vxorē z Scōs cū q̃s dat̃ si
dē alicui p̃ugate ducē eā in vxorem post viri sui mortem
z cum illa p̃mīssione se q̃tur adulterium Lulus disp̃tas.

ut si fidelis cōtrahat cum iudea vel pagana pmanente in infidelitatē. secus si ptraheret cū heretica. nā tūc tenet. s; cohabitāe nōdnt si eēt ei piculū incurrēdi in heresim. 7 pec-
cavit mortaliter. ptrahēs cū tali. Vis violentia. s. absoluta
impedit 7 dirimit. 7 silitur. violentia p metū q pē cadē in
pstantē virū 7 ptinef in hoc xfu. Stupri atq; itat⁹ verbe-
ris atq; necis. nisi postea de inuito eñciat volūtari⁹. Q;
do intelligit⁹ de ordine sacro. i. subdiaconatu. 7 sup⁹ 7 talis
ptrahens eēt excōicat⁹. Greci in sacris vti pnt ptracto s;
nō pnt ptrahere. Ligamē. i. si sit alteri ligat⁹ p piugū. eē
per vba de pnti nōdū psumatū. nā talis nullo mō pē alteri
matrimonialit⁹ copulari. nisi ille cū quo ptracterat. pfitet⁹
in aliq; religionē. Et si recede. et vn⁹ piugū. ita q p mltos
ānos alter nihil audiret de eo nō lz alteri ptrahē nisi sciēt
de morte ei⁹. Honestas. i. publice honestatis iusticia q ori-
tur ex sponsalib⁹ ptractis cū aliq. cū qua postea nō sequit⁹
mrimoniū. ppter mortē l ali i cāz. nā cū nulla panguinea
ill⁹ vsq; ad qrtum gdu ptrahē pē. Affinitas est. pmitas q
ptrahit p eū q duxit vxorē. 7 oēs cōsanguineos vxoris vsq;
ad quartū gdu. 7 vxorē ipaz 7 oēs panguineos viri ei⁹ vsq;
ad quartū gdu. nec illa mulier pē ptrahē cū aliquo. Et no-
ta q affinitas pbit eē p fornicariū coitū. ita q ille q for-
nicatur cū aliq nō pē cōtrahē mrimoniū cū panguinea ali-
qua ei⁹. vsq; ad quartū gdu. neq; illa mlier pē ptrahere cū ali-
quo cōsanguineo fornicatū cū ipa vsq; ad qrtū gradū. 7 sci-
enter ptrahēs in hmoi gradib⁹ affinitatis est excōicat⁹. si
forte coire nequib⁹. In potentia exercēdi actū piugale q
pōt. puenire. l. ex frigiditate naturali. l. ex maleficio vel in-
dispositōe mēbri genitalis viri vel mulieris. De his om-
nibus impediment⁹ habes plene in tertia pte summe. tic.
pmo. V; nota q nō optet nec expedit interrogare oēs cō-
iugatos sigillatim de his impedimētis. s; de illis tm de q
bus possit psumptio hfi. 7 pcpue de impedimēto crimis
vel cognatōis l. publice honestat⁹ s; multomag⁹ de affini-
tate. Si tū qs cognosceret panguineā ei⁹ cū q iam cō-
traxit p vba de pnti. 7 multomagis si tā psumauit ma-
trimoniū. mrimoniū qdem tale nō diuidit. s; amittit ius
petendi debitū. ita q petē nō pē absq; mortali pctō. teneē
tū reddere exactus. Idem de muliere q pmittit se cog/

nosci a p^ragneo viri sui. Si x^o aliq^z cōtra p^raba de p^riti
cū aliq^z cognouit p^ragneo e^r ita q^z sem^r emisit itra clauit^r
pudor^r n^o p^r iā b^re illā. z^z si iā p^ruā^r cū illa n^o t^rz m^rimōiū. n^o
i b^o p^r dispēfari cū illa n^o p^r papā. Un^o aū dispēfatōm s^r pec
cat mortali^r exi^rgēs reddēs d^rbitū sciēs d^rm ipedi^rntū. Al^r
x^o p^rugū nesciēs excusat^r de p^rco ex igno^rat^ria facti. p^rababil^r
d^r his oib^r alijs q^z cal^r occurrūt. vi. plen^r i sū. Si p^rit m^ri
mōiū clādest^rie q^z mortle ē. p^r p^r p^rhibitōz eccl^e. Si b^ris votū
simplex p^rtinētie p^rtra^r m^rimōiū peccauit mortali^r n^o sit d^r
spēiat^r a papa p^r z^z tēf adiplē votū v^rz ad p^ruātōz m^rimōiū
nā ipō p^ruātō ipotēs sit ad iplēd^r. z^z exact^r oio tēf reddē ex
p^rse l^r int^rptat^rie petēti. s^r exi^rgē n^o p^r sū dispēfatōe al^r mo^r
tal^r peccat. Si p^rtra^r cū aliq^z. v^rl m^rl cū aliq^z p^raba d^r sū o. z^z
p^r m^rimōiū cū aliq^z p^rit l^r de sū o l^r d^r p^riti mortali^r peccauit
p^r p^r fractā fidē n^o de cōi p^r cōi mutuo se absolūent. q^z si ē
d^rz p^r iudiciū eccl^e. Al^r n^o aliq^z. v^rl casuū supuenēit q^z b^r soly^r
p^rit spōsalia q^z s^r hēs in sū. Si p^r m^rimōiū p^rctū p^r x^oba d^r p^ri
ti p^rtra^r cū aliq^z mortali^r pec. n^o t^rz m^rimōiū. ec^r si ēēt p^ruātū
z^z filios gēniss^r. s^r opt^rz rediē ad p^rmū. nisi ille cū q^z p^r p^rctū ē
ing^rl^r ēēt religiōz ibid^r p^ress^r. l^r nisi cū eo papa dispēfāz in
scdō. i q^z tū sū theologos dispēfāz n^o p^rt. s^r q^z difficile ē d^ris
putare d^r ptāte pape si sū s^rreptōe obtēta ē forsitā trāsire
p^rt. Si p^rit m^rimōiū l^r filios l^r filias iung^r m^rimōio aū etatē
legittimā. q^z p^rhibitū ē. Etas at legittia sū iura ē in. xij. a
no. si ē tēla in. xij. si ē mascul^r s^r ad p^rrabēd^r p^r x^oba d^r p^riti. z^z
ad p^rsumād^r m^rimōiū. Si p^ruāuit m^rimōiū aū b^rndcōez nup
tiarū. ē mortle. vbi. s^r p^ruētū ē b^rndici nuptias. q^z p^r p^rhibitōz
eccl^e z^z h^r aduertēd^r ē. q^z quis spōsi n^o p^rsumēt m^rimōiū cū spō
sis aū b^rndcōz. i mult^r tū loq^r multas turpitudines z^z corrup
telas faciūt cū eis illas visitā^r v^rl int^r rogā^r ē d^r h^ris vbi ista
regiū^r. Si celebrāuit nuptias t^rpe. p^rhibito ab eccl^a q^z mo^r
tale ē. Pa at p^rhibita sūt ista s^rab aduētū v^rz ad eph^rā. z^z
a. lxx. ad octauā pasce. z^z a t^rb^r dieb^r aū ascēsiōz v^rz ad octa^r
uā p^ret. exclusiue. De actu z^z peccat^r cōmissis in eccl^a.

Clādest^r ē q^z i actu b^o p^rugali aliq^z sūt. vbi ē dubū v^rtrū sūt
mortalia an venialia. Aliq^z x^o sūt q^z sūt m^rifeste mortalia
Aliq^z i q^z b^o ē v^rciāle. Aliq^z i q^z b^o nullū p^rmū ē p^rrio q^z dē mortle
ē. si exceat tal^r act^r c^r vas deb^ritū l^r ec^r si intra vas d^rbitū. tū
n^o suscipit sem^r. ad enitād^r q^z neātōz. Si ex tactib^r ipudic^r est
actū m^rimōiū seq^r pollutō in al^r o i^rporū. Si excēs actū plu

galē hys appetitū dūbatū ad aliā. Si se hys ad eā ita iordū
to affcū i actu pūgali. ac si n̄ eēt vxor e^o. q^o ec op^o carnale a
gēt cū illa l' alia. difficile tñ ē hoc dīcēz pgnosce. Si alē al
tēi oīo erigētī dnegat debitū sñ cā legittia. ppē qd erigēs
incrit icōtinētia l' que scādālū. Et at cā legittia si not. blz
tūz nota ble. nocūitū pōe l' pūg l' p l' i v^o l' q^o ex adul
tēio pmissō pdidit ius petēdi debitū. l' ec si i loco sacro pe
tēt. q^o sic loc^o violare. l' ec i publico q^o d' dōbitā hōestate. n̄
ē at legittia cā oīo dnegādi debitū petēti i die ieiūiorū l'
festorū solēniū. l' ira qz hnt adinice p parū tēpus. Dubiū de
mortalī qñ qd suat vas dōbitū sñ mō^o idēbit^o puta si latrali
l' a pte p^oteroi accedat. ad vas dōbitū. l' mli supgdiat virū
i qb^o mod^o. z pēpue i vltio aliq dīct eē mortle. Alij xō vt
tho. z al. di. q^o n̄ ē mortale d se. s^z pē eē signū mortal^o pēcupi
scētie. n^o p hoc. ipedit gñatō. z si n̄ ita apte pēcēf. vñ i hmoi
noli pēcipitae sñiā. n^o dnegat absolutōz pēuēratī i hmoi. s^z
dēstet. z phibeas qz tū potes. qñ xō hoc eē sñet pō z z mō
ppē picim abor^o forte tē eēt sñ pēcō. Dubiū eē d mortali
ē tpe mītruoū z pēcipue i erigēte sciēte talē dfectū. quē qd
ponūt eē mortle. pēcipue qñ n̄ ē qī pētinu^o. s^z pēfuet^o vt mīlu
ati. ali j dīct pūū vt pe. d pal. z h^o opi. ē pīor. vñ n^o. ppē hoc
dneges absolutōz. s^z phibeas qñtū potes d exactōe erigēti
z exactū admōeas. vt n̄ affēciat erigēti. n^o ex h^o tēat d ei^o
icōtinētia. Du. ē ec d erigēte dōbitū a pūge pmanēte i adl
fio sine occto sue mīse. qd ipe nonit. h^o qd dīct mortle i
erigēte. q^o scit p pōlitutōz ec. vt nōf. 32. q. i. si qz. z si mae
i sō. pi. Sz i sū. pēf. z archid. i rosa. mitigāt hūc rigore ex
cipietes calū. vt h^o cū facēt erigēs ad puidēd i pētinētie sue
Sz pe. d pal. mīromag^o mitigat hūc rigore. vt cū n̄ spaf e/
mīdatō er hoc pmanēt i adultō. s^z poti^o dētoratō n̄ peccat
erigēs saltē mortl^o. Uēiale at ē cū erigēt act^o pūgali. z si d
bito suato vase z mō. tñ pnciplr intēdōe dīcātōis pēqñde
ita tñ q^o ē intēdō infra lites mīmōij In tpe xō pēgōis exi
gē vēiale ē. si tñ n̄ ē picim abor^o. red. iē xō nllm pēcū ē. n̄
pūficatōz p pēpū erigē suat^o alijs cōstātīs n̄ v^o mor. fm
guil. Reddē xō n̄ volūtarie nllm. Erigē ec l' reddē dōbitū an
igīfū ecclē p pēpū d se n̄ v^o pēcū. z pnt mles itraē ecclē an
rl. dīc abs pēcō. in q tñ ē iuda pēfuetudo pēie Inrogatōs
Irea p
fiēde circa statū mīmōij
dicta sic possant fieri interrogatōes. Et primo si ylus

De p[ri]ncipib[us] rectorib[us] et baronib[us]

est matrimonio et eas debitum. Si aliqd fecit ad enitan/
dum prolem modo in debito. licet in vase debito et quod. si/
utendo matrimonio h[ab]uit int[er]tione[m] ad alia. Si tpe m[en]
struor[um] erexit l[ib]er reddidit. Si in dieb[us] feitor[um] v[el] ieiunior[um]

Si tpe p[er]gnationis. et p[ri]ncipue p[ro]p[ter] ptum. vel an purgatio
nem p[ro]p[ter] tu. si erigit l[ib]er reddidit a p[ri]mari te in adulterio.
Si p[ri]ncipaliter causa delectat[i]o[n]is. at alia et q[ua]m et circa ho
indicat[i]o[n]e de p[er]t[i]o mortali l[ib]er veniali iux[ta] p[re]d[i]c[t]a. ut p[er]t[i] in sum/
mis. Si o[mn]ino negavit debitum petenti. Si ex[er]t[i]o[n]e d[omi]n[u]m per
tactus secuta est pollutio in altero i[st]o[r]u[m]. Si ex[er]t[i]o[n]e ali
quo vinculo p[er]traxit m[at]rimoniu[m]. s. ex[er]t[i]o[n]e maiori pec/
cavit mortaliter. et p[ri]ncipue q[uo]niam sciuit et hoc q[uo]niam p[ar]ticipavit in
diuini. s. sacramento m[at]rimonij. Id[em] videt[ur] de minori ex[er]t[i]o
municat[i]o[n]e si ea nonit. q[uo]niam sepat a suscept[i]o[n]e sac[ra]m[en]t[um]. et ma
trimoniu[m] est vnu[m] ex sac[ra]m[en]tis eccl[esi]e. Si ex[er]t[i]o[n]e in p[er]t[i]o mortali
p[er]traxit m[at]rimoniu[m] videt[ur] mortale. q[uo]niam sac[ra]m[en]t[um] suscipit in mor/
tali scienter. p[ri]ncipue ho videt[ur] mortale p[er]trahendo p[er] verba
de p[re]s[en]ti q[uo]niam ibi e[st] e[ss]entia sac[ra]m[en]ti Si p[er]t[i]t cuius aliq[ui]d p[er]sona p[er] v[er]ba
de p[re]s[en]ti vel de futuro no[n] int[er]d[i]c[t]o habere illu[m] illa in p[re]s[en]t[i]u[m]
gem. se t[ame]n copula carnale extorquere mortalit[er] peccavit
q[uo]niam ibi non realit[er] sit matrimoniu[m] coged[ur] t[ame]n est in foro
conscie illa ducit. vel aliter illi satisfacere maxime si est secu/
ta copula. in quo t[ame]n casu eccl[esi]a indicaret m[at]rimoniu[m] et coge
ret illum. cui obedire tenet Si vir n[on] p[ro]vidit vxori et familie
de uecessarijs non t[ame]n sup[er]fluis. Si nimis ea exaspavit ver
bis vel factis. Si zelotipus. et ex hoc nimis suspectuosus p[er]
eam fuit vel nimis remissus in cura ei[us]. Si vxor inobediens
et co[n]t[ra]r[i]osa et sui sensus fuit erga viru[m]. Si nimis inculta et
negligens circa gubernatione[m] dom[us]. Si irreuerens et discola
ad soceros et cognatos. Si nimis dedit de reb[us] viri paren
tib[us] suis l[ib]er paup[er]ib[us] plusq[ue] debuit. Si dedit licentia[m] viro coe
und. cu[m] alijs mulierib[us] cu[m] p[er]grinaret est mortale. Si mul
ier no[n] vult sequi virum trans[it] i[n] t[er]ra[m] de m[un]icillium ad quod
tenet. nisi eu[m] trahet ad p[er]t[i]u[m]. aut dubitaret de morte sua
aut esset vagabund[us]. Si vterq[ue] filios educavit in timore
dei et inobediencia[m] mandatorum eius.

De p[ri]ncipib[us] rectorib[us] et baronib[us]. c. ij.

Circa p[ri]ncipes rectores et barones seculares sic po
tunt fieri interrogat[i]o[n]es et put fuerit ex[er]t[i]o[n]e fm co

ditionem personarum. et primo. Si per usurpationem et
iniusto titulo obtinuit dignitatem regimē l' dñū civitatis.
vel castri. q' mortali peccavit. et sp in ipso manet. vñ tenet
h'mōi usurpatōem nisi postmodū titulum sibi iustificassz.
nec ibi an iustū titulū p't exercere iudicia sine mortali. Si
ambitiosus fuit ad dignitates et regimē nimis aspirans. et
si intēdit negligere iustitiā ad req'rendū amicos. vt sic in
dño p'maneat mortali peccat Si p'lati ecclesiastici l' alijs
superiorib' suis nō fuit obediēs. et admonitōes et correctōes
ab eis factas nō sustinuit paciē. et si p'tēpsit mortali pec
cavit Si sentētias excoīcatōis l' interdicti non curavit.
aut sic ligat' diuinis se ingressit qd est mortale Si p'p'e
crimē ei' ciuitas est interdicta. qd est sibi ad mal' iuditiū

Si p'pter excoīcatōm latā in se iudices vel actores vel
ministros grauauit. q' vltra mortale est excoīcat' Si de
factis aut defectib' ecclesiasticarū p'sonarū ad eū nō p'tinē
tibus se intromisit l' trabēdo ad sui iuditiū et h'mōi pecca
uit mortali Et si cepit l' cape fecit l' pcutere l' incarcerare
clericos l' religiosos et delinqntes est excoīcat'. si nō hūit
p'p' licētiā a p'lato suo Si elcōem alic' maliciose impe
diuit l' p' violentiā aliqūē intromisit. l' si g'auit aliqd mona
steriū l' collegiū eo q' nolebat eū eligē. p quo rogabat est
excoīcatus. vltra mortale Si p'hibuit subditis ne ven
derēt cleric' n'c'aria. l' eis panē coquerēt ex quo nō babu
it ab eis qd voluit Si p'ronat' eccliarū de nouo sibi vsur
pauit l' bona vacatū eccliarū aut mōasteriorū vltra mor
tale est excoīcat' Si posuit talias l' collectas l' alia graua
mina cleric' l' alijs p'sonis ecclesiastic' sine licētiā pape. si nō
desistat post admōitōem est excoīcat' Si fecit statuta l'
leges p'tra libertatē ecclasticā l' indicauit fm ea. l' dedit cō
siliū ad h'mōi. vñ nō remouit si potuit vltra mortale p'ctm
est excoīcat' Si noua pedagia instituit nō hñs auctori
tatē a p'ncipe sup hoc. l' antiq' seu noua pedagia augmen
tauit excoīcatus est. sec' si fecit hoc cū licētiā p'ncipis et cō
rōnabili et nō tenuit stratā publicā securā vt debuit pecca
uit mortaliter et tenet ad reitutōem. Si a clericis et reli
giōs' theolonū pedagiū seu gabellā accepit p' his q' defer
runt l' deferri faciūt nō causa negociatōis grauitur peccat
et est excoīcatus Quamuis aliq' vt Jo. cal. banc k

non admittant. qz nō est recepta. z papa scit z tolerat. im-
mo ipse facit in terris suis sz tuti⁹ est vt obfue^t Si publi-
cos vsurarios alienigenas z nō in oriū⁹ ad fen⁹ exercēdū
in ciuitatibus suis admittit admissos in infra certū tps n̄
expellit est excōicat⁹ Et idē si ciuis exns dedit ad hoc p̄si-
liū. l. fauorē. hoc verū est si tal⁹ est p̄sona eccliaistica h̄ns s. do-
miniū tpale. nā dñs sc̄laris nō est excōicat⁹. sz excōicādus.
c. vsurarū de vsu. li. vi. tñ ep̄i. z sup̄. incurrit sz aliū. Itē si ci-
uis exns dedit ad hoc p̄siliū l. fauorē Si nauigātes indi-
stincte dep̄dat⁹ est l. dep̄dari fecit. vel hoc factū nōie suo ra-
tū hūit vt pirata excōicat⁹ est excōicatōe papali. Si na-
uigātes expoliāuit. l. res eorū ad port⁹ terzarū suarū a ma-
ri delatas sibi app̄priāuit. qd est rapina. z excōicat⁹ est fm
aliquos Si incēdia fecit l. fieri fecit diruit l. fregit eccle-
sias l. loca religiosa est excōicatus. z si essz denūciat⁹ essz ca-
sus papalis Si emunitatē ecclesiarū violāuit. viz facien-
do cape hōies in eis. ppter debita aut maleficia in ecc̄lia
l. locis puilegiat⁹ sacrilegium cōmittit. z p̄t excōicare. z est
mortale. secus essz si p̄buitores ecc̄liarū. illuc fugiētes. l. vio-
latores ecc̄liarū. qz tūc. ppter hoc nō gaudet immunitate
ecc̄liarū Si ecc̄lesias vel p̄sonas eccliasticas siue priuile-
gia eorū violāuit. vt multi tirāni faciūt. Si fecit rep̄salias
vel pmisit fieri fecit p̄ p̄sonas eccliasticas est excōicatus
nisi illas reuocauerit infra mēsem. c. z si pignoratōes de in-
iurijs. z dā. dā. li. vi. Utrū at̄ liceat facere rep̄salias p̄ la-
cos. vi. in. iij. pte summe. ti. ij Si ad ecc̄lesias in q̄b⁹ p̄son⁹
fuit nō posuit idoneos. vel nō rep̄stauit. sz ineptos z ideo-
tas. l. p̄cubinos z alios malos p̄stauit. vl̄ subditos suos
ecc̄liarū p̄sonos tales eligē aut suos p̄stare persuasit sic
mortaliter peccauit Si recepit pecuniā vt altquē p̄stare
cū essz p̄son⁹. l. supplicare^t pape l. ep̄o. p̄ b̄statio alicui p̄se-
rēdo simoniā cōmisit. l. eē ab̄z pecunia si porrerit p̄ces. p̄ in-
digno est mortale. z simōiac⁹ Si fuit fautor l. defensor he-
reticorū aut eē sc̄ismaticorū peccauit mortal⁹ z est excōica-
tus. Si impediuit volētes recurrere ad forū eccliaasticū
sup̄ causas q̄ ad ip̄m forū ptinēt. ne s. corā eccliaastico indi-
ce hmōi cause agite^t. l. ad hoc dñs p̄siliū auxiliū l. fauorē
est excōicatus Si bellū assumpsit iniuste vel fuit adiutor
iniuste bellātis. qz om̄ia mala q̄ inde sequunt⁹ ei reputant⁹

ad culpam. ⁊ teneſ ad reſtitutionem omnium dan. norū in
de ſequētū. ⁊ hoc niſi ad adiunādū eū teneſ. ⁊ ſuādū viz
q. miles aut ei⁹ vaſallus. tal. em adiunans cū eſt dubiū an
bellū ſit iuſtū excuſat. xxiij. q. i. c. qd culpaſ. nō at excuſare
tur ſi ſciret bellū eſſe iniuſtū Si pſuluit exiſ in offitio cōi/
tatis. q. ſaſſumae iniuſtū bellū teneſ ad oīa mala ⁊ dāna
niſi ppōere in pſilio mā mō falſo tāqz eſſz iuſtū. tūc. n. i. g.
norātes vident excuſari De matēia belli. ⁊ qū iuſtū dicat
vi. in ſum. in. iij. pte. ti. ij. Si indiscretos ⁊ tirānos officia/
les fecit ſeu ppoſuit teris ſuis. teneſ de dānis ⁊ mal. eorū
ſi ſciebat eos eē tales ſec⁹ ſi ignorabat. niſi cū audiſz non
remouerit eos ſi potuit. Si iniuſtas exactōes ſu colle/
ctas impoſuit rapinā cōmiſit. ⁊ q dicatur iniuſta talia ſeu
collecta. ⁊ quō ſatiſface dēat. vi. in. iij. pte. ti. ij. Si poſuit
iudeos in officijs publici. qd pbiſet. xvij. q. iij. c. pſtituit.
Si ea q ſunt cōitat. a pparuit ſibi. viz ſiluas ſ. ⁊ campos ⁊
hmōi mortali peccauit ⁊ teneſ ad reſtitutōm. Si liberos
hōies in ſuos ſibi ſubiecit. xpiani. n. nō pnt redigi in ſuitu
t. ⁊ rōe belli. l. ec capti nō pnt licite emi in ſuos. l. empti ven/
di. ⁊ emi ab alijs nō pnt ſz infideles bñ redigunt in ſuitutē
⁊ emi ⁊ vendi pnt. capti in iuſto bello q ſi poſtea efficiant
xpiani. nō tñ ex hoc libant a ſuitute. q. uis ſit pūi hoc facere
Si a decedētib⁹ ſine filijs accepit bona ipſorū n pmiſſes
eos teſtari ⁊ largir ad placitū niſi tal. pīa hñet talē ſublec/
tionē a tpe c⁹ nō eſt mēoria in pīū Si nīs vindicati⁹ fuit.
Si hōicidia. mutilatōes. incarceratōes. vulnēa ⁊ hmōi ſeu a/
ſine iuſtitia l. cū iuſtitia ſz ex odio ⁊ vindicta fecit pcurar/
uit l. pmiſit. ⁊ hmōi qūia ſunt mortalia Si intomeamita l.
duella ſciē ſec l. pmiſit l. ludos l. ſpectacula piculoſa aīe vel
corpi. vt. pīcē lapides ad inui. ē l. repñratōes turpitudinū
ſciē ſec l. pmiſit. ⁊ nō pbiſit. ſi ſine qūi ſcādalo potuit re/
mouē mortali peccauit. diſ. xliij. c. error Si leges ſtatuit qd
nō dūit l. potuit. q. ſi iniqz mortali peccauit Si nīs durus
fuit ad diſpēſand l. pcedū in qb⁹ potuit. l. ē nīs facil. ad p/
cedū delinqnti b⁹ in pñditū iuſtitie ⁊ utilitatis cōis. Si
ſenda vaſallis ſuis abſqz iuſtitia denegauit. vel ſuitū inde/
bitū ab eis eregit aut fidē nō ſuauit Si ipe exiſ vaſal.
l. alteri nō fuit fidel. oīo ſuo vt dūit. ſm q. in iuramēto fide/
litat. expmiſ. l. obſeqū dicitū n pñtit l. aliqz iuriā ſec dīa.

si alienando feudū aut diminuēdo. vel aliqđ h^o mortale est
et tenetur de dānis. Si tutelā alic^o sibi pmissam nō fide
liter egit. s; bona illi^o psumpsit et dissipauit mortle est. et te
net de dānis. Si in terra sue iurisdicōis sustinuit iniustas
mēsuras. aut iniusta pōdera. aut iniusta p̄tia rerū venaliū
scienter mortale est. et teneri videt si p̄mode p̄t obuiare. si
militer peccat si inducit l^o sustinet malas p̄suetudines aut
corruptelas. Si tollerauit aut sustinuit publicos vsura
rios inde ppter hoc recipiēs certā quotā vel summā ānn)
atim. mortale est et tenet illud sic acceptū restitue nō vsu
rario s; creditorib^o eius a qbus vsure sunt extorte s̄m. tho
Si pignus aliqđ habuit et fruct^o non pputauit in sortē vsu
ra est. et de alijs spēbus vsure si in aliq̄ offendit l^o fuit parti
ceps sup. in. ij. pte ti. de vs. Si penas l^o emēdas in pecuniā
ppter cupiditatē vel odiū non ppter correctōes delinquē
tiū accepit l^o vltra debitū extorsit. vel penas corporales. aut
morti in pecūiariā ppter avaritiā contra iusticiā pmutauit
mortle ē. Si p̄misit in terr^o suis latrōes iualescē vel malici
ose eis fauēs. l^o ex avaritia nolēs expendē ad securādā pas
triā mortale est. et tenet de dānis et rapinis facti si p̄mode
poterat obuiare. Si iustitiā vēdidit l^o munera iniq̄ accepit
l^o p̄ admistratōe iustitie. l^o alias iniustitiā fecit in iudicando
vel fieri fecit mortale est. Si fidē pmissā violauit et iūmico
nisi p̄ ille violasset mortle ē. Si obsides suos nō liberauit
mortale ē. Si viduas et pupillos q̄ opp̄sōes nō defēdit cū
potuit. Si treugas nō seruauit. Si nīs sumptuos^o fuit et cu
riosus in vestitu et apparatu equorū et familie cū canib^o et
auib^o. edificijs puluis. nā vt possint facē h̄mōi pōpas emū
gunt p̄p̄los vsq; ad sanguē faciētes m̄ta iniusta. Si fecit edi
ficari domos suas l^o laborare in agris suis vel vineis l^o lig
portari p̄ rusticos l^o colonos et nō soluit eis plene de labore
suo. nisi ad hoc ex debito tenerēt vel si dieb^o festiuis fecit
p̄ se laborare mortale est sic in p̄o casu qđ tñ multi faciūt et
male nec subditi dñt obedire. Si nimis se occupauit in vēa
tōib^o et aucupijs l^o qđ pei^o ē subditos in gūado inducēs ad
h̄mōi et qđ pessimū in dieb^o festiuis et n̄ audit dñis vt mī
ssa ppter qđ dñs peccat mortalit̄ et oēs et ip̄s reus est om̄i
um Si ppter discursus in h̄mōi destruxit segetes aliorū
tenet eis de dāno. vel permisit accipē. vel fecit de blado.

et feno aliorū a suis ppter equos suos tenet de dāno. Idē et
de alijs fructib⁹. Si hūitridib⁹ supflue dedit l' nris turpia re
pūtates in curia nutriti l' pcuriaz l' ludētes ad aleas et hu
iusmōi. q̄ oīa sunt dānabilia. Si de castitate familie sue n̄
curauit s̄z inhōeste se hōites cū teis et mascul' retinuit nec
correxit eos cū posset mortaliter peccauit. Si nō sit pūi
gatus int'roga de his que hñt in. c. pcedēti. put videbit
fore expediēs. De iudicib⁹. c. iij.

Circa iudices seu q̄scūq̄ hñt ptatē ordinariā l' delega
tā inq̄rendō ē p⁹. Si iurisdicōez aut ptatē recepit sio
face. vt si iudex ecclesiastic⁹. aut vīrpatine. qz vīrpatata pos
testas nō dat auctoritatē. vñ iudicādo peccaret mortaliter
Si excessit fines mādati sue ptatē sue peccat mortaliter
si sciens l' ex ignorātia crassa. Si official' l' iudex ali' timore
odio cupiditate l' amore vel aliq̄ cā iniq̄s tulit sentētiā ad/
uertenter mortale ē et tenet ad oē interesse pti lese. et si ille
p q̄ dedit sniaz nō vult satisfacē l' nō p̄t qm pncipalit' ipse
tenet. dic' Ray. Si p ignorātiā crassā ipse tulit iniquā sen/
tētiā in iuditio aie tenet et peccat vt pus. Ray. qz debuit
scire se insufficientē et nō iudicare. Si p negligētā. qz suffi
ciens erat et si laborass' a l' inq̄rēdo et legendū vitatē iueni
set. s̄z neglexit hoc agē tenet vt p⁹. Iuditio tñ agit cū eo q̄
ex ignorātia crassa q̄scū eo q̄ ex malicia. et h' h' locus in iu
dice ordinario nō delegato Si delegat⁹ iudex iudicauit
bōa fide. et de p̄silio pitorū tulit iniq̄s sniam nō videt pec
care aut teneri ad restitutōm leso. tū qz nccitate obediē
tie iudicauit. tum qz sepe ex certa scia delegat⁹ assumit. qz
est igr' iur'. qz bō vir. qd est x̄m nisi inq̄rēdo p̄siliū fuiss̄
negligēs a' culpabil'. tē. n. peccat et tenet ad restitutōnem.
Uul. si assessor inducit iudicē a l' ferēdā iniquā sniam ex
cusa ē qdē iudex si simplex est et h' bonā p̄ciām s. credens
sniam esse iustā. et si nō fuit in culpa eligēdo assessorē. qz bo
n⁹ et sufficiēs cōiter credebāt s̄z assessor peccat mor. et tene
tur ad satisfactōm leso siue dolo ē siue ignorāter inducat
iudicē ad in. leand' iniuste. Ray. si iudex ignar' iur' secum du
cit assessorē q̄ cōiter nō reputat sufficiēs vel iniqu⁹. si d' p̄s
lio e' fert iniquā sniam. l' credat iustā. vt qz mortallt' pec.
et tenet ad restitutōm insolidū. Si accepit pecuniā i iu
ditio. qd p̄t esse. v. mod⁹. et sp̄ videt mortale k iij

pmo si accepit vt male iudicet p iusticiā ⁊ ptra psciam. ⁊
tūc illa pecunia dñs dari ei in e' iniuriā data ē. l. q. i. c. in bē.
Secdo si accepit vt bñ iudicet. l. vt iudicet ⁊ dars sñiam.
l. si accepit vt nō iudicaz eū dñs iudicare. l. vt nō male iudi
caret. in his. v. casib' dñs restitui ei q' dedit. ij. q. iij. c. nō licet
Ray. ⁊ h'z vul. in foro pñie p't paupib' erogari. sic ⁊ alia tur
pia lucra. de p'ilio tñ. Si iudex nllō mō voluit ferre sñiam
cū dñs ppt' h' aliq's amittit ius suū mortale est. ⁊ tē illi
restituē lit' etiātōnē. Ray. xxiij. q. v. c. admistratōs. Si iu
dex accepit aliqd a ptib'. vñ nota q' ordiari' nihil p't acci
pe eē expēsas nisi modata ensēia spōte oblata vt esculētū
⁊ potulētū. di. xviij. c. de eulogijs. Delegat' p't recipe mode
ratas expēsas. qñ sē paup'. l. qñ optz eū exire ⁊ eqtare. p er
amiatōe cōe l. p allessore fm gl. Si at papa alie' cāz dele
gavit. n' v' q' aliqd possit petē n' eē expēsas. si sñia sibi suffi
ciūt nisi opteat eū exire. l. pl' q's domi expēdē. Ray ⁊ Gul.
Si iudex ecclastic' ordinari' l' delegat' p' pscias ⁊ p iusticiā
⁊ in guamē alteri' p't in iuditō q'q's fac p g'fay l' p pecūiā
incurrit suspēsiōnē ab executōe officij p anū p'denand' ad
estimatōis lit'. de q' vide. in. iij. pte ti. Si iudex ecclastic'
excoicatis sñia suspēsiōis l' interdicti nis de facili fulmi
nat. a' sine pmissa admōitōe l' sine script' l' alias p ordines
iur' g'uit peccavit de his in. iij. pte. Si iudex q'cuq' dilatio
nes aliq's p ius fec' ⁊ si ordinē iuditiariū n' suavit Si p'te al
terā p iustitiā g'auit Si reo fec' q'itōs l' positōs seu inq's
tōs ad q's rñdē nō tenebat Si appellatōs legitimas nō ad
misit Si dolose locū appellādī dedit Si p' appellatōm le
gittimā nibilomī' in cām pcessit Si in dubijs magnis p
itos n' p'suluit Si allegatōs friuolas admisit. Si paupib'
viduis orphāis nō subuenit. ⁊ in aduocatōe nō puidit. in
quolibz istōrū videt esse mortle cū scient delinqt Si iudex
illicite relaxavit penā debitā reo qd sit triplr Uno' q' nō
erat summ' iudex s. pncepo. n' ei publica ptās est plēarie cō
missa. s. vt iudex fm leges ⁊ statuta ciuitat'. scdo mō q' ⁊
si h'z plēariā ptātē ia tñ q' passus ē iūmā nō assentit sibi re
mitti s. vult reū pūire. terco mō. qñ ⁊ si iudex h'z plenariā
ptātē. ⁊ l' sus vult remittē. tñ n' ē cā iustia rei. s. xli. s. nocia
l. p'bens incētiū delinqndi. l. ho. in qdlibz. ⁊ peccat mor
Nota q' q' fugit fraudulent' cāz aliq's p q's iudex aliq's vas

dat vel mittat ad alios mulierē p testimōio serēdo est ex
cōicat. c. mles de iudi. li. vi. Si debita penā auxit l' mīuit
cū nō possit l' dēz. qñ possit l' nō. vi. i. iij. pte sū. ti. iij. Si ec
mutae possz. vi. ibi Si iudicauit fm allegata z pbata pde
nās quē nouit innocentē q tñ vtrū peccet l' nō l' excuset. vi.
in. iij. pte sū. ti. iij. Si mīter iudic exns execut' est iniquaz
sniam z iniustā. si p certo scit innocentē n excuset a pctō
Rai. sec' si dubitat. q: tūc excusat ppter obediētā. De
penitētib' xō ad iuditū hēs in. iij. pte ti. iij. c. De aduo

Circa aduocatos cat' pcuratorib' z notarijs. c. iij.
pcuratores z notarios. interrogand est pmo si possit
le aduocad cū phibet in iure sciēt h' faciēs videt peccatē
Prohibet at infidel' z excōicat' excōicatōe maior. n' non
religiosus n' p mōasterio z de mādato sui plati s' z clerici
in sac' l' ec in mōnib'. s' z bñficiati phibet aduocad i iudf
tio scilari nisi i cā ppar' p ecclā sua l' p pūct' l' mīfabilib'
psonis. sūt z alie psonē phibite de qb' hēt. iij. q. viij. S. tria
Et int alios phibet sōdita pcpue nōn' d' iue l' o scō iudex
l' assessor ec n' p eē aduocat' i cā i q' ē iudex. n' clēic' p cē/
neis p ecclā suā Rai. Si aduocat' i curato sciēt defēdit
cāz iustā peccat mor. z tēf alr pti d' oī dāno iñ bīto. tho.
nisi satisfaciāt cliētul. q pncipali tēf z scit iustitiā. qñ s. ob
tinz oēs victoriā cāe Si xō ignorāt iustā cāz ē fēdit s. pu
tās iustā excusat fm mod' p fuetudinē regiōis. q ignorātia
excusat p. tho. z si ex ignorātia crassa pec. mor. si i pncipio
cdebat iustā. s' i pcessu cāe videt iustā d'z deē l' dīfere cā
z n' vlt' pseq. als peccatz. z si obtinz victoriā cāe tēf leso
ad satisfictōz. n' tñ d'z cā pde aduersario. l' secta sue cāe fue
lad. s' iuducē cliētlin suū ad cedēd v' pponēd cū aduersario
suo iñ dāno adūsar. j. tho. dū at ē ei dubia vsqz ad finē l' pseq
sp illā iñ pco Qul. si aduocādo vs' ē idebito mō fm Ray.
si pdux falsos testes l' pducī fec' l' corruptos si idux falsas
leges seu als pbatōs falsas iur' l' fci. si iñtīe l' iñtīri fecerit
l' dols cliētlin suū i iuditō. si dilatōs n' nēarias qrt i quāne
ptiū. si apellat sciēt p iustā sniā i qlibz herū vīf mor. si n' si
d' cāz foueat qntū iustā suadz obtinēdo d' pti gēt' ex ne
gligētia l' nobili ignorātia. i q possz eē mor. si pduct' cēta
aduersario suo. z si p pdictum modum vicit iniustam cau
sam tenet leso de oñ. i dāno iñ secuto Si amittit iustā cau

sum ppter suā infidelitatē l' negligentia l' ignorantia tenet
clietulo suo de oī dāno Si aduocat' nō p̄tuit p̄ociniū i
iusta cā panpm z misabiliū psonarū. nā si nouit tale cām.
z scit illū p se nō posse iuuari. q̄ non h̄s ad soluendū. nec aliū
vidz q̄ velit eū iuuare, ppter qd̄ amittit cām tenet. grati iu
uare si p̄t. alias videt mortale Tho. z rai. Si immodera
tū salariū accepit de sua aduocatōe nā moderatū petē p̄t
z aduocat' z iuriscōsult'. vt dīc. Aug'. riiij. q. v. c. non sane.
q̄ moderatū sumit ex q̄tuor. scilicet q̄ntitate cāe. ex labore ad
uocādi. ex scia. z faciēdia aduocādi. ex p̄suetudine regionis
z p̄m hoc mag' z min' p̄t accipe p̄m Ray. l' ab initio cū fac
pactū l' ex post facto p̄pleto. s̄ ex q̄ cā est inepta nec dū
finita nullū d̄s facē pactū cū litigatore quē accepit in p̄p̄i
am fidē. q̄ possz esse occasio magni piculi. iij. q. viij. S. p̄tea
Itē nō h̄s pacifici de quota cū aduocato. viz decima l' cete
sima s̄ de q̄nta h̄s moderate tū l' m iura. de hac materia
vi. plene in. iij. pte sum. ti. Si iurispit' exis in cā quā no
uit iniustā p̄sultit quō obtineret mortale est. z si vincit ex
p̄silio e' tenet leso de dāno. Si ex ignorantia crassa male cō
sultit. si nō p̄sultit paupib' nō h̄ntib' ad soluendū. si n̄s
pecūt. id̄ dicendū ē sic de aduocato. si pcurator exis defē
dit sciēter iniustā cām. si nō fidelit' z sollicitē fouet iustas
si paupib' nō p̄tuit p̄ociniū. si nimīū petit salariū idē
dicendū qd̄ de aduocato. si notari' exis aduertent falsa
uit instrum̄ta peccauit mor. z tenet de oī dāno secuto. si
malicōse occultauit iura aliorū seu instrum̄ta. z nō assignit
aut destruxit l' alijs dedit vltra mortale tenet de oī dāno.
Si ex ignorantia notabili l' negligētia male dictauit instrum̄
mēta l' testam̄ta cū defectib' vñ oriunt' litigia vel p̄dūē bo
na aliorū peccat mor. z tenet de oī dāno leso exis. si fuit
rogatus in testam̄tis eorū q̄ nō erāt sui sensus scient' tāq̄z
vsum rōis liberū h̄ntiū mortale ē. z tenet de oī dāno leso.
Si in instrum̄tis suis nō est vltus solēnitatib' legalib'. vñ va
lidat' p̄tract'. q̄ mortale est. z tenet de oī dāno. si fecit in
strum̄ta in fraudē vsurarū scient' mortale est z est piur'. si
notari' in offitio est salariat' sufficiēt a cōitate z accipit eē
ab his p̄ q̄b' scribit l̄as z gr̄as z h̄mōi. vel nō salariat' a
cōitate accepit de p̄suetudine p̄ labore suo vltra debitum
z equitatem peccauit z tenet ad restitutionem.

Si diebus festiuis sine necessitate. s; ex cupiditate fecit
instrumenta l' copiauit l' extendit scripturas cū possz differre.
mortale videt Si fuit rogat'. l' dictauit l' redegit in scrip
tū statuta ptra libtatē ecclesiasticā. mortali peccauit estq;
excoīcat' Si notari' exis epi. p scribēdis nōib' ordinan
dorū l' lris ordinatōnū accepit pecuniā si salariat' est ab eo
piscopo simoniā cōmisit Si hō nō salariatus satis accepit
vt de lucro accipet ordinatōr simōia est. de q vide pleni'.
in. ij. pte ti. i. c.

De Doctorib' z scolarib'. c. v.

Circa doctores z scolares inqredū est z primo Si do
cēs publice leges l' pphicā admittit ad lēdē suā sciēs
ter religiosos vel sacerdotes scēares. l' alios clericos nō sa
cerdotes. s; in dignitate pstitutos q; excoīcatos est. qñ ali
quē pdictorū aduertēter admittit sit cū ill' c. sup. Spe. ec
ne cle. vel mo. Si docēs aut legēs in qcūq; facultate. ec
in sacra theologia admittat religiosum exēutē de mōaste
rio cū habitu ad audiēdū. sine licentia plati sui scienter est
excoīcat' cū eo. q; picipat in crimine Itē si cū licētia plati
sui s; sine habitu ad lēdē recipit fm Lapū Si mgr vel
scolaris exis bonōie tractat cū aliq; ciue bonōiensis de cō
ditōe hospitij inqrit inqlinis nisi tps pditōis fuerit elap
sum excoīcat' est ex de loca c. ex rescripto Et h' excoīcatio
nō hz locū nisi bonōie Si q; ex eo pacto recept' est in ca
nonicū vt scolas teneat simoniacus est. vñ z mortale. s; va
cāte pbēda p̄t ei anecti hoc on' docēdi licite. l' do. z Ber.
Si aliqd erigat vel pmittat p licētia docendi qzuls fm
do. nō sit simōia est tñ p iura vñ z mortale qd p̄t ex pēa
ppter hoc imposita. q; exactū restituat z dñt exactores of
ficijs z bñficijs expoliari. extra eo. c. i. Ray. Si mgr hz bñ
ficiū l' salariū sufficiēs p docēdo. si erigit a scolarib' simoni
am cōmittit p̄cipue a clericis z paupib' erigēdo q; vendit
doctrinā z tenet ad restitutōem do. z Ray. Si at non
sufficit salariū ei p̄t erigē si tñ sit idone' in docēdo. als nō.
Si paupib' at nō d; erigē oblata vero gratis sp̄ p̄t accipe.
z multo magi si nullū hz salariū p̄t recipe collectā p laboē
Si mgr festū colēdū de iure vel p̄suetudine nō vult p̄ces
dere nisi p pecūia vel e; nō colēdo p̄cedit colēdū. p pecu
niā simoniā cōmittit Rai. Si magisteriū inde querit in
eptus z valde ignorās l' recipit. videt esse mortaliē. ppter

periculum qđ sequitur. qđ rōne magisterij dāt fides in qđ
requiritur vñ nocumētū primo seq̃ ex p̃silio malo. 2 hoc
p̃cipue in theoloica facultate. 2 admittēs tales sciēt ad
magisteriū eē videt mortlīter peccare. Si qrit qđ. l. ma
gisteriū nō ad vtilitatē aiarū 2 dei bonorē s; ad sui susten
tatōnem 2 hōrem p̃tinz ad ābitōes. iō vide de ambitōne
qū mortale. ē l. ṽiale Si inde qrit ēptōes l. diuitias l. liber
tatē. totū ē dānabile p̃sertim in religio. Si decuit pub
lice theologia et̃is in mortali notorio peccauit mortalic
pe. si sciētias phibitas legit l. didicit vt nigromātiā l. ar
tem notoriā 2 hmōi mortale ē. vel si notabiliter ignorans
se ad docēdū posuit. 2 errores notabiles docuit eē mortale
Si nō adhibuit diligētīā ad p̃fecū scolariū in scia 2 mori
b; quā debuit faciēs nimias vacatōs. vel nō vtilia s; curi
osa docēs. vel de morib; eorū nō curās. nec cōpescēs in q
potuit. in hmōi negligētīā notabiliter p̃mittēs mortale est
Si vniuersitat; iuramēta nō impleuit mortale est p̃ctū Si
se tacuit de doctrina. vel alijs detraxit se p̃ferēdo. vel eis i
uidit. vel sectas nutriuit inter scolāes. vel scolāes alterius
doctor; ad se traxit iniuste. vel p̃pōse induit est. de qđ vi.
sup. de hmōi fuitate Si scolāes nō fuerūt obediētes doc
tori in his in qđ tenent. si rixas int se fecerūt. si min² aptū
elegērūt ad legēdū ex cā iniusta Si dimiserūt ieiunia ecclesi
astica cū ieiūare possent. l. misse auditōm in festis. l. alia sa
crāmēta Si p̃cedūt in disputatōe p̃ xitātē ne videāt suc
cūbē Si supbiūt ex scia. Si aliquē malū finē intēdūt ex sci
entia sua. l. lucra iniusta curiositates ābitōes Si sunt nes
gligētes in studio. si p̃digi in expēdēdo. 2 de alijs inq̃ ēdī
sunt. put videb l. expedie de dictis. sup. in. i. pte 2 in. ij. Si
nimis ardēt studuit in libr; gētiliū p̃pter ornatū nō vacās
studio vtiliori vel nēcario l. sacre scripture p̃cipue quo ad
religio. os. l. in poetic; p̃pter materiā turpē. qđ istud ē mor
tale. xxxvij. di. c. iō. phibet De Medici; 2 aremate ijs
I posuit se ad practicā sine sufficiēti p̃itia Ca. vi
qđ si parū. vel nihil studuit videt mortale. qđ exposuit
se p̃iculo occidēdi hōies. Si p̃t² 2 sufficiēs exiliēs obmisit
aliqd de p̃tētib; circa infirmos quos h; in cura ex negli
gētia. qđ ex negligētia notabili vñ secutū est mag nū nocu
mētū in infirmū. l. seq̃ potuit. male potuit excusari a mor

tali. Si ho ex pua negligentia. est veniale. vt si non visitat
infirmos sollicite et hmoi vbi nō est piclm. Si dedit me
dicinā vt pslitū p salute corpis in piculū tñ aie ppe q veni
at q̄s ad pctm. i. ptra pcepta. puta vt fornicet q̄s. vt enit̄
certas infirmitates. l. mediciās dat pgnāti ad occidēdū pu
erū p pseruatōe m̄sis l. potū inebriatē. et hmoi mort aliter.
peccat. et h^o p̄hibet. in. c. cū infirmitas. et de pe. et re. Si
pauit pceptū factū a medicū l. q̄ inducāt infirmos qñ p̄
mo vocant ad visitādū eos ad p̄fessionē faciendā. q̄ obmit
tēdo h^o p̄m doctores peccat mortaliter. vt di. c. cū infirmi
tas de pe. et re. si paupes infirmos q̄s nouit nō valētes sol
uē nō visitauit grati. q̄ ad hoc tenet et ec solue p eis me
dicinas si p̄t alias mortale est. di. cliij. c. i. et in glo. sup. xbo
inferas Si nimis larg^o fuit ad inducēdū debiles ad frāgēs
dū ieiunia ecclie sine rōnabili cā. qd̄ frēq̄nt faciūt. nō est si
ne pctō Si ho et sanis dissuad̄ ieiunia ecclie dicēs nocua
eē et sic inducēt ad frāgendū ieiuniū sine cā mortale est. o pe.
di. i. c. noli Si dedit medicinā dubiā sanatiōis l. mortificati
onis videt̄ mortale. vt di. c. cū infirmitas. et o pe. et re. po
ti^oz dimitti in m̄ib^o dei q̄s expōi piculo medicine De
emulatōe ho et detractōe quā faciunt medici interrogādū
est put hēs sup.

De Aromatorijs

S Incomponēdo? medicinis nō ponunt q̄ ordinat medic^o
cuz nō hnt. l. ita bōa vt est necē in q̄ offēdunt medici
nō faciētes añ se p̄pōi. nā si ex hoc seq̄t̄ que piclm infirmo
l. nō opat̄ sanitatē q̄s feciss̄ si bñ feciss̄ illā mortale ē. et ec si
in medico hoc dissilauit Si docēt l. vēdunt ea q̄ pcurāt ab
osum ad illō faciendū. l. vēdunt venēa his q̄s credunt ad vsu
ros mortale pe. est Si sophistat̄ ardata qd̄ frēq̄nt faciūt
ponētes i eis vnuz p alio. l. i. elcuaris siropi sp̄b^o et p̄fecti
b^o i cereis faciētib^o malas mixtas et vēdentes p puri q̄s vl
tra pctm tenet̄ ad restitutōm ill ad quos tales res vēdunt
seu erogas paupib^o cum incti sunt De mult^o p̄c̄is p̄iurij
et mēdac̄is et diminut^o p̄dib^o q̄ faciūt interrogādū ē. put
sup. i. c. o fraudulētia et alijs vitijis in p̄ma pte c. i.

De mercatorib^o capsozib^o et prorenet^o. c. vij.
catorib^o capsozib^o et p̄renet^o q̄rēdum est. si misit nō so
lu arma et lignamina s̄ ec q̄cunq̄ mercimōia ad alexandriā
vel p̄tē egipti. vel terras sarracenorum soldano subiectas

excoicatus est excoimunicatione papali si non habuit licen-
tia a papa dñ q̄ veneti hñt Si negociant nō ppter ali-
quē finē honestū puta sustentatōem familie ex lucro mode-
rato. vñ ppter sustentatōem paupm l̄ p̄uisione eorū p ciuita-
te nccariorū z bñdī. negociat ppter auaritiā. z ad thesau-
rizadū est mortale pctm si in lucro p̄stituit finē. vel si intē-
dūt lucrū p fas z nefas si pñt Si cōposuit se cū alijs mer-
catorib⁹ q̄ nō vēdāt de aliquo minori p̄cio q̄s puentū fuit
inter eos. qđ est excessum. vñ si cogant p̄sone emē caro p̄-
cio pctm est z legib⁹ p̄bitū l̄ho. Si vēdūt merces p ma-
iori p̄cio q̄ valeāt. z et eo q̄ nō soluit fecit ei terminū s̄ cē
mutuat el pecuniā aliq̄s vsurā cōmittit Si vēdendo mer-
catatias suas puta lanā vel pānos recipiēdo p precio alia
mercimōia puta sericū p aromatib⁹. vel alia. qđ vulgariter
dñ barato multo maiori p̄cio vēdit sic q̄s si recipiet pecuni-
am pctm est iniustitie z mortale. nisi ille cui vēdit ec lōge
maiori p̄cio tradat res suas tūc p̄t vn⁹ excessus cōpēfari cū
alio si sunt q̄si eq̄les Si vēdēdo ad terminū plus iusto p̄-
cio vēdit rōe dilatōis tñ z diuers⁹ sp̄b⁹ cambiorū z varijs
mod⁹ cōbiorū vsurarū z fraudulētī in q̄ntitate z q̄litate.
z suba rerū Interrogandū est. put hēs sup. in c. de vsu patō-
ne rei aliene. Si fraudauit vel fraudari fecit. vel ali⁹ p eo
lusta pedagia seu gabellas mortale est. z tenet ad restitutō-
em. sec⁹ si de iniustis vel cū nō tenent loca illa tuta a la-
trōib⁹. ppter qđ exsoluant ppter defectū dñorū. Si de-
dit falsas mōetas vel diminutas scienter p bonis. vel eas
diminuit est pctm z tenet. sec⁹ si accepit mōetas valentes
in loco p eo q̄ valēt ibi. z mittēs ad aliū locū Si faciēs
societatē cū alijs nō fideliter se habuit aliqua occulta lu-
era sibi soli retinēs. tūc ad satisfactōnem tenet. nisi certus
esset q̄ socij tātūdē occulte subtraxissent Si fecit p alijs
securitatē cū fraudib⁹. nā sine fraude assecurare merces p
mare vel per terrā. z in die q̄rē emolumentū plus vel min⁹
qm̄ q̄ntitatē periculi non videt illicitū cū substat periculo
magno Assecuratio nō pecūie per modū satisfactionis q̄
vulgariter dñ scripta. vbi nullū est periculū z vñ nō in tu-
tū q̄ntū ad p̄ciām. sec⁹ si sibi est periculū ibi. Si accepit
pecuniā aliquā sub nōle dispositi r̄idens ser vel octo p cē-
tenario. z cum illis pecunijs lucrat ipe mutuādo vel alijs

Micis ptractib⁹ ad rationē io. p cētario z hmōi pmissit
duo mortalia. vñ est accipiēdo. aliud mutuādo z tētur de
usura. Si se intromisit in barochol' ritrācolis achasinis
q̄ vocabula nō declaro obbreuitatē z de his vide in sum.
ti. ij. ti. qd malicie sit in eis. achasinū dī qñ q̄s gerit nego/
tia stipendariorū. Idē si dñorū laborās p eis z cū mutuat
eis pecūias cū expēdit recipiēs inde certū lucrū l' salariū
z q̄stū mētur labor. p uultū caus⁹ p̄t accipe rōe mutui nihil
pī. als v'ura ē. Si v'sus est p iurijs z mēdacijs emēdo z vē
dendo q̄ solēt eē his cib⁹ z pot⁹. Et de his dic vt sup. in. i.
pte in loc' suis z cū stat in tali pposito vtēdo mendacijs z
p iurijs z dol' qñ occurrēt sp ē in mortali. Vñ nō est absol
uēd⁹ nisi dī pōat abstinē ab ill' vbi ē mortale. Itē si emit res
raptas l' furatas p mare l' p terras. dic vt sup. in. i. pte. c. ij.

Si emit l' vēdidit dieb' festiuis absq̄ nēcitate sz p cupi/
ditate. l' fecit rōcinia librorū. l' fecit fieri suis discipul. dic vt
sup. dōl' quatōe festorū. Si fuit p̄neta seu mediator. q̄
dī sensale ptractū fraudul' tenē sciēt mortale ē. z tenet le
so satisfacc. Si fuit mediator ptract⁹ v'surarij intēdēs vtili
tatē v'surarij z suū magl' q̄s accipiet sub v'sura mortale cū
z si ip̄e inducēt ad mutuācū alios ad v'suraz q̄ hoc nō co
gitabāt tenet ad restitutōez. Si mediator extat in alijs
ptractibus. vt vēdēdo v'sos eq̄os z alia aīlia. z male cō/
suluit ēptorū in ei⁹ dānū l' sui vtilitatē z venditorū peccat
mortaliter z tenet leso ad cēz satisfactōz. z ecōuerso si in
dānū vēditōz p̄suluit. Si in sēdis mīimōijs vtilē mēda/
tījs z hmōi in notabile dānū p̄trahētū peccat mortaliter
De artificib⁹ z mechanicis. c. iij.

Si fecit artē c'op⁹ est cū pctō. l' ad peccm mortale. vt plu/
rimū sic facē taxillos v'ure v'surarijs in illa artē. Qdili
ti in bello iniusto. nauigio piratorū. lenocinio intēdēdo
barataria z hmōi. opōiet q̄ z imittat ex toto artē. als nō
est absoluendus. Si artē fecit c'artificiū p̄t esse ad bo
nū z malū finē z v'sum. vt glaciōs balistras lāceas venēa
z hmōi si v'siliter p̄t cūimari q̄ emptor vellet ad malū v'sū
nō p̄t facē l' v'ndē facta. vt puto in iniusto bello. sec⁹ si du
bitat. Si q̄ eē sp̄ q̄ si nt ac malū v'sum q̄ si sp̄ vt facē fur
cos. z sarta z hmōi dīz dimittere. Si mendacijs vtitur
p iurijs dol' mal' mensuris vel pōderib⁹. Si feli⁹ l' i

uis diebus laborauit Si nō ieiunauit cum posset modes-
tādo laborē. de q̄bus dic vt sup. in l. pte c. xxiij. z. ix.

I vendidit pan De Lanificibus

nū lane lani ex min^o p̄ciose p pāno lane magis p̄cōse
z sub isto p̄cio. vel vni^o tincture p alia. vel cū aliquē detm̄
hntem ac si nō h̄ret nūl minūes de p̄cio. vel si in festi fecit
lanā tendere sine nēcitate Vel cū nō plene soluit laboran-
tib^o z hmōi. in his. n. maius z min^o p̄ctm̄ vni materiā

I textorib^o serici p̄ciū sui De Setariolo.

labor^o dat nō in pecuniā. s̄ in reb^o diuers^o. puta pan/
no serico tritico z hmōi. z cū ille nō indigeat illis. optz eū
vendere minori p̄cio q̄z ille recepit. peccat mortāl^r z tene-
tur ad restitutōem de dāno. nisi a p̄ncipio cū eo sic puenē/
rit q̄ daret de hmōi tali p̄cio. tūc at nō videt^r deceptio

I vedit vnā spēm vini De Tabernario z hospite

p alia vel limphatū vinū p puro. vel ad clarificādum
vinū fecit. aut misit aliq̄ nociua corpib^o l nō dedit plenas
mēsuras l in taberna tenuit meretrices z ribaldos vel lu-
sores ad tarillos. vel aduertēter dedit his quos vidit ine-
briari peccauit in q̄busdā mortāl^r In alijs xō venialiter
z tenet^r de dānis

De Macellario.

I vendidit carnes corruptas p sanas qd est mortale si
vnā spēm p alia. vt caprā p castrato. z hmōi. l diminutū
pōd^o. vt. q. vntias p libra peccauit mortāl^r. z tenet^r de dā

I fecit panē nimis pon nis De Pultore
derosum ita q̄ emētes sint decepti. v^o minor^o pōderis q̄z
dz. l farinā bonā alteri^o accepit cū fecit panē z posuit min^o
bonā. vel cū nimio fursure peccauit z tenet^r satisfacere.

De Sutore pānorū

I qd restat sibi de serico vel pāno vel tela. vel alijs h-
bi datis p siēdis vestibus sibi furat illud si sit qd notabi-
le. nisi ille diminue dedis^o sibi mercedē laboris z illud ca-
pit sibi ad supplēdū tm̄ vel vbi ess^o in pacto. Si noctib^o
vel dieb^o solēnibus absq̄ magna nēcitate laborat. vel si ta-
ciat nouas inuētōes vanitatū

De Aurificibus

I vtū vel si vendit aurū vel argētū archimiatū p xō.
l aurū min^o purū p mag^o puro peccat z tenet^r de dam-
no Si emit calices sacros nō cōflatos p se qd phibet^r

I vendidit vnā spēm corij p alia De Lerdonibus

minus bona in secularibus

De Fabris

Si ferū p calibe l malū ferū De locatorib' equorū
Si sciens locavit equū defectuosum l piculosum z hmoi
qlibz teneb' ultra pctm de dānis. z sic discurrendū est p alis
as artes. De hiltionib'.

Si hiltio fecit repñtatōes z locos in xbis l fact' turpia
ptinetes l in eccl'is. l in diuinis officiis l tpib' incabit' est
pctm pl' l min' graue fm qñtitatē De citharizatib'.
Imusic' citharizauit ad pgregatōes illicitas. l in eccl'e
in organis pulsauit balatas puto mortale in pulsante
z pcurate De Seruitorib' z laboratoribus

Si infideliter laborati sunt. i. nō bono mō ex incuria z ne
gligētia. l nō tm qñtū cōmode pctueſt pctm est. De

Si credit explicite mīlleria q cōiter agricol' z rusticia.
solēnizat eccl'ia. vt incarnatēm passiōm. z refrectēm. si scit
dñicā ordē De obſuatōe festoū z ieiuniorū si tm ē. De
auditōe missē in festo De pſſidē z pmiūcē se l in cōno fien
da Si recipit sacm pfirmatōis vel nō qz teneb' si p't Si
tenuit ppos filios ad baptisimū l pfirmatēm qd est p'hi
bitū De mēdacis xō z piurijs z blasphemijs z ebrietati
b' interroga Si ad mētrices accessit qd aliq nō credūt eē
mortale. nec tm tal' ignoātia excusat eū Si decimas sol
uit saltem fm pſuetudinē loci illi'. qz peccauit z teneb' sa
tisfacere de p'terito. si sacerdos nō remittit vel eē oblatōs
fm pſuetudinē loci nō dedit Si de exēdicatōe nō cura
uit. s. ingressit se diuinis vel ptēp'te vitare exēdicatos qd
est mortale pctm. Si nocuit p se l p familiā suā l animas
lia. puta discurrendo p prata aliorū vel mittēdo l p mittē
do aialia intrare ad pascendū. vel si mutauit terminos p
ſſessionē. karādo adunat de terra. primi vicini agro suo in
his peccauit fm qñtitatē dāni qd intendit facere. z teneb'
satisfacere Si dolum cōmisit in agricultura vel notabis
lem negligentia in dānū p'cni. vt non siamando terras vel
cultinādo vel seminādo l recolligēdo fruct' debito t'pe. pp
ter qd de pierunt vel l oues nimis fatigando. unde de liru
tur. z precipue ad lucrum habendum suum peccat z teneb'
tur de damno. Si tenens possessionem ad effectum

male tractant. vel si ptiarius non rñdet dñs de quantita
te tota deb. ta fungēs se min⁹ recollectisse tenet dñs de dā
nis. Si aialia tenēs ad soccidā nō rñdet ex integro danti
de lana caseo ⁊ fetib⁹. ⁊ hñdñ In his est pctñ mortale vel
veniale sñ qñtitatē dñi. ⁊ tenet satisfacc Si dieb⁹ festi
uis laboravit ⁊ pñpue tpe messū ⁊ vindemiarū absq mag
necitate. l. detulit ligna vl victualia dñis suis mortale est.
Si vacavit lud⁹ choris ⁊ alijs vanitatib⁹. Si gubernavit
familiā sñ pcepta dei ⁊ ecclē. De supilitōib⁹ ⁊ tal⁹ opini
onib⁹ q solēt abūdare in eis Si hz vota q implevit vel nō
Māredū est de mē De pñeris ⁊ puellis c. i.
dacijs ⁊ piurys De vot⁹ nō implet⁹ q tñ nō obligāt si
irritātur a parentib⁹ añ ānos pñbertat⁹. De missa non au
dita in festis. De pñessione ⁊ cōione fienda semel in anno.
De irreuerētia ad pñtes ⁊ maiores. De rixis. Si xbeavit
clericū. q ē doli capax excūcat⁹ est. De furt⁹ fact⁹ de reb⁹
pñtū l. magñorū suorū. De detractōib⁹ ⁊ t. arpi⁹ xbis audi
tis l. dictis libēter. De pñclis aduicē. De inuidia ⁊ alijs
put videt pl⁹ ⁊ mī sñ etatē ⁊ sensum. pñpue dñ vñtys ear
nalib⁹ cū mascul⁹ ⁊ feis l. p seipos pñmissis. l. aduicē q hodie
abūdāt in ipis. ppter malas societates ⁊ occultāt. Inter
rogādi sunt cū mag⁹ cautela ⁊ a longe vt nō addiscāt q ig
norāt. Adulomagi hoc suand est erga puellas de oib⁹ p
dictis si credūt tē hñsse vñm rñis iudicādū ē de mortali
aut veniali sñ regulas in. i. ⁊. ij. pte de illis

De Clericis ⁊ cōi. c. ij.

Intra clericos in cōi. a quo lib⁹ clēico pñt interrogari cū
videt expedire. vt qñ tal⁹ cleric⁹ ē ignor⁹. Si acce
pit aliqz ordiez p simoniā. q p hoc peccavit mortaliter ⁊
est suspēsus sñ iura āti. ⁊. nec pñt ereq⁹ susceptū l. pñmueri
viteri⁹. nisi pñs. p papā dispēset. q verū ē si ipe pñc⁹ fuit si
monie. q si ignorāte eo pñt p aliū ec dispensari. al. n. sp pec
caret mortalr ereq⁹do nec excusat eū iur⁹ ignorātia. l. dec
Rat. Si accepit aliquē ordiez sñ p simoniā. tñ a simōiaco
in ordie vel dignitate. siue occulto siue mōifesto est suspēsus
⁊ indig⁹ dispensatōe pape. sñ dñ ignorat fact⁹. s. cū ec simōi
acū excusat a pctō ereq⁹do officia sua. s. cū rectificat non
pñt ereq⁹ sine dispensatōe. Si suscepit ordiez a simōiaco
in ordie pñferēdo. l. bñficio notorio sñlir est expēsus. l. ec si

monia non est notoria dum vero nescit excusat modo pre-
dicto. s; nō postea qm̄ certificat s; indiget disp̄esatōe pape.
alias nō p̄t ereq̄ i kay. Si recepit ordinē hñs aliquā
irregularitatē vt hōicidij mutilatōis illegitimatōis ⁊ hmōi
si absq; disp̄esatōe peccauit mortāl̄ nec p̄t ereq̄ absq; di-
sp̄esatōe alias peccauit mortāl̄ Si recepit ordinē excōi-
cat⁹ l' suspēsus l' interdict⁹ peccauit mortaliter. ⁊ nō h; ere-
cutōm Si ereq̄ officiū alic⁹ ordinis. vt cātādo eplām l' le-
gēdo euāgeliū. vt diacon⁹ in aliquo p̄dcōiū irretic⁹ senten-
tia peccauit mortāl̄ nisi ignorātia facti eū excuset. ⁊ est i-
regular⁹ Rai. Si accepit ordinē in aliquo pctō mortali
sciēter peccauit mortāl̄. ⁊ quociēscūq; ereq̄ officiū alic⁹
ordinis in mortali vt accolitātū subdiaconatū diaconatū
ministrādo aliqđ sacrm̄ solēniter. vt baptizādo. p̄mūicādo
p̄fessōis audiēdo. ⁊ hmōi Tho. mortale est si extitit publi-
cus p̄cubinari⁹ vel ali⁹ notori⁹ fornicator est suspēsus ab ex-
ecutōe officiorū suorū. p̄cipue a celebratōe missē ⁊ si ereq̄
sic suspēsus efficit irregular⁹ indigēs disp̄esatōne pape ali-
as nō p̄t ereq̄ l' ho. Si non portauit tonsurā ex leuitate ⁊
lasciua mortale videt Si se exercuit in negotijs sclarib⁹
negotiādo ⁊ hmōi l' si tenuit tabernas ibi ministrās ⁊ si
lusit ad aleas ⁊ taxillos vel se immiscuit enormitatib⁹ vel
turpib⁹ l' tripudijs cū feminis. Si vsus est offitio ordinū
sic debet ornari⁹ vt faciēdo subdiaconatū sine manipulo
diaconatū sine stola. celebrādo missam cū defectu alicui⁹
sacre vestis ordinate s. cassula amictu alba ⁊ hmōi l' nō eē
in lapide sacro. aut eē sine lūie vel sine adiutorio ⁊ sine
missali ⁊ hmōi. q; in quolibz horū est mortale pctm̄ si scien-
ter dimittit n̄ excusat iur⁹ ignorātia Si exis in sacro in s̄b
diacōatu. ⁊ sup̄. obmisit horas canōicas. q; in quolz die q̄
obmisit aliqz horā. eē b. x̄ginis. cū possz peccauit mortāl̄
Si ex negligētia obmisit. sec⁹ si ex obliuioe ⁊ tē tene⁹ dicē
qm̄ recordat. aut si obmisit ex ipotētia infirmitat⁹ ⁊ hmōi
de cā Si dicēdo horas alijs excitijs se occupauit māualib⁹
b⁹. vt faciēdo cognā ⁊ hmōi videt mortle. q; nō satisfac̄ p̄-
cepto eccle Si mētē circa alia vagat volūtariē nō curās.
et q̄ si p̄ totū officiū videt mor. sec⁹ si p̄pōit velle attēdē. ⁊
distrahīt. s; cū auertit displicz ei⁹ p̄etr⁹ Si recepit ordinē
sacrū an̄ etatē legitimā s. subdiaconatū an̄ l' iij.

Et. et sacerdotium ante. Et. sufficit annus inchoatus. pec/
cavit mortl'r. nec dz ereq an etate legitimā si n̄ faciat nō
efficiē irreglar? fm p̄m opiniōm sz peccat. Si sacdos exis/
tēs p̄misit aliq̄ sumōiā puta audiēdo p̄fessōs. p bñdo pe/
cuniā. alias nō auditur. baptizādo. picādo. inūgēdo. vēdē/
do sepulturas et h̄mōi mortle est Si in p̄fessōe. p̄ione l' in
collatōe sacrorū obmisit debitā materiā l' formā vl ritū q̄
libz horū ē mortle siue ex certa scia facit siue ex ignorātia
crassa l' notabili negligētia. nā in seqt magnū picl'm et irre/
uerētia dei int̄rogand est. n. de formis s. baptisimi eukari/
stie et aliorū sacrorū q̄ sunt maioris pōder. si sciunt eas. q̄s
hēs. infra. c. vlt. Si notorijs pctōrib' dedit eukaristiā l' alia
sacra nō penitētib' Si occult' pctōrib' quos ip̄e sciuit dñe
gauit publice eukaristiā. l' alia sacra. qz in vtroqz videt mor/
tale. lz ec̄ ipi peccēt petēdo et sumēdo. Si celebravit cum
mortali nō p̄fesso. lz p̄tuit' mortl'r peccauit. nisi aliq̄ nēcitaz/
te int̄tate. et sacdotz copiā nō h̄nte tē sufficit p̄tiritio. sz sine
hac celebravit mortalt' pec. Tho. Si celebravit nō dōtis
matutinis mortle est Si dicē lo missam non p̄secrauit. pu/
tās ex h' euadē pctm mort. est. et guissimū. si celebravit ad/
faciēdū venefitia seu malefitia Si nō dix̄ ex integro corde
sz dimisit notabiles ptes misse ex ignorātia seu festinatōe
p̄cipue canōis. Si dicēs vba nō intēdit p̄secrare Si n̄ sup/
sit sacm. Si nō ieiun? Si plures missas in vna die dixit
in casu nō p̄cesso Si nō in azimo sz fermētato accipit. Si
cū hostia q̄si corrupta. l' vino acetoso vl q̄si putrido. Si sp̄
in missa occupatus in varijs cogitatōib' volūtariē l' nō cu/
rās fuit de attēdōe Si nō posuit aquā cū vino in calice ex
ignorātia l' certa scia in q̄z horū p̄dcorū est mortale. Si n̄
diligent' suauit eukaristiā sub sera. p̄p̄ qd aliqd p̄dit. vl a/
murib' duorat Si n̄ desert infirmis apte. et cū lūie mō d̄bi/
to Si euomuit sacm. p̄p̄ ebrietatē l' ex voracitate. Si nō
renouauit vt dz. p̄pter qd efficiē putrida l' marcida l' ver/
mes generant Si dedit infirmo paciēti vomitū scienter.
Si ista sanguinis cadit in t̄rā. et in his frequē est mortle.
lz nō sp̄ Si n̄ raro celebravit. p̄cipue si non celebravit in
magnis solēnitatib' videt mortle fm Tho. Si p̄misit ali/
cui dicē missas recipiēs elinas. et nihil intēdit facē videt
mortale. Si bñs pollutōem nocturnā die p̄cedēti in medi

ate ex cā vbi fuit mortle. l'oubitat fuisse mortle celebravit
eē pfeſſus videē mor. fm **A**bo. l' fm pe. d' palu. qñ sic incō
trit' accedit ad celebrād. veniale at si ex cā vbi fuit vēiale
n' subſit nccitas Si audiuit pfeſſiōz alie' nō hñs auctōrita
tē ab aliq' si abſoluit a caſib' a qb' n' potuit. vt a iſuat' ſine
ex cta ſcia. ſine ex ignorātia craſſa Si intromiſit ſe d' diſpē
ſatōe votozū. l' abſoluit ab excōicatōe maior: i abſq' ſpāli cō
miſſiōe. Si poſuit ſe ad audiēd' pfeſſiōs oīno ignorās ne
ſciēs diſcēnē int' mortale z vēiale z pīa mortalia. eſt mor. Si
abſoluit quē inuēit excōicatū maiori. z a peccat'. q: nō ēt.
Si abſoluit eū q' n' vult a peccat' diſcedē l' ſatiffacē qb' d'z
Si reuelauit pctm auditū i pſ. mōe. pgnoscēti pfeſſū illū ſi
ne licētia illi'. in qz pdcōzū videē mor. n' excuſat ignorātia
Si nīs ſeltinauit i audiē' n' ſufficiēt interrogādo Si i p' plex
is caſib' pitozes n' pſuluit. ſi incaut' intūgēd' pñs q: l' nīs
gues. l' nīs puas ddit. ſi interrogauit d' his d' qb' nō dūit. viz
nom' pſone cū q' peccauit. l' incaute in t'rib'. ſi p'dicauit in
pctō mortali exis peccauit mor. z totiēs qtiēs ſic p'dicat'.
Abo. ſi p'dicat' aduertēt mēdatia mor. eſt **A**bo. 3d' videē ſi
ſcādalōſa. vñ p'citāt ſeditōs i p'plo. ſi p'dicauit indulgētiās
diſcretas. ſi p'dicauit p'p' pecūiā ſibi. p'miſſā l' dādā ſimōia
ē. vñ z mor. Si p'dicat' p'p' ianēglām i bi p'lituēdo finē m. ē
ſi p'dicauit ſi licētia. ſi dix' nīs curioſa allegā' poetās p'hos
freqnt'. ſi tabloſa z puocātia ad riſū. ſi ab h'mōi ſe n' l' t'raſ
cū poſſz. z iūgēt ei peccauit. ſi nīs familiar' ē cū mlierib'
pueris' viſitādo eas ex nccitatē. p'p' qd' multi ſcādalizāt z
i p'e nouit hoc poſſz ēē mor. ſi viſitauit mōallētia. z d' q' cā. ſi
p'gnonit carnal'. illā qz auduit i pfeſſiōe. l' qz ſuſcepit ad p'
firmatōz l' bap. qd' maximū z quiffimū ē zel' p'iter reſuatū
epīs De alijs xō i bōētatib' interrogā. put videbis expedie
Si velles ſacras calices ex' ſoria z alia ptinentia ad cultū
dinū n' tēuit mōa z d'cēt optata. p'p' magnā irreuerētiā po
ſſz ēē mor. ſi bñdcōm mſe z g'raſ acōs n' dix' qd' dicē d'z. p'liū
di. c. nō l'z. ſi nō obediuit mādāt' iuſt' ſuo:ū ſupiorū z ſūys
z ſi p'te p'ſiſz mortale eſt. De alijs xō peccat' mortalib' d' q'
b' hēs in p'ma z ſcōa p'te. s. interrogādū eſt. put expedit fm
qlitatē pſoarū

De bñficiat' canōic'. c. rñ.

Beneficiat' canōic' De oib' iā dict' in c. p'cedēti pñt i
frogari. put cdi p't ipos i ill' ēē inuolutos z ēē d'i. oī' i b'. c.

Si beneficium simplex siue curatū obtinuit p̄ simoniā
et ip̄e fuit p̄sciū nō p̄t nisi p̄ papā dispensari q̄ retineat.
Si dō ignorāte eo siue sciēte. simoniā p̄misit. talē oportet
renūciare tali b̄nificio. s̄ nō dispensat. als furtiue t̄z. vñ cō
tinue itat in pctō mortali postq̄z hoc sciuit. quousq̄ renū
ciet. nec fac fructus suos. sed tenet restituere. deduct ex
pen̄ factis in vtilitatē b̄nificij. et hoc maxime d̄ simōia per
mun̄a manu. Si at̄ ignorāte eo poss̄z eē p̄ aliū dispensari
tū nō p̄ eū cū quo p̄missa est. S̄ si simōia est notoria. ē etiā
suspensio quo ad executōz ordinū s̄ dispensari p̄t p̄ ep̄m
si cū eo nō ē p̄missa simōia. non at̄ si ē occulta. est suspensio
quo ad ordines. s̄ dūz tenet t̄le b̄nificiū ē suspensio quo ad
se. q̄ sine mortali pctō nō exeq̄ p̄t. Si recipit b̄nificiū sim
plex l̄ curatū p̄ p̄ces carāles. i. p̄ indigno porrectas cū eēt
male vite et h̄mōi. l̄ p̄ obsequiū tpale factū ep̄o. l̄ aliū p̄ferēt
peccauit mortali. Si b̄nificiū curatū p̄ p̄ces suas recipit
et si als dign̄ sit. q̄ tales p̄ces estiānt p̄ indigno tāq̄z am
bitioso et p̄suptuoso. p̄misit simōiam. vñ mortale ē h̄mōi. ho
forte tū nō vñ renūciare. p̄ b̄nificio at̄ simplici s̄ porrigē p̄
ces p̄ se si al̄ est dign̄. l̄ eē p̄ b̄nificio in genēali et hoc intē
dens ad sui sustētatiōez n̄ ad curā nec maḡ curatū p̄fēs
q̄ aliud. Si querit l̄ h̄z b̄nificiū n̄ intendēs clericari sed
vrozari. et intendēs gaudē de fructib̄ b̄nificij vñ vñ patō re
rum eccliarum. et p̄tra intētōez dotantiuz ecclias. Et ideo
que pctū est. Si n̄ fuit electus a p̄ronis. l̄ a collegio. et cō
firmat̄ p̄ supiorem ad q̄z spectat siue p̄ ep̄m institut̄. s̄ d̄
mādato l̄ manu dñi tpal̄ vel p̄ potētā accepit. et d̄ intru
sus. q̄ fur est et latro nec p̄t aliqd̄ dispōē in tpalib̄ l̄ spūali
bus. vñ nec absolue nec sac̄a p̄t dare prochiāis illi ecclie
s̄ in quolibz h̄mōi actu peccat mortali. Si renūciauit alio
cui b̄nfitio qd̄ h̄z eo pacto q̄ deē p̄ sanguē. l̄ p̄p̄ pecūiā
sibi p̄p̄ hoc datā simōia ē et mortale in vtroq̄z. nec p̄t ip̄e
sibi retinē tale b̄nificiū sic sibi collatū. Si p̄mutatōez sui b̄n
ficij l̄ ecclie fec̄ cū b̄nfitio alteri p̄ueniendo inter se. absq̄ in
ditio supiorū ad quos spectat collatō b̄nfitiorūz simōia re
putat̄. d̄ his vide plen̄ in summa. Si recipit b̄nificiū
etiā illegittim̄ absq̄ dispēlatōe q̄ p̄tra iura. iō tenē nō p̄t
Potest autem cū eo dispensare d̄ simplici b̄nfitio ep̄s de
curato dō l̄ dignitate sol̄ papa. Si fuit elect̄ p̄ simoniā

non valet electio vel si ipse aliquē elegit per simoniam.
vel ad episcopatus vel canonicatum vel ad aliam ecclesiam
ut clerici collegiarum ecclesiarum: vel si alias indignum
ignorantem et publice malum elegit ad platuram ex amiti-
cia et huiusmodi mortale et gravissimum est et omnia mala que
sequuntur ei imputantur. Si male tractavit beneficium seu
ecclesiam permittens ecclesiam vel edificia ruere. vel posses-
siones incultivari. et alios deperire mortaliter peccavit. et
tenetur ad restitutionem seu satisfactionem si permittit notabile ne-
cessitatem. et dicitur sit notabile. Si fructus beneficij non bene ex-
pendit. viz ultra subventionem suam subveniēdo pauperibus sed dilapida-
vit in puivis et turpibus. licet dedit pro agnatis in indigentibus
mortale est. secundum si sanguinei indigent. quia ipse potest dare eis. Si
plura beneficia habentia curam tenet absque dispensatione fur-
est et latro. nam habens beneficium cum cura. si recipit secundum curam cura
ipso iure vacat primo. c. de multa. de prebenda. et hoc postquam ha-
buit pacificam possessionem secundum. licet bene potuit et fructus eius precepit
alias non vacat primo. viz si fructus secundum beneficij cedunt alteri
per papam illo tempore non vacat primo et de prebenda. li. vi. c. si tibi pre-
sbo. Si habens prebendam habentem dignitatem. et si non curam aliarum. si reci-
pit secundum. licet vacat prima et de prebenda. c. de multa et in illo casu
et in pon tenetur ad restitutionem fructuum. si recipit. Si habens be-
neficiū vni violenti occupat secundum. si sciens se intrudit sine
pedit primam. et si quod habebat ius in secundo et pedit. et vacat illud secundum.
de prebenda. c. eum. q. li. vi. Item nota potest quod habens dignitatem cum prebenda
absque dispensatione pape. Quicunque recipit personatum l' digni-
tatem l' officium l' beneficium cui cura aliarum sit annexa. si ante obtine-
at sine cura sit prius primo ut de iure est. si non dimittat primam
absque mora in manum ordinarij in conspectu est ipso iure. est etiam
prius secundum. et est inhabilis ad sacros ordines et ad quocunque aliud
beneficium. per eum agat. Johis. xxij. Item absque dispensatione non
potest quod tenet plures ecclesias l' prebendas. quod tamen non habent curam alia-
rum nisi in. v. casibus. Primum quod sunt ita tenues quod neutra
illarum sufficiunt ad sustentationem. Secundo si una dependet ab
altera. Tercio. propter raritatem clericorum Quarta si eccle-
sia est alicuius prebende l' dignitati. Quinto si habens vnam intitulatam et
aliam promedatam. sed talis promedatio de prochiali ecclesia fieri non
potest. nisi ei quod attigat vigesimum quintum annum. et sit sacerdos. et ta-
lis non potest permitti nisi una ex euidenti necessitate vel utili/

tate. 2 durat nisi p sex menses. ex de elec. c. nemo. in. vi.
Si h3 pluēs ecclās l' pbedas hñtes curā aiarus absq' dis/ pensatōe pape sur est 2 latro. 2 p'inue in mo: tali. nec ep's p't dispēlare in hoc. Si ec' h3 p dispensatōz pape s3 sur: rep ticle. puta q' petendo vnū tacuit de alio qd' hēbat v' dixit se h're legitīmā etatē cū nō h'et. 2 h'mōi idē iudiciū est. Si p dispensatōz ep'i h3 plura bñficia s3 simplitiā. s3 ad suā perfluitatē l' ec' p dispensatōz pape simpliciā l' curatā cū vnū sibi sufficēt fm statū suū non videt tui' in p'cia sua. qz dissipatō est. 2 nō dispensatō. Si accepit ecclā p'ochia/ lē a quocūq' nō attigiss3. xxv. añū absq' dispensatōe pa pe. circa etatē nulla est dispensatō 2 nullū ibi ius h3. c. lic3 canon. de elec. in. vi. Si infra añū pputādū a die allig'tōis sibi regimīs ecclē n' fecit se ad sacerdotiū p'moueri ē ipso inre puat'. e. c. l3 canō. Itē tenet' p'sonaliter residē in residē tia. p' dōt tñ ep's cā rōnabili dispēlare ad tps tñm. S3 de p motōne ad sacerdotiū infra añū nō extēdit ad ecclās col/ legiatas hñtes curā. nec ad assumptos ad earū dē regimē de elec. c. statutū. li. vi. p'nt ec' ep'i dispensatē cū ipis q' hñt l' hēbunt ecclās p'ochiales vt vsq' ad vij. s'farus studio in/ silentes p'moueri nō teneat' nisi ad ordinē subdiaconat'. q3 nisi infra añū suscipiāt sunt ipso scō puati tali bñficio. 2 medio tpe l' vicarios ill' ecclēsias. p'uideat'. 3 elect'. in. vi. c. cū ex eo. Si hñs q'cūq' bñfitiū simplex. 2 q'stūcūq' p' uū nisi dicat horas oī die peccat mortali' omittēdo ex ne gligētia ec' si nō sit in sacris p'stitut'. Si canōic' l' al' cler' cus recipit q'idianas distributōs q' dātur infessentib' ho ris cū nō interfuerit furtus p'mittit 2 tenet' ad restitutionē. Si cū nō possit p se curā exercē ecclē non posuit ibi loco sui idoneū q' bñ officia ret. s3 malus 2 ignoratē q' ex suo ma/ lo scādalizat. vt notori' fornicator 2 lutor 2 h'mōi. l' q' nescit ministrare debite sacra 2 p'ssides audire peccat mortali ter. qm' oīa mala q' sequūt' ei imputat'. Si ke nō p't inue nire idoneus p se exerceat. vel si nō p't aliter. puidē renūci et. Itē non l3 p'lato sub p'cio l' añno censu pcedē vices su as seu iurisdic'tōes qz spūale est. ex ne p'lati vices suas. c. i. ij. 2 iij. viz si dicēt pcedo q' exerceas vices meas vel talē iur/ risdic'tōz. 2 totū lucrus sit tuū. 2 dabis inde mibi tñm. il' tci/ tum est. s3 p'mittēdo pure vices suas l3 p'stituere ei salariū.

¶ q. q. charitatē tuā. v. dicēdo dabo tibi tū pro salario
tuo. et totū lucraz erit meū. Juno. hec. Si alienauit res ec/
clesiasticas. v. mobilia bōa vt res sacras l' mobilia. vt po/
ssessiones sine nēcitate l' maiori vtilitate. vel n' suata tota
lar' et h'mōi g'uit peccauit. Itē de exercitio cure aiauz
quō se h'uit in audiētia p'fessionū in collatōe aliorū sacroz
in visitatōe infirmoz. p'cipue ne deficiāt eis sacra cum ex/
pedi. In admōitōe subditorū. in correctōe vitiōz p'cipue
quo ad notorios pctōres. p'cubenarios tenentes inimici/
as et h'mōi. Si nō admonuit nō p'stentes. et nō cōicātes
annuatim q'stum potuit scādo epō cū nō potuit. et h'mōi
nā oues ex negligētia p'dite ab eo req'rēt. de q'b' et alijs su/
pradict' et h'mōi hēs sat' in tertia pte sum. Si aliēos par/
rochianos audiuit nō h'ns auctoritatē spālem ipse vel ipi.
q' non p't eos absolue Si emit aliq's res immortales de/
fructib' ecclesie q' tales dnt remanē ecclesie. vñ si emit no/
mun' alteri. vt sic posset dāe et legare cui vell' fraus est et
furtū. et ad f'itutōs tene' Si indulgētijs p se dedit cuz
nō possz. vel pluēs dixit h're ecclesiā suā. qz hēbat ob q'tū
est mortale Si reliq's nouas exhibuit populo onoran/
das non app'batas ab ecclesia Si nimis facilis fuit ad
dispensandum in ieiunijs ecclesie. Si elemosinas extor/
sit a populo et a subditis ad q's nō tenebantur. Si que/
ltores dicere mendacia in ecclesia sua p'misit. et qd' prius
est si fecit pactum cum eis de quota Si scdas nuptias
benedixit. Si p'misit xp'ianas nutrices h'ue in domo in/
deoz. Si substituit fortilegas. et diuinatrices in sua p/
rochia. Si p'misit ludos vel malas p'suetudines nō obu/
ando q'stū potuit. Clerici nō q' m'ifestis vsuarijs alieni/
genis aut alias oriūdis de terris ipoz ad fen' exercendū
domos locant vel alio titulo p'cedūt ipō facto sunt excōi/
cati nisi sint ep'i. de vsuris. c. vsurari. li. vi. Clerici archi/
diaconi. plebani. decani. prepositi. cantores. et alij clerici
personatum habentes. ac etiam sacerdotes qui audiunt
in scolis leges vel phisicam. post duos menses si non di/
mittunt h'mōi lēdes sunt excōicati. capitu super specula.
extra de cle. vel mona. Clerici et religiosi qui inducunt
aliquem ad vouendū seu iurādum. vel fide interposita seu
alias p'mittēdū vt sepulturas apō eos eligēt. vel iā electā

non mutant sunt excoꝛicati. nec possunt absolui nisi p̃ papā
nisi in mortis articulo. cle. cupiētes de penis id̃ de reli. & le
rici q̃ sciēter & spōte p̃cipauerūt cū excoꝛicati a papa. & ip̃
sos in officijs receperūt sunt excoꝛicati. & absolutio pape re
fua. c. signi. ex de sen. excō. Falsantes lras pape. l. falsis
sciēter vtētes. l. remouētes et̃ yna lram de bull. pape sunt
excoꝛicati & absolutio pape refua. Clerici sepeliētes in
eccl̃ijs l. cimiterijs eorū excoꝛicatos a iure. l. usurarios māia
festos l. nōiatim interdictos t̃pe interdicti in casib⁹ nō p̃ce/
ssis sunt excoꝛicati. cle. eos de sepul. Sepeliētes x̃o se occi
dētes. l. in tomeam̃tis moriētes & h̃m̃oi peccant mortali.
nec sunt excoꝛicati.

De Religiosis. c. xij.

 Circa religiosos & religiosas Si sunt clerici l. ordina
ti interrogari p̃nt de his de q̃b⁹ sup̃d̃cū est in. c. de
cleric⁹ in p̃i. put erit expediēs Si x̃o sunt b̃nficiat
ti in eccl̃ijs curatis de his h̃es in c. p̃cedēti. s̃z et̃ vltra. p̃di
cta et̃ de infrascript⁹ q̃ sunt. p̃p̃a eorū dicēdū est. & p̃mo Si
fuit recept⁹ ad mōasteriū p̃ simoniā mortle est. si x̃o fuit si
mōia mētal̃ t̃m̃ p̃ñia abolet. si x̃o pactōal. q̃z s̃. monasteriū
erigit t̃m̃. alias nolebat eū recipe & ingrediēs l. p̃pinq̃ ei⁹
t̃m̃ dederūt l. m̃i⁹ p̃ ipo ing̃ssu. nisi forte cū mōasteriū ē ita
tenue q̃ nō sufficit illi. p̃uide. nā tunc oblat⁹ spuālib⁹ g̃tis. i
ingressu l̃z petē & pacifici de t̃palib⁹ de q̃b⁹ dēat viuē. l. dicē
illi porta tecum si vis cōedē mecum s̃m̃ l̃do. & aliquos ali
os. sec⁹ si mōasterium est pique & p̃t illi. p̃uide nō p̃t fieri ali
q̃ pactio l. exactio absq̃ vitio simōie. t̃c vltra p̃ctm̃ recipi
ens l. recept⁹ l. recepta d̃nt expelli de illo mōasterio. ex de
sumo. c. q̃m̃. p̃d̃t t̃m̃ ep̃s in h̃m̃oi disp̃sare. s̃. vt nō expellat̃
de monasterio Rai. & Tul. p̃cipue repit tal̃ simōia in mo
nialib⁹ vbiq̃ r̃arum. nō sic x̃o est de vir⁹ religio⁹ Si ingre
ssus est religiōm nō pura int̃tione. s̃. viuendi dec. s̃z alia de
cā. viz non laborādi l. si est monial⁹ q̃z ñ potuit nubē. & quia
posuerūt p̃ntes ip̃am inuitā l̃z malefecerint. t̃m̃ p̃t & r̃z mu
tare int̃tione. s̃. vt ibi manē velit ad viuendū deo. & sic erit
in bono statu. alias erit in mortali. S̃z si repit se in mona
sterio dissoluto ñ viuēte reguli q̃rat si p̃t mutare locū cum
disp̃satione. ñ indiget q̃d̃ t̃m̃ in moniali erit difficile. q̃d̃
si ñ p̃t non seq̃t̃ turbā. i. alios l. alias in malum. s̃z fuet ip̃a
ordinē suū si ad bonum non p̃t reducē alios vel alias

Si ingredies monasteriū retulit impedimēta que habu-
it ad illū sciēter. viz q: erat seruus vel hēbat occultā infir-
mitate. n. l' alteri' religiōis p'sellus pūgat'. debitor in mul-
tis. z h'mōi peccauit mortali. p'cipue si sciebat tale impe-
dimentū z p' illud nō posse recipi ad religionē. Vel de his
interrogat' mēdatiū dicit. z p't z d'z de mōasterio expelli si
aliter p'uidere nō p't Si h'z votū religiōis artiori' aliqz in-
trat laxiorē p'us d'z q're dispēsatiōn si ēc' ess' bona. z multo
forti' p' p'sellōm in vna religiōe nō p't ad aliā trāsire cōlē
l' laxiorē. z de medicāte ord. ne ad medicāte l' de medicā-
tib' ad mōachalē trāsire nō p't sine dispēsatiōne pape nisi
ad carthusiēses Si induxit aliquē ad religiōm p' simoniam
l' p' fraudes. puta asserēdo ibi ob'uari regulā. qd nō fit. l'
dicēdo se ad nihil obligari. z reticēdo seueritates religiōis
q's ille nō intēdit suā. z h'mōi peccauit mor. De il' q' ēc' vo-
lētes ing'di religiōm aliqz in q' bñ vniū. auertūt vt trabāt
aquā ad suū molēdinū infamātes illos z crimina imponē-
tes. suas at vsq' ad terciū celū extollētes non euadē dāna-
tōem certū est. q: p'tra caritatē agūt p'tra iustitiā z p'tra sa-
crā scripturā agūt De Uoto paupertatis.

Si i religiōe enī ob'auit paupertat' votū nihil re-
tinēs l' retinē deliberās. est mortale. n. p'priū h're z to-
ciens quotiēs illud p'ponit D'r at p'priū qd celat' p'ori suo
vt si b'eat z teneat pecuniā l' vellē nescēte p'lato. vel si sci-
at tñ p'tra volūtate ei' z absq'z licētia. vel de licentia e' z vo-
lūtate. tñ nō parat' sibi tradē ad petitōm ei'. s'z recusare si
pos's de fa. to. z multo pei' si nō solū mobilia. s'z ēc' immo-
bilia vt reddit' z possellōs retinet vt p'p'a dāns vendens z
dissipās vt placz. nec p'lāt' p't dare licentiam sic retinendū
nec papa p't in p'p'o dispensare. ex de statu mōachorū. c. cū
ad mōasteriū Si dedit bōa mōasterij siue p'uent' absq'z su-
periorū licentia habita vel p'sumpta Si aliqd occulte res-
cipit vel t'z mortale est z p'petas Si reperiens se in loco
vbi nō viuūt in cōi. p'pter qd oportz eū sibi p'uideri de ne-
cessarijs h'z aliq' vellimēta vel pecuniā. z aliqd h'mōi. cum
bona licentia bñplacito p'lati aduertat diligēt' P'rimo
qdē vt per eū nō itet qn oia velit ponē in p'mū. si aliq' vel-
lent. z ad hoc operat' qntū p't S'cdo si bec nō p't semper
sit paratus simpliciter ponē omnia z dimitte in manibus

prelati. Tercio vt de hmoi pcessis nihil det sine licentia
superioris sui generali vel spali ec in elemosinis nisi in extre
ma necessitate Quarto vt no thesauriset nec supflua tes
neat. nec delitiosa qrat. nec multu inqrendo sollicitet. nec
habeat inordinatu affectu in hmoi. z sic poterit transire si
in alijs bn se heat. sec no agendo no religiose. sz laicaliter
vixit Sz z cu pdictis si possz locu inuenire vbi in coi vis
uit meli ei essz De Voto castitatis.

S i fuit votu castitatis no solu ab omi carnali ope z
ptactu venereose abstinendo sz etia ab omi locutoe turpi.
z amatoria. z ab omi cogitaoe immuda delibcrata z des
lectaoe morosa. qz in quolibz horu est mortale. vt dictum
est sup. circa fm z nonu pceptum Et ec sacrilegiu qd g
uis est. z q ad ista deuenit p puerlatom z familiaritatem.
io inqrendu est si bz domesticitate cu aliquo si monialis. l
cu aliq si religiosus. z si hoc repit esse extra casum necessi
tatis phibed est. alias no absoluendus. qz qsi impossibile
est q tal no incidat in ruinā. di. xxi. c. hospitium. z di. lx
xxi p totu Scadala ec multa z oblocutos sequit in popu
lis z hmoi. z io phibed est z p sanguineoru etia rari sit. ac
cessus

De voto Obedientie.

S i fecit p votum obedientie qd est semp mortale. z nos
ta q non semp qn qs agit aliquid ptra regulā suam. l trā
sgredit regulā vel pstitutōs facit ptra obediētiā. sz quā
do facit ptra pcepta ptēta in regula z pstitutōibz suorū su
priorū. vel qn aliqd transgreditur ex ptemptu quēcūqz il
lud sit minimū Cū xō plat? vel plata iniungit aliqd fieri
pcpiēdo l mādādo in virtute s. obediētie vel spūs s. vt facis
as hoc vel sub pena excoicatiois z hmoi. illud tē pceptum
cui trāsgressio est mortāl. Idē est. qn plat? a iqd mādaret
subdito quocūqz loqrēt declarās sibi q intēdit obligare
illū sub pctō mortali ad faciendū illud. z intellige si man
dat qd no sit illicitū. z tale qd q teneat subdit? ei obedire
Similiter qn regula vel pstitutio est aliqd pceptorie man
datum. vel sub pena excoicatiois. vel sub pena carceris. vel
sub pena grauioris culpe. l p filii locutionem pmiūter ec
scē obligare ad mortale. alias at faciendo ptra cerimōialia
vt frangere silentium tarde venire ad chorū z hmoi. si ve
niale nisi quis faceret ex ptemptu. qz tūc mortale. Lōsuo

tudo autem quibus non sit ipse preceptus est. tñ inductiva
precept. et id caue ne assuescas alicui transgressiōi

De Officio diuino.

I dicit horas canonicas et onitiū defunctorū quando
dicit. *Ma relig'osus etiā si nō hz ordinem sacrū te/
net ex pcepto ad offitiū. pcepte si est pfectus. vñ obmittē
do ali qz horā peccat mortaliter. et omi die q omittit ex
negligētia. nō at ex pcepto tenet dicere illud. vel illud qz
uis nec debeat ad placitū suū mutare offitiū. s; d; dicere
sū ordinē suū. Si nō fuit cū al. sin ecclia. et nimis tarda
uit ad dicēdū offitiū. Si somnolent l' dormiuit. redicat
ad aliq l' loco ei dicat. s; si p maiori pte dormiuit totū re
litteret. Si ibi incōpositū fuit. et ocul' vagis Si ruit l' ridere
fecit. l' aliqz lenitātē. l' locutōm fecit nō necessariā. Si mē
te distraxerit pcepte qñ nō aduertit Si male legit l' cātauit
l' inclinauit ex negligētia. in quolibz horū est pctm veniale
pmittit Si elegit plātū p simōiam. l' ec et si nō simōiace tñ
indignū sciens Si nō illū quē iudicauit meliorem ad offi
tiū illud. s; aliū rōe amittit. l' alia intētōe mūdane. morta
le est Si accusauit calūmiose plātū vel sociū de aliquo cri
minali. l' testificat' est. vel delit ab accusatōe iniuste. vel
alius infamauit plātū vel subditā dicendo criminalia de
eis. etiā si essent dā intētōe infamādi mortale est. Idem si
secreta sui ordinis reuelauit sine causa iusta et rōnali et quō
qz teneat ad reit' u. dñem. fame in summa. ij. pte diffuse.
Itē si in visitatōe platorū nō reuelauit dicenda q sunt p ho
nestatē religidīs de platis et socijs. et pcepte qñ pmittit sic
suat. et fit pceptum a visitatore vt dicat que indigent cor
rectōe. tūc. n. obmittē aduertēter que dicēda sunt est mor
tale pctm. d; tñ intelligi pceptū suato ordine fraterne cor
rectōis. vñ oīnino occulta de qb' p' plūmi emendatō di
ci nō dñt. vbi at nō sperat emēdatio. et psumit recidiuatō
vel aliqō magnū scādālū dici d; nō tamen accusandō si su
fficienter p'ari nō p't. q; tūc grauit' peccaret. s; simplr
denūciando plato. vt patri si speratur q; inde p'uidebitur*

Si fecit v. l' cooperatus est ad aliquam conspirationē
contra prelatos ve. inuenit aut sectatus est partialitates
et sectas in monasterio aut conuentu. aut diuisiones.

q̄ mortale est. ⁊ crimina mundanoꝝ vel deu. ſionum poſſ^u
uſ q̄s religioſoꝝ Interrogādi eē ſunt de. xij. abuſiōib⁹ clau
ſtr. ſm Ray. q̄ ſm Ugonē ſunt ille. plat⁹ negligēs. diſcipu
l⁹ inobediēs. iunēis ocioſus. ſenex obſtinat⁹. mōach⁹ curia
l⁹ mōach⁹ cauſidic⁹. habit⁹ p̄cioſus. cib⁹ exq̄ſitus. r̄uē ⁊ in clau
ſtre. iſ in capitulo. diſſolutio in choro. irreuerentia circa al
tare In his q̄q̄ eſt mortale. q̄q̄ veniale ſm q̄litate facti
⁊ intēdōm illa. n. eſt abuſio religioſum iurare in cōi lo
cutōe. eē ſi dicat veritatē. ⁊ eē maledicē. ⁊ blaſphemare. eē
ſi ex leuitate Interrogādū eē eſt p̄cipue de criminōis p̄n
cipalib⁹. ⁊ de eſu carnū ex infirmitatē De lineis nō ten
tis ad carnē. de lecti nō plumeis. de ieiunijs regule vel cō
ſtitutōnū. de ob. nantia ſilentij in certj horis ⁊ leciis. Atq̄
omnia obligant oēs mōachi. ⁊ eē plures religioſi. ⁊ mōachi.
ſancti Benedicti. ex de ſtatu mo. c. ſe. cū ad monaſterium
⁊ plures religioſi alioꝝ ordinū ex p̄ſtitutōib⁹ ſuis. Et i⁹ in
his plat⁹ poſſit diſpenſare. nō tamen p̄t diſpenſare qd eſt
ſm Ber. q̄ i ſit abſq̄ cā rōnabili ⁊ urgente. alias p̄ctm cū
diſp̄ſanti ⁊ diſp̄ſato. pl⁹ ⁊ min⁹ ſm trāſḡſſiōem Si inobe
diendo male ſe habuit. viz q̄ obediuit in malo. puta dicen
do mendatū. vel ex neglētia dimiſit p̄m mādātum vel
tardus fuit ad obediendū vel nō effectuoſe i⁹ q̄loſe. vel
diſſolute ⁊ nō cū maturitate Si irreuerens circa maio
res egre ſuſtinendo rephēſores ⁊ cū indignatōe p̄mūtē
veniale.

De Exercitio.

Si vacauit ocio qd eſt ſentina oīm maleꝝ. ⁊ q̄ntū S
inutiliter expendit t̄ps faciendo ea q̄ ſunt nulli⁹ valo
ris Si ſecit exercitia mūdanoꝝ. vt faciendo burſas ve
ſtes oꝝ ⁊ poli. ito recamatōs vel linea reticulata ⁊ hmōi.
vel p̄fectōs nīs f̄ciolas. vel ala gulosa. q̄ magnū p̄ctm ⁊
abuſio eſt ac occasio mul. oꝝ ma. oꝝ ⁊ iō. phibend eſt hoc
malū. eē regit in mōialib⁹ modernis Si puerſando ſuit
nīs lenis. vel alius inducēs ad leuitatē. vel riſum x̄bis. ge
lib⁹. el ſe lac̄is q̄ aliqui ſine p̄tō fieri p̄nt ad recreatōnem
vel ſ. blenandū ſe. vel alios ab accidia. raro tū dect hmōi
religioſos. Si aliqui iriſit vel ceſſuit. qd ſimeis cōgruit
⁊ hūitōib⁹ nō religioſi. Si in murmurauit circa victū ⁊ veſti
tū Si impatienter tū lit graues moꝝes alioꝝ. Si ſe gra
uem al. s reddidit. Si ſingularitatē q̄ſuit in cibo. velitu.

do: mitu. et alijs unde frequenter erit in ipsis supbia et in
alijs murmuratio et indignatio. Si fratrem delinquentem non
fraterne admonuit. vel defectus aliorum plato non significauit
ut adhiberet remedium suato tamen ordine fraterne correctio
in his promittere est veniale. Si murmurauit contra sibi promit
tentem tanquam indiscretum. Si impatienter se habuit dure loquen
do cum quibus se non habet intrinsece. Si non diligenter tractauit
res monasterij. Si nimis tenax fuit in dando vel si nimis pidi
gus vel acceptor personarum sine causa rationabili dans magis
vni quam alteri de rebus promittit. Si dedit quibus non potuit
viz quia non habebat licentiam. Si promisit res pice et negligetia
vel nimis sollicitus fuit propter hoc parum vocanda sibi propter
multiplicationem temporalium. quod vitium hodie multum regnat. Si
non fuit sollicitus ad discendum ea ad que tenet secundum regulam et con
stitutiones peccat. ex ignorantia vero etiam transgrediens non
excusatur a peccato. Si est sacerdos deus querere scire que pertinent ad
debita celebrandum. Si presbiter qui pertinet ad illud officium. Si
in his est negligens precipue cum preterierit peccat scilicet deus et fre
quentare legem scripturam. et doctores exponentes et alios libros
deuotos et utiles vnde instruat et confortet ad bonum. Si legit
curiosa et inutilia propter quod retrahit a magis necessarijs. et
doctores gentiliu. vel factiones poeticas et huiusmodi. quia peccatum
est curiositatis. De continentibus. Non ad religionem habes diffuse in
lij. pte summe ti.

De Orde et professione

In orauit ultra officium diuinum suatum pro se pro alijs con
sanguineis benefactoribus. viuis et defunctis. precipue reco
mendatis ut deus sollicitus. Si non frequentauit professionem et promi
sionem secundum regulam suam et morem. dachis vero nigris preceptum
est quod communicet se in mese. cle. ne in agro de iratu monachorum.
Si non vacauit meditati. qui quod maxime inducit deuotionem.
Si fuit tepidus in dilectione dei et primi non ardentem affe
ctionis bonorum dei. et salutem animarum ut decet. Si ingratus ad
recognoscendum et cognoscendum sua beneficia et recompensandum
deuote ipsi deo finiendum. Si non preparauit se ad diuina ut de
buit. hec sunt peccata in quibus quotidie offendit deus. et impe
dit profectum religionis.

De Amore parentum

In nimis carnaliter dilexit sanguineos. nimis affec
tus eorum prosperitate. vel gaudens de ea. aut peritiam
nimis de aduersitate. Si nimis eos visitat m 1

vel querit vel gaudet visitari Si cum eis loquitur de seculari-
libus que non expediunt. vel cum alijs de guerris et homi-
nibus frequenter interrogat et audit Si per eis procurat beneficium eccle-
siasticum vel temporalia non aptis beneficijs in quibus possit esse mor-
tale De alijs vero vitijs proprijs s. ira. superbia. invidia et hu-
iusmodi vi. super in prima parte. De his vero que pertinet ad regulam
suam ipsemet videat per se et dicat. Si penas aut penas ta-
ctas vel iniunctas a regula l. constitutis vel a plato non fecerit
peccavit si ex negligentia Si nullo modo efficitur patet facere et
plato precipiente est mortale Si non intendit proficere in vi-
ta. s. que vult inuit facit et male pertinet est in religione hypo-
crita est et in statu damnatus L. ho. Qui vocantur ad dirigenda
moniales in electis. nisi abstinere ab his que possunt
oriiri discordia inter eas sunt excommunicati Religiosi et cleri-
ci inducentes ad venedum. iurandum. l. promittendum de eligendo
apud eos sepulturam. vel ut eam ulterius non mutant iam ele-
cti sunt excommunicati excommunicatio papali. de. cupientes de pe-
nis Religiosi qui absque speciali licentia. proprii sacerdotis sole-
nizarent matrimonium. aut ministrarent sacramentum eucharistie vel
extreme unctionis excommunicati sunt excommunicatio papali. de. p.
ma de pui. religiosi Religiosi qui excommunicatos a canone absol-
vunt in casibus non processis. aut qui absolvunt a sententijs per statuta
synodalia l. punitalia. promulgati aut absolvunt a pena et a
culpa sunt excommunicati excommunicatio papali per d. de. pma de pri-
vi. religiosi Inquisitores hereticorum quod odio gratia vel lucro
propter iustitiam et conscientiam obmiserit quod episcopus pcedit. l. ipsam
heresim alijs imponere aut imponeret quod officium eorum impe-
diret sunt excommunicati excommunicatio papali. de. multorum de l. et
eis Religiosi in medicantes. professi transientes ad aliam religionem
monachalem excepto ordine cartusien. et filii recipientes
sunt excommunicati excommunicatio papali per constitutionem Alderti-
ni quanti facta Constantie Clerici scienter et sponte excommuni-
cates excommunicatio a papa in divinis sunt excommunicati excommunicatio
papali per hosti. ista excommunicatio habet dubium Participantes
in crimine. propter quod aliquis est excommunicatus ab aliquo predictorum
et aliorum excommunicatorum sunt excommunicati per papam. c. si non pcur-
re de sen. ex. Ab oluentes aliquem ab aliquo predictorum excom-
micationem citra sedem apostolicam propter quod in mortis articulo qui
taliter absoluti si non se representant ei a quo per sunt absoluti

q̄citius possunt. vel mittant p̄ absolutione reincident in
eādem s. excoīcatōem papalē. c. eos de sen. excō. i. vi. Se
peliētes corpa in cimiterijs tpe interdicti in casib⁹ nō p̄ce
ssis a iure sunt excoīcati p̄ excoīcatōm epālē. cle. eos de se
pul. Sepeliētes excoīcatos publice aut nōiatim interdicōs
l' usurarios manifestos scilicet in cimiterijs sunt excoīcati.
dicta cle. eos Clerici locātes domos manifest⁹ usurarijs
ad sen⁹ exercēdū seu alio ti. p̄cedētes sunt excoīcati c. usur
rarū de usur. li. vi. Ad elect⁹ a duab⁹ p̄tib⁹ cardinaliū ⁊ se ge
rēs p̄ papa est excoīcat⁹. c. l. de elec. Adachi ⁊ canonici
regulares archidiaconi. decani. p̄positi. plebani. cātores. ⁊
ali j clerici p̄sonatū hñtes a⁹ q̄ vis p̄s biteri q̄ audiūt leges
vel p̄bificā sunt excoīcati c. nō magnope. ne cle. vel mona
chi se rebus secu. imi. Religiosi dimittētes ⁊ bicūq̄ habi
tū sue religiōis ⁊ accidētes ad quīs studia fr̄arū sine licētia
plati aut p̄uēt⁹ sui sunt excoīcati. c. vt pickosa ne cle. vt
monachi. li. vi. Religiosi q̄ decimas debitas eccl̄ijs sibi
app̄pant l' usurpāt. siue q̄ non p̄mittunt solui eccl̄ijs deci
mas de aiab⁹ familiarū ⁊ pastorū suorū si non hñt admini
strationē ⁊ bñficia sunt excoīcati. si hñt sunt suspēsi. nisi
requisiti desisterint infra mēsem. cle. religiosi. de deci. Ado
nachi ⁊ canonici regl̄ares non hñtes administrationē ⁊ se
p̄ferētes ad curias p̄ncipū. vt dānū monasterijs inferāt. a⁹
plati sine licētia suorū platorū siue q̄ tenēt arma infra sep
ta monasterij sunt excon. cle. ne. in agro de sta. mo. Reli
giosi nec non moniales p̄fessi p̄trahētes infimoniū ⁊ ali j
clerici p̄stituti in sacris de facto s. sunt excoīcati. cle.
ne eos. de p̄sang. ⁊ affi. Inq̄sitores hereticorū q̄ p̄textu
offitij inq̄sitionis q̄busuis modis illicite pecuniā extorq̄nt
l' sciēti bona eccl̄iarū ob delicta clericorū fisco eccl̄ie ap
plicāt sunt excoīcati nec absolui p̄nt nisi plene satisfē
cerint ill' a q̄b⁹ extorserūt. cle. nolētes ex de hē. Religiosi
non suātes interdictū qd̄ suat sc̄tā romana ecc. cle. ex fre
q̄ntib⁹ de sen. ex. Religiosi q̄ p̄fētib⁹ sibi n̄ faciūt p̄sciām
sciēti d̄. dec. mis solue d̄ tles ab offi⁹ p̄dicatōis sunt suspē
si donec cōmode possunt faciant eis p̄sciētiam. ⁊ si inte
rim p̄dicant sunt excoīcati. Silr ⁊ religiosi q̄ dici tali
q̄ vba vt retrahāt audietes absolutōe decimarū sunt ex
coīcati. cle. cupientes de penis.

Religiosi medicantes q̄ domos ad habitandū l' loca de nouo recipent aut mutarēt l' alienarēt de nouo recepta absq̄ licētia pape sunt excoīcati. ex de excel. pla. c. i. li. vi. Fratres minores q̄ tpe interdicti recipiūt ad diuina fratres vel sorores tertio ordine sancti Francisci sunt excoīcati. c. cū ex eo de sen. exco. in cle.

¶ Prelatis in communi inq̄rendū est in. c. xliij. Illegittime affectus est dignitas seu p̄latōz an viz alij q̄ irregularitate viz sentētia fuit irretit' cū fuit assup' tus ad p̄laturam in q̄ nō fuit dispensat' l' absolut' viz si fuit bigam'. Si opat' est in cā sanguinis. Si inle' gimus si excoīcat' vel suspensus vel notorius p̄cubinaris. quilibet horū hoc sciēs tez p̄laturā furtiue. vñ est p̄tinue in mortali. Nota q̄ illegittim' ad dignitatē l' bñficiū curatum l' p̄oratum in religione. q̄ creat p̄ electionē sine dispē satione pape. p̄moueri nō p̄t ex p̄uilegio tñ magistri ordīs cum his p̄t dispensari ad p̄laturas ordine p̄dicatorū. d. h. habes in terci' pte summe ti. de censuris ecclesiasticis. Si rite z absq̄ vicio simōie fuit elect' confirmatus z ordi natus. Si interposuit p̄ces. p se. vel pcurauit q̄ alij por rigeret p̄ces simōia est. z si fuit simōia pacōis indigz dispēnsatōe pape. z anq̄ sit dispensat' tenet furtiue dignitatem. de hoc in ij. pte sum. ti. de simōia z in omnib' q̄ habes sup. in. c. de bñficiatis. z in c. de clericis. in con p̄t interrogare. put erit expediēs Et si est p̄lat' religiosus interrogandum est de his que sunt in c. p̄cedenti z de alijs q̄ sequūt.

Si aliquod mōifestū p̄ctm in subdit' dissimulauit z nō correxit. aut si nō mōifestū q̄ tñ ad ei' noticia aliq̄liter per uenerūt vltērius non q̄sui. si nō ex negligētia dimittēt puto mortale q̄ ad criminalia. si aut ex aliq̄ rōne. vt ad maius scādālū vitādū secus. Si in c. equus iudex nō fuit. Si de rebus mōasterij dilapidator fuit. Si supiorib' suis non obediuit. Si cās sibi a supiorib' p̄missas nō fm p̄silū peritoriorū. s̄ fm acceptōes p̄sonarū determinauit. In oī bus his est p̄ctm mortu. vel vēiale fm q̄stitatē excessus z malitiā z negligentia. Si indignos nō idoneos in officijs posuit. z maxime ad curā altarū z male videt talis posse excusari a mortali. si eos quos scit malos. z i mortali p̄ seuerare potuit ad curam animarū cū p̄t repellē. nec cres

bo q̄ excuset paucitas s. q̄ non inueniuntur alij. ⁊ etiam si
iste alias sit indutriosus multū ⁊ bñ ofatiet ecclesiā in ex
teriorib⁹ Idē cū sustinet tales si illos p̄ iudice remouē.
Si posuit ad audietia p̄fessionū notabiliter ignorātes ⁊ inept
tos. vel criminosos mortaliter peccauit p̄ regulā Qui ceu
sam dāni dat. Idem si talē tollerat cū possit remouere nī
si forte a superiori sunt ad hoc positi ⁊ q̄ curā de ip̄is ha
bebit cū ad sui dānatōem exerceat tales offitū audiēdi cō
fessiones. quōd at dicat ineptus. vel notabiliter ignorās. ha
bes in sum. Si fuit nimis p̄posus ⁊ curiosus in edificijs
ecclesie vel mōasterij in ornamētis ⁊ h̄mōi qd̄ est p̄ sententiā
Hieronimi. ⁊ Ambrosij. xij. q. ij. c. aurū. ⁊ c. glā efi. ⁊ etiam
Berna. Et tñ a modernis sunt hodie multe sup̄fluitates ⁊
curiositates. ⁊ pallatia p̄tra exēpla cōmū sc̄dōu. ⁊ in his a
mittit multū t̄ps ⁊ denotio. ita vt cōplet edificijs ex hau
it⁹ videat om̄is spūs. ⁊ paupes interea moriunt fame. q̄s
de sup̄fluis eorū tenent sustentare. xij. q. i. c. ep̄s ecclesiā s̄
carū Si nimis fuit sollicit⁹ itea t̄palia. ex hoc min⁹ de
bito vacōs spūalibus in se ⁊ in subdit⁹ vt lēoni. orōni. ad
monitioni. vtiq̄ p̄ctū est p. ⁊ min⁹ fm̄ q̄ntitatē excessus
Principalis. n. ei⁹ cura d̄ esse de spūalib⁹ Si p̄ curias nis
mis discurret litigādo cū scādalo hōim cū possit p̄ aliū mo
dū magis pacificū sua repetē. ⁊ si nō iū. Si iura ⁊ p̄uile
gia sue ecclesie nō suauit ⁊ defendit vt debuit. si in disp̄
sando indiscrete se habuit. vel q̄ nimis de facili ⁊ sine cau
sa rōnabili in ieiunijs disp̄sanit In esu carnū in retinēdis
rebus ad vsū In penitētijs tarat⁹ fm̄ regulā. l. p̄stitutōs
⁊ h̄mōi. q̄ peccauit inducēdo relaxatōm ⁊ rigore religiōis
eneruādo Cū b. Bndict⁹ in regula dicit q̄ de om̄i disp̄sa
tōe h̄z reddere rōem Si fuit nimis dur⁹ in dispensando
cū debuit p̄cipue cū debilib⁹ ⁊ infirmis ⁊ h̄mōi nō puidēs
eis Si fuit exemplaris in incessu moderato habitu nō
p̄cioso in modestia gelus In locutē rare q̄ni ⁊ fructuosa
causē discordias pacē nutriēs. oēs pat. ēter videns ⁊ tolle
rās. singularitates vitās. cōia seq̄ns cū f̄t nemini t̄lādus.
affabilis cunctis. subratōs. retractōs. irrisi. nec. p̄fabulatio
nes. maledictōes. p̄tēdōs in se ⁊ in suis eliminōs. c. n. ūspe
ctus in om̄ibus nō delectat⁹ de p̄sidentia. s̄z tūcēs de ne
gligentia cum de singul⁹ habeat reddere m. ij

rationem sibi commissis Ita curam aliorum habeant q sui
non obliuiscant. vt docet Grego. in pastoral. Si in cor
rigēdo fuit nimis remissus vel nimis rigidus utrūq; cauē
dū est vt docet Gre. in mora. et habet. xlv. dñs. et disciplina.
nā facilitas venie incētiū pbet delinquēdi Ambro. xxiij. q.
ii. de tñu. et aspitas nimie incēpatōis. nec cor ecclōs
recipit nec salutē Leo. di. xlv. c. cū btūs. et c. licz plerūq; ea.
di. Precipue hō circa seniores dñs pbat in corrigēdo se ha
bē hūan. vt dñs in illo. c. nisi essent habituati in malo. quia
tūc durus sūm Gre. vt di. c. disciplina. et c. l. plerūq; et c. cū
btūs. et c. plēitudinis tpa. xvi. q. viij. et c. tāta. lxxvi. di. Si
nō indarit qntū potuit verbo et exemplo ad obliuādū om
nia cerimonialia ordinis sui Si malas p̄suetudines seu cor
ruptelas regnare pm. sit Si p̄tra regulā et decētiā religi
onis etiā q̄s inuenit iā inductas nō abilitat qntū potuit l
vitiū p̄detat. discursum fratrū ad placitū. familiaritatem
cū mulierib⁹. viris. si est monacha collatōem rerū amicis
et p̄sanguineis sine licētia et rōnabili causa. esum carniū
vbi nō dñt come. si qd est vniuersale omni monacho de p̄se.
di. v. c. monacho. et p̄cipue q̄ sunt p̄essentialia vota religio
nis nullo mō dñs p̄mittē. nec ec ad receptōem sumoniacam
monialiū. sic hō sic sit q̄s vbiq;. Qd si nō p̄t talia remo
uere. nec est spes in futurū d̄mittat curā exemplo s. Bñs
dicci. v. j. q. i. c. aduersitas. circa si. in. c. si. ea. q. alias nec q̄el
tē suā a mittat. et tādē cū eis dānatōem incurat q̄cūq; sit
ille abbas. l. abbatissa. p̄or vel p̄orissa vel alio quocūq; no
mine cēseat. nec sufficit q̄ p̄bat corrigit vitia q̄ iam nosse
cōtingerit. s. dñs diligenter agnosce vultū pecoris sui p̄fide
rando vias eius Caueat at ne crimina sibi delata in foro
p̄sciētie l. in secreto indicet de ill in foro p̄tentioso. seu in
c. vbi est tñ manifesta sunt p̄nitēcia nec foro miscēda sūt
iudiciali Si h̄s sub cura mōasteriū montaliū. de qua ma
teriā dicet in. c. se. Si indiscrete fecit p̄cepta in q̄b⁹ mul
tū dñs cauē nisi sit res ardua. et si cozeret p̄ceptū l. suam
ad aliq̄d faciendū vel dicēdū in quo nō est ei subditus. vel
nō oret ei obedire. vt reuelādo p̄titiū occultū omnino esset
ei mortale In unq̄ itōe hō criminū receptōe accusatōis vt
denūtiat dñs. vel p̄latōe sentētie excoīcatis. et h̄mōi non
sit. p̄ceps nō p̄cedat p̄ suspitō. m. s. p̄ p̄batōs et modos in

ridicos. alias incurreret graue pctm̄. ⁊ aliquā sententiam
excoīcatōis. de his in iij. pte sum. Si p̄lat⁹ recipit aliqz
ad ordinē mēdicatū ad p̄fessōm aū annū cōpletū p̄batō
nis seu nouitiat⁹. est suspēsus a receptōe aliorū ad p̄fessio
nē. ⁊ debitor pene grauioris culpe. vñ motu peccat ⁊ de
regularib⁹. c. nō solum li. vi De ep̄is p̄lat⁹ sup̄iorib⁹ c. xvi

Circa ep̄os ⁊ alios sup̄iores p̄latos sic p̄lit formā iur
rogatōis Si nō sit tal⁹ l̄ature ⁊ sciētie q̄ p se sci
at explicare q̄ d̄z. ad qd tñ tenet cū habeat alios sup̄ his
informare ⁊ dirigē Uā si bon⁹ cōit ab hōib⁹ reputat ⁊ luti
tiēs nō estz nccariū nisi eū audire. ⁊ si de aliq negotio nō
intelligit eū p̄fessor l̄ dubitat. p̄t de illo loq̄ p sua serenita
te. ⁊ si tle qd estz in q̄ variant opinioēs vel nō p̄t dari certa
sniā relinqdū est sue p̄scie Idē dicēdū ē alios clericos re/
ligiosos p̄latos ⁊ laicos p̄itos ⁊ timoratos q̄ sciūt dicē su/
fficient scā sua Si xō nō est tal⁹. s̄z indigz adiutorio int/
rogat⁹ in q̄ntū cleric⁹ si inq̄r ab eo p̄t put expedire videt
de his q̄ hēs sup̄ circa clēicos i cōi. vt de c. m. diuino de ce
lebratōe ⁊ administratōe sacrorū. ⁊ mō. ⁊ hñ. di Si assūp/
t⁹ ad ep̄atū ex religioe int̄rogādū est de his q̄ hēs in c. cir
ca religiosos q̄ ad multa. nō ad tenet suae ordinē suū. nisi
in his q̄ nō paciūt offitiū pastoralē. vt silētū solitudo ⁊ vi
gilie. ⁊ hñ. di in q̄ntū xō bñficiat⁹ seu curat⁹ est. ⁊ p̄lat⁹ int̄/
rogandū est de his q̄ hēs sup̄. in c. circa bñficiatos. ⁊ si reci
pit dignatē se ep̄atū hñs aliqz irreglaritatē. l̄ p simōiā l̄ p
intrusiōm dic vt in c. p̄ce. in pñ. ⁊ eū int̄roga de his q̄ ses
quūt q̄ sunt sp̄alia cure ⁊ offitiū pastoral⁹ Si p̄tulit ordi
nes sacros indebite qd ē vñ i q̄ multū offēdūt Si p̄tulit
p simōiā s̄z occulte. mor. pec. nō tñ est suspēsus ex h⁹ q̄ ad
alios. s̄z p simōiā noticiā ē suspēsus ec̄ q̄ ad alios S̄z in v/
troqz casu ordinat⁹ ab eo ē suspē⁹ ⁊ indigz dispēsatōe Si
p̄tulit sciēt n̄ hñtib⁹ legitimiāz etatē mor. ē. n̄ p̄t ip̄e dispen
sare d̄ etate Si p̄tulit ordies p saltū sciēt l̄ tuos sacros s̄. l̄
iij. mōēs cū subdiacōnatu pe. mor. Si p̄tulit ordies sacros
ē t̄pa ordinatōnū mor. est. n̄ ex disp̄ elatōe pape. ⁊ ordina
t⁹ ē suspē⁹ Ad iōēs at ordies p̄ferre p̄t dicb⁹ testis Si inor
dinatōe obmisit aliqd faciēd. ⁊ si obmisit aliqd d̄ subālib⁹
in q̄b⁹ imp̄m̄scaract⁹. opz totū itae in alia ordinatōe. iij.
t̄pm si xō ē qd nō est subāle S̄z de simplici solēnitate nō

debet iterari. sed suppleri tantum o'missum in ordinatio-
ne alia. nec prius a' suppletōem uite ordinat' d. exercere
offitij. Peccat eps in h'mōi si ex certa sciētia vel cr. fla ig-
norātia hoc facit. Idem videt' si ex notabili negligētia. Si
ordinauit aliquē sine licētia sui superioris scienter mortale est
& est suspēsus p' annū ab ordinā. collatōe. Si nō fecit fici
examinē idem de ordinā. de scientia. etate. & mor. b'. &
h'mōi v'm iura peccat mortaliter. Idem si fecit fieri exami-
natōem p' ineptos ad h'mōi ordinandos. Si fieri fecit p'
tales quos estimabat ppter malā eorū psciām admitt. re
indignos si ad eū spectat. puidē & talib' vel remediare.
Si sciēter admittit indignū quem iuste repellē p't. vt p'au-
binariū. illiteratū & h'mōi. Si nō ptulit sacramentū plur
matōis qū debuit. Soli em' e' p'nt illud pferre. & extra illō
tps solitū omni tpe anni & hora moritur' p'nt pcedere. ne
sine hoc mo. iant. q'uis sine hoc saluent'. Committendo er-
go magnā negligēt. a' vt p' multos annos credo esse mor-
tale. Si nō ded. & sac' in v'm debitā formā materiā & lo-
cū mortale est. Q'āt sit ieiun' non est necē & si decēs & de
iure. Si bis alicui dedit scienter peccauit mortāl'. ynde
in hoc d' esse caut' ne iteret. & etiā d' aduertē q' aliq's cri-
sinatus tenet crism. idō nō p' sanguine' s'z alius. Si in ce-
na d' nō p'secrauit chri. ma. & ole. i. sc'tm vt debuit. qz in
nouā. Ia sunt tali. & si non h'auit debitā materiā & formā
& rit. i. ecclesie mortale est & h'mōi. Si p'secratōes ecclesie/
rū vel alt. iriū & calicū & patenarū & b'ndictiones vel u' sa-
crarū nō fecit vt debuit v'm formā & ritū ecclesie. vel si qd
horū fecit p' simoniā. mortale est. Idē de b'ndictōib' abba-
tū & abbatissarū. Idem de reconciliatōe ecclesie violatē.
Adoniale quā nouit esse corruptā nō de facili d' p'secrare
in x'gine. nec t'm manifestare crimē si e' occultū. s'z mutar'
nomē virginis in castā vt nō p'pedat'. Si ptulit b'nficia
p' simoniā mortale est. & si p' notoriā est suspēsus. ec' quo ad
alios. sec' si p' occultā q' nō est suspēsus. Si ptulit sciē-
ter indignis b'nficia siue simplia siue curata mortale est.
Idem si acceptauit a patronis p'ntatū ineptū. idem si con-
firmauit indignū. Si ptulit plura b'nficia in casu non con-
cesso vni vel plura offitia aut p' b'ndas aut dignitates. vel
si p' sanguineis minus aptis ptulit. idē p' sangu. nitatis poss'

ponendo aptiores mortale est. Si admisit ad beneficia
bona cura animarum seu ipsa potuit non habentibus annu. xxiiij
mortale est. Si ecclesius de iure vacantibus non puidit de
rectore sicut vacat curata beneficii data absque dispensatione
pape his qui non attingit annu. xvj. vel si infra annu non facit
ut se ad sacerdotium promoueri causa studij sit obmissum
de quo in c. circa beneficiatos super. Si enim infra sex menses
per non potest hoc non puidit non potest postea se intromittere. alias
videtur parat quod non potest quod mortale est. et non talis collatio. et sic
tenetur erroris sui manifestare. Idem qui recepto secundo bene-
ficio vacante per non vel secunda prebenda vacante prima. de quo
habes super. super plenius in. in. parte sum. Si ordinavit aliquem
clericum ad ordinem sacrum sine titulo vel beneficio. l. scilicet primo
suffragani. qui ultra prebendam tenet ei expensas facere quousque de
beneficio sit ei parum. nisi aliquis episcopus hoc ei commisit deter-
minando personam. qui tunc ille committens tenetur ad id de homini. de
quibus vi. in. in. parte sum. ti. Si in visitatione non diligenter quasi-
uit de quibus debuit et maxime de vita et honestate sacerdo-
tum officiantium. et quod se habeat in administratione sacra-
mentorum et de forma eorum. Si benedixit precipue baptismum quod
est magis necessarium. De auctoritate professionum quod se habe-
ant. quod populum admoneret. et in rebus ecclesie precipue altaris.
quod teneat modas. Si autem inuenit et homini notabiliter excedere
et periculose si non punit et punitur quod illi se emendent. vel de a-
lio si ille est incorrigibilis et omnino ineptus graviter peccat. et
omnia mala et omnia animarum que inde sequuntur ei imputantur
si potest obviare. et non facit. lxxiiij. d. super totum. Si non visitavit
episcopatum suum et debuit. Si in visitatione nimis sumptuosus
fuit. et cum nimia familia et etatur nimis ultra prescriptum
numerus. l. si ipse vel familia eius modera accepit. super quo est spe-
cialis pena. de quibus plenius in. in. parte sum. Si sustinet in of-
ficio et beneficiis notorios per cubicarios. quos videtur admoni-
tionem. si non dimittat et beneficium punire graviter peccat.
Si per alios male et sceleribus manifestis non punit in usuris. ludis.
tabernis aleis negotijs secularibus venatorijs pditoribus. et
homini. In his. non punitur videtur male posse excusari a
mortali. nisi ex homini potestibus sequatur scisma vel magnum
scandalum. d. i. c. v. p. lituere. Si laicos sibi subditos noto-
rios peccatores quos per se novit. vel sibi per prochanos eorum

denuntiatos vt adulteros vsurarios inimicitias manife/
stas exercentes nō corrigit p censuras ⁊ alios modos gra
uiter peccat. nisi obmittat. q. non spāt emēdatō. s. deteri
oratio ei⁹. Sed tñ hoc nō videt sufficientē excusare. s. hoc
aliud. si timetur q̄ue scādalū in alijs. di. xliij. c. p. messatōes
Si malas p̄suetudines q̄s repit in sua diotēsi nō nitit au/
stere q̄ntū pt. vt vendē laborāē ⁊ h̄mōi in diebus festiuis
nō cōicari i semel in āno. ⁊ p̄itēi ⁊ h̄mōi. tripudiāē in eccle
sijs. p̄mittē violare eccl̄asticā libertatē aut q̄ clerici pueni
antur p̄ delictū l̄ p̄ debitis in iudicio seculari. l̄ eccl̄asticā
immunitatem. vt q̄ exhibantur debitores vel malefactorēs p̄
violēt. a de locis sacris. ⁊ h̄mōi in casib⁹ nō p̄cessis. d. 3. n. p/
hibere ⁊ si p̄ admōitionē nolūt desistē excōicare. ⁊ p̄ p̄mis
sis iam puniē. alio peccat q̄uiter obmittendo ex timore. vt
negligēt. di. xliij. s. t. rector. vel doctor. Si fruct⁹ l̄ reddi
tus ep̄at⁹ sui male expendit dādo p̄sanguineis suis. l̄ alijs nō
indigentib⁹ peccat graniter. ⁊ si distincta sunt ea q̄ depu
tant ad mensam ei⁹ ab alijs. ⁊ si ea q̄ erogari d. clericijs vt
ad repatōes eccl̄e l̄ paupib⁹ dat p̄sanguineis vel alijs ami
cis sine p̄babili indigentia tenet restitue illa q̄ rapinā fe
cit. ⁊ silit̄ recipiētes ab eo. si x̄o nō sunt distincta hec bo
na cū intelligāt oīa p̄mitti fidei sue. ea q̄ sup̄fluit ad vsū
sui ⁊ familie sue pueniēter d. paupib⁹ erogare. alio nō dā/
do paupib⁹ subtrahit. xij. q. ij. c. aurū. ⁊ c. glia ep̄i. A ho.
Si quauit suos subditos in indebitū collect. Si fecit cler
cos suos soluē collectas talias positas a dño tpali. l̄ gabel
las ad eius intātā. Si spōte ipe dedit absq̄ licētia ro/
mani pōtificis. q. p̄hibet. Si delicta clericorū. vt blas
phemātū deū l̄ sc̄tōs suffocātū puulos ex inaduertentia
⁊ h̄mōi puniuit mag⁹ pena pecuniaria ex auaritia. ⁊ mag⁹
p̄pter lucrū q̄s p̄ salute eorū ad refrenandū. Si visita/
uit diotē. m̄ l̄ visitari fecit magis p̄pter lucrū q̄s p̄t aīa/
rum salutē. Si alienauit bōa ep̄at⁹ sui sine licentia pape
in casu inebito. in quolibz horū est mortale. Si iura alia
rū eccl̄arū nō p̄uauit. Si bona vacātū eccl̄arū sibi vsur
pauit cū dēant successorī reservari. Si iusta debita a p̄de
cessorib⁹ p̄cta rōe eccl̄ie nō soluit. Si fruct⁹ alio b̄nficij
ad t̄ps accepit l̄ p̄t ab eo cui dedit in quolz horū ē rapia.
Si nō p̄uauit formā. ur̄ circa manifestos vsurarios. s. de

certa quantitate p̄tentus non facta debita restitutōe re-
mittit sibi. ⁊ ad sacra ⁊ ad sepulturaz admittit. Si incerta
paupib⁹ dispēdanda in vsum suū p̄uertit sine nēcitate. Si
fīnias excōicatōis de facili p̄p̄t lucrū p̄fert l' absolutōs Si
p̄mīsit q̄stuarīos l' alios p̄nūciare indiscrētās indulgētias
⁊ falsas. q̄olibz est mortale ⁊ ḡue Si exēptos. vt p̄dicatōes
frēs ⁊ mīorēs. hēmitas s. Aug. carmelitas vntas cisterci
en'es. ⁊ alios h̄ntes p̄uilegia exēptōis iniuste molestāt nō
suādō eorū p̄uilegia. l' p̄ audietia p̄fessionū. nō admittēdo
sibi p̄ntatos idoneos. s̄m de dudū de sepul. l' sibi retinēdo
nimios casus. l' incōsuetos vt q̄tidie hēant ire ad ip̄m l' ad
aliū cogēdo. q̄ntū ad id in q' sunt p̄uilegiati. l' eos ad iudi-
ciū trahēdo cū in illo possit eos p̄uēire n' p̄ hē. i. peccat ḡs
uiter Si mōasteria mōachorū l' mōacharū nō exēpta non
bonelle ⁊ diligēter visitauit. ⁊ eos l' eas ad suādū regulā
inducit. deponēdo abbates l' abbatissas. p̄ relaxatōe cū ex-
pedit hūdo curā de hōestate earū. ⁊ q' n̄ hēant familiarita-
tē cū clericis religioſ l' laicis. p̄uidēdo de diligēti clausura ⁊
de p̄fessorē securo docto ⁊ v̄de p̄scie. p̄hibēdo ingressum si-
mōiacū ⁊ pla semiarum q̄ ibi sunt. ⁊ festa vana ⁊ in conse-
cratōe earum

De iudicādo in foro p̄tētiōs.

Nō tenuitū vicari p̄tū ⁊ bonū. p̄cipue q̄n ex se nō ha-
buit debitā sufficiētā iur. Si n̄ l' nauit ⁊ ebitus ordi-
ne iudiciariū. Si fuit acceptor. p̄fōarū Si dedit iniq̄s fīnias
dic vt sup̄. in c. cca indices Si n̄ suauit debitā formā iuris
inferēdo fīnias excōicatōis suspēsiōis ⁊ inf̄ dēi. qz vltra p̄.
mortale incurrit etā penā d̄ q̄ in. iij. pte sum. p̄cipue i. c. l' f
m̄fimōialib⁹ opz eē cautissimū. ⁊ p̄dēosum circa diuortia.
si dōit licētā d̄no tpali l' iudici xberādi l' ponēdi i patiblo
l' i carcerādi l' als puniēdi clericos suos. n' i casu i q̄ eēnt i cor-
rigibiles p̄ eū. qz eff. cū cū p̄dicti excō. c. vt fame. d̄ sen. exc.
Admīnē tū d̄z xberāe māib⁹ sūte. n' tū cū ei pedit p̄ laicū
s̄z p̄ clericū d̄z facē x̄d̄e clericū s̄m iura ⁊ a cauſ sangin d̄z
abit nē ope p̄silio ⁊ mādato Si hēnticos diligēt n̄ inq̄s i
dioteli sua. ⁊ p̄uinit s̄m iura Si testamēta l' vltias volunta-
tes n̄ se iimplē p̄cipue legata scā ad plas cās. si dispēdauit
i votū ⁊ iuramētū i q̄b⁹ n̄ potuit. l' si potuit tū indilēcte ⁊ si
cā rōnabili p̄tū ē ḡue. si absolutū a fīnias a q̄b⁹ n̄ potuit. vt
pape resuar. l' dispēdauit i irregularitate de q̄ nō potuit.
Si exemplaris fuit in habitu non p̄cioso. vel pomposo su-

pellectilib' nō argenteis z curiosus in appatu domus. z ce
nata nō sc̄lari. victu sobrio non puiali nisi p paupibus in
visitādo ecclesiā interessendo diuin'. z p̄cipue in diebus fe
stis. hec d̄z facē s̄m iura in solēnitatib' p̄cipuis cātādo
missam. dicēdo off. tū denote. nō cursim ordinādo q̄ dica
tur in ecclesia sua debite. frēq̄ntādo orōes puatas vacans
do lēoni. vi. xxvi. p totū p̄dicādo si scit. si nescit puidēdo
gregi suo de p̄dicatorib' vtiliorib' nō curiosus z de p̄fessio
rib' tenēdo honestū z deuotā familiā sollicit de ei' salute
vitādo mulierū puerlatōem sicut p̄t. In exitu de domo ra
ro nisi ad ecclesiā. sepe p̄ferēdo z q̄rendo p̄silia a suis del
quō possit suo gregi. puidere adulatōes vt venenū abbor
reat. p̄ viduāru. paupm orphācū z op̄siorū exiltet. z can
sas eorū sine exp̄ses exp̄diri faciat in iniuriis. p̄ r̄is nō
sit vindicatiu'. s̄z paciētissim'. in verbo z gultu non subit'
z iracū. i' nemini multū familiar' nisi suis dei. superioribus
obediēs. cōq̄lib' nō iniuriēs. nō gaudēs z dignitate z bō
re. s̄z lugēs p exteriori occupatōe z plebis offensioe. z si in
omib' diligēter se habuerit. nil deo acceptat. i'. Si vero
p̄functorie z male nil miser' z dānabili' epi dignitate. vt
dic' Aug. di. xl. c. an om̄ia De p̄latis h̄cs multa in. iij. p̄te
sum. ti. f. p totū Ep̄i z supra p̄cedētes vnā domū vsurariis
manifestis alienigenis ad senus exercendū sunt ip̄o fac. o
suspens. et de vsu. c. vsurarū li. vi. S̄l̄r si p̄mittūt q̄ h̄m. dī
vsurarij alienigene exerceāt ten' in te'ris eorū subiecti in
iurisdictioni. nisi infra tres mēses expulerint eos suspēsi sunt
vt in dicto c. vsurarū de vsu li. vi. Qui se ḡrit p papa
elect' a minori pte q̄s a duab' p̄tib' cardinaliū est ip̄o sc̄o
excōicat'. Et s̄l̄r cardinal' q̄ p̄sumpserit nōiare talē papā
z s̄l̄r oēs alij q̄ talē recipient p papa. c. de elec. c. l. li. vi.
Oēs clerici z religiosi ac laici siue familiares curie siue al
ij q̄ aliq̄ pactū fecerint. vel aliq̄d magnū l' p̄uū p̄miserit
vel p̄missionē receperint ex pacto vel p̄missione occulta vel
manifesta dederint. l' receperint q̄d magnū l' p̄uū. p aliq̄ iusti
tia vel ḡra p se l' alio in caus' iudicialis vel l̄ris aplici. z q̄
vulcūq̄ modū ab aplica sede obinēde ip̄a sc̄o sunt excōica
ti. In exūgati bōifacij. viij. c. a bsolu' pape resuāt. h' b̄n̄x
locū in curia rōana Jo. an. Anto. de butrio eā allegat.

De absolutōe z p̄sue inuictōe c. xvi.

Quoniam vero penitens dicit et se peccata sua siue ex inco-
rogatōe p̄fessoris interrogatis peccata sua vt debuit. t̄a-
dē p̄cludat In illis peccauit. et in multis cogitatōe. delecta-
tionē. locutōe ope. et obmissōe vel aliquo de h̄mōi. de q̄b̄
dico meā culpā Cōfessor vero interroget eū si sit talis de q̄
nō dubitet. q̄ tūc sup̄flūū et inuisibile Si ip̄e volz de om̄ib̄
peccat̄ venialib̄ et mortalib̄ p̄fessis. et si p̄ponit firmē ab-
illis abstinē seū ab om̄ib̄ mortalib̄ Si vero talis h̄z aliqua
restituere. l̄ famā. l̄ res v̄l p̄ iniuriā satisfacc. et h̄mōi. si est
pat̄ facē q̄z citi p̄t. absq̄ dilatōe aliq̄ q̄ restitutio quōdā
da sit. et q̄ ordine quo ad certā et in certā. vi. in. ij. p̄te. sum.
ti. de restitut̄ p̄ totū. q̄ si dicat se nolle istud facere l̄ non
posse. cū tū possit nō est absoluedus L̄ho. vt d̄r. xi. q. ij. c.
tūc vera p̄t tū sibi dici **A**diferat tui rē. s̄ nullo mō Ego
absoluo te p̄d̄t eē ei iniūgi aliq̄ bonū faciendū. nō tamē
in p̄ntia declarād sibi hoc q̄ instructuosa sit talis p̄fessio ei
et siue remissione peccatōū. de pe. vi. v. c. falsas S̄ si patus est
facere om̄ia ad q̄ tenet tūc si est aliq̄ excoīcatōis s̄nta liga-
tus. si nō p̄t eū absolue ab illo remitte eū ad ep̄m. seu ad a-
liū q̄ possit absolue. vel tu vadas ad p̄curādū absolutōem
p̄ eo. et cū est absolut̄ ab excoīcatōe postea tu eū absolue a
peccatis et nō prius L̄ho. Si at̄ potes eū absolue h̄ndo in
hoc sp̄alē auctoritatē. si nō absoluisti eū in p̄ncipio q̄d̄ de-
centi fuit. nec tū est multa vis si fiat in fine p̄fessōis dum
mō fiat aū absolutōem a peccat̄ absolue eū p̄ hūcmodum
vt infra **P**rimo exigēdū est ab eo iuramētū vt sit patus
stare mādatis ecclesie q̄ illi h̄ent p̄ illa causa. quo iuramēto
p̄ntito iniūgat ei hoc. s̄ si incidit faciēdo s̄ aliquē canonem
p̄ponat nō amplius facere p̄tra illū Si vero p̄ offensa vel
dāno facto in aliū p̄mittat satisfacc quātū p̄t. et hoc facto
denudatis h̄ueris p̄fessor seu absoluens cū disciplinā l̄ vir-
ga p̄cutiat eū dicēdo psal. **A**diferē mei de. vel alium psal-
mū penitētiālē dādo ictū p̄ quolibet versu. postea x̄o gla-
pa. et sicut erat. finit̄ subiungit. kyrieleyson. r. k. p̄f n̄r **E**t
ne nos. x̄. Saluū fac s̄nū tuū. x̄. De me sp̄antē in te. x̄
Eito ei dñe turris fortitu. x̄. **A** facie inimici. x̄. **N**ihil p̄f-
ciat inimic̄ in eo. x̄. **E**t si fili iniquitatis nō apponat nocē
ei. x̄. **D**ñe exaudi ordē meū. x̄. **E**t clamor me⁹ ad te ve-
niat. x̄. **D**ñs vobiscū. x̄. **E**t cū spū tuo **O**remus **D**e cui

propriū est misereri semper et parcere suscipe deprecatoēs
nrām. et hūc famulū tuū qz sūla excoīcatōis ligatū tū mīse/
ratio tue pietatis absoluat. p xpm. d. n. auctoritate oīpo/
tentis dei et bñōū apłōmz Petri et Pauli et dñm pape
archiepi mibi pcessa ego absoluo te ab hoc vīcō excoīca/
tionis qz incurristi. ppter infectōes man⁹ violentā in clericū
vel religiosum l ppter ingressum in mōalteriū mōialtū in
casu non pcesso et hñōi. Et si plurib⁹ sentēcijs est ligatus.
est dicēdū toties ego absoluo te ab excoīcatōe quā incurri/
sti. ppter talē et talē cāz. et si pluries. ppter eādem cāz dicen/
dum est toties quoties incurristi. totiens ego absoluo te.
et restitue te scīs sacris ecclie et cōioni et vnitati fidelium
In nōie pñs et filij et spūs scī amē. xberādo eū vsqz amen
Nota tñ qz ista forma qzuis deat obfuarī. vt ex de sen. ex
c. nup. nō tñ est ita nccellaria qn simplici xbo fieri posset.
sed p. de pal. et de lig. Sicut ergo excoīcatio fieri pōt
simplici xbo qzuis nō deat fieri. sic et absolutō. ex d reg.
iur. c. oīs res. s. qñ fiēt hñōi absolutō in publico. vt erga
mulierē tūc eēt obmittēda hñōi xberatō ne denude pcc/
catū Si xō qz ppter rē ablātā alteri eēt excoīcat⁹ qzuis
restituerit. non tñ est absolut⁹. nisi iudex q ptulit sñiāz eū
absoluerit. et h⁹ declandū est pñs p absolutōes ab hñōi
vt si nō est aliq sentētia legat⁹ si hz aliquos casus pñōi
epō resuatozū de qbus nō potes absolue nīloī⁹ absolue
eū ab illa qb⁹ potes sub hac forma. Si teneris aliq vīc/
ulo excoīcatōis mī: ris ego absoluo te et restituo te sancti
sacramenti ecclie. In nōie pñs x. Mis ēat tui x. Fili⁹ dei
p suā mīāz te absoluat. et ego auctoritate q fūgoz absoluo
te ab oīb⁹ pñtis tuis. a qb⁹ possum te absolue. In nōie pñs
x. Pctā xō a qb⁹ nō pōt eū absolue expmat ei imponēs vt
hēat recursū ad epm l ei vicariū. ppter hñōi absolutōem
et dicat ea sibi incōfessione l si eēt simplex et nesciēt ita bñ
expmēre factū suū scribat pñssor in cedula illd. l illa si sunt
plura. vt illā portet penitēs epō l ei vicario sub hac forma
et simili. Latorē l latrice pñciū p hñōicidīo l incestu tali gra/
du et hñōi pmissō absoluedū vñe pñmitati trāsmitto. vt ab/
solutōis bñficiū impendendū et salutarē pñiāz iniūgēdo
ipam sancte ecclie. e recoūlliet. q si epō vel vicari⁹ remit/
tat eū ad pñssorem ipm auctoritate illi iterū absoluat ab

omnibus. et imponat penam pro illo pro quo nondum imposu-
erat et tantum reddat illi ne illa cedula alteri legenda tradat
vel et ipse p[re]fessor si potest vadat pro eo ad ep[iscopu]m pro auctoritate. si
sibi velit dare Si vero ille non habet casum de reatu vel si
habet et p[re]fessor potest de omnibus absolvere p[re]missa absolutione ab
excommunicatione minorum et alijs. ut sup[er]. **Ad istud 22. Filius dei.**
22. Ego auctoritate qua fungor absolvo te ab omnibus peccatis
tuis in nomine p[atris] et faciat tunc signum crucis cum dicit in no-
mine sup[er] illu[m]. nec est necessaria magis impositio sup[er] penitentem
immo nec decem s[an]c[t]i **Th[omas].** p[re]cipue sup[er] mulieres. magis. n. de
cet signatio crucis. et postea addat Passio d[omi]ni n[ost]ri ihesu xp[ist]i
et merita b. marie v[ir]ginis et omnium sanctorum et s[an]c[t]arum dei me-
rita. et quicquid boni feceris. p[ro]ponis facere. et mala que sunt. ne
his sint tibi in remissione omnium peccatorum tuorum. que verba non
sunt obmittenda quia sunt magne utilitati. s[an]c[t]a huiusmodi
di cum habeant vim satisfactionis ex virtute clavis et sic ma-
gis valet **Th[omas].**

De penam in iugenda penitenti

1 Mandando vero penam penitenti hoc maxime attende
dum est s[an]c[t]i omnes. ut scilicet des quod credas eum omnino p[ro]ficere
re quantumque sit magnus peccator. et s[an]c[t]i **Th[omas].** melius est in huius-
modi reddere ro[ati]o[n]em de nimia misericordia quam de nimia iustitia. **xxvi.**
q. vii. c. allegat Dando et libertatem quod cum una die obmittit. s[an]c[t]i
oro[m]i[n]i ieiuncta vel ieiunium possit in alia die supplere Si vero
dubitatur de aliquo. ne faciat penam. puta ieiunium. dicas quod fa-
ciat loco ieiunij elemosinam vel aliud **O**mnis vero personis qui de
facili solet recidivare in mortali raro vade sunt s[an]c[t]i pro paucis
dies dade sunt ieiunia vero elemosine et p[re]gnationes et hu-
iusmodi possunt dari pro plures dies. quia beati et si fiat in mortali
non sunt reiteranda quia valet quantum ad effectum quem post se relin-
quant pro expletionem in s[an]c[t]a. satisfaciendo cum quo revertit ad s[an]c[t]um.
Th[omas]. Querendum est etiam a penitente si potest dubitat facere peni-
tentiam sibi datam. quia tunc non esset danda. vel commutanda vel re-
mittenda esset **D**eclarandum est etiam peccata et tunc magnis
s[an]c[t]i **Th[omas].** **Doct[or].** quod s[an]c[t]i regulas ecclesie taxatas. **xxij. q. i. c. p[er]d. can-**
dum pro quolibet mortali esset septenis penam in iugenda. et ideo
non credat peccata sua levia. quia propter datam ei penam. et hoc fit ne-
eam dimittat. quod esset ei mortale. oportet ei conf[ite]ri
nem iterare si esset oblitus eius **P**otest etiam admo-
neri quod faciat aliquod

memoriale de penitentia sibi instructa vt melius illius re-
corde. et si obliuisceret qd ad te reuertat. vel si non potest bene
cere illa tu pmutabis ea sibi Si vero postea recordatur
de aliquo peccato criminali. quo tunc fuit oblitus si potest tui bene
copiam reuertat ad te. quis non sit ei necessarius. vel vadat ad
alium. nec teneat nisi tamen illud dicere Si huiusmodi vota que non potest im-
plere vel dubitat. si tu habes in hoc speciale auctoritatem dispen-
sa. vel potius in aliud prius pmuta. si vero non habes auctorita-
tem remitte eum ad episcopum vel vicarium. Caue et ne iniungas pe-
nitentiam per quam fiat iudicium alicui iuri. aut per quam deest occasio
ruine spiritualis alicui. aut per quam possit manifestari alteri pec-
catum occultum. Confessum autem quantum potes studeas ad peritro-
nem inducere verbis siue ante siue in processu siue post confessionem
vt non dicat peccata sua quasi fabulas sed cum detestatione. et vt ait
Augustinus. Caute et assidue aliquando interrogando que credit illi ex ve-
recundia occultare Circa hoc turpia et carnalia peccata non de-
scendas nimis ad particularitates. postquam habes spes
sufficiens peccati et homini a remotis interrogando ne
addiscant homines malitias et peccata que nesciunt. **Libro. Admo-
uendum eum super omnia. vt vitet malas societates. frequenter confessio-
nem. audiat sepe verbum dei. gratias orones et participaciones bono-
rum que sunt in religionibus et indulgentias.**

De Infirmis. c. xviij.

E Circa infirmos sic agendum est. Aut enim talis est in pe-
riculo mortis. aut non. dico aut periculum mortis non solum
quod in extremis constitutus. sed quod frequenter contingit homines mori ex
illainfirmitate. et medici dubitant. In tali casu potest quilibet ab-
solui a quolibet sacerdote de quolibet peccato et a quolibet sententia
absque alia licentia cum periculum est in mora. Talis enim infirmus
aut iam amisit loquelam vel sensum rationis. puta quod iam freneticus
aut non et in primo casu. si bene vivebat. vt bonus fidelis. et frequen-
tabat confessionem contritionem et homini. si petierit sacra quis ex
insperato et talia acciderint. Vel et si malus et obstinatus
diu perseueras in peccatis. et diu non confessus. si petierit sacerdotem
vt confiteretur et ostendit se velle facere omnia que dicitur. et interea factus
est mutus vel freneticus et periculum est in mora de presumptione peritro-
ciente alio confessio de generali per eo sic fit in populo sacerdos
faciat absoluciones ab omni sententia et peccato. et potest iniungere circumstanti-
bus aliquod per eo faciendum vel benedictionem aut sanguinem per eiusdem.

si volunt acceptare Deinde d[icitu]r dari eucharistia a p[ro]prio sa-
cerdote seculari. q[ui]s n[on] sit p[re]fessus q[ui] n[on] potuit. l. ab alio
sacerdote seculari. n[on] est religioso. si n[on] habuit licentia[m] a p[ro]-
prio sacerdote vel ep[iscop]o. alias ip[s]e religiosus incideret in ex-
c[om]municat[i]o[n]em papa[lem] in hoc casu et hoc veru[m] est nisi timere[re]
de erpuit[i]o[n]e l. vomitu ei[us] q[ui] t[un]c n[on] deberet sibi dari euka-
ristia. s[ed] extrema unctio t[ame]n. ymmo ec[on]tra si n[on] potuit co[m]muni-
care. q[ui] si p[ro]pter frenesim n[on] p[er]mitteret se vinci. p[ot]est ligari et
sibi violenter dari. Astantib[us] at[que] infirmo d[icitu]r credi si p[ro]hibent
testim[oniu]m q[ui] petierit p[re]fessio[n]em. et ostendit signa p[er]trit[i]o[n]is. Si
at[que] n[on] est diu p[re]fessus. vel q[ui] notori[us] p[er]trit[i]o[n]em incurrit subito aq[ue]
m[ort]is et mutitat[i]o[n]e vel infirmitat[i]e. nec p[ri]us nec p[ost] o[mn]idit sig-
na p[er]trit[i]o[n]is nil ei dari d[icitu]r nec sacra. nec ecclesiastica sepul-
tura. Si vero nec loquelam amisit. nec amentia[m] incurrit. debet
ab eo exigi pura p[re]fessio p[er]trit[i]o[n]u[m] pl[ur]i[us] et min[us] v[er]um q[ui] patit[ur] t[em]p[us]
v[er]ba si est in extremis de p[ri]ncipalib[us] est interrogand[um] p[ri]mar[um]
me induc[en]do eu[m] ad p[er]trit[i]o[n]em cu[m] spe venie. s[ed] si n[on] est ita in
extremis. et velle facere general[em] p[re]fessio[n]em de tota vita sua si
cut multi infirmi fecer[un]t. q[ui]s n[on] sit necessariu[m] de his q[ui] rite
alias p[re]fessus est iterare p[re]fessio[n]em admittenda est. et t[ame]n ab
solutio inpendenda ab o[mn]i sententia exc[om]municat[i]o[n]is et ab o[mn]i
p[er]trit[i]o[n]e. m[od]o supradicto in ca. p[re]cedenti. ita t[ame]n q[ui] si ligat[us] esset ali-
qua exc[om]municat[i]o[n]e a q[ui] p[re]fessor ex illud piculu[m] n[on] potuisset ab-
soluere. d[icitu]r ei iniungi. q[ui] si euadat infirmitatem q[ui]citi[us] comode
p[ot]est p[ro]ut se ei ad que[m] ordinare spectabat absolutio illi[us] ex-
c[om]municat[i]o[n]is. alias si n[on] faceret reincideret in eand[em] exc[om]municat[i]o[n]em. ex
de sen. ex. c. eos li. vi. Et si erat de t[em]p[or]e us aliquo pec-
cato de casibus ep[iscop]o resuatur. n[on] optet q[ui] iniungat ei q[ui] post
sanitate[m] ad ep[iscop]um vadat p[ro] absolut[i]o[n]e. q[ui] ad illud n[on] tenetur
s[ed] sufficit sibi illa absolutio. Nota t[ame]n q[ui] si tal[is] esset vsurarius
public[us] n[on] p[ot]est talis admitti ad p[re]fessio[n]em co[m]muni[us] et ad
alia sacramenta. nisi facta p[ri]us caut[i]o[n]e de restitut[i]o[n]e vsuraru[m]
vel p[er]miss[i]o[n]e ab heredib[us] de h[er]edi. et si in casu q[ui] amisisset
ipse loquelam. vel vsum ro[ti]s o[mn]idat p[er] signa p[er]trit[i]o[n]is s[ed] for-
ma iur[is] q[ui] habet in c. q[ui]s q[ui]s. de vsur. li. vi. Iste pactis non
est p[ri]ma infirmo iniungenda. q[ui] ea facere n[on] possit. s[ed] innotes-
ceda. vt d[icitu]r. xvi. q. vii. c. ab infirmis. declarando sibi tale ti-
bi dare p[ro]m[iss]am si esset sanus. q[ui]s debet facere multo ma-
iore s[ed] regulas ecclesie. s[ed] q[ui] non potes m[od]o. n 1

cū er[is] san[us] facies hoc illud. l. venies ad me et tibi dabo. Istud
tū ultimū nō videt securū. q[ui] raro reuertit[ur] p[ro] p[er]nā si x[ristus] d[omi]n[us]
al[iter] d[omi]n[us] te disponet. dimittas p[ro] aīa tua tū p[ro] p[er]nā. Istud e[st] in
lūgi amicis l. p[ro] sanguineis aliqd p[ro] p[er]nā si vterq[ue] acceptat et
si credat q[uod] satisfactiō sit in statu gr[ati]e sup[er] om[ni]a em[er]it auisano
dus est. vt si d[omi]n[us] aliqd alicui. vel rōe malefici vel p[er]tus. l. de
positi v[el] aliter declaret b[ea]t[us] vt nō discedat cū alieno ab h[oc]
seculo. ne in eternū dānet. Et de restitutōe et legatis ad pi
as causas. p[ro] anima sua ita disp[on]at q[uod] cito cogant[ur] executo
res expedire et nō plōgare sicut sepe et quotidie faciūt. q[uod]
si nollet sufficiēter disponē de restitutōe. tūda nō est absol
uēdus. Exhortādus est at ad p[er]tritōem s[ibi] et p[ro]fidentia diu
ne misericordie exemplo latrōis et merit[us] passionis x[risti]. Si
at h[omo] nō possit copia sacerdot[is] q[ui]s bonū sit h[omo] in h[uius]m[od]i
picul[us] in mari viz bello l. infirmitate vel morte violenta lai
co p[ro]fiteri. tū nō est necariū. q[uod] si fiat. et q[ui]s euadat. tenetur
tal[iter] iterū de om[ni]b[us] illis peccat[is] p[ro]fiteri. q[ui] nō h[ab]eat ille cla
ues ecclesie. Si x[ristus] infirm[us] nō est in piculo mortis si h[ab]et cas
sum exco[m]municatōis. l. p[er]ctā resnata ep[iscop]o d[omi]n[us] p[ro]fessor ire l. mitte
re ad ep[iscop]um si p[er]t[ur] p[ro] auctoritate h[uius]m[od]i. tū mō tali q[uod] nō p[ro]dat
p[er]ctōrē. nisi p[ri]us ille sibi dederit licentiā nōiandi eū. Si x[ristus]
infirm[us] h[ab]et indulgētiā in articulo mortis a papa appin[qu]an
te morte sic p[er]t fieri absolutio p[ro] om[ni]a supradicta p[ro] dicta
indulgentia.

 Forma absolutōis in articulo mortis
Mereat tui r[ati]o. Auctoritate d[omi]ni n[ost]ri ih[esu] x[risti] et b[ea]torum
ap[osto]lorum p[etr]i et pauli. et d[omi]ni n[ost]ri pape. M. et sc[ilicet] roma
ne ecclesie. in hac p[ar]te tibi p[ro]cessa sp[irit]ualiter et mihi p[ro]missa. cō
cedo et do tibi plenariā indulgētiā et remissionem om[ni]um
p[ec]catorū tuorū. de q[ui]bus ore p[ro]fessus es. Nota h[ab]eā meli[us] sit
dicē de q[ui]bus mō p[ro]fessus es. an de q[ui]bus ore cōfessus es. et
corde p[ro]fiteri. q[uod] nō cōmisisti sub p[re]textu illi[us] indulgētie in q[ui]n
tū clauēs ecclesie. se extēdunt. q[uod] quidē plenaria indulgētia
sit tibi in augmētū virtutis et gr[ati]e et acquisitōis vite eterne.
In nōie p[re]s[entis] et filij et sp[iritus] sancti Amē

 Forma absolutōis ab exco[m]municatōe minori
Go te absoluo a vinculo exco[m]municatōis q[ui]s incurristi p[er]t
cipādo cū exco[m]municat[is] in casu nō p[ro]cesso in loq[ui]a. in cibo.
l. potu et h[uius]m[od]i. et restituo te sanct[is] sacramēt[is] eccle[si]e. In nōie
p[re]s[entis] et filij et sp[iritus] sancti Amē. Nota vero q[uod] in absolutōe ab exco[m]municatōe

maiori d'z primo exigi iuramentum vt scz iuret stare manda
tis eccle. que s'ciēt ei qd absoluit p tali materia. quo scō
inpōi ei dñt mād ita rōnabilia. vt satisfaciāt ei quē lesit. vt
dānificauit si p't. si tñ p h'mōi est excōicat'. p'cipue ei iniun
gēdū est. ne āpli' veniat p'tra illū canonē vel si fuit excōica
t' ppter xberationē clēici. non āpli' xberet. Scōdo exutis
būeris absoluēd' d'z xberari cū xga dicēdo f'is. M' i'ferere
mei d's. l'atū p's p'iale ad quēlibz xsum dādo vñ ictū. po
stea subiūgat. p' n'r. Et ne nos. Saluū fac hūi rē. put pau
lo añ sup' notatū est. De' cui p'pūm est mise. rē. tñ h'is au
ctoritatē absoluat sic dicēdo. Auctoritate oipotēt' rei. rē.
put sup' plene dñi est. Forma absolutionis a peccatis

Et tene' aliq' vinclo excōica excōicatōis minoris
tionis l'p'ticipatōis a q' possum te absolue' e' absoluo
te. r' relituo te sancti sac'is eccle. in nemine p. rē. Dñs n'r
ihs xps te absoluat. r' ego auctoritate q' fungor absoluo te
a peccat' tuis. in n. p'is. Oia bona q' fecer' l' facies r' q'tqd
pater' l' pat. er' sit tibi in remissionē p'corū tuorū omiū r' i
augmētū grē r' p'miū vite et ne. Amē. Forma sacram

Ego te baptiso. In nomine p. r' f. ti baptismatis
r' s. amē. **A**bo. in. iij. ego r' amē non sunt de subā sa
cram'ti. tñ dici dñt ex statuto r' p'suetudine eccle. S' si dus
bitat' si es baptisat' non te baptiso. Si non es baptisatus
ego te baptiso. in nomine. p'is. r' f. r' s. amē. Forma

Onsigno p'secrationis seu crismat' cādē p'p'm
te signo cruci. r' crismo crismate salut'. In nomine p.
r' f. r' s. Amen. In fronte de' r' cum crismate p'secrato ab
episcopo. **A**bo. in. iij.

Absolutio a peccat'

Ego absoluo te a peccatis tuis In nomine p'is r' f. r'
s. Amen omnia vero alia sunt ad bene esse **A**bo.

Forma Extreme unctionis. r' s' mo ad oculos

Per istam scām vinctōem r' suam p'ssimam misericor
diā parcat tibi dñs quit qd p' visum deliquisti s'm ordi
nē frat'rū p'dicatorū. vel sic s'm clericos seculares. quit qd
viticrū oculo deliquisti Inungo oculos tuos isto oleo sano
ctificato In nōie p. r' f. r' rē. **A**bo. in. iij. s' euanda est p'or. s.

Gregoriana et fienda est unctio in sex locis corporis ad m^o
n^o. p^omo in vtrisque oculis dicendo vt sup^a. sc^odo in vtrisque auribus
dicendo p^o ista r^e. vt sup^a. ad illud quitqd et exiit sic dereliquit
p^o auditu l^o auris vitio deliquit. tertio in naribus dicendo per
ista r^e. q^otd deliquit p^o odoratu l^o narium vltimo deliquit. q^otd
to in ore clauso dicendo p^o ista r^e. q^otd p^o gustu deliquit. vel
q^otd oris vitio deliquit. q^onto in vtrisque manibus ab intro in
palinis. dicendo p^o ista r^e. q^otd deliquit p^o tactu. l^o tactus vi
tio. vi. in pedibus ambob^{us} in pte superiori dicendo p^o ista r^e. q^otd
deliquit p^o gressum l^o incessum. l^o recessum. l^o talium vitio d
liquit Clerici seculares addunt. vij. ad libros. q^o fieri d^o vbi e
p^o suetudo. s^o n^o vta^o ordo p^odicato^orum erga fr^{es}. et fit in remi
bus dicendo p^o ista r^e. q^otd lib^orum vel p^o carnis vitium deliq
uit. et d^o sunt unctioes dicant^{ur} hec vba sel^o t^om.

Hoc est v^om Tho. Forma psecratiois corporis xpi
in. iij. Hoc est e^om corp^o me^o. e^om t^om n^o est de suba pse
cratiois. nihil o^omin^o t^om n^o d^o obmitti. alias peccaret mort.

Est e^om ca^o Forma psecratiois Sanguinis
lix sanguinis mei noui et eterni testamenti misterium fi
dei q^o p^o vobis et p^o multis effundet^{ur} in remissionem p^occatorum
Om^o. a. n. vba hec sunt de suba psecratiois p^oter. n. v^om tho.

Qui cu^o sunt. vj. v^om Forma ordinu^o in primo
Tho. q^olibz bz forma sua Sciend^o est v^om Tho. in. ii.
q^o t^onc in p^om^o character seu recipit^{ur} ordo cu^o p^orectu^o instru
mentu^o illi^o ordinis t^oq^o materia ab ep^oo dicente forma illius
ordinis t^oq^o man^o ordinat^{ur} ad illu^o ordinem.

Alis q^o ordinant^{ur} ad huc Forma ostiarij.
Ordo tradit ep^os clau^oes ecclesie dic^oes Sic a^ozite q^osi
redd^onturi deo rom^o. p^o his reb^o q^o his clauib^o recludunt^{ur} Ar
chidiacon^o ho ostiu^o eccle^o facit illos t^oz^o Forma lectorat^o

Hic tradit ep^os codic^o de quo lectur^o vba. sic p^oph^o.
Et missale. vel eplariu^o libru^o dic^oes Accipite et estote ver
bu^o dei lectores habituri. si fideliter et deuote impleueritis
officiu^o v^om p^ote cu^o his q^o v^obu^o dei ab initio ministrant^{ur}

Hic tradit ep^os libellu^o Forma Exorcistatus.
In q^o scripti sunt exorcismi. vel illu^o vbi exorcizat^{ur} aqua
b^ondicta l^o aliu^o dic^oes Accipite et comedate memorie. et habe
tote p^ota^otem imponedi man^o sup^a energumenos. siue bapti
zatos. siue cathecum^{os} Forma Alcolitatus

Hic tra sit eps ceroferariū. i. candelabrum dicens. Accipite ceroferariū. cūz cereo ⁊ sciatis vos ad accendēda luminaria eccle mācipati. Accipiat etiā vrceolū vacuū ab archidiacono dicēte epo. Accipite vrceolūz ad effundēdum vinū ⁊ aquam in eucharistiam sanguinis Christi.

Forma Subdiaconatus.

Hic datur calic vacuū cū patena ab epo. ⁊ vrceolūz aqua ⁊ manilli. i. bacili ⁊ manutergio ab archidiacono dicente. Videte ⁊ mīsteriū vob traditū. ⁊ iō si vsq tūc fuistis tardi ad ecclāz amō dētis esse assidui. Si vsq nunc fuistis somnolēti amodo vigileti. Si vsq nūc ebriosi amō sobrii. Si vsq nūc inhonesti amodo casti. Oblatōes q̄ veniunt in altari panes. ppositōis appellātur. de ip̄is oblatis onibus tñ d̄s poni in altari q̄stū possit p̄plo sufficē ne aliquid putriduz in sacratio remāeat. Palle x̄o q̄ sunt in subtratoria altar̄ in alio vasē dñt leuari. In alio corpales ⁊ palle. Ubi at corpales lote fuerint. nullū aliud lintheamē d̄s lauari. Ip̄a at aq̄ d̄s in baptisterio mergi. Id̄o admoneo vt vos exibeatis ita. vt deo placere possitis.

Forma Diaconatus.

Hic tradit eps librū euāgeliorū dicēs. Accipite ptā rem legendi euāgelii in ecclā dei tam. p̄ viuīs q̄z p̄ defuncti. In nōie dñi amen. Itē eps pōit manū sup caput eius dicēs. Emitte in eū q̄sum⁹ sp̄m sc̄m ⁊c Itē dat ei isto lam dicēs. Accipite stolā. vt p̄s in pontificali. In datione tñ euāgeliorū libri km Th̄o. character imp̄mitur.

Forma Presbiteratus.

Hic eps tradit calicē cum patena p̄parata. i. cū vino in calice ⁊ hostia in patena. als nō reciperēt caractere km Th̄o. Si non esset p̄parata dicēs. Accipite ptā rem offerre sacrificiū deo missamq̄ celebrare tam. p̄ viuīs q̄z. p̄ defuncti. In nōie dñi amen. Itē ab epo impōitur manus sup ordinādū ⁊ oēs sacerdotes cū eo ibi p̄ntes dicēte ip̄o epo. Oremus Dilectissimi dñi ⁊c. vt in pōtificali. De de tarantaso dixit q̄ in impositōe manū imp̄ma character. Primū tñ veri⁹ est ⁊ cōius km Th̄o. sin porrectōne calic p̄pati. itē in iugū man⁹ sacerdot̄ cū ordinat ab epo. dicēte Cōsecrare ⁊ sc̄tificare ⁊c Itē aptat sibi stolā sup hūeros dicens Accipite iugum dñi ⁊c Item velūt n̄ iij.

Forma Summarij de hoc in mii.

cū cū casula .i. planeta dicens. Stola innocentie rē. Nota ergo qd si p̄mū fuerit obmissum .i. porrecto calicē p̄paratū totū d̄z iterari quasi nihil sit factū. Si x̄o illud fuerit obmissum .i. uatuz aliqd de p̄dictis alijs fuerit obmissum. nullo mō d̄z iterari ordinatio. s̄z qd obmissus est d̄z sup̄leri ab ep̄o in alia ordinatōe. et interim nō celebret.

Forma Sacramenti matrimonij.

Non est determinata. Est aut forma illa expressio p̄sentis / sus p̄ x̄ba vni⁹ in alterū p̄iugū vt accipio te in vxorē / accipio te in virū. l. cu⁹ interrogat. si vult talē in vxorē vī / virū et r̄ndz qd sic. l. si loq̄ nō p̄t p̄ scripturā. l. alia siḡ exp̄ mē / Explicit. iij. ps. et p̄ p̄ns tot⁹ tractat⁹ siue / siue p̄sentis. Summula de cōfessore cū interrogatōib⁹ fiendis Reueren / tissimi fratris Anthōij. Florētie archiepi. Eiusdē incipit. c. de r̄stitutōib⁹ in genere in quo ponūt. xx. man⁹ rapiētū / quoz q̄libet hz. v. digitos seu modos. ec̄ sunt cētū mōi in / quibus fit restitutō vel erogatio. vt p̄ in. ij. pte sum. ti. ij.

Et prima manu feneratoria p̄t intelligi illud / qd h̄etur Apoc. xvij. Vidi mulierē sedētes su / per bestia coccinea. i. diabolu h̄ntē in manu / e⁹ poclm aureū. hec m̄l̄ ē cupiditas q̄ in mān

Ia ope vsure hz diuitias q̄s sitit. s̄z n̄ extinguit e⁹ sitis / lum delectat in vidēdo. hec at. v. modos sic m̄l̄ hz. v. digi / tos. Et p̄m⁹ in pignoib⁹. q̄n. s. q̄s p̄ mutuo alteri fctō reci / pit pign⁹ ab eo rei mobil⁹ vt vestimētū. seu lucrū eq̄ seu bu / iusmōi aut imobil⁹. vt possessiōz. ex q̄ capit fructū seu lucrū / nō p̄putās in sortē. qd vsura est. nisi in casu cū gener a so / cero quousq̄ h̄eat ab eo dotes sustinēs onera m̄rimōij ac / cipit possessiōz ab eo in pign⁹. ex de vsur. c. salubriter. Et / de hoc diffuse in. ij. pte sum. ti. i. c. Scōs digit⁹ seu mod⁹ / ē indispōib⁹. cū. s. q̄s depōit pecūias ap̄ ud mercatorē vel / cāpsorē vt vtaf ea. saluo tñ capitali suo. et cū intēdōe p̄ncij / paliter aliqd p̄cipiēdi vltra sortē nulla tñ fctā pactōe sup / hoc. ec̄. s. ara est. xiiij. q. iij. si feneratoris. et de hoc in. ij. pte / sum. ti. i. c. Terti⁹ mod⁹ in emptōib⁹ et veditis. cū. s. vendit / merces vltra in tñ p̄tū rōe dilatōis t̄pis in solūdo p̄ciuz / et hoc in se rē illā intēdebat suare in futurū q̄n tñ quātū / vedit. l. plus sperabat valiturā. Vitr q̄n rē emit min⁹ iusto / eo qd accipiat t̄ps solutōis p̄tū anq̄s r̄cipiat m̄cē. et puta

ipe veris triticū recolligēdus. Et hoc nisi dubius eēt vtrū
plus minusue sit res illa valitura. d. hoc c. de vsur. c. in ci-
uitate. z. c. nauig. ti. Et d. hoc diffuse in. ij. pte sum. ti. i. c.
Quart^o in cāp. dōib⁹ z. ficti⁹ asscuratōib⁹ vt in cābys q̄ dicū-
tur p. venetias. z. cābys q̄ sūt in rōana curia p. bull. q̄ sunt
de mutua cuz vsura z. cū ip̄met sibi satisfactor simulat⁹ z.
ver⁹ mutuator est. ar. xiiij. q. ij. c. p. l. r. q̄. Et d. hoc in. ij. pte
sum. ti. i. c. Quint^o in mutuis cuz exp̄sis lucri pactōib⁹ siue
in pecūia siue in opib⁹ siue in alijs q̄ p̄tio p̄nt estimari. ar.
xiiij. q. ij. c. putat. z. d. hoc in. ij. pte sum. ti. i. c. *De* raptoria
ē q̄ manifeste rapit aliēa māu vio. ēta. i. raptoria eripit pau-
perē. s. de⁹. Thobi. xv. z. bz. v. digitos seu modos. Prim^o
p̄sūt in v̄pat⁹ dñys ciuitatū. castrorū. villarū. ex q̄bus
oē emo. umētū qd̄ in percipit rapina ē. Scd̄s est in talijs
iniurijs q̄. s. dñs ciuitatis impōit collectas vltra debitū
p̄suetudinis l. statuti. s. vitia indebita operarū exigit. z. n̄
soluit eis de labore. l. si ciuitas est libera q̄ nō p. rata im-
ponunt ciuib⁹. s. nimis aliquos ḡnāt. Terti^o est in peda-
gys seu gabellis illicitis q̄. s. imponunt dñi terrarū vel ci-
ues noua pedagia sine licentia principis. vel etia⁹ si anti-
quata vel noua cum licentia nō sūt vias suas cum tñ po-
ssent. Quartus in latrocinijs terrestrib⁹ v̄l maritinis.
vel piratis. qui discurrunt per mare p̄dādo ex naufragio
etiā in mare p̄icta sibi accipere ad rapinā pertinet. v̄l eē
de rep̄salis illiciti. de quib⁹ in. iij. parte ti. ij. c. Quint^o in
personis capiēdis z. v̄dendis q̄ libe sunt seu cristiane. nā z.
si pagani vel sarraceni capti in bello iusto efficiant⁹ sūt ca-
piētū. v̄l z. vendi p̄nt vt sūt z. emi. nō tñ r̄ctiani. dñt ergo
ista restitui si p̄nt. vt dic̄ Aug. xiiij. q. vi. c. si res. de his b̄es
in. ij. parte sum. ti. c. *Unde* furatoria est cū q̄s accipit oc-
culte aliena nesciēte dño Apo. Qui furabat⁹ iā nō furetur
s. mag⁹ opere⁹ manib⁹ suis fur vide⁹ operari manib⁹ alie-
nis in q̄ntum accipit lacum de manib⁹ aliēis. z. h⁹ mā⁹ bz. v.
digitos. Prim^o est in innētorum detētoe. q̄. s. q̄s res alte-
ri⁹ inuētas q̄ nō h̄ntur p. derelicto sibi retinet. xiiij. q. iij. c.
si q̄. i. z. d. b̄es i. ij. pte ti. i. c. scd̄s ē i. illicita p̄sceptōe. q̄. s. q̄s
p̄scribit aliēa mala fide. sc̄s s. illa eē aliēa. n⁹ aliq̄ iusto
tibi habuisse c. possessor. d. re. iur. in vi. d. b̄es i. ij. pte sū. ti. i.

in. ij. pte
sum. ti. i. c.

in. ij. pte
sum. ti. i. c.

Tertius est in rei pignorate *modate* v^l *disposite* v^l *usu*. s^c
qñ dñs rei nō p^lsentit. z tenet de vtilitate idē habitare. z si a
mittet ex culpa sua tenet reddē. *Rat.* d. hoc in. ij. pte sum.
ti. i. **Q**uartus in occulta rerū v^l *patōe*. siue hoc fiat a fi
lijs de reb^l pntuz. siue ab vroz de reb^l viri ipō nesciēte si
ue a suis de rebus dñorū suorū dispensatoribus de rebus
p^lonoz suorū. siue a discipul de reb^l m^lgforū suorū. siue
ab e^lneis de reb^l aliorū. ec si hoc facerent dādo in elemo
sinas paupib^l nisi in extrema nccitate p^ltitut. xiiij. q. iij. c.
forte. de hoc in. ij. pte ti. i. p totū. **Q**uint^l in religiosa ap
p^latione. qñ s. religios^l aliqd recipit. l. nesciēte p^lato suo. l.
alteri dat p^lpinquo l. e^lneo. l. cū occultat z vt p^lpria retinz
acq^lsita p eū. l. data nō patus supior. i libere assig^lre. xij. q. i. c.
nō dicat. z d. hoc hēs in. ij. pte ti. c. **M**an^l bellatoria est
vbi s. rapiū^l z furta z rapine z sacrilegia. **M**anū suā mi
sit hoitis. s. bellādo ad oia desiderabilia. desiderabilia aut
sunt blada pecūie z edificia vasa aurea tēpli. z alia omniū
ta ipm templū. ad qd misit manū exercit^l. **M**abuchodo
nosor bellās ptra hierosolimā rapiēdo incedēdo z destru
endo. z hec man^l hz qñqz digitos seu modos. **P**rimus
est cū dñs l. cōitas aliq^l assummit iniuriū bellū. nā qad hoc
pcurrūt adiuvābo p^lsulendo coopando de oib^l dānis illa
tis aduersarijs etiā si nihil pueniēt ad eos tenent satisfā
cere. xiiij. q. v. c. nō sane in fi. **S**cōs est q^l tenet de oib^l
dānis z expen^l q^ls patiūtur subditi sui q^l inuolūtarij sunt
z coacti. nā vltra expen^l. q^ls faciāt aliqñ ab aduersarijs de
bellātur z capiūt ipi z bōa eorū. **V**ari^l est. n. belli enet^l. vt
c. si culpa e^l de iniu. z dā da. **T**erti^l est q^l hz iustū bellū
ea q^l capit z destruit. l. hoc facē p^lmittit suis. sic cōiter faci
unt. satisfācē tenet. xii. q. i. c. militare. bōa aut capta iuste
ab inimic^l q^l dñt p^luidi occultādo z retinēdo sibi furatur.
xxij. q. v. c. dicat. **Q**uart^l est cū iuste bellās rapit bōa ce
lesiariuz nō incastellatarū. aut bōa clericorū p^lrie pt^l. l. etiā
viatores pegnos z alios innocētes. di. lxxxvi. c. singulis.
Quit^l est qñ hñs iustū bellū ex sua inertia z crassa negligē
tia non defendit suos cuz posset. p^lcipue cū est p^lduct^l mer
cede ad bellād z similiter cū posset debellare inimicos. z
sic finem facere guerre vt plus lucre^l ex duratione p^lelij.
vel quia corruptus ab aduersarijs nō fideliter gerit nego/

guerre vt plus lucratur ex duratione prelii. vñ qz corruptas
ab aduersarijs nō fideliter gerit negotiū tenet. ex de iniu-
ris. 7 d. i. c. si culpa. 7 de his oñib⁹ bēs in. iij. pte ti. j. c.
de bello. ¶ **¶** Dan⁹ dānifica vsatoria dñ puer. xvi. Si man⁹ ad
manū fuerit nō erit innocēs man⁹. 7 qñ vna man⁹ nō sūm⁹
cit ad vnū op⁹ alia inuat. sic aliqui si vn⁹ nō sufficeret ad ra-
piendū l furadū vel dānificadū aliū. 7 tūc adhibz aduuto,
riū alter. 7 hec est man⁹ ad manū adiūcta. 7 tal⁹ q⁹ quis non
sit pncipal⁹ vel nil pueniat de rapina l de dāno ad eū tan⁹
tenet. Et qz nō est innocēs. s. in cā. 7 hec hz qñqz digitos.
q⁹ ptenet in hoc vñ Iulio. pñliū. pñsus. palpo. recursus.
¶ **¶** Primus est cū qd mādāt fieri rapinā furtū vsurā l aliō
dānū. 7 ex hoc sequit⁹ effect⁹ dāni. qd alias non fuisse factū
talīs tenet insolidū. ec si nil puenit ad eū. Sic 7 tutor cu-
rator 7 pcurator 7 factor: q⁹ p pupillis l p alijs faciūt ptra-
ctus vsurarios tenent. si illi p quib⁹ fecerūt nō satisfaciunt
cū sint pncipaliores. Scds qñ pñsult. ita q⁹ ex illo sequit⁹
dānū qd alias nō fuisse factū tal⁹ ec tenet insolidū ec si nil
puenit ad eū. Si aut fuisse factū ec sine illo pñlio 7 aliquid
pñtē est ad illud pñtē tenet. Inno. 7 Hosti. Terti⁹ est pñs⁹
sus s. coopatōis. nō mēt⁹ tñ. puta qñ vn⁹ vel plures faciūt
aliqd furtū l dānū s. ita q⁹ vn⁹ nō facit sine altero. tenet
qñbz insolidū. sec⁹ cū ec sine illo factū fuisse. tñ cū alias se re-
pit ad dānificadū. tūc. n. tenet solū de dāno illato p eum
q⁹ ec est mediator sciēter alic⁹ pñt⁹ fraudulēti. vt sensales
tenet tales de dānis. Quart⁹ est palpo. s. cū qd adulādo
seu laudādo aliquē de furto l de dāno s. q⁹ sit lrenu⁹ ex hoc
inducit est ad faciēdū malū q⁹ alias nō fecissz. 7 idē si detra-
hēdo eū a l hoc inducit. Quint⁹ est recursus. i. cū qd recep-
t. fures 7 dānificātes. 7 ex hoc sequunt⁹ dāna vel ec rap-
tū rē eū quē. 7 ipe occultat. ppē q⁹ nō pñt recuperare. Officia-
lis ec q⁹ pñt sine sue pñone piculo obitare ne fiat dānū l ra-
pina l māifestare fures 7 ablata 7 nō facit. tenet. hoc tho.
Alb. pñ. Ric. in. iij. di. xv. Inno. Rai. 7 Tul. de his in. ij. p-
te su. n. ¶ **¶** Dan⁹ pncipatorū s. de re furata vñ vsuraria. 7 de
hoc pñt intelligi illud sone. iij. Recedat vnusq⁹qz ab iniqui-
tate que in māu sua est. 7 hec hz. v. digitos. ¶ **¶** Primus est
pncipado de hmoi p donatōnem. tal⁹ ei cū donat. cū hoc
scit dñ reddē dñō ei⁹ rē ablatā. donū qd datū qd vsurario

cum omnia bona sua sint obnoxia restitutioni tenetur eē
reddere l' sibi l' his poti' q' b' vsurari' h'z restitutē Scōs ē
p' victiatōem f'amilia. n. raptoris l' vsurarij. l' vroz l' filij q'
nō hnt nisi de rapinis l' vsurj tenēē satisfaccē de p'sumptis
sz habēdo eē alia bona comedēdo l' vtēdo reb' male abla
tis in p'ma spē tenet de eo q' p'sumit. Rai. Terci' est per
dotatōem filia ei q' dotat p' eū q' nō h'z nisi de vsurj l' alias
male ablati. marit' qui hoc nouit nō p't recipe dotē z re
ceptā tenet restitutē creditorib' f'oceri. z i' p'a etiā filia mori
tuo marito tenet restitutē dotes Rai. de hoc. in scōa pte.
sum. ti. i. c. Quart' est p'ticipādo de re rapta vel furata
p' emptōem. q' em' emit talia sciēt. vel ignorātia facti c'ta
sta tenet restitutē cū inuenit dñm rei l' paupib' erogare. si
illū ignorat. Si eē talia emit p'babilit' estimās esse vēdē
toris. postea sciēs fuisse ablata tenet nihilomin' dño red
dē si cognoscit. vel paupib' l' p'tiū erogare si non inuenit.
Rai. z de hoc in. ij. pte sum. ti. i. c. Quint' p' legatū l' hē
ditatōem Intellic' em' hēditas deducto hē aliēo l' heres
g' vel legatari' ei' cui' bona sunt obnoxia restitutōi vel ex
p'tactu vel ex q'si malefitio furti fraudis z vsure z h'mōi. l'
q'si omnia tenet restitutē de tali hēditate l' legato extra de
vsurj. c. michael. Man' sacrilega. viz vsurpatio circa sacra
z ecclesiastica 3o. xv. Tēdit aduersus deū man'. i. sacri
lega. Nec est man' sacrilegi Michanoris. q's extēdit p' tem
plū dei comitat' ipm fundit' destrūē sz ipo occiso suspensa
est lingua auida Adachabeo p' tēplū. ij. Adachba. xv. z h'
h'z. v. digitos Prim' est cū aufert sacra vt calices z para
mēta. cruces reliquie alia z h'mōi Scōs est qñ auferuntur
aliq. z si nō sacra. tñ de loco sacro. vt in ecclia. z de vtroq.
xviij. q. iij. c. q'squis Terti' est qñ fit incēdiū l' effractio in
loco sacro. i. iniuriōse. tenet eē satisfaccē. l' eē inferunt alia
dāna ecclēsijs vel p'sonis eccl'iasticis. vt erigēdo gabellas z
pedagia. ex de cēsi. c. quāq's in. vi. aut imponētes collectās
ex de iniur. z dā. da. c. aduersus. aut faciēdo rep'salias p' p'
sonas ecclesiasticas c. z si pignoratōes. ex. de iniur. Quar
tus est cū clerici male tractāt bona eccl'iariū dilapidando
indebite. alienādo in pōpas z lasciuas expēdēdo. p'sang
uineos vitādo. xij. q. ij. c. nullus. z bona debita paupib' vel
clericis vel repatōi eccl'e subtrahēdo d'z restitutē Quint'

cum subtrahunt legata facta ecclesijs. xij. q. ij. c. q. oblatō
nes. vel nō solunt decime ubi p̄sueuerit solui. l. cū nō est
legittime in bñficio p̄stitut. s. p̄ intrusōm l. p̄ simōiā l. hz
aliq̄d impedimētū irreglaritatē. tenet. n. fruct. p̄ceptos resti
tue. de re. iur. li. vi. de his in. ij. pte sum. ti. i. c. lxx. an. iniuste
iudicatoria. Bñs q̄ ercutit mā⁹ suas ab oī mūere. 3la. xxx
ij. s. oglequij pecūie. r. laud. p. mūera. n. frēq̄nt pueritū indi
tiū. r. hec mā⁹ hz. v. digitos. 1° Prim⁹ est qñ iudex seu q̄cunq̄
offitial⁹ dat iniustā sñiā ex certa scia q̄cunq̄ de causa. siue
odio siue amore siue corruptōe pecūie. r. tal⁹ tenet de oī
dāno r. intesse pti lese. Rai. ij. q. ij. c. q̄tuor. 2° cōs est qñ ex
ignorātia crassa p̄fert iniustā sñiā. nō. n. dēbat se ponē ad
id ad qd nō erat idone⁹ cū picō alteri. 3° sec⁹ si decept⁹ p̄silio
assessoris q̄ putabat idone⁹ ex malitia l. ex ignorātia crassa
male p̄sulet tūc tenebit assessor pti de expē. v. Rai. 4° Ter
ti⁹ est qñ ex notabili negligētia ptulit iniustā sñiā. puta qz
noluit laborare ad legendū in libr⁹ qd potuiss⁹ inuenire. r. vi
det⁹ ec̄ tenet. vt. c. si culpa. ex de iniur. 5° Quart⁹ qñ accipit pe
cuniā p̄ iudicādo l. nō iudicādo a⁹ bñ aut male. Rai. ec̄ ta
lē pecuniā sibi retinē nō p̄t s. paupib⁹ dāe v. reddē danti
6° Quint⁹ cū nō vult iudicāe r. dāe sñiā put p̄t r. d. ne dic
pliceat bñt iustitiā. a⁹ vt dānificz ius bñtē. r. tal⁹ tē si p̄s
postea amittat iustā cāz. l. si remittat p̄as. l. diminuat iu
ste cū nō possit tē p̄tati. si aureit penā iuste tē ei q̄ soluit.
Tho. r. ray. d. his i. ij. pte su. ti. i. c. mā⁹ i iudi⁹ iuste assistoria
d. h⁹ ne iuges manū tuā vt p̄ ip̄o dicas falsū testidū l. xro.
xiiij. r. s. xxi. 7° Eruite opp̄ssū d. māu calūniāt. r. h⁹ hz. v. dis
gitos. 1° m. q. v. gñā bñm ibi pcurt s. aduocat⁹. inriscōsul⁹
actor. r. pcurator. test⁹ r. re⁹ 1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°
1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°
1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°
1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°
1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°
1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°
1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°
1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°
1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°
1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°
1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°
1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30

Quartus est reus si negat veritatem de qua iuridice
interrogat negando indebitū pecunie tenet actori. negando
aut crimine vñ sequit̃ accusatori mors. vel mutilatō. l. alia pe
na. vel fatigando scienter appellatōib⁹ vel dilatōib⁹ tenetur
ad arbitriū boni viri Quint⁹ testis si ex falso testimonio
ei⁹ sciēter facto actor vel ei⁹ incurrit aliqđ dānū iniuste te
net tal' infolidum. ex de iniur. c. si culpa. et si accipit pecuniam
p testimonio ferēdo et vñ tñ illā paupib⁹ erogare. xiiij.
q. v. c. nō sane. et de his omib⁹ in. ij. pte sum. ti. i. c. Adanus
fraudatoria Job. xiiij. In manu. meis nō adhesit macula
s. fraudis. et hec bz. v. digitos seu modos Prim⁹ est in re
rū quidditate. dum s. vna subā vēdit p alia. vt vinum lim
phatum p puro. aurum l' argētum archimiatum p puro
et hmoi Scōs est in qntitate. vt cum dant diminute mē
sure l' pōdera. puta vncie. ij. p libra. l' in rat' de vino. cleo.
tritico. et hmoi. vel in cānis de panno laneo lineo. et hmoi
Ter ti⁹ est in qlitate. vt cum vēditur res defectuosa. vt vi
num l' caro corrupta p bōa. animal vitiosum et claudicās
p s. nō. nō diminuēdo de p̃tio. et multo gū? est vēdēdo rē
nocuā et p̃ciosam hōi Quart⁹ est in p̃cij inequalityte vt
cū vēdit res p̃ iusto p̃tio q̃s valeat si iēter. vel cum multo
min⁹ p̃tio emit. qz vēditor nō cognoscit iē. l' qz ducit mari
ma nccitate Quint⁹ est in gabelle debite. vt pedagij sub
tractōe. viz qz occulte introducit rē ad cinitatē l' asserit eē
p alio. l' minoris qntitatē. vt min⁹ soluat. hi oēs tenent sa
tisfacē l'm l' bo. ij. scōe. q. et Kai. de his. omib⁹ hēs in. ij. p
te sum. ti. i. c. Adan⁹ falsificatoria Job. v. Qui dissipat
cogitatōes malignorum ne possint man⁹ eorum implē qđ
ceperint manifestādo s. falsitates eorum. et hec bz. v. digi
tos vel modos Primus est in pōderib⁹ et mēsur' facien
do falsas monetas l' eis vtēdo fals'. et diminut' in vendens
do et emēdo mensuris excessiuis. tenet et tal' de dānis iū
secutis illis talib⁹ Scōs est in fals' monetis fabricando
eas falsas vel incidēdo. aut falsatis et diminutis p legitis
mis sciēter vtēdo vltra p̃ctm tenet de dānis lehis Ter
ti⁹ est in bull' apostolic' falsatis. l' p surreptōem obtinētis.
cum s. ex p̃sum est falsum in supplicatōne obmissum illud
de expmēdo. quo enarrato non obtinuit Bñfitium. et. vel
gratia sic obtenta non vñ. vñ tenet satisfacere de emolu/

mento p ipsas obtento Quartus est instrumentis et scripturis falsificatis. ut testamētis in quibus scribunt legata alie q̄s disponat a testatore. l. scripture ubi apperent debita et callant. et hmoi Quātus est in falsis partibus ut cū mīcē p̄cipit p adulteriū vel supponit sibi alienū partū. q̄ tenet de oīmb⁹ q̄ cōmittit fil. putatiū de bonis mariti. et de his que ut filio legitimo ubi de hereditate relinq̄rent. c. si culpa. et de iniur. et de his in. ij. pte. sum. ti. i. c. Adonius p̄ditōria. de qua Crisostomus Luce. xij. Ecce manus tradent me cū est in mēsa Ad eū fit p̄ditio nisi p familiares. et hec h̄z v. digitos. Prim⁹ est in caulis. populis et terris q̄s. q̄s aufert a legitimo dño. et dat. p̄ditōrie alteri q̄ ibi ius nō h̄z. talis tenet de oīmb⁹ dñis inde secut⁹. Scōs est in psonis. q̄s tradit dñi suū. vel amīcū in mai⁹ inimici occidēdū vel redimēdū. vel impediēdū a negotiis suis tenet ill⁹ ad oē in ereffe Tertius in rebus. q̄s pecūias l. alia bona sui dñi vel amici. pcurat decuēire ad manus inimicorū. aut cū associat se cū aliquo ut ducat ad locum ubi spoliat⁹ Quartus est. q̄s secreta reuelat sui dñi vel dñi nificat. l. a iuratus secreta cause quā defendit. aduersario p̄dit. ut se possit defendē. tenet de dñis et de iniur. c. i. culpa. et de his in. ij. pte. sum. ti. i. c. Quint⁹ s. cū quis vtiē insidijs nō fūado pacta pmissa. et si esset hostis. dūm mō et ipe ei fūat fidē et nō alias. ut. xij. q. i. c. noli. Ad a. n. is simōiaca Et de hac. ij. re. xij. Quicūq; volebat implebat manū suā s. pecunia quā dabat et fiebat sacerdos. et h̄z h̄z. v. digitos. Primus est accipe pecuniā. l. alia tralia p sacramētis aut bñficijs pferend⁹. vel collatis p modū p̄ci nō p modū elemosine. et talē pecuniā retinē nō p̄t. s. paupibus v̄s erogare. vel ecclesie in cul⁹ iniuriā data est Th̄. ij. scō. q. ioo. Scōs accipe pecuniā app̄ciatiue p alijs rebus sacris. ut ecclesijs. altarib⁹ p̄secratis. aq̄ baptismalib⁹ p̄secratis. oleo scō. et reliq̄is scō. sepultur⁹ loci sacri iure patronat⁹. ingressu religiois et hmoi. talis pecūia nō ēt retinēri. s. optz eā paupibus erogare l. eccle. p qua est pmissa si monia Tertius est p spūalib⁹ exercitijs et p p̄dicando. orādo. visitādo. eligē. o. p u mando. a corruptōe desistēdo curā animarū excedēdo. p̄secrando. et hmoi alia recipiēdo pecuniā extractiue. vel psonaliter. vel app̄ciatiue o 1

tenetur paupibus erogare. vel ecclesie in cuius iniuria da-
ta est. s. p. modū elemosine sibi retinet p. sic data. Quar-
tus est qñ accipit bñficiū simplex. vel curā aut dignitates
simoniacę. qñ tenet resignare. et fruct⁹ in pceptos restitue-
re psumptos deduct⁹ expē. fact⁹ in vtilitatē bñficiū illius
et p fructib⁹ colligend⁹. Quint⁹ est de mediatorib⁹ ad p-
curandū offitiū vel bñficiū ecclesiasticū vel aliqđ spūale. hi
tenent pecuniā ppter hoc receptā paupib⁹ erogare. Hec
om̃ia Tho. 2. 2. q. 100. Ra. et Inno. de his in. ij. pte sum. ti.
i. p. totū. Ad in⁹ impeditoria Ecclesiastic⁹. xij. De duplici
corde et manib⁹ malefaciētib⁹. i. impediētib⁹ bona aliorum
et hec h. 3. v. digitos. Prim⁹ est qñ qđ impedit aliqñ a p-
secutōe alic⁹ offitiū vel bñficiū. et si iā illud erat psecut⁹ et possi-
debat et iniuste pcurauit auferre. sibi tenet satisfacē in to-
tum. Si vero nōdū erat psecut⁹ s. in via habēdi tenet ad
arbitriū boni viri Tho. et Ric. in. iij. di. xv. Scōs est quā-
do impedit fruct⁹ puenturos alic⁹ agri vel vineę. viz offē-
dēdo semina. destruēdo vineas arbores. et hñoi. q. tenebū-
t ad qñtū estimat fruct⁹ in illo dubio valituri Tho. in. iij.
Tenēdo et colūbarias et nō sufficient pascēdo columbos
vñ dānū infert seminib⁹ vel fructib⁹ tenet de dānis Ide. d.
pal. in. iij. Tertius est de his q. faciūt statuta vel capitla.
ne vsure solute possint repeti vel q. possint hōies cogi ad
soluēdū et q. iudicat vñ ea. vel et sine statut⁹ dāt sententiā
q. soluant vsure. vel solute nō repetant. hi tenent ad resti-
tuendū eas si vsurarij nō restituant. Impediūt em̃ restitutio-
nē. xi. q. iij. c. q. p. sentit. Quart⁹ est de his q. dāt lras em̃-
nitorias debitorib⁹ iniuste ne possint cogi a creditorib⁹ ad
soluēdū eis cū possint. hi tenent illis de ill⁹ dānis. Quin-
tus est de iniuste impediētib⁹ ne quis possit exeq. negotia
sua honesta occultādo instrumēta v. scripturas p. que ma-
nifestat ius suū. vel impediētes ne qđ accedat ad iudicem
ecclesiasticū in cā q. p. vbi sibi faciet iustitiā vel q. iniuste
et malitiose se impediēs inter suū ad iuditiū v. ad negotia
sua. vñ recipit dānū. et de his tenet. Adanus luforia. de q.
p. intelligi illud Job. iij. Si. i. nō osculat⁹ sum manū meam
in abscondito. Lufor. n. cū vincit attribuit man⁹ indultrie.
vñ aliqñ osculat⁹ eā. v. cām lucri. et hec h. 3. v. digitos. Pri.

mus cum decipitur in ludo. viz p falsos tarillos. aut charitas
dicendo mendatum et sic vincit. tenetur em restitueret
de pcepto Secdo est qñ vincit alijs q alienare non pñt. vt
sunt sui. filij familias. pcpue pupilli. vxores religiosi. et hu
iusmodi. hec optet restitue illi q hñt curā illorū Terti⁹ qñ
vincit ei quē induxit ad ludēdū multa importūitate. cū nō
vellz ludere vel volentē a ludo recedē inuitū retinet. tene
tur restitue Quart⁹ qñ vincit in loco vbi phibet lud⁹. et p
leges mādāt fieri restitutio. q nec p dissuetudinē sunt ab/
rogate. et tūc ec tenet restitue pdenti. fm A ho. ij. ij. q. xxiij.
ar. vij. Ric. in. iij. Rai. Inno. et alios. Quint⁹ est qñ vincit
in loc vbi nō phibet ludus. vel si phibet. leges sunt abro
gate p priā psuetudinē. et tūc dz paupib⁹ erogat Trūxō
nō nccitate l de honestate. vi. in. ij. pte sum. ti. i. c. de ludo.
vbi plene Adan⁹ locatōis et pductōis vitia toria. de hac
Deutro xxxij. Videbit q infirmata sit man⁹. i. deficiens
op⁹ in locādo et pducēdo. et hec hz. v. digitos. Prim⁹ qñ
qs locat alteri rē vitiosam sciēs. vt equū claudicatē. vl do
mū ruiturā. q tenet de dāno in secuto illi tali Secdus est
qñ nimis notabil⁹ exigit ptiū de re locata. de mo. e gro. et
hmōi. vel qñ aufert ab eo rē locatā sine cā rēnabili an tps
puētū. tenet em ei de dāno Rai. Tertius qñ cōducit qs
aliū ad opandū nimis paruo ptiō notabiliter. vel debitā
mercedē nimis tardat dare cū pt. vñ ille recipit damnum
vel loco pectiie debite dat sibi res qs optet eū vēdere mis
norū ptiō qz dz hñe Quart⁹ si pduct⁹ ad opā ex sit linātia
vel negligētia nō fideliter est opat⁹ et lñ. vñ sequit damnu
sue rei Quint⁹ qñ male tractauit i sibi locatā. vt de mū
vel agrū pmittēdo destrue. vl equos boues et hmōi nimis
fatigādo et hmōi tenet talis de hmōi dānis ad arbitrium
boni viri Rai. in sum. Uasellus at qui bona que hz in feu
dū a dño male tractat ex malitia vel negligētia tenet de
damnis. et de his in. ij. pte sum. ti. i. c. Adan⁹ turpiter lu
cratoria. de q Isa. i. dñs ait Adan⁹ rre plene sunt sangui
ne. i. turpibus lucris. et hec habet. qñq digitos. Primus
est lucrum ex opere carnali. vt meretricō. lenocinio. con/
cubinato. adulter o. et huiusmodi. Secundus est ex at
et vel actu probibito lucrari. vt ex arte m. tuandi.

vel faciendi cartillas chartas fucos. tomeaneta. blistriona
tu turpi. seruendo vsurario innuendo pecuniam ad vsu/
ra et scribendo et hmoi. in faciēdo inuinationes incatatio
nes et hmoi. in scribendo instrumenta in fraudē v. uratum.
Tertius est lucrādo tpe phibito. vt dieb⁹ festiuis vendēdo
et emendo sine necessitate. scribendo. vel alia opa ob lucrū fa
ciendo. Quartus est negociari in loc⁹ phibitis. vt in ec
clesiis vendēdo l'emēdo. l'ē mittendo ad terras saracēo
rum l'portando arma l'ligamīa. l'victualia. et q̄cūq; merci
mōia sine licētia pape tenetur illō qd̄ lucrat⁹ est et tātūde
de suo mittē in subsidium terre scē. Quint⁹ est ex intēdōe
mere cupiditatis vacare negotiatōi. l'intentōe introducē
di caritā. bi oēs dñt acq̄sita paupib⁹ erogae. mag⁹ tñ ex
hōestate et p̄silio q̄s ex necessitate. xiiij. q. i. c. q̄ hētis. et de his
in scda pte sum. ti. i. c. Adan⁹ detractoria. ps. Erue s. deus
de māu cāis. i. detractor⁹ aīaz meā. i. vitū. puer. viij. Al⁹ oris
et vita in m̄ib⁹ detractorie lingue. et hz q̄nq; digitos. p̄i
mus est cū q̄s accuset aliquē de f lo et p̄. lict⁹ de crimie con
dēnatur talis ei tenet satisfaccē nō qd̄ de detegēdo falsitatē
postq̄s est punit⁹ reus. qz sibi imminet p̄. l'm p̄sone. et illi iā
punito nō satisfaccēt. s; aliū ad arbitriū boni vi. i. an̄ satisfaccē
d̄s q̄s punit⁹. debetq; detegē falsitatē l' desitū ab accu
satōe. S. d̄s est q̄s cū iudiciū infamat aliquē de crimine
sciens nō eē verū v' nesciēs si est verū. et tenet illis q̄b⁹ dicit
de declarā se l'm dixisse. nisi sibi ex hoc imminet mag⁹ nū
pēicū v. te et hmoi. nā tūc aliter. put p̄t d̄s f. tūfacē. vel cū
libellos famosos sup crimie de eo p̄pōit. l'cātilenas. quod
peius est. Tertius q̄s aliqd̄ crīmē pmissum xē ab al. o
auget aliqd̄ aliud notabile. qd̄ est falsum. vt cū dicit se vel
aliū turpia cololq̄. l'gen⁹ hūisse cū aliq; s; eē carnalē copu
lam l'et iā cū aliq; dicit de eo turpitudinē cū aliq; agēt. et
studio. l' aliq; siḡ facit vt edāt verū eē qd̄ nō est. et tal⁹ te
netur ad declarādū falsum esse. Quari⁹ est cū dicit aliqd̄
crimen alteri⁹ referēs se audisse qd̄ occultū est. et ignorat
si est x. n. et tal⁹ quō satisfaccē dēat. hēs in c. se. §. iij. Qu. iij
tus est cū dicit crimē alteri⁹ xē perpetrātū. s; occultū. sed
talis d̄s eē famā restitue. put p̄t. l'cū cū dicit p̄tumelā in pe
nitētia aliorū. et talis d̄s petē veniū. v. aliter se cū eis reco
siliare. Adanus p̄sone lesoria. Mich. viij. Vir fratrem

suum venatum ad mortem malum manuum suarum dicit
bonū. et hec h3. v. digitos. Primus est auferendo vitam occidē
do aliū inulte. i. ex iudiciū ordinariū. et talis tenet put di/
ces in. c. se. S. i. de dāno in secuto Scōs est mutilādo mī
brū iniuriōse. et tenet de expēsa in medic. et de lucro p̄dito
et si ex muti/atōe nō p̄t laborare Terti⁹ est vulnerado. v.
p̄cutiēdo. cū scit tollēdo sospitatē. et tenet ad damna in se
cuta ei Quart⁹ incarcerādo. et sic tollēdo ei libertatē qđ
faciēdo absq̄ rōnabili cā tenet de dāno qđ in seq̄. sec⁹ si
facit qđ ei est debitor. vt sibi citi⁹ soluat Quint⁹ cū mittit
in exiliū. vel p̄finia iniuste. et p̄ hoc aufert ei p̄riam. et oē dā
nū qđ inde recipit qđ p̄ter est multū. et tenet ei satisfaccere

¶ Adan⁹ aiarū p̄datoria. et de hac Sap. i. imp̄q̄ manibus
et xbis mōtē accersit. et h3. v. digitos seu modos Prim⁹
mus est qñ volētes ingdi religiōm ad lūiendū deo alios re
uocat. vel iā ingssum p̄suadēdo educit. tenet h̄ illū reducere
qñtū in eo est. vel se. vel aliū ponē in religiōm fm̄ p̄e. de
pal. Scōs qñ q̄s p̄suadēz alicui aliqđ criminale blādiē
do. vt decipiat. et multo magis qñ q̄s aufert alicui x̄ginis
tatē ex mīsmōiū. et d3 eā dūcē in vxorē. vel eā dotare si p̄t.
de hoc infra Terti⁹ est qñ q̄s suo fm̄de trahit ad errorem
fidei. vt faciūt hēfici disseminantes falsam doctrinā. et h̄
tenent reuocare. Quart⁹ est cū p̄lati et p̄fessamilias ex sua
negligētia p̄mittūt suū gregē p̄ire nō corrigētes et admo/
nētes. et multo pl⁹ cū suis mal⁹ exempl⁹ eos ad mala puocāt
tenent. n. eos corrigē. ij. q. i. c. scel⁹ Quint⁹ cū hōies suis
p̄auis actib⁹ alios scādalizat vt mlieres suis ornatibus. et
alijs tripudijs ac ludis riris ac blasphemijs et hi dñt satisfā
cē p̄nia et bonis actib⁹ edificādo quos p̄us scādalizauerāt

Capitulū Scdm̄ de restitutōib⁹ in q̄ oñdīc qđ qñtū.
et q̄bus sit restituendū et quo ordine

¶ Circa at̄ ip̄am restitutōem sunt. viij. vidēda. q̄ in hoc x̄
su p̄tinent Quis. qđ. vbi. p̄ quos. cui. cur. quō. qñ. et
qđ de p̄mo dñm̄ est sup̄. c. i. S. ij. et se. id p̄mo omisso. vidēdū
est de alijs. Quātū igit̄ ad fm̄. qđ sit restituendū et qñtū
Dicēdū qđ ablatū si p̄t. riiij. q. vi. c. si res. et si est aliqđ fructū
ficās et fruct⁹ eius. vel aliter satisfaciēdū. qñ id restitui nō
p̄t. s3 p̄ b̄mōi declaratione sciendū qđ damnū p̄t qđruplici
ter inferri. Primo quo ad animam auferendo o lū

et virtutes infusas et morales. Secundo quo ad corpus infuse
reduci ei lesiones corporales. Tercio quo ad honorem et famam per
vituperationes verbales. Quarto quo ad substantiam per actus crimi-
nales. Quotum ad primum notandum est quod quis nemo possit esse
causa sufficientes peccati alteri. nec per primum ei auferre virtutes
directe. et efficaciter quod voluntas cogi non potest ubi persistit per totum
propter quod dicit Ambrosius. Non est quod cuiusquam naturam ascribamus erunas
nemo. nisi tenetur ad culpam. nisi propria voluntate defecerit. xv. q.
i. c. non est. Potest tamen aliquis esse alteri occasio magis peccati. et
decretaliter dicit. Qui occasionem dani dat danum quod dedisse vi-
detur. c. si culpa. et de iniuriis. et de. da. Potest autem aliquis esse occa-
sio dani alteri. quadrupli. primo verbo suo inducendo alium ad pec-
catum. et sic qui inducit alium ad malum suadendo persuadendo precipien-
do id quod est mortale. est occasio peccati illi. quod per hoc auge-
runt illi gratia et virtutes ab alia. Unde Augustinus. si fratri tuo male
persuades. occidis. scilicet illum qui ad animam. de pe. vi. l. c. noli. Et talis
dānificas secundum Scotum. in. iij. tenetur reititue dānā inō possibilis
scilicet inducendo eum efficaciter ad penitentiam. et ad virtutes siue actus
virtuosos. et si sola inductio per verba non sufficit. quod facilius est per
verbum quam per verbum tenetur quantum potest per orationes suas et ab alijs per-
curatas. et per aliorum suasionem efficaces dum tamen illis non perdat pec-
catum occultum predicti. Quotum ad secundum scilicet reuocando aliquem
a meliori proposito fit hoc danum alteri cum reuocat eum a reli-
gione in qua perfecti viuunt quod in seculo. et talis dānificas tenetur ipsum
reuocatum ab eo reducere ad ingressum reuerentiam ad religio-
nem. Unde secundum Petrum de pal. in. iij. non solum ille qui inducit professum
ad egressum in religionem tenetur ad inducendum ipsum ad ingressum re-
ligionis. sed et ad reuertendum. scilicet eum qui trahit illum qui volebat ingredi
nec tamen intrauerat tenetur ducere ad ingrediendum. quod si ille nollet
intrare. tenetur alium eum idoneum procurare. quod si non possit tenetur
ipse intrare. quod intelligens Raimundus. c. di. predicti. qui auerterat quando
ab ingressu religionis. postea pro eo intravit. respondet est quod absolute
dānū suū suū nouitū intratū. Et sic. Et Scotus. dicit
hoc esse. secundum de obligato ad religionem obligatione. professio
non autem de eo quod erat dispositus ad intrandum non tamen intrauerat
Non diuersitas est quod inter est inter hunc et prope esse hunc. unde non te-
netur ad tantam reititutum religionem. ad quam tenetur si in illa in-
religione. sed tenetur ad aliam reititutum. scilicet aliam inducendum
illius vel alterius equalitatis. ad ingressum religionis. hoc

Seco. Idem videtur dicendum de eo qui auertit nonitium
in religionem iam ingressu animo permanendi sic de p[ro]fesso. n[on] tal[iter]
obligat[ur] religioni s[ed] s[ed] in gene[rali] et hoc intelligend[um] est si retrahat
erit illu[m] int[er]d[ic]t[um] d[omi]nificandi religionis. t[er]m[in]i. n[on] tenet[ur] religioni. Si
at[que] hoc fecit int[er]d[ic]t[um] p[ro]fessu[m] p[ro]p[ri]e vtilitati sine fraude n[on] te
net[ur] religioni. q[uod] ad eu[m] q[uod] n[on]dum intravit. s[ed] ip[s]i p[ro]f[ess]ione q[uod] retrahit
p[ro]fessu[m] sibi et alijs bonis sp[irit]ualib[us] ad equalit[er] eorum in q[uod]
d[omi]nificauit. Si at[que] q[uod] auertit aliquem a religionis ingressu non
simpl[iter]. s[ed] ab ea vbi dissolute viuunt int[er]d[ic]t[um] p[ro]fessu[m] p[ro]fessu[m] saluti illi
us in nullo tenet[ur]. ar. c. iij. q. v. de occid[en]dis. Et ex his pat[et]
p[ri]mo. de rip. in quoda[m] tractatu de p[ro]f. ib[em] q[uod] dicend[um] sit de
his q[uod] scolares retrahunt et subtrahunt doctorib[us] cu[m] q[uod] au
diunt. q[uod] a hoc faciunt in odium doctorum. l. volentes sibi p[ro]
uide. l. alijs p[ro]uide l. volentes scolariib[us] p[ro]uide. Si p[ri]mo mo[do] a
subtrahit scolare qui iam intrabat scolas. et t[er]m[in]i tenet[ur] doctori
ad restituti[on]em salarij et honoris sibi subtracti. Si e[ss]et doctor
cui tal[iter] subtrahit[ur] sit melior q[uam] ille cui eu[m] p[ro]curat tenentur
tali p[ro] q[uod]nto vtilitate scie sibi subtrahit[ur]. Si at[que] n[on]dum scolas
intravit. s[ed] intrae disponebat. n[on] t[er]m[in]i tenet[ur]. s[ed] obliget[ur] scola
re inducere vt redeat ad p[ri]mu[m] Si at[que] hoc facit volendo sibi p[ro]
uide puta[re] doctor. et vult sibi d[omi]nari scol[ar] p[ro]uide si hoc sine frau
de fecit. et scolari n[on]dum se dedit alicui doctori. n[on] edo eum i[n]
aliquo obligari. cum cuius sit licitum mo[do] licito et debito p[ro]cu
rare vtilitate sua. al[iter] n[on] edo sibi licet[ur]. Si at[que] hoc facit volens
alij p[ro]uide sic q[uod] scolares alicui doctori subtrahit[ur] e[ss]et co[n]tra[re] sco
lares alijs doctorib[us] et intrat cum doctore suo. in hoc solu[m]
honor[em] et vtilitate[m] sui doctori int[er]d[ic]t[um] si subtrahit intrat[ur]
cum alio doctor[em] edo ip[s]um obligari. n[on] forte illi doctori cui
subtrahit eum in suff[icient]ia et scolari aliquo sp[irit]uali cura q[uod] sibi
t[er]m[in]i excus[us]. Si at[que] retrahat intrae volente[m] eu[m] ex hoc nullum
ius doctori sit acquisitum. et hoc facit sine fraude n[on] edo eum
doctori in aliquo obligari. Obligat[ur] at[que] scolari. si eum retra
hat ne audiat meliori. Si at[que] hoc facit vtilitati scolari volens
consulere et super hoc a scolare requisitus p[ro]f[ess]ul. t[er]m[in]i q[uod] audiat
alium doctorem meliorem bene facit. Et t[er]m[in]i i[n] his casu
b[us] sunt ceteri sp[irit]ualib[us] intelligenda. iste enim casus est ita va
rijs modis circumferentialis q[uod] vix potest dari certa regu
la. Nec ille.

Quantum ad. iij. s. dānificando allos suo malo exemplo. sicut scādalizāt plati subditos suos pōpis z lasciujs z alijs malis morib⁹ suis. mulieres suis sup⁹ luis ornatib⁹ z facis. z tripudijs z alijs māifeste peccātes z pēcipue qñ hoc intendunt l' ptenunt seu pūpēdunt scādalū aliorū ppter qd alijs ruūt in diuerfa vitia. d. quib⁹ in euāgelio. Ne mūdo a scādalis. tales tenent ad faciendū bonis exemplis māifestis nō at tenet ob hoc ad alijs publicā pñā. vt dicit Alb. s. ad edificādū alios bōis exēplis māifestis. sicut scādalizauerūt p mala māifesta. Quātū ad iij. s. d. se ducēte xginē z corrumptēte ex mīmōdium dñi Exo. xxiij. Qui seducit xginē z dormit. dotabit eā. z hēbit eā vxorē aut reddz ei iux⁹ modū doti qñ xgines solēt accipe. Dānificauit em̄ tal' illā in castitatē xginali auferēdo ei thesaurū irrecupabilē. vñ tenet ei saltē ad resti. castitatē pūgal' accipiēdo eā in vxorē l' dotando. Et siqdē pmissi sūt eā ducē in vxorē tenet ad hoc ec⁹ rōe pmissiōis. nisi eēt nimis disparis pditōis Tñ fraus potuit depbēdi. z tē satisfaciāt ad arbitriū boni viri. z idē forti⁹ qñ violētauit eā Quāuis at pceptū legi mōsaice al' legatū sit iudiciale z in qstū hoc nō obligz. tñ in qstū sup⁹ tuz est p statuto ab ecclā. l' aliq⁹ ciuitate obligat sic ptz eē de iniur. z dāno da. c. i. z c. ij. De ij. dānificatōe q. s. sit corpi p lesionē aduertēdū est q. qtuor mod⁹ ptingit s. p occisiōnem. p mutilatōz. p percussione. p incarcerationē Si ergo sit at dānū pmo mō p m̄ Dco. pōt satisfacē sustinēdo pēaz talionis a iudice. nō aut a se. nec eē tenet iudici se offerre. sed captū nō lz se defendē aut carcerē infringē. s. inuēta opoztūitate lz fugē p m̄ Tho. z Hen. z pōnat⁹ oz patiēt morrem ferre. Est z ali⁹ mō p m̄ Dco. sibi vtil' ad satisfaciēdum qzuis ad hoc nō teneat⁹ necessario vt. s. expōat vitā suā in eā iusti belli. vt d. inimicos fidei z ecclē p restitutōe seu satisfactōe fienda illi c⁹ vitā abstulit. Sz si nec hoc vult facē tenetur ad satisfactōz spūalē p aīa occisi. vt ad faciendas elemosinas p eo. vl' ad sumēdā aliqz pēgnatōz ad limina apłoz l' scti Jacobi z hmoi p aīa ei⁹. z pcurādo aliorum orōs in qstū pōt n⁹ b⁹ sufficit Sz si interfect⁹ hūi sūt aliquos vt pēz z matrē filios z hmoi. quos opib⁹ manū suarū sustentabat. tenet interfectoz oib⁹ ill' ad tñ qstū illis abstulit subsidij p occisiōne ei⁹. Insup occisor tenet placāē lesos

quantū p̄t. hec Seco. Quātū ad. ij. s. de mutilatōe dic̄ idē
Seco. q̄ p̄ h̄mōi nō est statuta aliq̄ pena in eccl̄a nisi pecu/
niaria. ⁊ ista d̄s r̄idē nō solū dāno qđ q̄s intulit p̄ mutilatō
nem. p̄ toto tpe q̄ vsur̄ eēt q̄s mēbro absciso. s̄z eē expens̄
appositi in curatōe vt hēt eē de iniur. ⁊ dā da. c. i. Et vltra
hoc tenet ad placatōez lesi q̄stū in ip̄o ē ⁊ p̄solatōne ip̄ius
afflicti. q̄ afflictiō p̄petua est. pl̄ eē pōderāda ē mutilatio
paup̄is q̄s diuiti si maḡ egebat p̄te abscisa ad victū nece
ssariū. puta si abscisa eēt mā dextera scriptorū. q̄ de illa ar
te viuebat. t̄c. n. maḡ tenet Quātū ad. iij. videt̄ deū optie
imposuisse satisfactōz. s. in lesione l̄ pcussione l̄ vulnatōne
corpali. Seco. xxi. vbi d̄r. Si rixati fuerint viri ⁊ pcussit al
ter primū suū lapide l̄ pugno. ⁊ ille mortu⁹ nō fuerit. s̄z ia/
cuerit in lecto. si surrexerit ⁊ ambulauerit sup̄ baculū suū. in/
nocens erit q̄ pcusserit. s. a mort̄ pena sustinēda. ita tñ q̄
opas q̄s interim sic neglexerit impedit̄ pcussura ⁊ impen
sas in medicos restituat cui pene addēda est recōsiliatio
q̄stū in eo est. Quātū ad satisfactōz d̄ iij. lesione s̄incarce
ratōe l̄ detēctōe. sciēd̄ q̄ vltra recōsiliatōem ⁊ veniā petitiā
leso fiet satisfactō iniurie. put sapiēs determinabit. ⁊ si le/
sus plus vellez erigē q̄s dēret ad illō pl̄ nō tenet ledēs. vt il
lū recōciliet. hec. Seco. s̄z b. Tho. in sum. ⁊ in. iij. dic̄ q̄ in
oib⁹ dānis vbi nec in se nec in eq̄lenti p̄t fieri restitutō. vt
in mutilatōm m̄bri. ⁊ h̄mōi. satisfactio fiet p̄ recōpēsatiōm
ad arbitriū boni viri dē Tul. ⁊ q̄ tale exiliū reputat̄ vt q̄
dā carcer in iure. id̄ q̄ mittit aliq̄s in exiliū l̄ ad p̄finitū q̄ est
exiliū ad t̄ps iniuste. tā ip̄e q̄s oēs h̄mōi cā dantes auxiliū
aut p̄siliū efficac̄ ad hoc tenent̄ exulātī de oī dāno inde se
cuto ex hoc ad satisfactōm. ar. eē de hōi. c. sic dignū. xi. q. iij
c. q̄ p̄sentit De tertia dānificatōe s. in fama ⁊ honore sci
end̄ q̄. iij. modi p̄t p̄tingē. s. p̄ p̄tuelie illatōm. p̄ detractōz.
p̄ detractōis ab alijs facte recitatōm p̄ x̄itat̄ negatōem
cū q̄s accusat̄ iuste. Quātū ad p̄mā d̄r q̄s p̄tueliari alteri.
seu p̄tueliā inferre cū p̄uati ei l̄ corā alijs in facie dic̄ p̄tue
liā imprātē notabilē defc̄m culpe vocādo eū latronē. lenoc
nē. p̄ditore. adulterū ⁊ h̄mōi. l̄ cū dic̄ v̄ba exp̄mētia dese/
ctū nature. vt cū dic̄ intēdēs in iniuriari. vt vocādo strabo
nē. l̄ illegittimū ⁊ h̄mōi. q̄ p̄pe d̄r p̄uitū. Qñ igit̄ q̄s hoc
facit animo iniuriandi vltra offensam mortale tenetur sa/

13
satisfacere primo lesio. et ipsum placare quantum potest petendo vent
am l' alio modo. et hoc in privato l' publico secundum quod ipse privatim l'
publice iniuriam intulit seu contumeliam. nam si in publico contumeli
am intulit. et hoc contumeliat' requirit ut in publico verum petat
tenet ad hoc Et si in ipsa contumelia aliquod criminale falso ex
pressit teneat coram illis quod hoc audierunt exprime se filium dixisse.
Aug. ubi peccatum inortu fuerit ibi moriatur. ij. q. i. c. si peccauit
et si filius placat' subdito per filio. vir uxori. magister discipulo dominus suo
dic' verba contumeliosa. faciens hoc ex correptione si tunc petere verum
a tali secundum Aug. in regula dicente de placat'. Si ipsi modum vos ex
cessisse sentitis non a vobis exigite ut a nobis s' h'bit' verum postule
tis et si hoc facit malum tum iniuriose et liuore vnde dicitur tunc te
neat placat' subdito petere verum et consiliare lesus in Rai. Idem
t3 glo. in c. qm. lxxvi. di. et si contumeliā recipies in verbum p' co
tumeliā si doctrice puerfāt cum contumeliāte et familiarit' ut ostendere
sibi reuolūz iniuriā. et consiliatū fore. et p'sequeri non teneri alio
ad peten. veniā s' Duran. in sum. Quantum ad ij. dānuz. s. p
detractōz h' ptingit fieri pncipal' ē duob' modis p'rio' imo
ponendo alicui filium crimē verbo cātilēa. l' famoso libello. et ta
lis tētur illi coram quib' d'rat' declarare se filium dixisse. q'stūcūqz
ei exinde exurgat erubescētia et p'susio. nisi ex hoc iminet
ei magnū picl'm vite. l' aliq'd magnū inpuēiens sequēz et si
nouerit quod is c' famā abstulit sciuerit detractorē ipsum teneat
detrabēs pponere cum infamato p' euz de iniuria sibi facta
et veniā postulare in p'p'a p'sona si audz. l' p' aliū si p' se opre
nō p't. S' si ignorat diffamat' detrabētē p'silietur ei tacito
nōie suo Secūdo ptingit fieri detractō dicēdo aliq'd crimi
nale de alio. s' de ppetratuz occultū tñ. s' p' debitū ordiez
infamie dēni. tal' teneat famā restitue infamato q'stū p't su
ne mendatio tñ. ut si nō dicat mēdatiose se illū infamasse.
s' dicat se male dixisse et iuste diffamasse. l' alio p'gruo mō
ut nō credat' ipz eē talē male dixi et stulte locut' sum. et bu
lusmōi. Addit hostiē. et dixit hoc p'ad. nisi ex tali publico
re p'gnitōe ille infamat' apli' infamaretur. Et Uul. hoc eē
addit nō teneat qm picl'm sibi iminz ex potētia aduersarij.
Uide' insup' et hoc p'aduz. qm crimē qd p'erat occultū. p'
denūciatōez scm ē māt'fētū p' aliū mod' qz p' verba illi nō te
neat ad h'mōi restitutōez. qm eē nō p't q's famā restitue secundum
Tho. in sum. d3 p' aliūz mod' p'pensae dānuz illō. et si q's

crimē alicui occultus reuelat nō ex odio l'ex loquitate.
s; ex caritate l' iusticia. l' ex nccitate puta dic' eccl'e s'm or/
dinē fraterne correctōis. l' accusat eū corā iudice l' p'ssore
cū nō possit aliter pctm suū sufficiē declarare l' ec' ut con/
fessor ore admōeat illū. l' plato vt meli' sibi pui deat. 7 gre/
gi suo tal' nō tenet ad fame r'itutōs s'm pe. Rai. 7 Alb.
Quātū ad iij. dānus s. recitādo detractōes auditas coram
alijs nō ex se asserēdo. nec tāq; certū dicēdo s; qd audiuit
tale l' tē crimē de aliquo q' nescit ab aud' itōib'. Dic' Sco.
in. iij. q' talis incaute sic loquēs de alio s'm crimē dicēdo
forte ille fec' hoc certe p't eē qd fecerit. aut dicēdo ego au/
diui q' ille h' fec' nisi oñdēt aliq; certitudinē maiorē q; ex
relatōe cōi nō aufert ex natura act' illi famā in opin'ōe au/
diētū q' si illi surmī p'cipiūt 7 credūt illuz d' q' ē s'mo cri/
minosum. leues sunt. q' q' cito credit leuis est corde. puer.
Xm q' a scādalo pupillorū cauere oz iux' illud Math. xviij.
Qui scādalizauerit vnū de pupill' ist' q' in me credūt expe/
dit ei vt suspēdat mola asinaria in cello ei' 7 demergatur
in pfundū. Et q' multi sunt tales pusilli 7 leues. iō piculo
sum ē corā eis talia audita referre. 7 si hoc fiat intēde ma/
la. s. ledendi famā ei' nō facile p't excusari a mort'i Si at fiat
corā pusill' 7 leuib' ex insid'ratōe durū ē dicē q' sit morta/
le. 7 dicūt aliq' q' si q's ex tali relatōe alic' notā incurrisz in/
fame tenet famā r'itutē corā ill' qb' locut' ē de illo. S; si
nō est secuta infamia nō tenet Quātū ad. iij. dānus p'tigit
hoc qū q's accusat in iuditio de crimē qd p'misit s; occulto.
7 nō sufficiēter p'babili negat se p'misisse. et' indirecte cri/
mē impōit a. culatori oñdēs eū in hoc mēd'acē 7 notat eū
de calūnia. vbi dic' Sco. in. iij. q' negās sic nō tēt r'tractat
negatōz suā qū negauit in publico Xz crimē. tēt tū p' qdā
Xba sobria r'itutē famā illi accusāri. q' indirecte notauit d'
calūnia dicēdo nō hēat euz p' calūniatore. credo q' hūit bo/
nā intēdōz in accusādo. 7 h'mōi. Ecōt'a cū q's accusat ab a/
lijs s'lo d' aliq' crimē ex doloē testuē p'ten' ē crien. qd nō p'mi/
sit cū se i' aud'it. tēt i'q'stū p't declarā se f' h' dixisse. magl. n.
tēt q's diligē se 7 p'nt p'fuctōz vite sue 7 f' de q's alios. 7 si ex
h' seque' i' aia imo eēt mors aculator' nō ci iputat. s; mali/
tie i' p'i' aculator' si aduertēt hoc fec'. l' i' p'i' tie. si ex erro/
re h' fec' sibi g'iputz q' ad hoc i'obite se posu' t' cū piclo al'i'
f. p. q' ex iurys illat' qb' cūz mōi solēt t'a oim p' ordies i' lelo

Primum est rancor in affectu. secundum est signum rancoris in effectu. tertium est actio per iniuriatē. Primum. scilicet rancorē statim de dimittē iniuriatū. id est nūq̄ h̄re. secundum de dimittē cū iniurio as petit veniā et ista dimissio exterior nō est aliud q̄ acceptatio qdā satisfactōis l' indicatio recōciliatōis x̄bo l' facto ex p̄sa. vt cū offensus offendētē elenat genuitlerū an̄ eū. l' cū dic. dñs p̄ca t̄vob et h̄mōi. l' cū at. l' actōm de iniuria nō tenet dimittē nisi facta satisfactōe. Sed aduertēdū est circa si gna rancoris q̄ qdā sunt remota qdā p̄pinq̄ q̄ ingert p̄bas bilē suspitōm de rancore. vt cū aliq̄s nūq̄s vult iniuriatū loq̄ l' obuiās ei diuertit ab eo. at tōmo vultu sp̄ aspicit eum et h̄mōi. Et ista siḡ nulli l' retinē nec an̄ nec p̄ satisfactōm si bi factā. q̄ ab oī sp̄e mali abstinēdū est s̄m aplm. Un̄ talis nō de talia siḡ facē p̄ que credat p̄babilr esse in odio. Siḡ x̄o remota sunt que nō ingert de odio argumētū l' odiū seq̄ret. vt sunt subtractio familiaritat. et fuitiorū aliquorū et filia. et illa l' retinē oīb̄ siue post satisfactōm siue an̄ dū mō nō fiat malo aio s̄ p̄ maiori sui et alteri pace. nō at tenet iniuriat̄ q̄re pacē l' recōciliatōm iniuriat̄ ip̄o nō penitēte nisi in casu. s̄ eū crederet p̄babilr q̄ p̄pter hoc libaret aīam ei a mortali odio et non esset occasio mali. puta q̄ ex hoc iniuriās sup̄biret l' audaciā sumēt filia faciēdi. l' ondes ret ex hoc iniuriatū offendisse et h̄mōi. hec om̄ia Ambtus in expōe regule. de at fieri satisfactio l' restitutio fame q̄s citi p̄t. et adeit optunitas sine alijs picul. De q̄ta dāni ficatōne l' rerū exteriorū. notand p̄mo q̄ restituēda est res rapta l' furata. l' alio mō v̄spatiue habita in p̄p̄e sp̄e immo in indiuiduo si ip̄a habet. nec p̄t dari alia p̄ ea eiusdē bōit. nisi forte pecūia p̄ volūtate dñi ip̄i rei. iij. q. i. c. reinte / grāda sunt oīa spoliati. et hoc s̄m nisi in casu cum v̄spatio rei aliene esset occulta. et ex restitutōe ei in sua sp̄e detegē tur raptor. l' aliud incōueniēs seq̄ret. tūc. n. sufficēt dare p̄ cū ei. scdo notādū q̄ si ip̄a res male ablata p̄t morte. vt animal. vel sibi aufert. nihilomin⁹ restitue tenet s̄m Rai. et alias Si at deteriorata est in bōitate l' diminuta in p̄cio supplēdū est p̄ciū. q̄ de restitui eiusdē bonitat. s̄m Rai. nā si equus vel bos ablat⁹ est penes raptorem debilitatus ita vt extimetur. v. florenorum. qui prius valebat decē restituet decem non quinq̄.

Similiter si furatus est sextarium frumenti valentem tunc
solidū. xl. cū vero restituit 75. 20. duo sextaria tenet reddē.
ve. xl. solidos. nec sufficeret reddē sextariū sicut Ray. et alios
immo si illo intermedio. sinter vspatōm et restitutōm pl⁹
valuit q̄s tpe vspatōis illi pluri p̄t o restituef s̄m aliquo
Tenet et raptor p̄ restitutōem dāni petet remissōm de
iniuriā saltē p̄ impositā psonā. vel p se exp̄sso nōie fur. l. ta
cito s̄m q̄ q̄l tas negotij req̄rit. s. si est manifest. l. occultū
Tertio No si est res fructificās tenet restituef rē cū omib⁹
fructib⁹ inde pceptis et q̄ p̄cipi potuissent a diligēti posses
sore: puta vspauit agrū alteri⁹. ex quo nō p̄cipit de fructis
b⁹ nisi. 20. sextaria frum̄ti. q̄ male fecit cultivare vbi. 3. p̄ce
piss diligens cultivator annuatim tal⁹ restituef tenebit nō
solidū. 20. pcepta s. 30. B. si si equū furat⁹ est cū quo lucrat⁹
est mē. iratim florenū vnū vbi dñs lucrat⁹ tuisz vnū cum
dimidio tenebit restituef ad rōem vni⁹ f lozeni cū dimidio
p mēsem. et intelligit hoc de ductis exp̄s facti in vtilitatē
et p̄vratōm ip̄i rei necessarijs nō tñ supfluis et expens⁹ ta
ctis grā colligēdū fructuū. h̄mōi cū deducunt tā a mas
le fidei q̄s a bone fidei possessore s̄m Ray. et Z. ho. Dāna
et q̄ passus est dñs carētia rei sue tenet satisfacē extra de
iniur. et dā. da. c. si culpa. Z. ho. et Ray. Itē nota q̄ si plēs
pcurerēt ad furtū. vel ad dānū aliq̄ faciendū ita q̄ vnus
nō faceret sine altero. q̄libz tenet in solidū. i. ad totū dam
nū restituendū quousq̄ sit illi satisf. ctū integre Illo at re
staurato p vnū illorū tenet postea q̄libz eorum. p pte sua.
satisfacē ei qui totum restituit s̄m Z. ho. Ray. Anno. l. osti.
et l. l. de homi. c. sic dignū. puta cū duo vel plures vadūt
ad furādū aliq̄. ita q̄ vn⁹ nō iret vel facēt line altero. seu
cū multi stipendiarij vellāt iniuste. ita q̄ vn⁹ nō faceret sine
altero p̄cipue in p̄ncipalib⁹ Multi p̄siliū p̄stāt ad facien
dū extorsiones vel expoliādū iniuste aliquē ciuē. ita q̄ sine
assensu eorū non potuissz fieri oēs tenent in solidū. de hoc
tū plene bēs in. ij. pte. sam. ti. l. cū Quinto nota q̄ cum
duob⁹ vel plurib⁹ eritētib⁹ bēdibus vsurarij vel raptoris si
alter fact⁹ est nō soluēdo si vn⁹ est tenet in solidū. si plures
sunt q̄libz tenet p pte sua ad restituendū que vsurarie et
vsurpatine sunt accepta ab illo s. vsq̄ ad q̄ntitatē q̄ puenit
ad illos de hereditate. nam oēs res hereditarie obligate

sunt. extra de usuris. c. tua. Concor. Bossi. Ber. 7 Goff. 7
Jo. an. Ad ultra at qz pcepit de hereditate pdicti usurarij
l' raptoris nō tenet. qz nō esset p illa satisfactū in totū
creditorib' usurariis l' rapine. Sexto qd nō recipiēs a re
ligioso p volūtate supioris sui tenet illud restituē n' i exte
ma necessitate illud accepit. ar. xij. q. i. c. nō dicatis. 7 recipi
ens ab ipso plato religioso sine cā rōnabili s' ex parētela v'l
turpitudine tenet ad restitutōem mō alterio s' illa religio
si ē abbat' dotata notabiliter de bonis mō alterij tenet re
stituē dotes. 7 vir ei' ē si scit hoc. nisi per modū elemosine
moderate dotassz. Sz qñ vtrū oē lucrū qd qd fecit ex re
rapta furata. vel p sen' acq'sita teneat restituē. vel paupi/
bus erogare. ad hoc rñdet p distincōem. aut em tal' res
est ex se fructificās que ē sui vsu nō psumit nec distrabiē
vt ager vinea plāte pratū dom' iumētū. 7 hmōi. 7 d' hmōi
re d' restitui oē lucrū inde pceptū. km Lho. 7 omēs alios
Aut tal' res nō est ex se fructificās. 7 ei' vsus est psumptio
vt granū vinū oleū 7 hmōi. aut t' i' tractio. vt pecūia metal
la. 7 circa hmōi res est triplex mod' dicēdi. nā qdā dicunt
q' oē lucrū in pceptū d' restitui vel paupib' erogari. q' ra
dice infecta null' bon' fruct' seq' p't. vt d' i. q. c. fert'. Cum
g' radix illi' lucri sit usura l' rapina. videt' q' fruct' vel lucrū
exinde sit infectū 7 obnoxii restitutōi vel rogatōi illū di
cūt q' 7 si pecuniā raptā l' fenebrē teneat indubie restituē
ac ēc dāna q' passus est is q' soluit usurā ex carētia ipi' pe/
cunie solute. puta q' optuit eū accipē ad usurā p suis nece
ssitatib' vel vēdē res suas multo minori p'tio qz valerent.
Lucrū tñ pceptū ex pecūia fenebri p' licita negotia nō tenet
restituē vel erogare paupib'. 7 hoc tenet Lho. ij. q. i. c. q.
lxvij. 7 Ric. 7 p'de. de pal. in. iij. Jo. an. 7 Jo. cal. 7 Lhb. in.
c. fi. de usuri Et ad rōnem alicrū dici p't q' radix iusti lucri
nō est rapina vel sen' s' industria vtentis ea ex se. nulla pe
cunia nihil lucri attulissz. 7 sic nō est radix infecta. q' indu/
stria de se est bona Sz si illa pecunia male acq'sita vsus fia
isset in fraudib' 7 in alio illicit' acq'sitōib'. tūc radice infe
cta teneret illū dicūt vt Lau. de ridel. in sup' dco tractatu
de usuris q' lucrū ex tali pecūia acq'sitū trifame dividetur.
7 vnā qdē p'tē habebit usurari' ipe viz tñ qntū debet ex
p'se labori 7 industrie qd bōi viri dirimet arbitrio. p'tē qz

aliam restituet creditori suo qui sibi dedit usuras habito
respectu ad danū qđ ille sustinuit in bonis ex carētia illi
pecunie. vt dicit Tho. 2 se q̄ces. residuū tāq; incertū dabit
paupib⁹ qđ sic pbat. penes usurariū nō d̄z remanē ne. s. ex
hō paret via usuri 2 inuitet hōies ad peccandū. n. d̄z credi
tori restitui. qz tē recipiet usuras de sorte sua. g. paupib⁹ ē
erro gādū qz regula est qz qđ aliqd est erogandū. 2 nō appa
ret cui illō ē paupib⁹ dādū. ar. xiiij. q. v. c. n. lane Rai. ec p̄su
luit qz p̄ restitutōm solū usure recepte petat usurari⁹ abso
lutōem ab eo de alijs si teneret ad cautelaz. magne eq̄tati
videt inniti ista vltima opio. tñ sufficere videt absolutō q
d̄ a b. Tho. cū alijs in sua opi. Itē q̄rit vtrū mātello usu
rario p̄tate cautōm de usuri restitue d̄ si ad p̄ces ei⁹ aliq̄s
fide iubeat p eo teneat ipe fideiussor. ēditorib⁹ usurariū. l
ep̄o l paupib⁹ ad restitutōm oīm usurariū extortariū. ētarū
2 inctariū. Id qđ rñd̄ Lau. vbi sup̄ di. q. Lap. cū plib⁹ ali
is doctorib⁹ d̄c̄m̄iauit talia fideiussorē nō teneri vltra vi
res hēditat⁹ p̄ncipal⁹ ec si se p̄ncipalem p̄stituit. Et addit
hāc ec q̄tōm disputauit. Pau. de leaza. 2 d̄c̄m̄iauit qz n̄
obligat fideiussor vltra facultates usurariū habito resp̄cu
ad t̄ps cautōis. qz si t̄ps cautōis p̄ncipal⁹ ēat soluēdo. dato
ec qz facultates sint postea exhauite nō restitutōe usurariū
nec ei⁹ aliēi s̄z p̄ alios mōs fideiussor remāebit ad oīa obli
gat⁹. l. 3. n. exceptō inopie p̄sit p̄ncipali. n̄ tñ fideiussori. s̄z si
t̄ps cautōis p̄ncipal⁹ n̄ ēat soluēdo n̄ tē vltra viēs p̄ncipal⁹
Itē tñ pau. distinguit int̄ fideiubētē p cautōē 2 se obligatē
ad restitutōm usurariū ex alia cā In p̄mo. n. casu nō tē fide
iussor vltra viēs. qz n̄ vltra viēs restitue l̄ causē tenebat
p̄ncipal⁹ In sc̄do casu sec⁹. qz p̄ncipal⁹ est obligat⁹ insoliō l̄
bēat exceptōs inopie l̄ silē. q̄ excep⁹ vtpote p̄sōat nō dirigē
ad fideiussorē Itē fm̄ l̄ Ri. i. iij. di. xv. q. q̄ dānificat aliq̄s iū
ste i sua libtate s̄i iuste p̄curādo eū redigi in s̄uitatē tē se
facē suū p eo si n̄ p̄t eū al̄ restitue libtati. n̄ forte tal̄. l̄ 3. p
ditō p̄sōe q̄ h̄ d̄m̄ itū it. qđ nōb̄ilz redūdaz in p̄iuditiū
bōi p̄is. i. q̄ cāu n̄ tē se facē suū s̄z tē ad oē aliō int̄cē ad
arbitriū b. v. q̄ntūcūz q̄s dānificaz aliq̄s i alijs possessiōib⁹
nūq̄s tē p̄ restitutōe se facē suū e⁹ l̄ al̄ l̄. qz vt d̄. ff. d̄ reg.
iū. libtas iestib̄il̄ res ē. qđ at̄ d̄. l̄ Ro. xxiij. si at̄ n̄ h̄uerit vñ
red̄at veniēdē iuditiāle p̄ceptū fuit vñ mō n̄ obligat. h̄
ille. q̄ emit i suū. q̄ ab iicō cū fuit capt⁹ i bello iusto ēat x̄a

quāuis heretica liberū dimitte debet. nec sit petē pēdū ab
ipso seruo. sed ab eo a quo emut si inuenit. alia sibi imputet
sicut ⁊ qui emit rem alienā ignorat cōperta xitate debet
restituere dño eius. vel si ignorat dñm paupib⁹ erogare.
non sibi retinere. Si aut nō erat xpian⁹. s⁹ saracen⁹. turchus
vel tartar⁹ ⁊ hmoi talē in suū emptū vendere pōt ⁊ postea
baptizati. pium est certo tpe puenienti ex seruitio habito
eum libere dimittere. si tñ bñ utitur libertate non tñ nece
ssarium. Itē si q̄s impedit aliq̄s iniuste ab officio l' bñ fitio
iā obtento. puta pcuras sibi auferri ex aliq̄ similitra causa
vel falsa tenetur ad satisfactionē de toto sūm Tho. ⁊ Ric.
in. iiij. di. xv. secus si iuste hoc pcurat. q̄ meretur suū ex
defectu suo. S⁹ si impeditur a bñfitio psequendo nō tene
tur ad tñ q̄stum est bñfitiū sed ad arbitriū boni viri sūm
Tho. ⁊ Ric. qd̄ intelligendū videt qñ hoc facit ex odio vel
malitia. nam si facit vt sibi l' amico suo magl' puidetur q̄s
illi. puta testator aliq̄s vult legare ti. c. ⁊ ego rogo q̄ magl'
leget mihi. vel cuidā psonē mihi magis dilecte. ⁊ ille sic fa
cit talis sūm p̄se. de pal. in. iij. nulli tenet. q̄ nulli auferat
ius suū. nam illi nullum ius erat acq̄sitū. ⁊ nemini facit in
iuriam qui utitur iure suo. cui libet. n. licet se alteri cōmen
dare. vt donet sibi l' leget p̄cipue cum indiget. Itē que
ritur vtrū clerici teneant restituē illos fruct⁹ quos volup
tuose psumant non facientes vuitium in ecclia. s. n. n. offi
ciantes vel officiādo. s. sūm Archi. di. xliij. s. i. vtiq̄ tenē
tur. ⁊ hoc tripliciter. Primo rōne dati. Secōdo rōne sacrile
gij. Tercio ratione odij. Primo rōne dati. nam illa bo
na tal' ecclie iō data sunt vt offerāt p̄ces ⁊ sacrificia p ip
sis q̄ dederunt. ⁊ ex residuo alent paupes. ad qd̄ facit ver
bum Hieronimi dicentis tibi. O sacerdos de altēo vine
non luxuriari pmititur. di. xliij. s. i. ⁊ qd̄ hoc non facit infy
deliter agit Secōdo rōne sacrilegij. q̄ defraudauit totā ec
clesiā q̄ suis p̄cibus ⁊ officijs iurare dēret ⁊ ei p̄desse. Cū
Alex. papa. p̄p̄i sacerdotes p̄ populo interpellat ⁊ peccas
ta populi comedūt. q̄ p̄cibus suis ea delēt. q. i. c. ipli.
Tercio rōne odij q̄ puocant irā dei p̄ pplm Breg. o. Lum
bis q̄ displicet ad intercedēdū mittit. irati anim⁹ pculda
bio ad deteriora puocat. di. xlix. s. i. qd̄ verū est qñ pplus
est in causa malitie sacerdotis. S⁹ qd̄ si facit seruitiū ecclie.

ſie ſz in mortali pſeueras. ¶ Non videtur teneri de fructi-
 bus. z rō eſt qz ec mali miniſtri ofeſ pēs vt offitiū z mi-
 ſſe pſunt viuis z defunctis. fm Th. in. iiii. Sz qd de ho-
 ris omiſſis nunqd teneſ reſtaurare totū. ¶ fm Archi. ex
 equitate dēz ſibi iniūgi in pñia ſi poſſz ſz nō eſt nec ariū.
 ſz in hoc eſt pñia arbitraria ſicut in alijs. z idē videſ ſenti-
 re ¶ De. de pal. in. iiii. ¶ Quātū ad tertiū pñcipale ſ. vbi fiē-
 da eſt reſtitutio ¶ Urea hoc diſtinguēdū. qz aut pſona cui fi-
 enda eſt reſtitutio ſciſ. aut inq̄rendo ſciri p̄t. aut omīno ig-
 norat Si at ſciſ aut inq̄rēdo ſciri p̄t ipſe. vl heres ei⁹ ipſo
 mortuo in loco vbi facta eſt rapina vſura vel dānū ſi vqz
 ibi eſt. vel vbiqz ad inuicē ſe pueniūt creditor z debitor
 Si at alter eſt abſens a loco vbi facta eſt vſpato vel dā-
 nificatio mittet expenſis eius qui ſe abſentauit de loco. ſi
 igi⁹ eſt abſs is cui fienda eſt reſtitutio. puta qz mutauit
 domiciliū mittet ſibi rē ablata. vel pecuniā ipe q abſtulit
 expenſ illi⁹ qui hz reſtituē Si vero abſentauit ſe a dcō lo-
 co is q rē vſurpauit ipe ſuis pprijs expenſ trāſmittet rem
 vel pecuniā fm lloſt. z Jo. an. z hoc p talē modū q nō de-
 tegat pctō: ſi pctm eſt occultū ar. ij. q. i. c. ſi peccauerit. l. ec
 p̄t creditori ſignificari p̄cipue qñ eſt multū remot⁹ a debi-
 tore occulte vel manifeſte fm q expedit. z fm q creditor
 ordinat. vl demittēda illa re vel reſuāda. vel aliē dāda. ſic
 agat debitor z lib erit Si at ſuo. pprio motu rē illā deſtr-
 naret ſeu pecuniā debitor. z in via periret. vel auferet ſi
 hi. periret ei q ad hoc teneſet ad ſatiſficiēdū fm Jo. in gl.
 ¶ Uel etiā ſi ſperat cito vērur⁹ ad locū p̄t ſibi rē ſuare. l. et
 fm Th. lloſt. Jo. an. in edē ſacrā deponē. vel alio tuto
 loco. aut ſi res eſt parui valoris. z creditor diſtās multū. z
 abundās fuerit ¶ Potēſt etiā fm Cui. p anima ei⁹ paupib⁹
 erogari Idē t3 glo. in. c. cū tu. ex de vſur Si vero ignorat
 nec pquiredo inueniri p̄t cui reſtitutio fieri d3. tūc erogan-
 da eſt res ablata. l. p̄tiū ei⁹ paupib⁹ p anima illi⁹ in loco il-
 lo vbi facta eſt vſura rapina vel dānū. vel in loco in q habi-
 tat is cui fiēda eſt reſtitutio. z hoc ſō. qz meli⁹ eſt q vicini
 inde ſentiāt cōmodū q3 cñei. tūc eſt qz verſile eſt ibi rept-
 ri dānū paſſum. vel heredē ei⁹ ¶ Ita notat lloſt. Jo. an. z io.
 de lig. ¶ Uel ſaltē fiat tal erogatio ad arbitriū diocēſani
 loci vbi factum eſt dānum vel rapina. fm p i

Rat. Si tamen cōmodo fieri nō poss, in dicto cū hoc non
sit necessariū. p̄t tūc ⁊ alibi fieri s̄m **Aul.** s̄ ⁊ **beat.** **Ab.**
in b̄mōi casu nil dicit de loco determinato. s̄ q̄ p̄ aīa illius
c̄ res erat d̄ paupib⁹ rogari. **Uñ** ⁊ **MD.** **Ag.** pitus in v/
troq; iure. ⁊ frater **Clar.** dicebāt q̄ cū paupes sint ⁊ vnū
membrū in corp̄e ecclie. nec ab hac vnitate sequestrētur
pp̄t lo. oñi d̄tatiā suff. cit si restitutō incertorū def. quis
bu. cū paupib⁹ ecclie alteri⁹ p̄uintie. q̄s vbi facta est rapia
vel dānū. ⁊ maxime q̄ sunt paupes xp̄i. ⁊ vtilioēs ecclie d̄t
⁊ salutē aīarū. ⁊ ex hoc apparet q̄ loc⁹ nō est de necessitate
restitutōis s̄ de p̄gruetia Idē t̄z f̄ede. de senis c. xxi. cpe
ris sui **Usure** tñ incerte extorte per manifestos vsurarios.
quō debea. ⁊ restitui. ⁊ in quo loco. ⁊ p̄ quē diotē sanū hēs
in. ij. pte sum. ti. i. c. Quānis em̄ qd̄ habet in isto. **S.** nō
ptineat ad vbi. s̄ magis ad qd̄. tñ h̄ notabiliter q̄rit vtrū
fideiussor possit repetē a debitore vsuras q̄s pro eo soluit
creditori penes quē. p̄ ip̄o debitore intercessit ad qd̄ r̄ndet
Lau. ⁊ **Jo.** an. in q̄ltiōe sup̄ mercuriali. de regula dānū. de
reg. iur. in. vi. h̄c q̄ltiōm explanat notabilr ⁊ ex ei⁹ dictis
elicit. xi. p̄clusiōs. q̄rū p̄ma est tal̄ Non recipit fideiussor a
debitore obligatōem sciēte ⁊ p̄dicēte vsuras suo solutas
debitori. nec ec̄ sortē. nec qd̄ aliud inutilr impensum. p̄t
em̄ p̄tradice q̄s nō p̄sentire. ex de simo c. sicut tuis **Secda**
p̄clusio est. nō repetit a debitore sciēte ⁊ patiēte. s̄ nō mādā
te obligatōem fideiussor vsuras l̄ indebitū solutas. l̄ solutū
tū creditor. ⁊ sibi imputet q̄ se obtulit. ex de reg. u. c. h̄o
na fides in. vi. repetit tñ sortē indebitū qd̄ soluit **Tertia**
p̄clo est. nō repetit a debitore sciēte ⁊ mādāte ip̄m obliga
ri. p̄ sorte tñ fideiussor solutēs vsuras. tū qz fines mandati
excessit. tū qz ad illas obligat⁹ nō erat **Quarta** p̄clo est. nō
recipit a debitore fideiussor vsuras sciēte ⁊ mādāte ip̄m i
oēm casum. l̄ sunt h̄ obligari siue fideiubē. ptz qz in gener
rali mādato nō inclusit indebitū qd̄ x̄i. l̄ in sp̄e nō mās
dass̄ c. in genēali. de reg. iur. in. vi. **Quinta** p̄clo est. repetit
a debitore sciēte ⁊ mādāte ip̄m p̄ vsur. cū sub nōie sortis
inclusit eas. vt est moris obligari siue fideiubē ip̄e fideiu
ssor vsuras. qm̄ iuste credē potuit illā sortē totū debitum
n̄ p̄sumē dūit illō indebitū s̄b nōie sortē p̄mittē. f. d̄ p̄sū. c.
qz x̄i. l̄ **Sex** p̄clo ē. f̄petit a debitore sciēte mādāte nōiati

P vsur? fideiuberi ipe fideiussor? editori solutus si iurauit il
 las solue. et ista e p's opi. et. d. fideiuss. c. ij. et ista opi. appbat
 Jo. a. h3 tñ fideiussor opiniõs soluẽ di l' absolutõs petẽ di sic
 bñet debitor? Sep. p'clo est. repetit a debitore ec nōiatim
 mādāte p vsur? fideiuberi ipe fideiussor vsuras creditori
 solutas ec si nō iurauit creditori illas solue. Si ipi fideiu/
 ssoi debitor indēnitatē iurauit. dūmō alias pp̃t pignora
 data. l' aliā cām debitori fuerit expedies vsuras solui. c. per
 uenit. et de fideiuss. Octaua p'clo est. nō repetit a debito
 sciēte et mādāte nōiatim p vsuris fideiuberi ipe fideiussor
 creditori spōte solutas. si nō iurauit creditori illas solue. n'
 debitor iurauit fideiussori indēnitatē. n' expediebat debi
 tori pp̃t pignora data l' aliā cām i pas vsuras solui. et d' iu
 re fori B3 opi. theolo. q̃ fm Jo. an. multū fauet eg̃tati ē q
 vrgēat debitor ad soluẽd i foro p'scie. d. reg. iu. c. sciēti li. vi.
 iñ. p'clo est. nō repetit a debito sciēte et mādāte nōiatim p
 vsur? fideiuberi ipe fideiussor vsuras editori coacte solutas
 si nō iurauit editori illas solue. n' debitor iurauit fideiu/
 ssoi indēnitatē. nec expediebat debitori pp̃t pignora data
 l' aliā cām vsuras solui. si fuit ipe fideiussor i culpa vt q1 n
 excepit. sec? si n̄ fuit in culpa. i. p'clo ē. q i oī casu q̃ p̃t a de
 bitoẽ fideiussor vsuras repetẽ d3 intelligi si n̄ inc̃uit fias
 p's de ad p'sonā s' p'stituẽt ob b' fideiussorē. et. d. pui. c. q̃sto
 ri. p'clo ē q i oī cāu q̃ p̃t a debitoẽ vsuras repetẽ. fideiussor
 pot' it illas repetẽ a editoẽ cui soluit. ff. mād. li. si fideiuss. S
 i oib? Quātū ad q̃tā s. p q's d3 fidei resti' p'mo dicend ē de
 inc̃t. ij. d. cert. Quēit v. restitutō inc̃torū dēat fia p eū qui
 bz restitue. l' p aliū cui p'misit a' solū p diotefanū. et circa
 hoc sūt varie opi. et p̃rie Host. sup. c. cū tu d' vsur. et in c. cū
 sit. d. iud. et i sū. sua. d. pe. c. si. iux finē t3 q vn' d casib' p̃tinē
 tib' ad ep̃m ē restitutō male ablatorū inc̃torū qd ec t3 Jo.
 q. et d. pe. et re. i. c. si ep̃s i gl. li. vi. et i c. p̃cti. d. re. iu. li. vi. ad
 qd vñ facē qd hf. ry. q. i. c. p̃cipi' d dūt ec aliq q tenēt hāc
 rōz Cū h̃mōi bōa i cta sūt p aīab' eor cū fuerit fidē: dispē
 sādā ac p p̃ns iuit ad dīnū cultū eo ip̃o et sustētat d3 paupz
 ordīata Sol' at eccl'astic' plat' sit rēor et modato' diuī cult'
 et paup paupz. et dispēsato' res diuīo cultui ordinādā. vt3
 di. lxxvij. c. diuīe. et in mult' alijs c. iō fm iuditiū eius et es
 bita inc̃ta sūt per eum dispensanda.

q. 1. m. 2. y. t.
 f. v. v. p. m.
 m. f. v. v. m.

Archi. at in quadam questione disputata p eum z in rosa
rio. xiiij. q. v. c. nō sane. t. s. p. r. i. u. z d. i. c. s. i. a. m. l. l. o. s. t. , circa hec
supradicta esse verā in casu vbi null' deputat' est a testato
re qui hoc exequat'. vt. xij. q. ij. c. de laicis Tabi vero certa p
sona deputata est a testatore illa psona d. s. exeq. vt in d. c.
de laic' eē de testa. c. tua. immo credo q' ipe raptor incerta
q' dnt paupib' erogari pōt ipe paupib' erogare absq' licen
tia l' auctoritate epi. l' alteri' iudic' ecclesiastici vt sat' coll
git' in d. c. cū tu Et hoc innuit eē dare glo. in c. sic dignum
de homi. §. eos Nec ob. c. cū sit de iude. p. qd' pbat l. o. l. i.
sua opinione. Ma illud. c. loq' de iudeo non de xpiano cui'
act' l' dispensatio merito habet' suspecta ab ecclia quo ad
xpianos. iō iuste z bñ dicit ibi bñ puidentiā diotefani. q'
suspitiō cessat in xpianos. z sic non dubito q' eps nō habz se
intromittē de talib'. hec Archi. Jo. de lign. idē sentit. z p'
adducit hanc rōnem. Qui indebitū extorsit obligat' est ex
malefitio. vel q'si ill' qbus extorsit. si extant al's paupib'. Et
regula hz q' debitor pōt se p absolutōes liberaē. i. i. i. q. mo.
tol. ob. p. totū. Tu q' dicis p. r. i. u. m. da mihi casum expōitū
ptra regulā. nec est verū q' sit in d. c. cū sit. q' nō loquit' in
xpiano. sed in iudeo. vt dicit. Archi. hāc opione seq' pau.
z Gen. sup. de. i. de p. n. i. l. e. g. i. s. Hoc eē p. s. u. l. u. e. r. u. t. Jo. cal. z re
cup'. Et dñs Ugo vtriusq' iurispitus. z frater Clar'. vt
hētur in qdam summula p. c. o. r. d. a. u. e. r. u. n. t. in hoc c. q' nullū ius
expressum hoc dicit. nec in decretis. nec alibi nisi q' eps est
pcurator paupm. Illud nō adaptat' q' pōt pcurare de suo
pprio si hz. vel de bonis ecclē. i. de fructib' l' alijs modis.
Sed q' sacerdotes simplices sunt imperiti. p maiori pte
epi nō reputātur sufficientes in scientia. hinc inoleuit q'
bmōi restitutōes remittūt ad eps. Un si p. f. e. s. s. o. r. p. e. r. i. t'. sit
z sciat in bmōi sufficient' p. s. u. l. e. non est necesse remittē ad
epos. hec ibi. z in hac sūia est Jo. mo. hoc eē innuit Inno. eē
de immuni. ecclē c. q' p. l. e. r. i. q. s. ar. xxiij. q. si. c. si q's romipetas
Ad rōes supius inductā. p alia opione posset rñderi q' q's
uis epi z plati sint dispensatores rerū datarū eccl'is. non
tñ seq' q' sint dispensatores oim q' bñ deū sunt in diuinū
cultū z in paupes erogāda. s. s. o. lū diuinū cultū iam ordina
ta. vt reddit' eccliarū z bmōi. Ma si eēnt dispensatores ero
gandorū oim supfluatorū q' diuites ex diuino pcepto dēret

pauperibus erogare quod a nullo conceditur **Sz** **2** hoc
scda scde. g. lxx. dic q si ille cui dz fieri restitutio sit omnino
ignotus ei restitui sicut pt scz dādo in elemosinas p salu
te ei? siue sit mortuus siue sit viuus. pmissa tñ diligēt inq
sitōe ei? **2** de auctoritate epi nihil dicit Scotus in. iij. di. v.
dic si queras p cuiusman? debeāt talia dispēdari. si incerta
sz q nō inueni q necessario sit determinat? mediator. ista
paupib? dispēlando. videt at mibi q p se ipm pilio nihil
omin? boni viri pt hoc paupibus erogare. q: tali medi. to
ri ad dispēlandam tribui posse de cui? fideitate psumeret
2 nō sibi ap. ppariet vel in alios vsus puerit qz deberet
vñ vbi lex diuina vel ecclesiastica nō ligat scqnda est iō na
tural? Illa at dicat q q tenet restitue mag? hoc faciat p
se qz p aliū. nō excludēdo tñ p hoc p. lūū boni viri. sz inclu
dēdo. hec Sco. Quidā aliū faciūt circa hoc distinctionem
viz qntū eorū in qb? cōpetit repetitio. vt furt. rapina. vlu
ra. fraude. 2 hmoi dispensatio incertorū ptineat ad epm.
Sz aliorū vbi nō cōpetit repetitio. 2 si erogatio siēda est
paupib?. vt in ludo 2 iniuste acceptis a iudice p iudicādo
vel a teste p testimōio. a mētrite p fornicatōe. 2 hmoi. q lz
p se possit dispēdare. l. cū pilio p. fessoris **Sz** o ciedo scdam
opiniōm s archi. 2 se qtiū oino verā. 2 simpli excepto vno
casu viz incertis publicorū vsurariozū. quum casum nō du
bito oēs illos excepisse intēdē. qz ibi expse 2 clare ius put
di. vt s. p dispōdem diotelani talia incerta determir ent 2
dispēsent. ex de vsu. c. qz qz. li. vi. ibi tradit forma de hmoi.
de q hēs in. ij. pte sum. t. i. c. In hoc ergo casu tñ pt intel
ligi illud qd dī p terciā opiniōē s. in vsur? publ cis incertis.
Et si qrat vtrū eps possit p sua sinodalia hoc statuere vt s.
sibi retineat d. s. esatōem incertorū 2 alijs non possit se in
tromittē. dicit in hoc Jo. an. 2 elig. sup. c. cū sit de iudeis. qz
qtd dicit Jo. an. dubiū est an possit. 2 Jo cal. in que dā cō
silio dic expse q nō pt Ugo. 2 frater Clarus dicūt q non
pt eps excōicare de iur. sacerdotes. q se intromittūt de di
spēatōe incertorū Quātū ad fm p quos dz fieri restitu
tio certorū bonoz i. Quid qd rñdet q p eū q a bitulit seu reci
pit vsuras. seu male ablata. pt ec 2 p quacūqz psonā aliam
facē. in hoc. n. xā est regula iur. q p aliū facit p inde est ec
si p seipm facē videat de re. iur. li. vi. Si tñ vñū p iij

usure furti rapine. vel alterius damni est occultum et restitu-
tutio occulto modo per se per alium facta est. ut non detegatur per
sonam. i. q. i. si peccauerit. Caueat esse diligenter quod per alium fecit
ita caute faciat ut recipiat quod dedit et non ille sibi retineat. quia
non esset per hoc liberatus. nec perfidat de professoribus nec predica-
toribus nec quatuordecim quod quod pecunias non animarum salutem. et si is
qui rapinam usuram vel fraudem fecit non restituat. cum heres teneatur
ad omnia onera defuncti in quantum sufficiat hereditas. tenetur et ipse
se facere dictam restitutionem. de usu. ca. michael. et eadem ratione heredes
heredis. et sic in infinitum cum sciat ab eis hereditas obliga-
ta ad restitutionem propter usuram et rapinas et damna a personis facta
et ubi non sufficeret hereditas ad satisfaciendum tenentur legatarii
et donatarii. quia legari nec donari potest alienum. nec excusarentur he-
redes scientes vel dubitantes. vel merito dubitare debentes ex
publica fama vel ex scriptura vel ex fidei relatu testatoris illi
eius fecisse perit vel usurarios. ex hoc quod nullus ponit quere-
lam super hoc vel postulat aliquid ab eis ut debitum sed dicit diligenter
inquire veritatem quod possunt. et si inveniunt sic esse notificent. vel
notificari faciant illis quibus dicit se offerentes ad restitutionem. et si
non inuenirent pauperibus erogando alias esset in eis ignorantia
crassa quod non excusat de. xxxv. §. si. et quisvis defunctus non possit
illa restitutio si decesserint impenitentes. potest tamen. immo
necessaria est ipsi heredibus si volunt saluari. quia non remittitur pec-
catum. de re. iur. li. vi. Si autem licita arte exercebat. vel patrum
moralia tamen habebat testator. nec appetit ex fama vel scriptura de il-
licitis peritibus. seu alieno presumere dicit non iuste acquisisse. quia nemo
iudicatur esse immemor prope salutem et diuini timoris. l. q. vii. c.
sancimus. et precipue in mortis articulo. Item nota quod dicitur. omni-
bus in sum. tit. de usu. quod et aliquid honesta persona. puta sacerdos vel
episcopus tractet inter debitorem et creditorem de satisfaciendo. et di-
cat creditori talis mediator tamen faciam tibi reddi si ex corde re-
siduum remittas non decipias me. quia mediator sum. non debi-
torum est quod a te salutem quod. et tamen creditorem se ex toto corde libere
ipsum debitorem quare non dicam ipsum iudicatum. non video. nec curo quod
litterarum sit satisfactum dummodo sit satisfactum ei Si quod mouent
in prius hoc faciunt in odium usurarios Si quis. n. ex alia causa
aliquid iniuriat eum hoc admittet quilibet theologus quod concordia
inter partes possit tractari. et pars est quod dicitur ex pacto remitti
alias titulus de transactis inutilis est et quare non idem de usura

Dicendum ergo et tenendum quod p[er]dubus possit vel iussu iu-
dici vel pactio[n]e partiū remissio fieri et sic dicā vsurariū ab-
solutū. h[oc] Hosti. Que q[ue]dē intelligo verā eē in foro p[re]t[er]ito
nō in foro p[re]s[en]tie. l[et] eē in foro p[re]s[en]tie q[ua]ntū ad ea q[ue] dubia essent
vtrū dēret dari l[et] nō. q[ui]a rōes sunt ad vtrāq[ue] p[ar]tē. l[et] cū dubiū
est q[ua]ntū dēat satisfacē p[er] dāno dato. et ad hoc faciūt rōes
q[ue]s facit ip[s]e Hosti. S[ed] vbi certū l[et] clarū est debitū l[et] rōe vsu-
rariū. l[et] alteri[us] v[er]b[is] pat[et]is. nisi debitor libalr remittat illud q[uo]d
remittit. eē si de mille t[ri]m decē remittēt. si hoc facit q[ui] pu-
tat se alr residuū nō posse h[ab]ere nil v[er]o illa remissio facta eē
publico p[re]t[er]ito q[ui] ad aiam. Un[de] cū mercator infortūia passus
fallit[ur] occultat multa de bōis suis mobilib[us] vt nō pueniāt
ad man[us] creditorū. et q[ui]t cōpositōm cū eis de minori q[ua]nti-
tate q[ua]m dēat. puta puenit r[ati]ōē singul[ar]i creditorib[us] ad idem
xv. solidos p[er] libra. cū t[ame]n poss[et] totū dare l[et] cedē bōis. cui cō-
positō assentiūt creditores. et ita recipiētes liberāt eū de
residuo. cū illi nō sp[er]te. s[ed] coacte fecerint illā remissio[n]em vo-
lētes illa p[ar]te poti[us] carē q[ua]m toto. q[ui]nimo et si cedēt bōis tota
lit[er]a nihil sibi resuādō et nō suffitiūt bōa illa ad satisfaciendū
si postea puenierint ad pignoriē fortunā tenent de residuo
de soluti. c. odoard[us]. De dānis dat[is] t[em]p[or]e guerre adinnicem
int[er] ciuitates quō et p[er] quos p[oss]t fieri resitutio. q[ua]n[do] faciūt pa-
ctū cū cert[is] pact[is] et capitul[is]. Nota q[uod] in q[ua]dā summula sic
d[icitu]r q[uod] q[ui]suis sunt pupilli multi et absentes q[ui] nō assentiunt. et
forte eē aliq[ui] p[re]dict[us] ex p[re]dict[is] q[ui] recep[er]ūt dāna iniuste. n[on] eis
est satisfactū nihilomin[us] t[ame]n est bonū pact[us]. q[uod] q[ui] b[un]t rē publi-
cā gerē p[oss]t cū p[re]sensu maior[um] p[ar]t[is] subiecto[rum] sibi pact[us] pas-
cis subdē et licite relaxare iniucē dāna data. et si fiat relaxa-
tio p[re]dictā t[er] et v[er]o. In hoc mō p[oss]t eē p[er] bono rei publice si
bi tallias imponē et h[ab]mōi. q[ui]s gabellas vocāt De bōis r[ati]o-
clitorū et religiosorū. n[on] p[oss]t laici facē flaratōm. q[ui] n[on] sunt eo-
rū foro subditi. n[on] d[icitu]r bōis eccl[esi]asticis p[er]mittit[ur] eis aliq[ui] dispō.
vt. di. xvi. B[on]i p[oss]t t[ame]n h[ab]ere facē p[re]lati sp[irit]uales frat[er] adinnicē d[icitu]r
p[re]s[en]ti et p[re]s[en]tia clitorū et religiosorū q[ui] dāna recep[er]ūt i[n] guer-
ra. H[ab]et at[que] relaxatōm q[ui] ad laicos l[et] cl[er]icos intelligas d[icitu]r dā.
da. d[icitu]r reb[us] p[re]sumpt[is]. nā res extātes vt equos pānos. et h[ab]mōi
q[ui] b[un]t et sciunt sua nō eē. vt puta q[ui] bellum iustum nō fuit
ex p[ar]te suorū. l[et] si iussu ab eis accep[er]ūt a q[ui]b[us] n[on] poterāt ip[s]a te-
nē nō p[oss]t. vt si dños p[ro]pos iugire p[oss]t eis reddere tenent

alias si non inueniunt pauperibus erogare. Idem videtur de
cend. i. si de iustitia belli dubitat. nam ubi clare bellum iustum est
res acceptae efficiuntur capientium. di. i. c. ius militare. quod tamen de
bent inter eos proportionabiliter distribui per duces belli. ut
xxij. q. v. c. dicat. nisi per publicum editum datum sit unicuique quod ca
pit. Idem autem innocentium non videtur tutum bonum auferre cum
sint sine culpa. ipsi subsit causa. cum sit aliquis puniendus. de re. iur.
li. vi. Penam tamen temporali frequenter puniuntur per altero diversis
de causis. ut in. q. iij. per totum. De tutoribus curatoribus nego
tiorum aliorum gestoribus filiis familias et hominibus qui extorserunt viri
tas. fecerunt rapinas fraudes et contra naturam alio. scilicet per pupilli
patres et patribus suis. nil tamen eorum potest ad eos. sed ad pu
pillos dominos et patres eorum. queritur utrum per eos possit et debeat
fieri restitutio ipsis pupillis. et per eos dominis nescientibus et inui
tis de bonis eorum ad quos pervenerint taliter extorta. et. di.
cunt quod iam indistincte quod sic in foro persciunt. dominum non immi
neat in periculum vite perscie et fame. si deprehendit aut scandalum
sequitur. puta quod aliquis creditur furatus fuisse illa quod innocens est
et hominibus. tales. nam ut dicunt illi non pervertunt furtum occulte illa
recipientes. cum pecunia fructus. et per rapinas et fraudes habita
non sint eorum. et ratio est cum per efficacem causam perducitur. scilicet tutorum
curatorum et hominibus. et per intermedium illorum tale iniustum lucrum
devenit ad matrem pupillorum. patrum et per matrem. et ad restitutionem
sint obligati isti mediatores iustum esse videtur. ut quod causa illorum in
iuste ablata sint. nunc iuste licetiam habeant illa satisfacere ne ipsi
de proprio satisfacere teneant. ar. ad hoc de re. iur. ubi dicitur Chrys
to. Quis res per quasvis causas perbit per easdem dissolvit. propterea
ad hoc agendum predicti tenent. et in hoc gerunt utilem curam sui. et il
lorum iniuste detinet alio. Illi autem perfecti et equis respondet
per distinctiones viz quod aut tales adhuc sunt in manibus adminis
tratores rerum illorum aut non. et in primo casu possunt et debent restituere
de bonis illorum ad quos pervenit lucrum. quod sunt per manibus si non
sunt remanent ipsi obligati ad satisfaciendum de suo. Et hoc si
ne eccle sine maiestate cum sufficienti cautela. ut ab ipsis non
possit postea repeti. Et ad hoc videtur facere ratio prime opinionis
cum regula illa Quis res. Si autem non habent apostoli administratores tunc
subdistinguedum est. quod aut predicti tutores procuratores et hominibus. non
possunt illa restituere de suo. puta quod pauperes sunt. aut possunt. et si non
possunt sufficit quod denunciaret principalibus per quibus fecerunt viros frau

des et homines qui ignorant quod fecerunt per eis talia illicita la-
cra que ad eos deueniunt. unde et obligati sunt restitutionem. et si
non satisfaciunt ipsi principales habeant propositum satisfaciendi de
suo cum poterit. Ad accipiendum autem occulte a predictis ad hoc
tenentur nec debent. et ratio est. quia quo ad se excusati sunt a restitu-
tione ratione impotentie. ut. xiiij. q. vi. i. c. si res. quo ad illos pro
quibus fecerunt usuras. l. fraudes auferendo ab eis occulte. pro
hoc non puidetur saluti eorum cum remaneant obligati in conscientia.
ex quo sciunt talia fore facta. nec velint satisfacere. et sic non di-
ssoluitur peccatum l. obligatio quo ad estimatorem. Sed nec potest quod
a privata persona cogi ad restitutionem male ablatorum. nisi per
iudicem ecclesiasticum. vel civilem nec videtur bene posse excusari a
furto cum tractet rem alienam inuito domino. cum in usura transse-
rat dominum per hoc esse exponit se multum periculum. Si autem tales
mediatores de quibus dictum est. possint restituere cum illi ad quos
extorta perueniunt nolunt restituere quod principaliter obligantur. po-
ssunt petere humiliter non per coactionem l. fraudem a creditoribus
usurarum. l. fraudum remissionem. cum penes eos non remaneret
pecunia fenebris. et illi qui eam habuerunt remaneant principaliter
obligati. quia remissione obtenta libere et sponte amplius non tene-
bunt. Item tamen principaliter. nisi et eis fieret remissio. quia si remissio
non facere non vellet teneatur satisfacere de suo. et tunc usque ad
quantitatem solutam per illum poterit occulte accipere de bonis eor-
um. si alias per viam iudicii habere non possint. ita tamen quando non sequatur
scandalum l. periculum quod semper vitanda sunt. Ubi autem media-
tor talis sic satisfecit. debent per aliquem modum cautum declarare
illi qui sciebat se obligatum ad illud amplius non teneri. ut pu-
ta si dicat se non curare ab eo illa recuperare quasi ac si dona-
ssit l. de clare habundis suis. quia non recipiat a tali persona aliquid
ut debitum per tali causa et homines. Bona. n. fides non patitur ut sel-
eratum bis erigatur. de re. in. li. vi. quantum ad tunc cum si cui fi-
enda est restitutio seu ratio rei ablata l. alias illicite acquisi-
te. per fundamento notanda est distinctio quod possit. Thoma. ii. q. q.
xxxij. di. Triplex potest esse aliquid acquisitum. Uno modo quia id quod ac-
quisitum illicite debet ei a quo acquisitum extortum est. et siue non trans-
ferratur dominum illi rei in accipiendum. ut in furto et rapina. siue
transferratur. ut in usura tamen petit repetitio. Secundo modo dicitur aliquid
illicite acquisitum. ita quod ille qui illicite acquisit. non potest illud retinere
nec tamen debet illi a quo acquisit. quia ille per iniustitiam dedit. et ille per

luffitiam accepit. vt in fimonia ⁊ fimilibus. in quibus ipa
datio ⁊ acceptio est ꝑ legē Tertio^o dñ illicite acqſitū non
qꝫ ipa acqſitō fit illicita. ſz illud ex qꝫ acqſitū est illicitū. et qꝫ
trāſſert dñū nec cōpetit repetitō. vt ī mēritio ⁊ hmōi. nā
meretrix turpis agit ⁊ ꝑtra legē dei fornicādo. ſz ipa acqſi
ſitio l' datio pecūie ꝑ hmōi illicitū. nō est illicita nec ꝑtra le
gē dei. ⁊ hoc ꝑꝑe dñ turpe lucrū De illicitū ergo ito tertio
mō acqſitū ꝑm Tho. ⁊ Rai. ꝑt dari elia. ⁊ ꝑt ec retineri. nā
ſi ſupꝫ lūū ꝑ fraudē l' dōlū mlti extorſit qꝫ illd eſt ⁊ reſtituen
dū. ⁊ ad h' ꝑtinēt lucra ſcā ex hiſtrionatu illicito ex duello.
ex tomeamēto. ex ſerit factū de florib⁹. ⁊ alijs hmōi. quorū
vſus ē ꝑiter ad lalciniā. ex dñs factū ex mathematica ſeu
arte diuinatoria. ex lucro negotiatiōis aduocatiōis l' medi
cine in caſu nō ꝑceſſo qꝫ ad clericos. in his dixerūt aliqꝫ non
poſſe fieri elina. qꝫ vt dñ. puer. iij. honora deū de tua ſubā
⁊ iterū honora deū dñ tuis iuſtū laborib⁹. ⁊. xiiij. q. v. c. elina. ⁊
i. q. i. nō eſt putāda. Sz hoc nō eſt xñ ꝑm Tho. ⁊ Rai. ⁊ a
lios ꝑiter ꝑꝑedcā at captiua allegata hoc intēdūt. qꝫ nō ſz
daē elinā de male acqſitū. qꝫ ſi dñt certū ꝑſonis reſtitui. vt qꝫ
nō dñ aliqꝫ aliqꝫ facē illicitū vt det elinā Et qꝫuis qdā dñ
ſtinguāt vt dic' Gul. qꝫ in his qꝫ ꝑhibita ſunt. qꝫ mala ⁊ nō
puniunt a iure niſi infamia. vt mēritiū duellū. ⁊ hmōi. l' a
ꝑnt retinēi Sz qꝫ mala ſunt qꝫ ꝑhibita a iure. vt tomeamē
ta. ⁊ negotiatio quo ad clericos. ⁊ hmōi. ⁊ talia nō ꝑnt reti
neri ad vſum ſuū. ſz dñt paupib⁹ erogari. l' h' diſtinctio vñ
deaf eſſe ꝑbabil. tñ qꝫ pene ſunt reſtringēde nō āpliāde. ⁊
qꝫ nis emūgit elicit ſanguē. Credo qꝫ in ꝑdcis oib⁹ caſib⁹ ⁊
l' h' bonū eſt ⁊ ſalubre qꝫ penitēs inducāt ad erogādo pau
pib⁹. nō tñ cogēd' ad hoc. n' ſi nō velit in hoc eſt iudicādo
nō eſſe in ſtatu ſalutis ſi nō velit hmōi ꝑnū agē. vt accipe
ſ. qꝫ hmōi lucra paupib⁹ erogat niſi in caſib⁹ a iure expſis
vt in ſimōia ⁊ iō dñ eo qd dañ iudici ad corrupēdo eū ⁊ hmōi
vt infra dicet Scōm g' Tho. Gul. Rai. ⁊ Inno. de hmōi
dñ dari elina debito hōeltat' ⁊ ꝑſilij. nō debito nccitat' ſap
lut'. ⁊ ſi intelligit illd. xiiij. q. v. qui hēt' l' dñ eſt ergo illud ac
ceptū ſic reſtituend' ei a qꝫ acceptū eſt. qꝫ i turpi cā melior
eſt ꝑditio poſſidēt'. ff. de ꝑditōe ob turpē cām l. ſi ob turpē
De i. l' illicite acqſitū ſcdo mō. viz cū illd ſit acqſitū nō debet
ei a qꝫ ſic eſt acqſitū. nec tñ acqſitū ꝑt. ꝑ ſe retinē. Illud ꝑt

et de necessitate salutis non solum de consilio et honestate pauperum
peribet erogari. et huiusmodi. ratio est. *¶* Tho. ii. q. lxx. q. ipsa datio
et acceptio est lege prohibita. ut in summa. Quidam tamen extenderunt
litum secundum modum ad omne lucrum in quo committitur peccatum in dante et re
cipiente non solum in summa. sed et in pecunia accepta ex adulte
rio. et per usuram. cum quis accipit mutuum sine causa rationabili. puta ut
apud dicitur et in soluit usuram illam usuram ut dicitur quod accipit reti
ne non potest. nisi tamen ei deus reddere quod dedit. quod turpiter operatur est. dando
mutuum ei quod non uenerat non indiget. *¶* Tho. non dicit hoc sed cum
datio est per legem in deo aut casu datio pecunie per mutuum non
est peccatum. sed accipe illo modo usurario mutuum est peccatum. quod dat
illi occasionem mali. *¶* Tamen hoc peccet mortaliter sic mutuum accipi
endo. deus tamen potest reddere illi a quo accepit quod pauperum erogare
nisi ubi non inueniret ille a quo accepit. sed et non uellet illam usuram
reddere non usurario. sed his a quibus extorsit ipse usurarius usuram per
eo satisfaciendo per illam partem. et tunc de usurario scire ne iterum il
li restituat et percipiat deus bene facit cum licetia est ut si dicitur usura
rarius uellet ab eo repetere episcopus cogat illum desistere a receptore. et
ex quo utitur gentium est negotium ratum habere deus non tamen tenet ad hoc
sine quaerere de hac his quibus debitor est usurarius. sed sufficit quod resti
tuat a quo accepit. pauperum autem erogare non deus. cum nouit eum a quo
accepit. et potest ei dare quod ex parte Augustinus. d. Nolite facere elinas et
senos et usurarios. xii. q. v. nam cum dat pauperum quod debet esse pro
ne non libeat a restitutoris obligatio ad illam personam. ut habet et
et boni. c. sic dignum. circa finem sed in summa ipsa datio et accipio
pecunie est prohibita. *¶* Tamen dicitur. i. q. i. c. anathema danti anathema ac
cipienti. et ideo non sibi retineat. nec illi reddere quod dedit. sed deus de ne
cessitate salutis pauperum erogare si potest. sed illi ecclesie in causa iniuria
data est pecunia applicari alteri. prouideri. putet huiusmodi in. q. pte
sum. ti. c. i. Sicut in iudicio prohibito est iudici l' assessor. cum huius
est salarium accipe aliquid a partibus per iudicando sed non iudicando sed
iudicando bene l' male. et tunc est prohibito accipe per testimonio fe
redo. unde Augustinus. Sed non deus uideat iudex iustum iudicium. a tenet x m
testimonium. quod uedit aduocat iustum prociuum. et iuri cond. ult. x m
consilium illi. n. i. utrumque potest ad examinem adhibere. uti i. vna pte et si
litur. xii. q. v. c. n. sa. q. g. recipit iudex per bonum. l' tunc per se retineat
non potest. sed deus illi fititui quod dedit si iuste dedit. putat iuste iudicari
et tunc dedit dimittit et damno verat deus sua Augustinus. ille solus male libi ab
latam pecuniam repetere. quod iustum iudicium emittit. quoniam ualeat esse non dicit.

Sz si pecunia data fuit iudici ad eum corrupendum. vel
testi ad falsum testimoniū dicendū vel alicui ad falso accu
sandū. vel aduocato ad iniuste aduocandū. illi datori reddi
nō dē. qz turpiter dedit. nec sibi retinē dē. sz paupib⁹ elargi
ri. vel illi in cui⁹ iniuria data est. z p⁹cipue si ex hoc amisit
iustā cām. hētur hec in d. c. nō sane. put ibi notat d. o. an. z
Arch. z. ij. q. iij. c. q. recte. z Inno. ex de immu. ecc. c. q. ple
riqz Rai. z l. o. li. in sum. Silt inferiores officiales vt non
cū missi. z hmoi si aliqd extorquēt p impbitatē. vt denari
um paruū z hmoi. tenent paupib⁹ erogare z hoc vbi certū
salariū recipiūt vt dicit glo. in c. nō sane. Quā cū salariū suffi
ciēs recipiūt. si qua extorquēt dnt restituē. si ē qd notabile
z idē videt dicēdū de notariis cātrariis z hmoi. qz officio
suo exercēdo erigūt aliqd a plonis Si. n. hnt sufficiēs sala
riū tenent ad restitutionem eorū q accipiūt nec videt excu
sare p⁹suetudo cū sit irōnabil. ar. xiiij. q. i. c. militare. x l. pau
pib⁹ erogare. si de facili nō p⁹t inueniri. Si xō salariū nō ha
berēt l' nō sufficiēs credo qz p⁹suetudo excusaret. qz nemo co
git suis stipēdijs militatē. ar. insup de his q accipiūt pecu
niā ab accusat⁹ v⁹l incarcerationat⁹ aliqz. p⁹terat sūam p⁹ eos vt
intercedūt. p eis z liberent Sciēdū qz si accusati l' in carce
rati sunt culpabiles vñ z merito p⁹dēnādi. illā pecuniā nec
reddē dnt datorib⁹. qz turpit dederūt. nec sibi retinē p⁹nt. qz
turpit accepūt impediētes iustitiā. sz dnt paupib⁹ erogari
ar. xiiij. q. v. q. hēt Si xō sunt innocētes. z ad redimēdam
suā veratōem dederūt z pcurādā sui liberatōm. si inf cesso
res eorū sunt officiales salariati alias pecuniā p hoc recep
tā reddē dnt l' paupib⁹ erogare. nisi data fuisset p modū do
ni z liberalitat⁹. z p⁹cipue p⁹ liberatōm. qz tūc retineri p⁹oss
ar. i. q. ij. c. sic epm z silt si inf cessores nō sunt officiales sala
riati. sz puate persone laborādo p hmoi iusta libatōe iuste
faciūt z qd eis dat iuste retinē valēt Itē de pecuniā data p
adulterio cōmissō l' cōmittēdo qnias qdā dicit qz dō. i
nō ei q dedit. nec sibi retinēt. sz ei dari in cunis u. iurā da
ta est s. merito. si vt. z ei p⁹miss. adulteriū. ex q pecuniā ha
buit videt qz pot⁹ debeat pauperit⁹. rogari. nisi ille mari
tus esset pauper quia propter paupertatem possit etiam
confessor ipsi mulieri tanqz pauperi dimittere. z similiter
de viro committente adulterium quo ad uxorem

casse viuente[m] et videtur esse in homin[i]bus. quasi idem ius sicut
et in turpi lucro. ut in meretrizio. quod etiam potest retineri sic ac-
quisitum. nisi quod leges prohibent adulteria et puniunt. non autem simpli-
ter fornicationem et meretrizia. Nihilominus de pecunia data pro
adulterio nil statuunt sicut de pecunia simoniaca et alijs homin[i]bus
vnde pauperib[us] erogari potest inducendi sunt. xiiij. q. v. c. non sa-
ne De acquisitione ludos fortune et illos casus in quibus de acquisitione
sunt pro homin[i]bus restitui debent pauperib[us] erogari. quicquid est polius si-
bi retinere Sed de hoc super. e. li. ti. i. De illicite acquisitis pro
modo modo. i. cum debet illud acquisitum ei a quo acquisitum est ut in
furto. rapina. usura. et homin[i]bus. Regula est quod homin[i]bus sunt re-
stituenda spoliata. siue sint domini illarum rerum. siue ad eos spec-
tet rem non fuisse ablata. ut accidit in pignore deposito com-
modato et homin[i]bus. l. n. tales que habent pignora deposita et homin[i]bus
non sunt domini illarum rerum. tamen ex honesta causa illa tenent. id his de-
bet restitui talia oblata non dominis ipsarum rerum. et sic intellige
illud. iij. q. i. c. reintegranda sunt omnia spoliatis. et de resti-
tutione. pro toto Si autem res ablata est ab eo qui iniuste habuerat
puta pro furto vel pro rapina restituenda est domino illius rei. non illi
furatori quousque autem malefaceret talis restituendo furatori a
quo ipse accepit. et non domino rei ipsius quem nouit tamen secundum Ab-
luerat est ab obligatione restitutionis. quia reposuit rem in pignus
non statum et gradum Quidam tamen dicunt quod illud quod acquiritur ex usu-
ra metali tamen. non de illi restitui debet dedit. quia a se voluntarie ab-
dicauit nec tamen sibi de retinere. quia pro lege accepit. et de usu. c.
proluit. sed de pauperib[us] erogari. ar. c. sicut dignum. et de homin[i]bus.
de usu. c. cum tu. Sed ista iura inducta videntur esse pro talem
opinionem. nam ibi dicitur quod debent ablata restitui eis quorum fuerunt
si repiunt vel eorum heredibus. non aliquid ius. nec aliquis doctor
solennis facit istam distinctionem inter usuram mentalem et pactam
naturalem. ut prima debeat restitui ei qui dedit. secunda autem non. sed pauperi-
bus erogari Sed sicut indistincte dicitur. Aug. de acceptis pro fur-
to et rapina quod debent restitui. non dari pauperib[us] sic indens Qui
pro ius societatis humane furtis rapinis inuasiōib[us] oppressionib[us]
aliquod abulerunt reddenda potest quod donanda censemur ex
pro Zachari. xiiij. q. v. c. non sane. ita et indistincte dicitur idem de
usuris Nolite elemosinas facere de usuris. q. ea quasi dicat hec
reddenda sunt non pauperibus danda. cum si inueniuntur qui dede-
runt ipsas usuras Et cum dicitur quod qui dedit usuras voluntarie

illud a se abdicauit. Et qd si dedit ex liberalitate et p me dñi
doni verū eēt. et tūc recipiens hoc sciens nō tenet restitutōē
nec paupib⁹ dare. S; si dedit rōe mutua. pncipaliter si abo
dicauit illud volūtarie. supple s; pditionate. nec mutuanus
reputaret se gnatuz. et istū ingratū. et sic alia vice nō inue
niret mutū. et iō sibi d; restitui vsura. Si autē nil accepit
vtra sortē q̄uis hoc nō intendēt in nullo tenet nec illi nō
paupibus. Item hmoi at maiori declaratiōe sciendū qd in
re qd d; restitui se aliq; triplr p̄t hē. q; aut verus dñs aut
heres ei⁹ aut solū ei⁹ dispensator: circa illam rem et in pmo
casu cū. s. est ver⁹ dñs rei ablate d; sibi restitui si p̄t. iij. q. i. c.
reintegranda. et fere p totā questionē. et hoc nisi iusto bel
lo. vel iusto edicto impiali. vel eccliaſtico illi cui res subla
ta est. p̄uaretur iure rehabendi simpliciplr. s. ad tps. nam
cū ptingēt hoc. puta q; tāq; heretic⁹ p̄denat⁹ est dñs rei vi
de crimine lese maiestati p̄uict⁹. in quib⁹ casib⁹ oīa bñficā
post sniam sup hoc nō sibi s; sisco d; oīa sua ap̄p̄scari. et
de here. c. excoīcam⁹. Insup si dñs rei ablate nō h; adm. inf
strationē bonorū suorū. vt pupillus d; illud reddi tutori vel
curatori. In scdo xō casu. s. cū legitim⁹ heres est sibi dñs
ablata restitui. sed cū tali distinctiōe s; m. Rai. q; si heredes
sunt pluēs vnicuiq; s; m. pportōes sue hēditarie ptis resti
tuendū est. Si at heres in aliq; determinata q̄ntitate con
stitut⁹ sit. puta in c. l. in domo et nō plus. tūc restitutō nō
fiet hēdi. s; illi illis qbus testator p̄misit dispensatōez bo
norū suorū. Si deo defunct⁹ in morte sua. oīa bona sua le
gauit paupib⁹ et p̄is loci qbus illa legata sunt acq̄ritur ius
in bonis defuncti p̄ntib⁹ et futur⁹ vi et eis d; restitui. In
tertio casu. s. cū est dispensatorū rerū. vt epi et alij p̄lati ec
clesiarū. et gubernatores hospitaliū est distinguendū. q; cum
dant aliq; alijs. aut dāt de rebus suis p̄p̄is. puta primōia
libus vel p indultriā acq̄sitis sic scriptuē doctrine et hmoi
et de hmoi dādo qbuscūq; eē mal⁹ vt meretricib⁹ et bistriōnib⁹
bus q̄uis quiter peccent. vt illud. lxxvij. di. c. donare. tñ nō
tenet ad restitutōez. nō illi q hmoi recipiūt ab eis s; m. Rai.
et Alri. aut dant de fructib⁹ eccliarū suorū et locorū piorū
ad mēsam eorū seu vsū sp̄cialiter deputatis. et tūc etiā
male vsendo et dando male faciūt. nō tñ tenet ad restituti
onem ipi. nec q recipiūt ab eis nisi receperēt p extorſiones

fraudes et violas et hominibus tenentur. et hoc in Thoma.
secunda secunda. q. 139. et in Ulrico. Aut dicit de bonis ecclesie de/
putat ad cultum diuinum. vel. c. destruendis. aut pauperibus ei o/
gandis spiritibus. vel. c. et multipliciter permittunt dispensationi sue
line distinctione sibi deputatorum ad vitam ab alijs. et tunc si dant
eandem necessitatibus elemosine benefaciunt. nec ipsi tenentur. nec qui
recipiunt ad restituendum. nisi daretur de his que sunt distincte
deputata clericis. quia tunc tenentur eis de eo quod absolute ab eis
quia non danda est elemosina de alio. xiiij. q. v. c. neque. Si dant
personis honestis pro procinquo et labore que impediunt ecclesiam et
laudabiliter faciunt pro quantitate laboris et industrie. Ecclesia
illis enim utilitatibus seruientes ecclesiastica optet remunerare
gaudeat. xij. q. ij. c. quodcumque. Nec ergo prelati dantes nec recipien/
tes pro hominibus tenentur in aliquo restituere. Sed si dant ratione preterite. cum
tamen non indigeant illa causa fauoris humani erga principes non facerent
ad redimendum reuocationem ad tyrannos et siles. et dant cum tur/
pitudinis ut meretricibus et hominibus tenentur ad restituendum. que
sic male dederunt. non quod de bonis ecclesie. sed de bonis primo/
nialibus habentur per industriam acquisita. Illi etiam que sic talia que alijs o/
beant male accipiunt. tenentur restituere. nisi ipse que dedit satis/
fecisset. Thomas. ubi superius. dicit autem dare illi successori cui
dedit in utilitate ecclesie prout cum licentia superioris. et paupe/
ribus debeatur. Qui autem recipiunt a religiosis propter iniustam
causam line licentia superioris dant restituere prelati ipsi monasterij
et prout talis in utilitate monasterij prout et expedere. recipere
si ipse prelatus fuit que male dedit. In omni autem casu ex superioribus de
erit ita quod petimus quod occultum non manifestet. et ita quod non sequitur
malum secundum alium. ar. di. xij. c. uno. Qui autem tenentur alicui ecclesie vel
loco pro dant illud dant gubernatori seu rectori eius loci. non ille rector
non habet iustum titulum sed vel prelatum vel publicum credat male versus tunc
eum possit in utilitate illius loci prout vel successori reseruare
Quantum ad sextum scilicet cur sit fienda restitutio. Ad
hoc beatus Thomas. secunda secunda. q. 139. assignat rationem. vi/
delicet quia restitutio est actus iusticie. ad iusticiam autem habet
dam ex exercenda quilibet tenetur. et consistit autem iusticia
in quadam equalitate que tollit per usurpatores et detentores aliene
rei. et reparari non potest. nisi per iterationem satisfactorum. seu per assignationem
rei ei cuius erat si preterit et ideo tenetur restituere. Sed nota quod
sicut quilibet qui est sui iuris potest donare rem suam. ita potest etiam

remittere rem sibi debitam gratis et relaxare suo debitor.
ri. q̄ remissio siue donatio libere facta sine fraude. et coac-
tione postq̄s facta est p̄ penitētiā non p̄t reuocari. vt dicit
Rai. ar. vii. q. i. c. q̄s piculosum Sz sciēdū q̄ illi q̄ ponūt se
in manib⁹ creditorū. p̄mittēdo seu offerendo se ad dandū
q̄d peterēt. rogātes tñ q̄ totū vel p̄tē dimittāt sz nō inten-
dūt restituere. ymmo sperāt q̄ p̄ nihilo vel modico quie-
bunt. alias nō se ponerēt in manib⁹ eorū. a p̄cō q̄dē rapi-
ne vsure seu alteri⁹ male vsurpatōis non sunt absoluti. q̄
p̄ctm p̄ p̄iam et p̄fessōm dimittit q̄s illi vere nō hñt. Sz
vtrū ab̄oluti sint a debito seu obligatōe restituendi dūm
guēdū fm̄ Egi. in q̄nolibe. q̄ si creditor p̄p̄ia volūtate et
deliberalitate dimisit et donauit nō curās q̄ debitor intē-
deret nō tenet ip̄e debitor ampli⁹ restituē si ei dare cōstat
Sec⁹ at si creditor decept⁹ vel coactus vel desperatus. i. q̄
nunq̄s sperabat se illud debitū ab eo posse h̄re vñ nō posse
h̄re totū. et iō potius voluit h̄re p̄tē q̄s nihil dubitās ne ni-
hil h̄ret si totū vellet h̄re Talis. n. remissio nō vs. et adhuc
obligat ad restituendū Sz hec materia est multum vtil⁹ et
nec̄aria sciri. et in frequēti practica. et iō serosius et plenius
tractāda. et q̄d sentiāt doctores. in hoc referendū Cum ex-
go querit vtrū vsurario vel cuiuslib⁹ alteri q̄ h̄z aliena suffi-
ciat in foro p̄scientie remissio sibi facta ab his a q̄b⁹ extor-
sit vsuras vel alia male ablata. vel ab hereditibus eorū si illi
nō viuūt. rñdet diuersimode a diuersis. vt in. S. seq̄ntibus
Srar. de senis or. here. asserit q̄ habens male ablata nisi
reddat aut sufficientē faciat cautōm non p̄t liberari a sua
obligatōe p̄ alium modū. cū p̄t aliquo modo restituē nec
em̄ p̄t debitum deobligari Et p̄mo p̄ viā remissionis. secū-
do nec p̄ viā satisfactōis. tertio nec p̄ viā liberationis. q̄r-
to nec p̄ viā translatōis q̄nto nec p̄ viā donatōis. sexto
nec p̄ viā renūtiatōis. septimo nec per viā puenientie et
discretōis Inducit ad hoc has rōes q̄ nō vident multum
vrgere. sz sine multa difficultate solui p̄nt p̄ eos q̄ tenēt q̄
absq̄ actuali restitutōe p̄t tolli obligatio male ablatorum
ab eo q̄ obligat p̄ quēlib⁹ horū modorū. dūm nil fiat in
fraudem. l. p̄ metū. l. p̄ dispātōnem s. nō rehabēdi. sz libere
spōte grati et scienti Si em̄ fraudulent⁹ coacte l̄hmōi fieri.
talis obligatio locum habet q̄d dicit et non alit. q̄ nō po.

fit tolli talis obligatio p viam remissionis nisi restituatur
pbat sic. Nullus est capax remissionis nisi a pctō prius de
listat. s. hīs rem male ablata q̄s diu remanet obligat⁹ ad
re id. nū. nō dī distincte a pctō. ergo nō est capax remi
ssionis ⁊ p se q̄ns obligatō illa tolli nō p̄t p viā remissōis
ad qd facit regula pctm. de re. iū. in. vi. Restitutio em̄ p q̄s
obligatio tollit est p̄uia remissōi. vñ nō videt̄ remissio fie
ri nisi p restitutōm tollat̄ pri⁹ obligatio. S. ad hoc r̄idet
maior p̄t intelligi dupl̄. Uno mō vt intelligat̄ de remissi
one debiti rei ablate ⁊ sic videt̄ falsa. nā p̄t alicui remitti
debitū si vult creditor libere ⁊ spōte. q̄uis ille debitor nō
intēdat dare ⁊ nō sibi ampli⁹ obligat̄ s̄m l. gi. Secūdo
mō vt intelligat̄ de remissōe peccati. ⁊ tūc est x̄a maior ⁊
minor falsa. nā hīs male ablata si nō p̄t restituere vllō mō
remaneat obligat⁹ ad restitutōm cū poterit. ex de solut. c.
odoard⁹. ⁊ tñ desistit a pctō si penitet ⁊ pponit restituere
in futurū S. si p̄t restituē s. male. ⁊ hoc intēdit facē si cre
ditor nō remittat. talis etiā adhuc remanet obligat⁹ ad re
stituendū. ⁊ tñ desistit a pctō penitēdo. ⁊ qd pendet ex re
gula Aug. pctm de re. iū. in li. vi. q. restitutio est p̄uia remi
ssioni verū est de restitutōe nō solū actuali s. ec̄ mentali. ⁊
in pposito ⁊ in equalēti Q. nō tollat̄ p viā satisfactōis po
bat sic Satisfacere est pctōm casus excidere ⁊ eorū sugge
stionib⁹ aditū nō indulgē. de pe. di. iij. satisfactio circa pñ.
Cū ergo ablatio ⁊ detētio rei aliene sit cā peccati nisi ip̄a
cā peccati excidat̄ qd fit p oppositū suū. s. restitutōem nisi
restituat̄ nō videt̄ posse satisfacere q̄ntūcūq; acceptet cre
ditor. Insup cū p satisfactōm nō solū reparet̄ amititia. s.
ec̄ eq̄litas iustitie q̄ ablata erāt p vsuratōm ⁊ detentōem
alienorū nisi tollat̄ cā iniustitie ⁊ ineq̄litas. q̄ fit p restitū
tionem subtractorū dū creditor reddiē qd min⁹ hēbat q̄s
debebat ab ip̄o vsurpatore q̄ pl⁹ hēbat q̄s dēbat. nō repa
biē iustitie eq̄litas. ⁊ sic nō fiet satisfactio nisi reddat abla
ta Satisfactio. n. fieri d̄z p ip̄m debitorē q̄ violauit iustiti
am vsurpādo aliena nō per creditorē Ad hoc r̄ideri p̄t q
vtiq; peccati cā excidi nō p̄t nisi p restitutōm. s. restitutio
nō solū fieri p̄t actu s. ec̄ mente ⁊ pposito alias q̄ nō p̄t re
stituere cū nil hēat seq̄ret q̄ nō possz satisfacē p peccatis
qd est falsum Sūr ec̄ eq̄litas iustitie repari p̄t 9 1

non solum p actualem restitutionem. sz etiam p aliū mo/
dū p quē sibi creditor l' iuriā passus reputat sibi satisfac/
tū. Et q̄ in h'mōi remissioe satisfactio p debitore q̄ viola/
uit iustitiā dū h'z aīm paratū. z se offert ad restituēdū si nō
remitterit. Tercio. pbat q̄ nō tollat p viā libatōis sic Cri/
so. dic. eē de reg. iur. c. oīs res p q̄scūq̄ causas nascit p ea/
sdē dissoluit. Sz obligatio tal' iniusti detētoris nascit per
solā ei' deprivatā volūtātē s' rapiendo l' tenēdo l' detinēdo
rē alienā. ergo dissolui nō potuit nisi p volūtātē s' rectifica/
tā s' in restituēdo ablata. z sic videt q̄ nō sufficiat. volūtas
ei' cui fieri d'z restitutio ad tollē. obligatōm cū nō fuerit
causa ipsi'. Ad qd̄ rīderi p̄t q̄ volūtas deprauata v' p̄patio
nis rectificari p̄t nō solū p actualē restitutōm. sz p intētōz
volūtariā restituēdi si ille spōte noluerit remittē z sic nō so
lū volūtas creditoris. sz z debitoris volūtas. q̄ fuit cā obli
gatōis p̄urrit ad liberā dū obligatorē dū se offert ad satisfi
ciēdū creditori ad placitū. Et ad. iiij. s. p viā trās latōis
z acq̄sitōis dñij. pbat q̄ nō possit tolli obligatio sic p̄pres
supposito q̄ in vsurra nō trāsferat dñij s'm quosdā tūc al
sumit tal' regula. Null' p̄t in re detinēda iniust' titul' adue
nire nisi prius iust' auferat titul'. nā iniust' titul' auferri nō
p̄t absq̄ hoc q̄ iust' titul' acq̄rat z ecōuerso. z idēcirco erit
alia actio p quā iniust' titul' tollit z p quā iust' titul' acq̄
rit. Null' ergo aduenire poterit iust' titul' p aliqm actōm
nisi ei auferat iniust' titul' p aliā actōem. Sz ill' q̄ acq̄rūt
dñij in re detinēda aduenit iust' titul' p dñij acq̄sitōm. er/
go si pri' habuit iniustū titulū p rei aliene v' p̄patōem z de
tēctōem optz q̄ dict' titul' iniust' auferat p eiusdē rei restitū
tōem aut dñij acq̄sitōm. z sic nō est capax dñij aī restitu/
tōem. z multo fort' aī furti z rapinis in q̄b' s'm oēs nō trā
sferit dñij. Sz ad h' rīdet q̄ ad hoc vt dñm est restitutio
p quā auferit iniust' titul' in foro p̄cie fieri p̄t nō solū ma/
nuat. sz ecē mētalr dū s' est pat' reddē real: si n̄ vult dimit/
tere. z s' c. ablato iniusto titulo p spōtaneā z liberā remissi
onē creditoris acq̄rit dñij. Quātū ad. v. q̄ nō possit tolli
p viā donatōis. pbat sic p has. pbatōes. Ille cui restitutio
fieri d'z donare nō p̄t p̄al q̄ sit restitut'. z ipe iniuste deti
nēs aliena aī q̄z restituit ablata certificari non p̄t de tali
donatōe vtrū sit nā donatio. p̄mā sic pbat Donatio nisi

fit libera non est donatio vera. ff. de adimē. le. l. rē legatam
Sic at qd th donat. s. aīqz sit restitutio nō libe r dat. qz nō li
be illō hz. cū nō actuali hēat. r si dicat q libe restitutō p
hē. r p pns libe pōt donare. qz detētor bonorū suorū patus
est redde. tal' inītorā nūl v3. qz restitutō certificari nō pōt
q tal' hīs sua male ablata sit pat' ad ea restituēda. nisi ea
statim cū pōt reddat. l. p eis reddēd' s. ficiētē cautōm faci
at. qd pōt ad scdā ppositōm illā r si videant aliq sig
q b' se paratū ad satisfaciēdū oīdat nō pbat eē sufficiētia
cū ill' vti possit. ita ille q nō hz intētōm restituēdi sic ille q
hz. r tal' alieorū detētor iniust' cui dōatio fit aī restitutōm
nō pōt eā vt verā dōatōm acceptae l' accipē cū bona p'cia.
Ad qd rñdē q dōari pōt nō solū res habite. s. ec iura r a
ctōes r q spēat hī. n. p p' ea pōt dici q nō sit dōatio liba.
qz res actu nō hē. Et cū hoc negotiū agat r discutiat f'm
forū p'cie. vbi credēdū est cuilibz p se r p se Et nō sit ar
bitrād' imēor. p p' salutē. vt d' i. q. v. sancim'. ex q dōitor
offert se patū ad restituēdū si vult. rogat tñ vt donz si coact
t' nō decept' s. spōtē pōt sibi p suadē r credē libe dōasse p
cipue si nō egeat multū. n. n. psumit de facili qd p'cie sua
r dōat' qntū ad. vi. q nō possit tolli p viā renūciatōis pbat
sic. v' renūciatō nō hz locū. obligatō tolli nō pōt p viā renūciatō
tōis. s. aīqz fiat male ablatōrū r'litu' nō pōt ille cui r'litutō
fieri d3 r'nuāciatō. g' nō pōt tolli obligatō d'tinēt' alia iniuste p
viā r'nuāciatōis. maior ē nō Quidē pbat. nā r'nuāciatō illa q
fit a spoliatoa nōqz restituat ipsa r'ecut' eē nllā. sic p3. 3. q. i.
c. e' f' i. r e' d' i. i. spo. c. sollicitē. r iō qz p' sūit nō libe fieri qz nō
ē xūile q spōte iuri suo r'nuāciat' q r'nuāciat spoliat' Sic i
ppōito v' diceñ. q dōitor r'nuāciat nō r'litut' nō v' spōte r'nuā
ciat' s. r coact' r h'mōi Ad qd rñdē q ea q p' tñcē i dōis c.
hnt locū i foro p' tōso v' pcedit p p' sūptōm. s. i foro p'cie
ec spoliat' pōt r'nuāciat' iuri suo. vt i. ppōito. p'lea eo ipso q of
fert se ad restituēdū. si vult iā r'nuāciat r r'litut' eū i suo qn
tū ad. vi. q nō possit tolli p viā pueniētē r d'ic' tōis. pbat sic
Suppōito dōe regle p' m li. vi. obligatō illa q iniust' d'tētor a
liēorū est obligat' ad restituēdū nccē ē q tollat p viā r'litu
tōis. l' alia eqpollētē. r q' dōe q sit via eqpollēs r'litu' tōi. si
dicat q sit remissōis via l' dōatōis. se q' r' alia istō r'pūciēs
q pōt dici r'litutō. r tñ i possessōe mie pōit' q p3 eē s' m p

qđ habet. ff. de verbo. signi l. plus est. dñ. n. lbi qđ restituere
est nō solū pñtiā rei pbe. s; ēc possessorē facere fructusq; re
ddere. qđ ppter nullū p̄t dici restitut⁹. nisi in possessione fuerit
p̄titut⁹. Si ergo remissio qđ sit añ restitutōm eqpollz resti
tutōi ipi sequit⁹ hoc incōueniēs. qđ ēc nō posu⁹ in possessio
ne diceē restitut⁹. S; ad hoc rñdet qđ in foro p̄ciētie z ab
Aug. nō sumit ista stricte restitutio sicut in foro p̄tēioso.
Im iura. Mā quōcūq; impleat volūtas creditoris a debito
re dñ restitutio facta. z cū qđ cedit bonis etiā añqz ponet
eos in possessionē nō restituit quo ad p̄ciām. Qđ ergo dī
cit p̄fat⁹. Girar. l. qđ nō sufficit remissio. nec p̄t liberari. nisi
restituatur si p̄t. videt⁹ hñe locū qñ remissio fieret nō libere z
sincere. s; remittēs inducereē ad hoc vi. fraude. vel timore
seu desp̄tōe. s. nūl inde p̄sequēdi. Hñc eādē q̄stionē formās
Lauren. de rodul. in tractatu de vsur. pri⁹ recitat op̄niōm
doctorū. dicit ergo glo. z in regula p̄tñi t3 qđ sic. S; dici/
m⁹ ibidē p̄ l. qđ nō sufficit nisi pecūia sit restitutōi parata.
Aliquorū vero theologorū op̄i. fuit. qđ ēc nō sufficit qđ res
sit p̄ata restitutioni. s; ēc optz qđ offerat Jo. an. ibid⁹ super
glo. demū assumit viā mediā dicens. qđ aut gerit in mente
vsurari⁹ restitut⁹. z remissio sufficiat aut nō z tūc sec⁹. Sed
Fede. de senis in ope suo firmat indistincte op̄niōnē dē
glo. sic dī. si is cui dñt restitui pecūie l. male ablata nō coa
ct⁹ l. decept⁹ nō circumuēit⁹ z om̄i dolo z vi z calliditate z
metu cessantib⁹ ēc p̄cibus vel fuitiorum exhibitōe induc
t⁹ debitā sibi pecuniā nō oblata nec restitutioni parā vsu
rario dimittat. liberat⁹ est vsurari⁹ a restitutōe. nō tñ a pec
cato qđ p̄traxit exercendo vsuras. nisi z de illo p̄ctō pñiam
agat. Potest ēc dici qđ p̄t est qđ si vsurario p̄seuerante in
crimine z nō disposito ad aliqz restitutōm is qui dñ recipere
vsuras remittat illas. p̄p̄o motu. l. ad p̄titōm vsurarij li/
berat⁹ est. vsurari⁹ a restitutōe rei. z si non a p̄ctō qđ de hoc
optz satisficere deo per pñiā. Hñc ille. Hñc op̄niōm vide
tur firmat Hosti. in sum. z Archi. in. c. qđ de vsuris li. vi. sup
xbo satisfactū dī. Satisfactū accipim⁹ quōcūq; voluntati
creditoris satisfiat. Idē Lapus de cost. Idē Bos. z Buil. z
demum idē Lau. sic p̄cludit. vt tollat oīs dubitatio an sit
l. non sit liber anim⁹ remittēs. z per p̄sequēs clara p̄scientia
vsurarij. z vt facili⁹ inducant hōies ad p̄tritionē. z decet.

ro a talibus abstineant. tantum est predicare q^d non suffi-
cit remissio scⁱ q^uis se disp^oat ad satisfaciendū. si nō remi-
ttet credito^r. 7 cauti⁹ q^u opt⁹ q^u pecūia sit restitutōi pata 7
cautissime q^u offerat pecūia. l. q^u p^ls est q^u ponat in māib⁹
creditoris. S^z de iure 7 in foro p^ocie puto illā gl. c^o opione
seq^u Fede. vt deū est esse verissimā. 7 ad hoc inducit ipse
Fede. plures rōes Et p^oma est tal. In maiorib⁹ criminib⁹ sic
est in crimine furti l. rapine l. violētie. re furtiua v^l rapta re
manēte apud furē l. raptorē de voluntate dñi purgat vitiū
furti l. rapine sine aliq^u restitutōe. vt li. si fur. d. vsur. in pñ. 7
ff. d. p^ocaro li. si certe. g^o purgat vitiū vsure remanēte vsura
ap^o vsurariū de voluntate dñi. 7 q^u illa sint maiora ciuilia.
p^o ex maiortate pene siue agat ciuili⁹ siue criminali. Braui⁹
āt est pctm q^u dñi p^ouit. vt. xxiij. q. iij. c. nō offerat. Sec^oda rō
est. q^u in crie vsurariū 7 in alijs maiorib⁹ sufficit facē p^odignā
satisfactōm l. emdatōm. ex de rapto c. i. vt si q^us libat⁹ a p^ocō
c. q^unto. ex. d. vsur. S^z satisfactū intelligit⁹ quōcūq^u deside-
riū creditorū impleat. ec si nō soluat. ff. q^u satisfda. co. li. i.
Tercia rō est q^u videt⁹ p^o m eū insolubil. Sūt q^uā spāles ca-
sus in q^ub⁹ obligat⁹ ad restitutōm nō sufficit remissio. vt. c.
exigit. de cēsi. li. vi. 7 ibi de hoc. ergo in alijs casib⁹ stabit f^o
gula q^u sufficit remissio Itē t^o pe. de pal. in. iij. di. xv. q^u dīc⁹ q^u
obligat⁹ restitutōm excusat p^op^o remissōm creditorū. q^u p^o
acceptatōm tollit. 7 hoc nisi sit tal⁹ p^osona q^u nō hēat admis-
stratōm l. q^u nō p^ot donare. nec p^o p^ons remittē. q^u remittē est
dare Itē q^u in iure est tantū q^u remissio nō valeat. tē nō ex-
cusat sic in iudice delegato q^u mūera 7 expēsas recipiēs v^l
extorq^uns tenet redde nulla partiū remissione sibi. p futura
ex. de rescr p^o l. c. statutū. li. vi. Et de visitate iure ordinario
recipiēte mun⁹ ad c^oduplū restituedū tenet. ex. de cēsi. c. ex-
igit. li. vi. l. dec pe. q^u si q^us obijcēt regulā. Nō remittit pctm
7c. q^u d est xbu Aug. 7 restitue est re in p^olinū statū reponē.
vñ nō vi. let satisfact⁹ remissio. ad q^u d nō dēt p^oci pe. Lau.
post Fede. q^u Aug. i. dē a regula nō habuit respectū ad liri-
ctā p^ocatōs xbi. s^z ei⁹ mēs q^u est xbis p^oferēda. ex. de xbo sig.
c. intelligētia fuit q^u si offenditū. primū tuū rapiēdo. furā.
do. vsuras extorq^undo. recōcilies te cū i^og^o. 7 p^oit q^u bōies nō
lactāt pecūias suas. s^z volūt sibi restitui res ablatas. p^opte
rea Aug. se retulit ad xbu restituat q^u at sic in. q^u iij

tellerit Aug. ostendit multipliciter. hec ille Quod autem
dic Lau. sup. s. esse predicandū nō sufficere remissionem nisi fiant
ea q̄ dicūt diuersi nō videt̄ tutū l' cautū. nā ex tali predicatō
ne ita p̄t seq̄ piclū aiarū sicut cautela Sic. n. p̄dicatōr d̄z
sibi caue a p̄dicādo ea q̄ hñt hōies inducē ad malū. z ab al
legādo mala. ita d̄z cauere a p̄dicādo scrupulosa z ardua.
qñ p̄is opio est in p̄trariū hoc. n. estz inijcere laqueū aīab?
qd̄ fieri nō d̄z. xxvij. q. i. c. viduas Audiēdo. n. talia z nō suā
do cū ex auditu format sibi p̄sciam. hoc sibi nccariū fiēdū
q̄ h̄z h̄mōi remissionē. z ex difficultate nolit ponē se ad fa
ciēdū erit in malo statu rōne p̄scie sibi facte sup̄ eo in q̄ bñ
poterat trāsire cum bona p̄scia Pretēa si p̄dicatōr hoc di
cat in p̄dicatōe s. sibi nō sufficere remissionē nisi zc. z postea
in audictia p̄fessōis faciat p̄trariū z dicat illi sufficere. nō ne
ex hoc p̄t seq̄ magnū scādālū p̄tra doctrinā p̄dicatōis. Ex
hoc. n. poterit credē hōies sic esse de mult' alijs q̄ p̄dicato
res dicūt. s. q̄ nō sunt simpl' x̄a. s̄z ad terrore dca. z sic per
clitabilē fidei doctrina. nō video eē cū bona p̄scia q̄ absq̄
sui magno pctō possit hoc dicē in p̄dicatōe si sentiat p̄riū.
q̄ hoc p̄ter tenet doctores S̄z z si tenerz aliq̄z aliā opi
nionē cū ille sint scrupulose. nō d̄z velle inducē hōies ad su
os scrupulos. nō ergo p̄dicando dicat q̄ sufficiat remissio.
ne inducat occasiōem mali. z apiat̄ via vsur̄. neq̄ dicat q̄
nō sufficit ne dicat mēdatiū l' scrupulos z laq̄os inijtiat au
ditorsib' S̄z dicat qd̄ dic' Aug. q̄ optz q̄ restituat si p̄t. xiiij
q. vi. c. si res. z in restitutōe includit remissio. S̄z qd̄ si possit
remissionē libe factā z ver' vsurario. vsurari' mādāt in te/
stamento suo reddi vsuras. nunqd̄ qd̄ se l' remissum est. d̄z resti
tui his q̄b' tenebat p̄pus Diceñ. fm̄ f̄ede. q̄ in hoc dilling
uendū est. q̄ aut tal' tenor locut' est p̄ x̄ba trāsferētia se ad
factū v̄puta q̄ iūbz vsuras restitui his q̄b' dēbat eas f̄isti
tuē. z p̄barēt eas soluisse. z tūc nō obitāte remissioe tēbif
satisfacere heres z hoc casu loq̄tur. c. ad uīam de iure iur.
Aut loq̄t p̄ x̄ba trāsferētia se ad ius nō ad factū. v̄t puta
q̄ iūbz ea restitui q̄b' d̄z. z tūc sec' dicēdū est. hec ille Item
sciendū q̄ cū alicui sit remissio libe z sine fraude. nō tē tal'
illd̄ qd̄ sibi remissū est paupib' dāt sibi. n. acq̄rit illud ius si
ue debitū nō paupib'. sic n' q̄s tenet paupib' dare qd̄ sibi
donatū est Boiti. in sam. ti. d̄ vsur' dic' q̄ si fenerator p̄tes

pecunie fenebris restituat ei a quo habuerat l' hēdi suo ⁊
de voluntate e' pte retineat. vi. thologi indistincte q' nō est
libat' n' totū offerat Tu dicas q' si ex pacto sit nō est liba
t'. ar. c. veniēs. ex. de sumo. Si at' usurari' pte sine p' cō libalr
soluat. vt offerat ⁊ de alia pte miam petat ⁊ cōdito: libalr
remittat. libat' est debitor. n' tēc' vltari' ad restitutōm. sic
n' tenet' si q' accipit' q' oblātū s'm Bos. h' tū bō' iudex
ex cert' p'ietur' motū sui ai informabit' Nā si creditor est
paup' ⁊ inops. ⁊ usurari' diues ⁊ potēs. nō psumo q' cōdito:
ipm' usurariū spōte ex corde libet' s' b' faciat q' vltra recu
pare nō p't. vt illō tātillū qd' offert recupar. ⁊ nō amittēt.
Si xō creditor sit diues ⁊ potēs q' eē p'suenit hūilionib' ⁊
ioculationib' tātū de suo dōare l' p' frequē p'sumi p't. q' ex
corde hoc faciat. b' ille. Itē in qdā sūmula dī. q' si usurari'
offert libe totā summa pecunie creditori oñdēs pleariā vo
lūtātē cū nō hēat. q' si cderet q' aliqd' accipet nō offerz. c
dito: nihil penit' vult accipe. s' libalr dimittē totū. iste ple
narie satisfecit p'io s' nō deo. ⁊ iō postea sufficit sibi sola cō
tritio. vt satisfaciāt deo Un' p'sulens ē nō p't' vt haud mī
n' hāc liberā satisfactōm faciāt p'io Itē sunt aliq' usurarij
q' nitunt' decipe deū. q' nūeratā pecūiā ⁊ acceptā tē expo
nūt cōdito: b' credētes q' illā nō accipiāt. q' si crederēt q'
illā recipēt. nō illā repñtarēt. ac ille tiorē l' xecundia duct'
nihil l' parū recipit residuū dās ⁊ sic illi tles dicerent' se sa
tisfecisse. qd' nō est v'm Itē nō. s'm quosdā q' sunt. v. mōi sa
tisfaciēdi p'rim' est cū pecūia libe offert' Secundus est cū pe
cūiā nō h'z offert' pignora Tert' est. cū pecūiā nō h'z n' pig
nora p'gruētia. facit tū instm. vt hēdes cōpellant' ad satisfā
ctōem ⁊ eē ipemet Quart' ē cū mediātē sacerdote l' aliq'
alio religioso sit volūtariā liba p'cordia. iste tū mod' d'z sp
oñdē creditori velle ⁊ posse liberū d'bito: Quint' ē cū p'sen
su ⁊ mīa creditori pōit d'bito: aliq'z possessiōm i māu alic'
hōesti viri. ex c' fructib' soluat' p' tps d'bita. dñi possessio ad
hēdes fuerit. l' ita d'z p'manē. p' cert'. b' ibi Itē d'z ch. i ro
sa. xiiij. q. v. c. nō sa. dic' q' l' o. dicebat q' in his i qb' ē p'm
mortle s'm legē diuī. vt i fūto l' rapiua dispēsae n' p't p's
imo n' ēc' papa vt aliq' dicit. q' mī p'ntā egat. ⁊ illi fiat si p't
ex. d' v'su. c. cū t' In his xō i qb' ē p'm m. s'm ius possitū. ⁊ cū
epīs seu isēion' pape it dca ē dispēsā nlla dispēsā l' dilatō

neq̃ prestare potest nisi sol^o papa. iij. q. c. reintegrāda. vel
hi q̃bus spāliter pmiserit. Si xō non est interdictū potest
hec ibi. S; q̃ dī papā nō posse dispensare in his reitutū
onib⁹. vbi est pctm mortale ppetradū in vspatōe p̃ legem
diuinā facta. vt furto. rapina. vsura z hmōi. quom^o reitu
tio fiat si p̃t videf̃ intelligendū q̃ ad reitutōez certorū si
sciūtur p̃sone l̃ quo ad incerta. cuz dispensaret absq̃ cā rō
nabili vel saltē dubia p libito volūtati. Ad. n. p̃t tollē que
p̃pā hōim z dare alijs sine cā. s; cū cā rōnabili p̃t puta p
modū pene. vt cū aufert regnū l̃ imperiū alicui p̃p̃ de
merita sua. q; eēt inimic⁹ ecclie hēticus l̃ scismatic⁹. nec se
vellet corrigē. l̃ faceret mouere bellū p̃ aliq̃s dīm l̃ ciuita
tem pseq̃stē ecclia. vt fauētē heretic⁹ l̃ detinētē bōa ecclie
z tradent alijs dignitatē iura z bona illorū. sic factū est pluri
es. Nec p̃t papa cū bona p̃cia q̃ paupib⁹ dēret dispensatē
dare diuitib⁹ sine cā rōnabili. s; cū cā rōnabili p̃t talib⁹ ob
ligatis remittē. seu vt paupib⁹ dare ea q̃ acq̃sierūt p fuita
rapinas z vsuras cū sunt incerta s̃m oēs al⁹ cuz sit sup̃m⁹
z vltis p̃f pauperū magisq̃ ep̃i. q̃ hmōi solēt dispēlare. vt
lxxvij. di. c. ep̃s. et de. Quia ec̃ h; p̃tudinē p̃tatis in
dispensatōe bonorū ecclesiasticorū. z plenā iurisdicōez in
terris ecclie forte d̃ hmōi bonis. s. eccliarū z horū q̃ bitant
in terris ecclie posset remittē debita ex furto rapina. z vsu
ra ec̃ cuz sciūt p̃sone sine eorū p̃sensu. z ex aliq̃ cā rōnabi
li. nam quotidie hoc fit vt iura vni⁹ ecclie z fruct⁹ auferat. z
det alteri q̃s curato illi⁹ ecclie cuz cā tñ. vt creditur rōnabi
li. z sic multo magis in hmōi p̃t dare dilatōez. q; plus est re
mittē debitū q̃s dilatōez dare ad soluendū. Queritur
vtrū sup̃ incertis cuz ep̃o q̃ est p̃f pauperū possit fieri cō
positio l̃ trāfactio. Rñdet Lau. Scilēd q; pau. in cl. scda
de pe. z re. hunc passū examiat. z finalr̃ determinat q; non
per illaz ter⁹ z p. c. fi. d. of. vica. li. vi. vult em̃ q; sine mandato
aplico id facē neq̃ant ep̃i. nisi pponerēt de tāta q̃ntitate
q̃sta est illa ad q̃s ascendūt. z nō de minor. Cōtra seruatur
h; facta tacita ppositō ne ferat⁹ demū snia taxatiua ip̃orū
incertorū. z si xā sunt q̃ sat⁹ est pau. qd̃ videf̃ de iure. nec
videf̃ p̃ria p̃suetudo valē. als mltorū ale illaqueant. Ter
tū illi vidē meo non pbāt ita clare. Uñ forte poss; rñderi
q; non est credendū q; papa q̃ pficit ep̃os p̃fēs paupm in

distincte nō pcessiss; eis in spē q̄ ex cā possz cū altib; trans-
gere. z isti hñt maiore ptātē qz illi qb; libera administratio
pcessa est. Item nō simpliciter dāuit. Itē papa scit hāc p̄sue-
tudinē z diu tolerauit. Fuit tñ taxatōs p sniaz. hec lau.
Forse posset dici q̄ ex q̄ ad eccliam militatē viz deim lau
z ec q̄ ad deū z ecclia triūphātē cuz ex cā rōnabili fac p̄po-
sitōz de minori q̄ntitate qz sint incerta. puta qz residuū di-
mittit ei vt paupēi. cuz als nō possz viuē sine indecētia suf-
stat; notabilr. Sz absq; cā ep̄s se. enē p̄pōat de minori q̄n-
titate notabilr vizdm pau. in foro dei. nō em credendus
est papā fecisse ep̄os dispensatorū bōnz paupm. vt poss; et
p libito volūtāt; remittēt; p̄pōere sup incert; vt d; his poss;
moduz pompose viuāt. Nec ip̄e papa possz cū bona p̄scia
absq; aliq; rōnabili cā facē hmōi taxatōs lōge min; qz sit
debitū incertorū z residuū. sciēt ill; debitorib; dare. cū oīa
bñ z plēe possit restituē. Sec; cū dubitat; vtrū restituere
possit debitor; p incert;. nā in dubio est sp̄ inf; ptāo scñ pa-
pe p maxime in bonū vt dis. xl. c. nō nos. cū glo. Idapa. n. z
si hēat plēitudinē ptāt; errare p̄t vt hō. z inf; cetera sue po-
testat; si aufēt sibi p̄ditō ista cois boim qn possit peccare
morāl; z dñdē ad inferos z qm; ceter; puniēd; si delinqrit
vt d; di. cl. c. si papa. z in glo. Insup cū restitutō certorū dē
at p̄cedē restitutōz incertorū. qz ep̄i circa vsurarios publi-
cos. vt licētiet ad sacra ecclie z sepulturā p̄pōant sup cer-
ta q̄ntitate p incert; qz sibi solēt inbursāē magl; qz paupe-
rib; dare. z de ceter; si p̄uideāt sufficient;. vt reddāt integ;
lit; m; bñ faciūt. q̄nimo si nō sufficerēt bōa q̄ rēanēt vsura-
rijs vel heredib; eorū tenēt q̄ acceperant p incertis p̄tri-
buere p restitutōe certorum. als fures sunt z latrōes aq̄se
rētes q̄ d; certis psonis. c. d; vsu. c. cuz tu. xiiij. q. vi. si res
Sz p̄suetudo in hoc non excusat. q̄ poti; dicēda est corrup-
tela. qz p̄ ius diuinuz. di. viij. c. q̄ contra mores. xxij. q. viij. c.
flagitia. Quātuz ad viij. s. de mō restituēdi seu ordie cir-
ca qd; p̄siderāda sunt tria. p̄mo est qz restitutō certorū p̄e-
ponēda est restitutōi incertorū. Sciend; igit; qz certa oīa
obligat restitutōi. i. cuz sciunt; p̄sone qb; est faciēda prius
integralit; soluēda sunt qz soluatur incerta qm; scitur; du-
bitatur bona restituētis nō sufficere ad vtrumq;. nā tunc
restituēda sunt plene p̄us z integraliter certa. z hoc tripl;

de mō d
ad v. q.
f. m. n. g.

ei ratione. primo rōe successiois. scdo rōe obligationis. tertio rōe similitudinis. Quātū ad p̄mā rōem s. successiois aduertēdū diligēter q̄ nō succedit in paupib⁹ ipe xps nisi qñ nō repiunt p̄sone certe q̄b⁹ restitui dñt certa. vt qñ per subit. tutōm succedē videat. ac si diceret testator: dimitto meos hēdes tales ⁊ t̄les q̄b⁹ dēo. l. ec si nō dēo. S; si eos nō repiri ptingat. substituo m⁹ xpm cū paupib⁹ suis. Quātū ad scdām rōm obligatōis. pbat hoc sic. nā paupib⁹ nō tenent hēdes dare s. p̄ restitutōe deōrū incertorū nisi vnica rōe s. in foro dei. s; creditorib⁹ certis. tenent duplici rōe. s. in foro dei. ⁊ in foro mūdi. q; hēdes p̄nt a creditorib⁹ in iudicio p̄uēiri. Quātū ad terciā rōm. s. similitudinis. pbat idē a sibi de voto simplici ⁊ solēni. Nā votū simplex nō ita obligat sic id q̄ ē solēne. nā q̄ ad deū simplex obligat. ⁊ solēne q̄ ad deū ⁊ mōm. i. forū mōi. vñ simplex votū impedit matrimoniu p̄hēdū. s; nō dirimit p̄tractū. Solēne at̄ impedit p̄trahēdū ⁊ p̄tractū dirimit. vt; di. xxvij. p. totū. ⁊ rō h⁹ est. q; in voto simplici est vnū vincū ligās in solēni duplex. De restitutōe xō certorū sciendū q̄ restitutio cē fieri d; cū quodā ordine. p. c⁹ declaratōe sciendū q̄ vñ triplicē volūtate creditoris ptingit debitorē hē subam ei⁹. p̄ma est violēta. scda est p̄ditlonata. terciā p̄formata. p̄ma repit in furto ⁊ sibi scda in vsura. terciā in p̄tractib⁹ licit. sine iust. ⁊ vñ hūc triplicē volūtati qdū varie p̄us ⁊ posten⁹ hō restituere obligat. Cū igit̄ p̄ma volūtate s. violēta debitor tenet. vt puta q; abulit p̄ furtū ⁊ rapinas ⁊ h̄mōi violentias. talia p̄us restituēda sunt q̄s vsuraz alia debita. ⁊ hoc p̄pter tria s. p̄pter offensōm. p̄pter ex. pbatōm. ⁊ p̄pter cōpulsōem. P̄pter offensōm qdē nā maior in eis fert̄ iniuria. q; illa penit⁹ sunt inuolūtalia. s. rapina furtū ⁊ h̄mōi. vsura xō alē q̄ mō est volūtaria. s. volūtate p̄dēnata p̄pterea de sui natura minore iniuriā in p̄mū sapit. alia xō debita sine iniuria sūt. q; sunt volūtaria. puta id qd̄ debet̄ rōe emptōis facte alic⁹ rei l̄rōemutui liciti ⁊ h̄mōi. ⁊ iō rapina ⁊ furtū p̄us restitui dñt q̄s ip̄a vsura. ⁊ alia debita licito mō p̄tracta. ⁊ ead̄ rōe pri⁹ rapina. q; ḡuior in ea fit violētia ⁊ iniuria q̄s in furto. scdo d; suari tal̄ o: do. p̄pter exp̄opatōs. Nā in rapina ⁊ furto vñ oēs dñi nō trāsfer̄. ⁊ iō talia nūq; tota sūt possidētū In vsura xō dñi trāsfer̄ videt̄. ter

Mo suad' est tal' ordo, ppter cōpulsidē. magis. n. debitor
pelli' z artat' a iure restitut' q' extorsit p furtū z rapinā q's
q' hūit p vsurā. nā ad rēstitutōz vsure pelli' diuio z eccliaſti
co iue. s. ad restitutō rapinā pelli' l' artat' iure diuino ec
cliaſtico z ciuili. Et q' b' seq' q' d' bitor si n' p't insolid' rēstitutē
q' extorsit p rapinā z furtū z ec' q' hūit p vsurā. z h' cū rōe
volūtati' p'curat' q' i solute vsurā aliq' volūtas e' p'curat'
ad illā expoliatōm vsure. S. expoliat' p furtū seu rapinā p
oēm suā volūtate' expoliat'. tū ec' rōe iur' coartat'. nā a iure
ciuili hō pelli' ad restitutōz rapine z furti insolid' ec' si n' hēat
ad restitutōm vsuras z h'mōi siue est. S. i. or. hemitar'. q' vi/
denē rōnabl' deā hoc excepto. s. q' dñt p'us restitui rapina
furtū z vsura q's alia debita mō licito p'tracto. hoc. n. ess' of
fēre holocaustū de rapina. S. i. n. iniuste accipe' ab aliq' di
uite vt daret' elina paup'. vt d. Aug. xiiij. q. v. c. forte. ita
z iniustū videt'. vt de eo q' iuste dēt' al' i. puta bōestū mu/
tui l' ēptōis l' alie' liciti p'tract' restituat aliā hoc. n. ess' z
p' alienū z reddat alienū. z nō sunt faciēda mala. vt ene
niat' bōa. ait Alpl's ad Ro. S. d. hoc. xiiij. q. v. c. neq' em.
qñ tū ad scōam volūtate' q' dñ p'dēonata. q' s. cadit in vsurā. dñ
Alle. lōhard' q' p'us tenet' q's restitut' q' habuit p vsurā q's q'
habuit p alios p'tract' factos volūtarie. Et h' rōe. q' in' resti
tutōe d' bitor solū suat' iustitia. s. in restitutōe vsure z male
ablato' n' solū iustitia suat'. s. ec' iniuria deo scā z primo ad
mouet'. z iō rēstitutio vsure p'terēda ē. Si tñ p'tranū obſue'
q' s. tal' a iusta d' bitor in satisfactōe p'ponēt' male ablat'. ad
uertēd' q' duplici cāu hoc fieri p't. s. qñ d' bitor sunt clare mā
festa. z rēstitutō male ablatō' n' sic s. obscure sic i' q' dō. Se
cūdo qñ res q' dēt' ē dēt' miata puta. qo. l. 100. z male abla/
ta in dēterminata. nā clarū sp' p'cedit obscurū i iure z dētermina
ta iō in dēterminata. s. illō p'ter' n' obſuat' ec' i p'dcos duos ca
sus q' ec' v' rōnabl' fieri. q' indecēs v' vsurā dñe rēstitui d' re
iuste alteri obligata. S. d. p' hoc n' tollē iniuria scā. prio z deo
s. addit' noua q' alienū auferē. n. n. tēt' deo z p'prio rōe vsu
re p'petrāte. l' alteri' male ablati n' in qñtū p't d' iure. az. ex de
re. nēo ad ipōssibile obligat' Si q' n' p't rēstitutē vsurā n' s. tra
bēdo ius altē' p' tē excusat' a rēstit. p'p'a h' mag' ēit vic' lētū
seu p' volūtate' e' cui dēt' aliqd' rōe p'ct' iustū siue liciti. s. sub
habere suum creditor qm fuerit accipe vsurā ab alio p'p/

terea nō videt̃ rōnabile vt de iusto obseq̃o qđ fecit primo
s. ei mutuādo seu expectādo p̃ciū rei vēdite repo: tet incō/
modū z dānū. qđ ptingēt hoc fūādo cū qđ dedit vsurā reci/
pit iā cōmodū magnū ex mutuo sibi factor iō dō sibi iustū
cere vt vsurari⁹ resituat sibi cū poterit de suo z nō alieno
qđ fm regulā nēo dō locupletari cū alteri⁹ iactura l' dāno. d
re. i. li. vi. z hoc nisi iura pia l' mūcipalia aliē disponerent
qđ in hmoi fūāda sunt. nā iure hūano possēdēs z alia vt
p̃pa possident. vt pz. di. viij. c. qđ iure. Quātū ad terciam
velūtātē qđ dō p̃formata hec repit in p̃ctib⁹ licit⁹ vbi volun/
tas p̃bētū p̃formā insit. In resitutōe ec̃ talū aliqđ pus re/
situtēda sunt. nā pus resitui dñt oīcūqđ certa debita. qm
qđcūqđ ad pias cās relictā atqđ dōata. c⁹ rō estqđ donatio z
ad pias cās largitio sunt ex sup̃ erogāt⁹ p̃silio vñ sunt forte
bona incerta. Resitutio at̃ male ablatozū seu aliozū debi/
tozū certozū sunt obligatōis p̃cepto Pri⁹. n. resitui dñt qđ
sunt fm nēcitātē p̃cepti qđ q sunt sup̃ erogātōz p̃siliū. huic
sine p̃cordat Archi. in. c. nō sane. xiiij. q. v. hinc ec̃ Rai. ait
qđ si creditores l' legatarij sil' venerāt ad hēdē p̃mo satisfaci/
endū est creditorib⁹. s. si veniūt sepatim libabit heres sol/
uēdo p ordinē cui⁹z venienti sine creditorib⁹ siue legatario
dū tñ nil in dolo l' in fraudē opes. verūtñ si legatarij p̃ueni/
ant creditores z accipiunt. l' posteriores creditores. p̃ores
z posteriores in iure p̃ueniūt Creditores postmōd venien/
tes heredē inq̃etare nō dñt n' tñ de l' editate remāvit ei.
vñ possit ad⁹ satisfacere ill. s. hñt tāqđ potiores ins suum
saluū p̃tra legatarios qđ p̃mo acceperit Sil' z creditores a/
teriores p̃tra posteriores qđ acceperit Idē qđ Tul. ait z addit
qđ si heres scit l' credit hereditatē vltra debita nō extēdi si/
ue ex p̃tractu l' qđ. seu ex malefatio vñ qđ nihil legatarijs
dō dare Si nō q̃ntitatē debitoz nescit dō creditorib⁹ satis/
facere p̃mo. z si legatarij p̃ l' sil' cum creditorib⁹ legata per/
tāt z creditorib⁹ potiorib⁹ p̃mo soluēdum est Si at̃ de here/
ditate nihil remanz p̃solut⁹ debiti legatarijs n' tenet. Si
nō hunc ordinē mutauēit heres p̃mo. l' soluēdo legatarijs
seu scōarijs creditorib⁹ p̃orib⁹ in foro p̃scie mīme libat. nisi
hoc faciat ignorat reputās. s. hēditatē sufficere ad oīa sol/
uēda. l' nesciēs hunc cōditoz esse potioz. his at̃ p̃cor. Post.
Item nota qđ ceteris paribus seruandā est regula.

ураганъ и не пофичи

conscientie. si nō sit exp̄sse p̄tra deum. q̄ non de facili ius
dicādū est. q̄ nemo est arbitrad⁹ immēor diuini timoris ⁊
sue salut⁹. i. q. vii. c. sancim⁹. nihil euident⁹ apparz p̄iū. Un
in aliq̄b⁹ ciuitatib⁹ vt florētie failēte mercatoe p̄ syndicos
institutos a cōitate sup̄ hmōi. vbi nō sufficiūt bōa debito/
ris fallēt ad plene restitutēdū oib⁹ satisfaciēt vntuq̄ q̄ ra/
ta p̄m facultatē bonorū illi⁹ ⁊ nō p̄us vni q̄z alī nisi aliq̄b⁹
p̄sonis p̄uilegiat⁹ in hoc. vt ī mlierib⁹ p̄ de tīb⁹ rebūdis ⁊
hmōi q̄b⁹ plene satisfaciēt aū q̄z cuiq̄z aliorū Itē p̄mo nota
q̄ hi q̄ tenēt restitutē. si oīo nō p̄nt solue l̄ restitutē sufficit cō
tritio ⁊ p̄positū restitutēdi. q̄n ⁊ cōmode potest. xiiij. q. vi. c.
si res. qd̄ x̄m est cū nota sit paupertas. tal. n. nō d̄z excōicari
vt d̄r ex. d̄ solu. c. odoard⁹ n̄ aliq̄ p̄ea mulctari. ex d̄ vsu. c. cū
tu. ⁊ d̄ nota paupertas q̄n cedit bōis. iōq̄ tli d̄z p̄sule fac
dos. si d̄ paupertate dubitat q̄ cedat bōis. nota tñ q̄ nō su
ficiet h̄ cessio ita q̄ nō sit ei aliq̄ p̄nia iniūgēda. q̄ nec solu
tio n̄ satisfactio plēaria sufficiēt. Itē l̄ cessio seu solutio q̄
ad satisfactōm hōi sufficiat. adhuc tñ ecclē nō est satisfactm.
ergo iudex eccl̄astic⁹ seu sacerdos p̄ v̄spatōe rei aliene iniū
gat sibi p̄niā. ⁊ in hoc offēdūt plimi p̄cōres delinq̄ntes q̄
putāt sufficē qd̄ satisfaciāt nec trāsgressiōm q̄z fecerūt p̄mo
dū p̄fiter. h̄ hōt. in sum. ti. d̄ pe. ⁊ re. Scdo nota q̄ si tal
perueniēt p̄ ad piguioē fortunā tē satisfaciēt cē si cesserat
bōis. q̄ p̄ hoc nō sunt libati. s̄ tal cessio ad hoc eis p̄dest
ne indicati trahēt in carcel. Itē q̄ bōis ce. pos. vbi ec̄ d̄. glo.
q̄ cessio ī hoc ec̄ p̄dest q̄ postea nō potest p̄uēire. n̄ in q̄n
tū facē p̄nt. ⁊ sic bēt rō ne egeat ⁊ p̄tea p̄uēiri nō d̄z. n̄ tñ
sit id qd̄ acq̄siuit. q̄ merito videat debē p̄uēiri. bec in glo.
S̄z q̄ h̄nt restitutē si p̄uēiāt ex malefitio si nō sunt soluēdo
d̄beradi sunt. p̄ debito S̄z si n̄ p̄uēiunt ex malefitio nō d̄nt
tll̄s d̄bari. s̄ sufficit q̄ cedāt bonis. Archi. xiiij. q. vi. si res.
Itē. tercio q̄ is q̄ aliēa abstulit p̄t restitutē ⁊ n̄ restituit n̄ ē
in statu salut⁹. xiiij. q. vi. c. si res Dic̄ at Rai. in sum. sua q̄
d̄is aliē tē restitutē in b̄ite exacta a se l̄ a suis directe
l̄ indir̄ce. glo. su. indir̄ce. vt q̄ d̄negat eis iustitiā l̄ n̄ desen
dit ec̄ s̄ vt d̄z ⁊ sic extorq̄t aliq̄ Si tli d̄no ex aliq̄b⁹ ec̄c̄iā/
tis appareat multū difficile l̄ impossibile tal restitutio sa
n̄ videt q̄ possit p̄suli h̄mōi q̄ in p̄satiōe l̄ remittat eis p̄
ter cū corū p̄sensu ⁊ liba volūtate aliq̄z kuitutē vel annuā

stantiā in perpetuū l' ad tps. ita q' plenissime videat eis
satisfactū. l' ec' faciat in remissione p'corū illo:ū qb' tē ali/
qō hospitale l' aliqō sile op' pietat' cūp'su. tū eorū d'z si p't
reqri. hec ibi Quarto n' q' is q' h'z aliā reitutē z c'ti per
sonis si p't in totū l' i partē. s'z n' p'mode. s'z cū multa sui in p's
moditate. tē p'ponat l' p'ueiat cū ipō leso l' spoliato amicae
bil' d' redditib' suis modata. ita q' vict' sibi remāeat aliq'n
do sibi quousq' fuerit plēarie satisfactū. l' paulatī singul' a
nis l' m'sib'. l' alijs t'pib' em'dz qō p't. z hoc cū voluntate illi'
cui d'z satisf' facē. q' si nullā inuēirz mat'ia ap'd eū absz dila
tione tē satisf' facē l' bonis cedē. q' tal' p'cor' sp' est in mora.
Hosti. z Rai. S'z hoc meli' declarabit in ultio. S. se. Si at
p'dict' inuēiat grām ap'd editores suos faciētes sibi remi/
ssionē l' dilationē tē p't ea uti. z inē bono statui aie. si tū h'z
in p'posito faciēdi qō debuissz. si n' potuissz obtinē ipsā r'mi
ssionē l' dilationē. v. nota. q' vbi eēnt ples creditores ali
c'. z d'itori petēti dilationē aliq' creditoēs volūt dāe. aliq'
n'. s'z q' cedat bōis itabit' maiori pte creditorū. z intellē ma
iorē p'tē. v' ē mai' z forti' d'bitū. ec' si vn' essz cui pl' q'z oib'
deat. Si nō par sit d'bitū itādū ē maiori nūero d'itorū. Si
nō sunt paria eligēda ē clemētiōr s'nta s. dilatio dāda. L. de
cessi. bono. l. si. Rai. 11 Do. h' q' io. ā. sup. c. q'z q'z. d' vsu. li. vi. mo
uz q'iti. an h'z vsurarij q' hēditas n' suffic' oib' deat satisf' a
cē p' veniētib' z fert se dixisse q' n'. imo fiet eis z alijs satisf'
factio p' rata vni quēq' p'figēt. ar. sup' d' testa. c. flatū. i. si.
S'z dic' ipe sat' v' hoc cāu h'ri debē p'sidatio t'pis. vt ille q' p'
us soluit vsuras recipiat qō suū ē integr' et' d' singul' s'm re
gulā. i. d' re. in. q' p'or cū istorū ps sit cā. vt dici ibi z i hyppo
theca hoc p'sidam'. L. q' p't i pig. ha. l. s'z si fūd'. z bōa vsura
riū v' ē hyppotheca. d' vsu. c. cū tu. multi tū doctoēs tenēt
p'riū in hoc s. q' bōa vsurario' sunt hyppothecata. vt host.
Arch. Fe. gos. z Jo. ā. ec' dic' q' d' hac hyppotheca n' hēm'
eertū expressum. Sexto nota q' vbi aliq's institutus tū
heres. z nō sufficit hereditas ad soluendū oīa legata z de
bita dicit Rai. q' credit in iuditio aie q' nō teneat. nisi in
qntū hereditas se extendit. l' sufficit ec' si non fecit inuen/
tariū 38 Jo. an. z Fede. sec' in iuditio p'tentōso. si nō fecissz
inventariū. s'z si fecissz nō tenet nisi durante bereditate

Distinguit tamen inter legata et debita. quia debita sine
diminutione usque solvuntur durante. scilicet ad hoc hereditate. de legat.
No si tot sunt quod non remaneat legitima. potest detrabere suam
legitimam. et iterum quantum in quosdam si fuit institutus heres. Et
nota quod heredes potest deducere ante omnia expensas funeris et alius nece
sarias quas fecit causa hereditatis ut in testamento et huiusmodi. Ex
pensas tamen quas fecisset superfluas ad honorem et pompam mundi
non possunt cum tutela personarum trahi de here alieno. sed facere intelli
guntur de suo. per. de palm. in iij. Si autem sunt plures heredes
ad debita legata regulariter tenentur quilibet pro hereditaria parte.
L. de her. ar. Expiunt v. casus secundum ipsos Rati. Primum est si ali
quod individuum est in obligatione faciendi vel non faciendi. tunc enim
quilibet tenetur in solidum. ff. de ver. ob. l. in executio. S. ij. glo. po
nit herem. ut si testator promittit se aliquid opere facturum et pro
misit pro se heredem suum non fieri quantum minus fundum suum tibi re
liceat. hoc quilibet heredum erit in solidum obligatus. Secundus casus est
si res que usque restitui ab uno in solidum possideatur. L. de acq. re
h. l. ij. S. nemo. Tertium est in alimentis legatis que pro voluntate
defuncti iudicis vel ab uno in solidum a pluribus pro partibus de
signatis petuntur. ff. de alim. se. l. 3. Quartum est si testator ab uno
heredum legaverit creditori hereditario ante propositum adi. tunc
enim heres ille usque ad quantitatem legationis illius debiti sustinebit
ff. de le. iij. l. cum ab uno. Quintum in expensis funeris uxoris. non
tamen abstrinxit heredes pro hereditariis portionibus. sed et virum
pro portione que pertinet ad eum de dote uxoris sue. puta si ad eum
pervenit. 100. et in hereditate sunt. 200. ipse vir tenetur pro ter
tia et heredes pro duabus partibus. ff. de reli. et sumpti. fune. l. quo
tiens et l. veluti. hec omnia etiam hosti. Quod deat fieri restitu
tio uxori accipietur filium pro adulteri quod vir reputatum suum de his
que presumit ipse filius spurio de bonis patris putativi. et hereditate
tota a parte ad eum perveniente. Prior videtur de ipsa uxore ad
ultera quomodo tenetur ad quod. Secundo de ipso filio spurio si te
netur et quomodo. Tertio de ipso patre que ex adulterio tale
filium habuit quomodo et ad quantum tenetur. Similis casus videtur
qui ponitur ex de pe. et re. c. officij. scilicet de muliere supponente sibi
alienum partem quas vir eius reputatus suus nutrit et heredem institu
it. unde idem vir dicendus quantum ad restitutionem de ipsa muliere et
suo supposito. et huic fraudi dantur opera efficacem. et de mu
liere adultera quantum primo si deat revelare marito. ad hoc di.

endum qd aliquando non. aliquando sic Nam vbi immi-
neat aliqd eoru piculorum nō dō reuelare marito Primū
piclū est infamie s. mulieris. q. talē reuelādo cū estz antea
bōe fame seipsam pessime ac turpissime diffamaret. qd qd
dem magnum periclū est mulieri Nā qd puer. xij. scriptū
est meli⁹ est bonū nom̄ qz diuitie multe. s. intelligat de vi-
ris. tñ z piculosus in bonell⁹ infamia mulierib⁹ ingerit no-
tā Scdm̄ est piclū scādali s. viri p sanguineorū z amico-
rū ei⁹ si illis hoc innotesceret malū. nā nō solū apud se tur-
bare⁹ ex eo. s. vix extūc possent cū ea amititiā z pacem z
p̄cordiā z societate h̄re. immo forte eā marit⁹ dimitteret.
iō nō valētes forsītā p̄tinere vterqz adulteriū ppetraret. z
sic innūerabilia z irrecupabilia inter eos orient mala Ter-
ciū est piclū mori s. z vxoris z sue spurie. plis atqz adulte-
rū sui. nā p̄babilr timē possz. q. ei⁹ marit⁹ seu qcumqz alius
dū occidit aliū q̄rerz necaret s̄m Scō. in. iij. Cōcurrētibus
p̄dict⁹ picul⁹ q̄ videtur valde p̄babilia. z in pluribus eueniē-
tia. nō dō talis m̄r suo p̄iugi reuelare p̄p̄ bonū incertum
restituendi hereditatē talib⁹ picul⁹ se exponere manifeste.
Quartū p̄p̄ piclū in p̄babilitatē. nam n̄ vir nec fili⁹ nec
ec̄ publicus iudex hoc mulieri reuelāti credere obligant. nī
si p̄bet dicta sua p̄ ineffabilia signa. aut p̄ violētas p̄batō-
nes. siue p̄ testes idoneos Nam ex solo ei⁹ dicto non p̄t ex
hereditate talem filiū. maxime in terris in q̄b⁹ p̄mogenita
ex p̄suetudine in toto l̄ in pte succedunt Insup s̄m Scotū.
in talib⁹ terris. si p̄t crederet vxori sue in hoc non possz tñ a
spurio auferre hereditatem. nisi in publico foro. cū p̄barz
talē. z tūc opteret mulierē nō tñ apud maritū. s. apud to-
tā p̄riam diffamari z isto p̄supposito s. q. nō debeat reues-
lare rōe malorum grauiorum exinde p̄tingentiū. Quō de-
beat tal⁹ mulier satisfacere dices infra. vbi tñ nō imminēt
aliud piclū l̄ malū nisi infamie ip̄i adultere v̄l mortis sue
videt q. si p̄moriat viro suo debeat an mortē ordinare cū
p̄fessore suo l̄ alia p̄sona matura. q. si moriat postea reuelz
ex pte sua viro qñ sex hoc p̄t obuiari ne putatiū filiū ba-
beat hereditatē totā l̄ pte Aliqñ Nō hoc marito l̄ alijs p̄-
sonis ex p̄fessōm tene⁹ m̄r reuelare. viz si bec tria p̄curāt
fil. p̄mo si apud maritū z alios fortz z ḡuis suspicio imp̄ssa
est z occasio suspicādi talr. Scdo si ex certis r. 1

et sufficientibus causis est et de vehementer et valde probabile est
quod nihil de premissis periculum supradictum habet sublegetur a ceteris sed potius
minuetur. Terminus si firmius persuasum quod filius bonis mariti voluntarie
cedit. Sed si puerus est filius cessat ista ratio quod mittitur per illum ad hospitale
cum non teneat alios nisi in extrema necessitate cum alii desint quod puer
attestatus est et est percuratibus velari debet et possit. Si vir ista perur
rit et rarissime presumendum est quod percurat. Insuper dici possit in
Iulio quod esse revelare possit si non timet maritum. Aliud immis
neret periculum. Sunt quidam utique viri scientes uxorem adulterium suos
stultitantes vel esse presentientes immo quicquid uxores suas ad hoc
hortantes. Iam quod propositos filios non possunt habere. Alia quicquid pudenda
occasio. Facta est hac notificatio ad quicquid vir eius per edictum
tunc talis filius expeditur. videtur obligari a relicitudine aliquid fidei.
quod fecit quod in se fuit ut dandum euitaret viri expensarum in
ducendo. et hereditationis quod ad alios. et. de iniuria. et danda. c. si
culpa. Nec tamen de manifestare adulterium propter periculum persone
et infamie detrimendum. et odium ad eum euitandum. et si ante manifesta
tionem iam aliquid presumptum habet putativus filius tenebitur ipse in
inquantum potest satisfaci si aliquid ut suum possidet et si magis ex
quod notificat nollit ipse filius credere hoc. non cedere bonis putati
vi premissis petens saltem legitimam quod sine causa expressis a iure au
ferri non de ut legitimus filius. nec perituri per probari tenebitur
nihilominus ipse mulier hereditas de portione illa ablata sibi de eo
tamen quod per et non plus. et. de reg. iur. li. vi. c. nemo. et hoc quod fuit in
mora notificandi. quod potuit provideri. De nunquam minus talis de
revelare crimine suum filio suo spurio et inducere eum ad dimittendum
dum hereditatem non habet. Ad hoc dicendum secundum Scotum. ubi super. quod
aut filius credet matri a non. Si autem credens. non autem probabile est quod pro
pter deum dimitteret hereditatem. Nam paucos repere contingit quod
ita perfecti sint quod propter persuasam iustitiam in foro dei dimittant
magis possessiones. quam retineant possint iure exteriori. et vellet spur
rii reputati. non hoc minus presumere potest. nisi antea multum fuisse
excepta de bona voluntate filii sui. Ergo de se exponit periculo
certo diffamatis apud filium propter incertam correctionem illius
Si vero non crederet. tunc sequeretur in duplet malum. Primum quod ip
sa diffamaretur secundum quod ab illo sic antea hereditas possideret
Si quis autem inisset quod tali filio debeat revelari. ne si ignorans tor
te copularet per infandum sue sorori aut alteri sue propter inquam. seu
alia faceret quod a iure spuris prohibita sunt. dicendum quod talis

Ignorantia dū pſeuerat oīo excuſat cū ſit ignorantia facti.
Si qñ tñ factū veniry ad lucē tale mīfōdū dirimendū eſt.
Si xō qñat qñ dato qñ tal fili⁹ ex hō mīſis ſe ſpurū credat
teneat reddē bona qñ habit e marito mīſis ceteri filijs atqñ
he. lib⁹ alijs p̄dicti mariti. vñ qñ ſic hoc indubitanē cedit. ⁊
rōm illō credēdi hz teneat ſm deū nō tñ būano iure. Si tñ
nō hz ſufficiētē cām ⁊ rōm credēdi illō tē reddē nō teneat
ex qñ p ſe l p alterū ſibi claret qñ nō hz ſufficiētē cās ſeu cō
dignā rōm cēdēdi. Sūt at int cet a qñtuor ſig q reddūt ſuſpe
ctā talē mīfem. ita qñ ei de ſacili nō o3 credi. p̄mū eſt amor
ſi p̄diligat aliā. plē viri ſui. ſcōm eſt odiū. viz ſi p̄ſuit mīſes
ipm l e⁹ vroz odire. ē cū eſt ſultitia. qñ mīr ſatua ⁊ leuis ē
⁊ p̄tinac⁹ ſenſus. qñtū eſt incertitū⁹ cū nō p̄ſtat ipam eſſe l
ſuiſſe certā qñ hac p̄cedit de adulterio l de viro. nō. n. hoc
p̄t oī adultē eē certū. S3 qñ remediū tali mīer i o3 adibēi
dicēdū qñ ei ſ. ſco. vbi ſup t plex remediū dari p̄t. Primū ē
qñ inducat filiū intraē religiōm. ⁊ tñ tale qñ poſſit p̄feſſiōz
ſuā ſuaē. ne ſi incidat in ſyllā volēs vitare caribōi. ſm eſt qñ
cleric⁹ fiat. vñ v3 tñ ſm deū eccliaſtica bñſitia acceptare. ⁊
bis qñ ſufficiētib⁹ merito iā p̄tē⁹ dimittat hēditatē alteri
ſi laico in ſcō remanēti. Si tñ p nullā p̄ſuaſiōm hōcliam
cor tal filiū mīr flectē nō p̄tvt hēditatē dimittat nō videt qñ
deat ſe. p̄oē illi cū certa nō ſit qñ tal ab ea ipſuaſibil⁹ i alijs
tā licit⁹ ⁊ hōclit⁹ flectē ex i⁹. imo forte tenaci⁹ retinerz. ne
ſpur⁹ putareſ cū talē notā multi caneāt male nati. Tē de
mū. iij. ſmediū addēdū ē. ſ. qñ ſaluo iurē būano ⁊ abſz infamia
ſua p̄t v3 d ſua dote cū eā hēbit i p̄tate l d p̄ſealib⁹ ſi hz
⁊ cēt bōis ⁊ laborib⁹ ⁊ ſudorib⁹ ſuis idēnē facē virū ⁊ legit⁹
timā e⁹. plē. Obligat. n. ſatiſfacē viro d p̄ſup̄t ab illegittio
filio. S3 tal fili⁹ nō tē ſatiſfacē qñ p̄ſup̄ſit qñdū bōe fidei ſu
it. De hēditate at mīr obligat hētib⁹ viri ab inteſtato l hē
tib⁹ lēpt⁹ l qñb⁹ vñ ſilr cōit qñ reliqñz hēditatē qñ ſi nescit o3
paupib⁹ erogari. tē in q3 ſm cōmōdētā iuſtitie n. n. dico qñ
tēat ad fili⁹ equalēs hēditati. qñ ſu. dcm ē. plimū qñ diſſert
int hēre ⁊ p̄pē eē. ſ3 qñ iſte legitt⁹ hēs vtrāqñ būit hēditatē
ly ſm iuſtitia ſuēit. p̄pē. p̄p̄t a mī⁹ q3 equalēs hēditati ſuſti
cit ſibi. p hēditate ſiēda. illō at mī⁹ determinet ſm artitriū
boni viri. Qd ſi nec hoc fieri p̄t qñ tē nō obligat. tenebit tñ
cū p̄uenerit ad p̄guiorē fortunā. ex de ſolu. c. odoardus.

Si vero talis mulier nunq̃s h̃z unde possit restituere. tūc
ex impotētia excusat si habeat satisfaciēdi ppositū. riiij. q.
vi. si res De adulterio at ei' est fili' dicēdū videt si scit ṽl
credit verisim̃ illū esse suū. vbi m̃r sua satisfacē nō valeat
videt q̃ teneat de expēp̃ p̃ri putatio. q̃ causam efficacē
dedit tali dāno. ex de iniur. 7 dā. da. c. si culpa. fm̃ tñ possi/
bilitatē suā. 7 si mitteret ip̃a adultera ad hospitale. l' quia
fuit mortuū pepisse. l' q̃ notificauit sine sui piclo nō esse
filiū suū tenebat hospitali de nutrimēto 7 alijs expens̃. nisi
notabil' paupertas excuset eā cū de iure naturali ad hoc tes
neat di. i. c. ius naturale. 7 hospitalia p̃pt̃ paupes nutrien
das sint facta nō p̃pter diuites Sz 7 de hereditate l' do
te si dotaret a p̃re putatio tenci videt ad arbitriū boni
viri attēta sua facultate. q̃ tñ satisfactio occulte fieri debz
cū sine piculo manifestari nō possit. ar. ij. q. i. c. si peccauēit
Si at dubitat adulter ex eo q̃ mulier leuis est 7 cū alijs a/
dultera l' c̃ q̃ ip̃a adultera dubitat vtrū sit ei' ṽl mariti
relinq̃tur iudicio dei cui oīa nuda sunt 7 apta. 7 g̃uari nō
videt de restitutōe Indecēs est. n. vt in re dubia certa de
finita ait Grego. ij. q. iij. 7 di. riiij. habuisse. In nullo tñ casu
ad obuiādū h̃mōi picul' l' mal' dz adultera vel adulter q̃/
rere a bonum l' mortē puuli. xij. q. iij. c. faciant.

Capitulū Septimū s. qñ debeat fieri restitutio. qñ
p̃tinet in se magnā difficultatē Quātū ad octauū s. qñ dz
fieri restitutio. dic̃ Tho. sc̃da sc̃de. q. lxij. q̃ statim. q̃ sic ac
cipe rē alienā est p̃ iuritiā ita 7 remittē eā q̃ p̃ hoc q̃ alio
q̃s detinet rē alienā inuito dñō impedit eū ab vsu rei sue
7 sic facit ei iniuriā Manifestū est at q̃ nec p̃ modicū t̃p̃s
lz alicui in pctō morari. sz q̃libz teneat statim pctm̃ dimitte
vel deserē Uñ d̃r q̃si a facie colubri fuge pctm̃ Et iō q̃libz
teneat statim restituē. l' dilatōem petē ab eo q̃ p̃t vsu rei
p̃cedere. 7 si q̃dē teneant de incertū cū illud essz erogandū
in pias cās cū p̃silio ecclē si h̃mōi p̃sone h̃ntes restituere
remaneāt ita paupes cū filijs 7 familia q̃ nō habeāt vñ vi
uāt. fiat dic̃ Mai. vt dixi in casu sili. s. in ti. de decimis Ibi
at sic dic̃ Si q̃s retinuit decimas lōgo t̃p̃e 7 tē veniat ad
satisfactōm. 7 postulat intuitū dei 7 ecclē. 7 q̃bz p̃uā sub
stātiā sibi remitti q̃ accepit t̃p̃e p̃terito cū alt' optet cum
sua familia mēdicare. q̃zuis ecclā oēs decimas possz petē

si viderit litum strictum et pces ei? innitit. Et tati. d. 3. el tanq3
pauperi dimittit vii riuat cu hoc eet ei natura postea. xvi.
q. i. c. qm hec Rai. q. intelligedum videt. vbi datur decime
de more. put est de iure coi. 12a sec? vbi de more no dan3
l' valde diminute videt excusari. de hoc tam plene h3s in
i. pte ti. i. z dicit ibi glo. Uul. q. illi q. resignit in mau pñarij
q. hoc no facer3t nisi pñarij restituer3t eis p pte l' p toto
q. nescitur cui fieda est restitutio q. no credit eos ee in ita
salutis dicit ec paulopost q. non est necesse. q. fiat bmo3
restitutio in mau pñarij dūmō tñ sit pat' ad arbitriu ei? v3
alter? bōi viri satisfacē. dicit ec q. in hoc casu ep3 q. est dis/
pensator paupm p3t dilatōz dāe l' pte dimittit l' ec totuz si
videt se expedire ad necessariā sustentatōz illi? tanq3 alt i?
paupis. ita tñq3 q3to vtili? p3t gēat negociū illi? cui faciēda
eēt restitutio. si psona ei? eēt nota. viz exponēdo illa q. essent
restituēda in vltus tales q. mag3 ei possent p3ficē q. ad deū
hec ibi. Si tenet certis psonis q. nolūt dare dilatōz. d3 ad
petitionem iporū abs3 dilatōe satisfacē l' redē bōis. q. fur
z raptor sp est in mora. z iō sp augēt pctm. ff. de cōdi. fur. l.
in re fur. vbi lesi egent z fame peunt. ne interueniēte pau
lulū mora inueniri nō valeāt q. rediman3 di. v. Semp. n. vi
tāda est mora vbi est piclm. di. xxviii. c. de siracusane z hoc
ec si optet ipm mendicāe Un nō dico habito respectu ne
egeat 12a ptra hoc nota. ex de vsur. cū tu. tñ Uul. addit si
ne culpa p3t accipe vite necessaria s. extreme Rai. modera
te sibi vita retenta quousq3 plene sibi satisfaciāt h3oist. x3
sic dicit S3 qd si nō imminet tale piclm necessitat3 z is q.
tenet restituere nō p3t induci ad restitutōem statim faciē
dam. puto q. discret? sacerdos p3t psciām suā informare. ex
eo q. intēdit vtiliter gerē negotiū cōditoris 12a si videt q.
aliter nō p3t recuperare in ppetuū l' nō ita cito. l' ita comode
p3t recepto iuramto l' alia sufficiēti cautōe si h3e p3t dilatō
nē pcedere. z sub hac p3ditōe si hec adimplenēt in talē diē
pctōrē absolue. z sic creditor qd ei debet recuperet. z pctōz
nō recedat a p3bitero despat? h3 ille S3 q. in fine h3. S. f.
q. absoluat sub p3dit3. pñu asserit Uul. di. q. absolutio pecc
cat3 nunq3 d3 fieri sub p3dit3. z iō p3t dic. q. absoluat simpli
citer si est absoluenda. s3 declaret q. nō valebit absolutio.
nisi adimpleat pmissum Uul. Archi. x3o sup r iij

c. si res. xliij. q. vi. qrit vtrum hñti restituere debeat hñl re /
spect⁹ ne egeat Et dic⁹ videť q sic. ff. de re. iur. l. in pdenati
ff. de celi. bo. l. ij. z sic nota p. B. de solu. c. odoard⁹. z facit
ad hoc qđ habet. xliij. q. ij. qđqđ Sz Inno. p. nota. in. c. cū
tu. ex. de vsur. sec⁹ credit fm canōes. vt ibi notat Alla. B. z
Hosti. q in solidū tenent detētores vsurarū. z nō solū in qñ
tū facē pñt. q Hosti. in sum. di. q q hñt restituere paulatim
singulis mñib⁹ soluāt creditorib⁹. si alī nō pñt sine magno
sui detrimēto. put potest. vel cōponāt se cū exspoliat⁹. q si
nullā pñt inuenire misericordiā apud eos absq. dilatōe tunc
tenet satisfacc l' bōis cedē. qz pctōr sp est in mora. ff. de con
di. fur. l. in re furtiua. ex de si c. cū in ecclia Multi tenēt vi
ctū pcedēs tanqz equū s. q tenent solue qñtū pñt retenta
sibi vita cōmoda. ar. de cō. di. v. c. disciplos. ex de fur. c. si qđ
sz Archi. p sup xbo reddē eiusdē. c. ibi dic⁹ q statim dz red
dē totū qđ pñt. allegās L. ho. scda scde. q. lxx. q dic⁹ q statim
est fieda restitutio. dictū tñ L. ho. pñt dici non esse p si sane
intelligat. vt infra dicit. Sz in qđā summa dz q q hñt
restituē vsuras z male ablata. z pponunt firmiter reddē. z
nō pñt statim. qz nolūt cū familia egere vl' mēdicare. z tñ
incipiūt iux possē satisfacc. vtrū tales pñt absolui z cōicac
Sz aut sciūt psonas certas aut nō. z si sciūt ipi hñtes male
ablata. z ipi ec qđ debent hmōi nolūt tutū est. qz de pscia
eorū itēt ad terminū iporū z volūtate Si xbo tales nesciūt
dāna sibi data z reuelatio possz esse piculosa ill' q volūt re
stituē tē nō est reuelandum ill' sz psumendū q pscior cau/
sam illoz vtilr agat. z pñtes intēdat z pmittat satisfacc/
re qz cito pñt. qz hic bz locū ratibabitio de bono z equo. tē
pñtens absolui z cōmūicare pñt. qz est in via salutis Si ve
ro oio nesciant psonas qbus est restitutio fieda. tūc est libe
in ptate plati l' discreti cōfessoris dare z cōstituere termi
nū pñtenti. sic viderint nēcitatē z cōtritōem ei⁹ z volunta
tē pñt tñ restituēdi. z infra iussū terminū tal' pñt absolui z
cōicac Itē vbi maior est pñticio. ibi maior misericordia z ve
nia est fienda z remissio. z qz tot⁹ mūd⁹ fere est innolūt⁹ in
repinis. sic pposse tuo curie per mediū ne nimia securitas
vel remissio pire faciat. quos discreta eqtas poterat reuo
care Item semper iniuriās z spoliās l' cōplices eozū debēt
humiliter postulare veniā ab eis quos offendit. ne illi res.

maneāt in rancore ⁊ mala voluntate. Quid autem deat
facere vxor ⁊ familia raptoris ⁊ usurarij ⁊ hmoi. qui non
hnt nisi de obligatis restitutioni. habes sup in c. de rapia
S. xij. in fi. Nota q Rai. ⁊ Host. circa istā materiā restitu
tōis dicit. Hoc notēt sacerdotes ⁊ retineāt q vñ maior vñ
minor fuerit trans vel dolus l' violētia maior. vñ minor dñ
esse discretio iudicant. ⁊ vñ hoc in vñuris q sūt indeposi
tis vt dictū est sup. in c. de vsura q oñino sunt restituende
tñ q minor est ibi violētia qz inceteri poterit pessor ec cū
scit psona cui fieda est restitutio magi moderare tps resti
tutōdi retenta sibi vita cōmoda ⁊ familie sue. Quidā cir
ca materiā istā dicūt ⁊ in eo iudito sat rōnabilr q incert
casib⁹ nō teneē qd ad statim restituendū actualr etiā si hz
modū aliqlē ad restituendū. ⁊ ab eo cui teneē inuenire non
possit n' dilatoz n' remissioz. s. subitā velit fieri sibi restitu
tōz qñ vñ ex restituōe statim l' statim restituēdo seqret in euidēs
l' pabile dānū spūale l' tpale notabile ipsi⁹ restituēt l' ali
orū qd pōderaret dāno ei⁹ q dñ hñ ex carētia illi⁹ rei. p
tale dānū esse triplex. seu scādālū notabile vñ dānū. piculū
mortis infamīa quis piculū notabile mortal' culpe. Rō at
hmoi est q. s. tal' restitutio possit differi. q vñ Sco. credit
tor q dñ hñ magis dñ velle in hmoi casibus vt maximū in
cōmodū seu dānū ei⁹ q hz restituē cūteē inmodica restitu
tionis dilatōe qz suū modicū incōmodum l' dānum ex car
rētia ad tps sue rei. Et si obijciat q restituē est act⁹ nega
tini pcepti qz reducit seu explicat p hoc qd est nō retinere
alienū. s. pceptū negatm obligat sp ⁊ ad semp. Rñdet vñ
Sco. q alienū iniuste ⁊ inuito dño retinē simplr. phibetur
ppterea semp ⁊ ad sp isto mō nō ēē est saluti alienū nō reti
nē. s. qñ qd hz volūtate ⁊ ppositū restituendi alienū. p tpe
oportuno ex tē teneē dño rei volēte. i. velle debente. Vult
at hoc dñs rei ⁊ si nō actu. i. licito. tñ actu debito ⁊ hōestō
qz velle dñ q suū hz retineat quousqz potuerit oportune
Et si dicat dominus rei hoc agit iniuste. ⁊ quia non vult
q per quātuncunqz tempus suū retineat. Dicendum se
cundum Sco. q domino etiā inordinate volente statim
rehabere suū. ⁊ per cōsequens cōtra rectam rationē nō
lente. primum retinere suū. tē tenēs nō est detētor iniust⁹
nā ⁊ depositum dñ redditōe strictissima red di cu repetiē

vt. **L.** depositi. l. si. et tñ inulto dñs volūtate inordinata cū
repetit. vt cū eo malū faciat sibi l' altēi p̄t retieri. Et Aug.
dicit q̄ multa bona sunt p̄tēda inuitis dñi corū pot' vti/
litati q̄s volūtati p̄suliē. di. xlv. c. 7 q̄ emēdat. et exm̄ ponit.
xliij. q. iij. c. ip̄a p̄ieta. de eo. f. q̄ p̄ volūtātē suā extrahit de
domo ruitura q̄ laudabiliter fit. Et ergo vn' casus cū in
minet ex ei' reitutōe subita picl'm dñi inppabiliter p̄ua
lentis dāno qd̄ in h̄z creditor ex carētia rei sue. puta cū ip̄
se creditor impugret bonū cōe. et hñdo illā rē seu pecuniā
q̄s q̄s de suo retinz. magl' possz impugre et p̄uale p̄tra bo
nuz cōe. Itā tūc fm̄ Ric. in. iij. nō tenet illd̄ f̄itue illi. sed
fideliter reſuare vt restituat sibi l' hēdib' suis. qñ hoc fieri
poterit sine p̄iuditio hōi cōis. vt de politare illo ordinādo
et puidēdo q̄ tpe suo restituaē. Idē videt dicēdū. cū quis
male vtētur re sua reb̄ta. puta gladio ad occidēdū se l' ali
uz l' hñdōi. Idē videt dicēdū cū ex subita reitutōe. ille qui
restituēt rem ablatā p̄ furtū l' aliud vitiū detegēt et in infā
mare. cū fama sit qd̄ notabili' suba tpali. vñ gñ' reputaē
pctm̄ d̄tractōis q̄s furti ceteri paupib' fm̄. **L.** ho. scda se/
cūde. q. lxiiij. et vi. q. i. c. deteriora. Cū ergo q̄libz dēat pui
dere p̄uatōis fame sue. ar. xij. q. i. c. nolo. p̄t tal' deferre re/
stitutōē vsq̄ ad tps q̄ nō dephēdat in crimine et infame
tur si aliter puideri nō p̄t. Idē dicēdū est cū id qd̄ d̄z reiti/
tui non possit restitui. nisi faciēdo magis expensas ad mit/
tendū sibi. q̄ in remot' est creditor. **L.** uc. n. qd̄ agēdū hēs
sup̄. ec̄ eo ti. c. iij. Et idē dicēdū qñ mlt' h̄z filiū p̄ adulteriū
nesciēte vīro. l' supposuit. sibi alienū ptū q̄ nutrit de bōis
viri. l' etiā heres dimittitur vt p̄pri' fili' cum teneat maē
talis de omib' q̄ p̄cipit talis fili' bonis. s. putatiui p̄ris. nō
tamen d̄z reuelare factū. qñ ex hoc sc̄q̄retur l' se q̄ p̄babl'z
posset mors sua vel plis talis. vel etiā notabilis infamia
seu alia grauiā scandala secūdm̄ Ray. et Joh. neapoli. in
quolibet. de quo habes supra. plene eo. li. ti. c. de fur. o. ibi
vide. Alius casus quando ex huiusmodi reitutōis sub
ita possz se q̄ mors spūal' seu pctz mortle p̄babl' i reitutōe
l' i ailia ei'. puta restitue' q̄ h̄z aliā ad tātā vīt paup̄tatē
l' miserā q̄ n̄ p̄t vīuē l' puidē filiis suis d̄ victu et vestitu. et
cū sint alic' nobil' p̄ditōis medicāe n̄is erubescūt. ab amic
qd̄ sufficiētā nō inueniūt. laborare nesciūt vel nō possunt

quia paull vel infirmi. et sic restituendo exponitur periculo
tpe cu familia sua furandi vel pstituedi filias l' despatois
vbi retinendo qd hz alienu cuz ipo et industria sua puidz. et
pctet sibi et familie sue. et dispdit ad satisfaciendu paulatim.
hoc sentire videt. Sco. in. iij. Hen. in qlibet. vi. q. xiiij. et
ide vñ dicendu cuz qs hz infra artis sue vñ ex labore suo
gubnat se et suos. et vedendo l' tradedo ea vt restituat suis
creditorib' nō poterit laborare et in lucrari. puta libros q
ad iurispitos et medicos. ferreameta quo ad artifices. La
borado at cu pdict' vltra sustentatoz sua potest in futurū
paulatim satisfacē. Nec credo eē p hoc qd dic Tho. scda
scda. q. lxx. f. q. statim restituendū est alienū simpliciter. Non
em ita amare xba accipiēda sunt. dic lex s3 civilis. et in sa
cra scriptura statim dz fieri qd in plico tpe vt ptz Adala
chi. iij. Statim vñet ad tēplū ic. et pcpue cuz ex cā ita vrgē
ti differē vt dcm ē. pōt eē mltiplicit' capi in iure. et nō so
lum p potentia facti s3 iur' et pmoditat' vt ptz. xxiij. q. iij. c.
faciat in glo. Nec tñ nō sunt pdicāda ne aperiet via detē
tioni aliozū ad qd nō psonē sunt inclinate se cū mag' dñs
crepatōe in pssidē et pssijs tractāda: et cū mlt' circūstan
tīs pssiderāda q hōetēt fcm. Ad hoc eē fac qd dic Jo. ne
apoli. in quolibz. ix. q. xxiij. et Ric. in. iij. et pe. de. pal. Itē po
tenti restituē. male ablata statim vtrū sufficiat relinque. in
testamēto l' instrumento q hēdes restituat. Rñdet ad hoc
Jo. neapoli. in. ix. qlibet. q. xxiij. q. hoc sufficit in duob' casib'
bus tñ. Prim' ē qñ hñs male ablata credit se et p cert
to vel quasi p certo q talis retentio nō sit p voluntatem
dñi. talis em retentio non est iniuriōsa l' iniusta null'. n. pati
tur iniusticiā volēs vt dñ. v. ethicozū. Scds casus qñ talis
retentio rei aliene est p voluntatem dñi s3 inordinata. puta
cū nō reddi gladi' furioso cū repetit ipm in furia. hoc em
iuste sit. vt. xxiij. q. ij. c. ne qs. Et silt hoc est qñ vult rē suam
statim hñe qz retinēs non pōt dāe sine notabili dāno suo et
extra ille cui' est pōt sine dāno et in pmodo care ad tps. Ex
tra istos casus non sufficit ad salutē nisi statim restituat.
Rō est. q. de necessitate salut' est vitae pcm mortle. s3 nō
solus auferē alienū. s3 eē detentio rei aliene ex pdctōs casus
est mortle q. ptra iniusticiā. q. cū faciat iniuriā. primo et h'
cū pōt restituē An non sufficit ad salutē tali relinque in in/

strumento. vel per testamentum q̄ heredes restituant. sed
de necessitate salutis est statim restituere si p̄t. S; si ille cui
est res l' cui obligat non p̄t illa re care sine inpmodo suo
eē ad tps oportz q̄ restituat etiā cū magno inpmodo suo
nec sufficēt dimitte p̄ testamētuz. Terti^o casus excusās a
restitutōe subita est cuz ex hoc imminet piclū mortis cor
poralis. Et nota fm Ric. in. iij. di. xv. q̄ si ille q̄ dānu; in/
tulit h; aliqd̄ vltra nccitatē sustentationis natuē q̄uis sibi
necessariū ad victū fm decentiā sue p̄sone restituē teneē
Non em̄ licitū est de alieno viuē cū seculari honore Si at
non h; nisi necessaria ad sustentatōz nature. tūc subdisting
guēdum est. qz aut iste q̄ est passus dānu; nō indigz ad sui s̄
tationem nature eo qd̄ ab eo ablatū est. 7 ille q̄ abulit
p̄t retinē. 7 restituē non tenet qz ex iure natuē licit^o est vni
cuiqz vsus possessiōis necessarie ad sustentatōz nature. Ex
trema. n. nccitas facit oia cōia. ff. ad legē ibodiaz de iactu
l. ij. §. cū in eadē in ter. 7 glo. Aut indigz ad sustentatōz na/
ture eo q̄ ablatū est. 7 tūc subdistinguo qz aut p̄m^o. i. dñs
ip̄ius rei indigz ista re ad sustentatōz sue natuē priusqz fuit
necessaria ad sustentatōz nature illi^o q̄ abulit aut eodē tpe
vterqz indigēs fact^o est ista re ad sustentatōz sue nature. aut
iste q̄ abulit fact^o est indigēs re. iste ad sustentatōz sue na/
ture priusqz iste a q̄ ablata est. P̄rimo mō 7 scō p̄t dici si
ne p̄iudicio. q̄ iste q̄ abulit rē istaz teneat restituē illi a q̄
abulit. qz nūqz scā fuit res illi^o q̄ eā abulit. s; sp̄ remāsit
illi^o de iure postqz em̄ sum in statu in quo res mea necessa
ria est mihi ad sustentatōz nature. nō p̄t fieri alteri^o me p̄di/
cente. Si tertio mō. tūc ille q̄ abulit restituē nō tenet. qz
ab nō tpe quo facta est necessaria sibi acq̄sitū fuit. ius in
illa re illi q̄ abulit. Et iō q̄uis dānu; passus vēiat postea
ad statū in quo sibi res ablata eē sibi necessaria ad susten/
tationē nature. nō p̄pter hoc h; ius inire qz iste q̄ eam
abulit. nisi iste q̄ eā abulit reuenisset ad statuz in q̄ am
pli^o res ista nō eēt sibi necessaria ad sustentatōz nature. Idē
per totū pe. de pal. in. iij. 7 Seco. Ex p̄dicti bonū p̄s q̄ tales
qui hnt restituere 7 retineāt sibi quodā mō necessaria ad
sustentatōz sui 7 familie ad vitādū multa pericla anime
7 corporis q̄ xisiliter seq̄ possent bōis suis cedēdo 7 oībus
expoliādo. p̄ restitutione fienda. qd̄ forte tuti^o eēt restitue

et in deo confidere. etiam si oporteret mendicare fm Rai
Ad hoc nō vidēt teneri de nēcitate salut. tñ dñt tles lau
te viuē z pōpōse vesti cū familijs. z filias suas cū magis
doti b'nuptui tradē. sic si nō eēnt obligati reitutōi. s; pce
viuē z paruas dotes tradē. z si nō pñt nobili mercatori
nuptui dare. dñt artificii z plebeo tradē. z alia superflua
refecare cum multa ergo prudentia hoc negocium agen
dum est. cum efficaciter vident facere qđ possunt ad reiti
tuendum z in alijs se bñ hñe cum timore dei. credo qđ pos
sint absolui z p̄municari. Qui at z de eo qđ possunt sem
per pcastinant z annuatim reperiunt. pmittere p̄fessorib
us reitutōne facere. z postea nō faciunt. nō vident abs
soluendi. nisi prius faciant vel disponant efficaciter nego
tium vt habeat executōem. z multo min⁹ ei permitti d; z
p̄munio sumi. q̄ntum dico spectat ad consilium p̄fessoris.
Nam q̄ntum ad sacerdotem qui habet p̄municare cum il
le se in manifesto ad hoc ingerit. qđ iuris habes in. iij. par
te tie. De vsurarijs autem manifestū quō sit agendū
cum eis in reitutōe z collatōe sacramentorum. habes su
pra. e. c. de vsur. p̄dissent etiā tales petere remissionem a
creditorib⁹. quā si sine fraude z spōte obtinent. nō ip̄ am
plius obligant. nec etiā pauperib⁹ illa remissa eis dare tē
nent. Ad tñ decēs est vt diues a paupē. z indigēs parū a
multū indigēte peteret remissōm Querit vtrū ep̄s elaps
xxx. l. annis possit agere p̄tra heredes v̄l possessores bon
norū quōdā illi⁹ q̄ in testam̄to reliq̄t mille libras soluēdas
nōie vsurarū incertarum cū de extorsione dictarū vsurarū
non appareat nisi p̄ p̄fessionem dicti testatoris. Rñd; Lau.
post f̄ede. qđ cum actio que competit ex testam̄to vel p̄di
ti que competit ep̄o p. l. nulli. sit personal' z spatio. xxx. āno
rū claudat p̄ p̄ns. l. de per scrip. xxx. vel. xl. annorū id p̄tra
heredes bona fide possidētes. que semper p̄sumit nō cō
petit actio ad dictas mille libras. nisi p̄bare hēdē malam
fidē habuisse. z sciuisse vitii z crimē defuncti. quo casu d; z
intelligi. c. tua nos. cū si. Et id si de extorsione appareat p̄
aliō q̄s p̄ testam̄tū Quo at ad possessores bonorū in quos
per testatorem vel eius heredem bona sunt alienata. nō
est aliquod dubium si possiderūt spatio. decem annorum

q: actio psonalis non cōpetit cōtra successorem singularē.
vt l. i. §. si heres. ff. ad trebel. nec ob pmo dicta s. q: actōes
epō cōpetētes duran. xl. annis. q: intelligit hoc de actioni
b^o cōpetētib^o epatui l' eccl'is collegiat^o. s. h^o nō cōpetit ac
tio epō vt epō. s. vt iconomoz administratori bonoz pau
perū. Querit qd sit pmissio generali edicto q: qcuq: de
derit vsurariū nōie aliqd tali veniat infra tot dies. Si ne
mo veniat nec eē aliq: vsuras certas vsurarius assignauerit
infra terminū sibi ad id statutū lataq: est sententia p epm
declarās illas esse certas. vtrū vsurari^o sit tut^o si postea ap
pareāt psona certe qbus est restitutio fienda. Federic^o de
senis sentit q: sic. eē quo ad illos q: tunc erant ex diotescim.
fateē tū q: talib^o cōpetit remediū ptra epm l' paupes. Bz
cogita dic^o Lau. an sit x. m. z p trariū practicat qn non est
determinatū q: omia veniāt sub nōie incertoz. hoc est qn
nō sit taxatio vere. z fm qntitatē ad quā ascendunt. s. mi
nor. z fm q: inter eos puentū est. z de hoc iudici p cui^o sen
tentia alio non dato psumit q: itat legitime. An at talis
practica sit iuri psona. tu ipe vide. Prompti sunt tū epī
ad eius oblatōem. q: p seipis incerta bursant. nec ad il
lorum volūt restitutōez venire l' teneri. s. sit certa taxatio
fm puentōnem fm qd moris est. q: tū an possit de iure fieri
videndū est. Querit etiā Archi. q: si q: decedēs flinqt
sibi hēdem ex testamēto l' ab intestato. z ordinat qzdam
executoriē tū ad emēdā suoz fore factorū q: decedēs tpe
morti sue creditoribus tenebatur z iam termini solutōis
fluxerant. Dicit rindendo q: iste executor debita hmoi
soluē teneatur. z potest pueniri. quia elaps^o terminis solutō
nis cepit iniuriari creditorib^o in non soluendo defunctus.
Ex pcepto at dñi est solutio faciēda. ar. ij. q. i. c. magnum.
xiiij. q. vel. c. tributū. q: peceat in termino nō soluēdo. tum
quia frangit pmissum. eē de pact. c. i. z. ij. tū q: illo elapso
inuito dño detineat alienū. ff. de excep. doli. li. ij. §. circa. z
hoc tenent quidā. s. vt nōie forefactorū hoc casu veniāt de
bita. quoz termin^o solutōis tpe mortis elapsus erat z
p illis agi posset. Secus de debitis quoz termin^o non ad
uenerat. Et ita notat Spe. in rubrica qualiter scripta in iu
ditio pferri. §. nūc x. De eo x. demū cui datū est ali
quid p errorem dic^o Jo. de rip. in tractatu de ptractib^o qd

In tali datione aut est error persone vel fortune vel alteri.
us p̄ditōis apposite. Si primo mō. puta intēdo dare Ipe
tro ⁊ do Martino. tūc martin⁹ tenet acceptū restituere l'
dātū illi cui intēdebat dare. ar. xix. q. i. §. i. Si vero error
fortune. puta intēdo tibi dare vt paup̄i. ⁊ tu es diues. dī q'
sic acceptū tenet restituere dātū l' alicui paup̄i nisi rect
p̄is interim effect⁹ fuiss̄ paup̄ Si xō sit error alic⁹ alteri
us p̄ditōis alterius. puta credo te sc̄m cū tu nō sis. ⁊ ideo
dono tibi. vel credo te celebraturū missā. iō do tibi dī q'
si receptori p̄stat de p̄cisa intēdōe. dātū s. qz alias nō daret
nisi ista p̄ditio subess̄. talis error obligat ad restituendum
receptū. aut ad sufficientē supplēdū p se l' p aliū intēdōnem
dātis. quorū rō est qz cū res in iū nō trāseat nisi eo mō q'
vult dans trāssere si nō exigit p̄ditio in ipm res nō tran
sserit Alij at dicūt q' ad talē restitutōem tal error non obli
gat. nisi ipa p̄ditio circa quā erat ess̄ cā motiua ⁊ final ta
lis datōis q' p̄bāt p sile Do tibi libras centū qz credo te
esse amicū meū dato q' accipiēs nō sit amic⁹ me⁹ nō obli
gat ad restitutōem. Si at amicitia sit causa ppter quā
do tibi centū libras. i. si sis amic⁹ me⁹ ⁊ nō amic⁹ sueris ob
ligaris ad restitutōem. Ex his ptz q' questores sancti Anto
nij. vel alij quicūq' nullo mō pnt sibi retinere ea que illis
paup̄ibus vel locis p qbus petūt danē. qz hic est error pso
ne Verū tū qz nullus tenetur p̄p̄ijs stipendijs militare
nec causas aliorū. agere ad suas expēsas. dico q' tales pnt
vivē sup quest⁹ quos faciūt. ⁊ p̄t eis moderatū salariū dari
hec ille. Illa xō q' danē eis ex mēdatijs eorū questorum
videlz qz asserūt q' dicentē multe misse p dātib⁹ vel habe
būt talē indigētā. l' absoluent a vot⁹ eorū l' a casib⁹ resua
tis l' q' fiēt lectisternia in hospitali de hmoi. p qb⁹ illi dāt
alias nō daturi. eū nec talia fiūt. l' xā sunt. totū est rapina
⁊ restitui dnt dantibus ea vel paup̄ibus erogari. ar. xiiij. q.
v. c. non sane

Explicit titulus de restitutōib⁹ fratris Antonini ar
chiepi Florētini in quo diffuse tractatur de hac materia.

Incipit tabula materialium quae in hoc libro continentur

- T**ractatus de pessione qui hic primo ponitur. dividitur in tres
partes. quarum prima est de potestate seu auctoritate pessionis. et h3. xv. c.
De potestate seu auctoritate pessionis et quod possit vel non po-
ssit audire pessiones. c. i.
De ordinario pessione quo ad ecclesiasticas personas et cle-
ricos. c. ii.
De cardinalibus c. iii. De patriarchis et alijs c. ii.
Abbatissa quid possit in spiritualibus c. ii.
Qui debeant laici ordinari et confiteri. c. iii.
Casus. viij. in quibus potest quis alteri pferri quod proprio sacro-
doti sine eius licentia. c. iij.
Quis possit pmittere et quod non audientia pessionum. c. v. c. iij.
Quo et quando curat? et pferat prochieus possit dare et denega-
re licentiam alteri pferendi subdito si petat illam. c. vi. c. v.
De religiosis qui non possunt audire pessiones sine licentia p-
lati sui. c. vii.
De potestate audiendi pessiones attributa fratribus predicatoribus et mi-
noribus a iure per textum de iudicio. S. ii. de sepulchro quo fieri possit. et
quo exponitur. c. viij. c. vi.
De effectibus qui sequuntur pmissione audientie pessionis alteri fa-
cta inter fratres pntatos secundum formam de iur. c. ix. c. viij.
Dum et contra inter sacerdotes curatos. c. x. c. viij.
De casibus multiplicibus episcopis reservatis de quibus agit in fine
De sacerdote qui ab de. iudicio. de sepulchro. c. xi. c. viij.
Solvit aliquem a casu a quo non potest absolvi. c. xij. c. x.
An in generali pessione contineantur specialia. c. xij. c. x.
Quid possint penitentiarii curie romane c. xij. c. x.
Quid sciendum quando pessor non intelligit penitentem. c. xv. c. x.
Explicunt capitula prime partis huius operis
Incipit tabula secunde partis huius operis. que erit de scientie pesson-
is et h3. S. v. c. x.
Quod duplex est clavis ordinis scilicet scientie et potestatis. S. i. c. x.
Quanta scientia requiratur in pessione. S. ii. c. xi.
An pessor teneatur scire. an potest in pessione audita sunt mo-
talia vel ne. S. iij. c. xij.
Quod iteranda est pessio in. vi. casibus. S. iij. c. xij.
An valeat pessio ab impeto facta. ut ea si a se non opteat. S. v. c.
De attritione et pitione. c. xij. c. xij.

De decem pñtis q̄ r̄q̄runt in oī bōa p̄fessōe s̄cda. c. xliij.

Incipit tabula s̄c p̄ h' op̄is. q̄ erit ex bōitate p̄fessoris
2 bz. §. decem

Cōf̄ p̄fessor d̄r̄se duo. s̄ timorē dei ⁊ zelū aīarū. §. i. c. xv.

Duo d̄r̄ h̄re p̄fessor bonus. c. xv.

Quō s̄c h̄re d̄eat p̄fessor erga penitētē. ⁊ d̄ q̄b' inf̄rogād. ⁊

ibi d̄us. x. p̄ceptōū d̄calogi ⁊ x̄sus. viij. p̄cōrū m. §. ij. c. xv.

q̄ ordine fieri d̄eant inf̄rogatōnes ⁊ de q̄bus c. xvi.

In interrogatōibus fiendis tria d̄nt ob̄uari c. xvi.

De circumstantiis p̄cōrū. ⁊ ibi vers̄us earum. §. iij. c. xvi.

Circūstantie p̄cōrū s̄tēde sunt in multiplici genē c. xvij.

Circūstātie q̄ trabūt p̄ctm̄ ad aliō gē s̄unt p̄tēde c. xvij.

P̄ctm̄ p̄missum die festo trabit ad circūstātiā aliā. c. xvij.

P̄ctm̄ diuiditur in tria c. xvij.

Regle q̄nq̄ ad cognoscendū p̄ctm̄ mortale a veniali c. xvij.

Que d̄eat s̄uā ⁊ scire p̄fessor vtilia ⁊ n̄ccaria in ip̄o ex̄cis

quō h̄re d̄eat p̄f̄. audic̄o m̄les. c. xix. tio p̄f̄. §. iij. c. xvij.

Qual' ⁊ q̄nta d̄eat iniū. s̄ satisfactō seu p̄ñia a p̄fessore pe

Qualiter se habere debeat nitenti. §. v. c. xix.

p̄fessor penitētiās iniungendo penitētib̄. c. xx.

Cōtraria p̄ñia d̄r̄ imponi delicto c. xx.

Pro p̄cō occulto non d̄r̄ dari manifesta p̄ñia c. xx.

Memoriale dicendū penitēti circa p̄ñiā faciēdā. c. xx.

qd̄ s̄c d̄ū q̄n penitēs nō p̄fitēr aliqd̄ p̄ctm̄ mort. qd̄ p̄fessor

Sacerdos d̄r̄ soluē l̄ ligare tripl̄ ⁊ nouit esse in eo. c. xx.

de modo ⁊ forma absolueudi. §. vi. c. xx.

Forma verborū absolueudi penitentem c. xxi.

Forma ⁊ vis x̄borū que r̄q̄runt in absolutione c. xxi.

Forma absol. ab oīb' c̄s̄ur̄. ⁊ penis tā a iure q̄s̄ ab hōie la.

qd̄ s̄c d̄ū q̄n p̄fessor absoluit penitētē d̄ q̄ n̄ d̄uit. c. xxiij. c. xxi.

Quid de p̄fessore qui non intelligit penitentem c. xxiij.

An penitēs teneat iterā p̄ñiā ei iniūctā i p̄cō mort. factā

i toto l̄ in pte. ⁊ an d̄cā p̄ñia t̄r̄ scā ei valeat i foro militā

Remediū tutū siue p̄siliū dādū penitē t̄ eccl̄e. §. vij. c. xxiij.

ti q̄l̄ p̄ficē d̄eat p̄ñiā sibi iūctā. ⁊ q̄ p̄ñia d̄eat sibi dari se

De celatōe p̄fessōis. §. vij. c. xxiij. curior. c. xxiij.

Penitētia p̄fessoris cōfessionem reuelātis c. xxiij.

Qui teneant ad sigillum confessionis. §. ix. c. xxiij.

Ad que se extendat sigillum confessionis. §. xi. c. xxiij.

Quid hēdū qñ p̄fessor indigz p̄filiō q̄p aliquo casu c. xxi.

Expliciūt. S. terciē p̄t. z p̄ p̄s trācat̄ ille de p̄fessore.

Incipiunt excoīcatōnes sedi aplice r̄suatē. t̄a a iure
q̄ p̄ p̄cessum. siue p̄ exuagātes. bñt̄ recollēte p̄ ordinē dō
in sequūt̄ excoīcatōs r̄suatē ep̄is vniuscuiusq̄ d̄atē c. xxi
Excoīcatōs papales p̄nētes fligiosos z religioīas c. xxi
Excoīcationes ep̄is ex iure r̄suatē c. xxi

Incipit tabula super interrogatorio

Interrogatoriū qd̄ est sc̄ds liber h̄ op̄is in ordine distingui
tur in tres p̄tes p̄ncipales. q̄rū p̄ma est de interrogatoriis
bus fiendis a p̄fessore s̄m ordinem decē p̄ceptorū decalo
gi. z h̄z capitula. xxiij.

Primū p̄ceptum p̄tinet tr̄la c.

De voti c. i. c. xxi De voti trāsgressiōe c. xxi

De sup̄stitionib⁹ c. ij. c. xxi De incātatōibus c. xxi

De adoratiōe creaturā c. xxi De diuinatōibus c. xxi.

De arte notoria c. xxi. De p̄stellatōibus c. xxi.

De sortibus c. xxi. De incātatōibus c. xxi.

De breuib⁹ c. xxi. De ob̄suatōe t̄p̄m c. xxi

De somnijs c. xxi.

De blasphemia dei z sc̄tōrū multiplici c. ij. c. xxi.

Secūm p̄ceptum h̄z c. duo c. xxi.

De periurio c. i. c. xxi. De adiuratiōe c. ij. c. xxi.

Tercū p̄ceptum h̄z c. duo. c. xxi.

De ob̄suatōe festorum c. i. c. xxi.

De auditōe missē dieb⁹ d̄m̄cis z festiuis. c. xxi.

De ob̄suatōe ieiuniorum c. ij. c. xxi

Quartum p̄ceptum p̄tinet duo c.

De hōre p̄ntū c. i. c. xxi. De gubnatōe fa. c. ij. c. xxi

Quintum p̄ceptum h̄z vnicū capi.

De hōicid̄io triplici s. corde ore z op̄e c. i. c. xxi.

Sextum p̄ceptum h̄z i. c.

De luxuria actuali. z ei⁹ sp̄eb⁹ ca. i. c. xxi.

Nonū p̄ceptum h̄z i. ca.

De luxuria mentali. z ei⁹ sp̄eb⁹ c. i. c. xxi

Septimum p̄ceptum habz c. octo

De vsurpatōe rei aliene multiplici c. i. c. xxi.

Circa vsuram c. xxi De soccidis aīalī c. xxi.

De v̄ditōe ad fininū. c. xxi De camb⁹ c. xxi

De mulieribus sub spe	c. lxxvi
De ac. iuribus ad usura	c. lxxvi
De faciebus statuta in fauore usurariorum	c. lxxvi
De emptore impletorum locorum et montium c. ij	c. lxxvi
De fraudulencia que multis modis committitur c. iij	c. lxxvi
De falsificatione c. iij	c. lxxvii
De iniuria que fit in iudicio c. v	c. lxxvii
De furto c. vi	c. lxxvii
De sacrilegio quod committitur circa res sacras c. vii	c. lxxvii
De rapina violenta c. viii	c. lxxvii
Decimum preceptum h. z. vnu. c.	
De desiderio habendi res alienas c. i	c. lxxviii
Octauum preceptum h. z. duo De medatio c. i	c. lxxix
De detractone c. ij	c. lxxix
Explicit tabula super prima parte interrogatorij	
Incipit tabula secunde partis interrogatorij que est de. vii. vitij	
capitalibus et distinguitur in. vii. titulos	
De auaritia titulus primus et h. capitula. ix	c. lxxix
De simonia c. i	c. lxxix
De acceptatione personarum c. iij	c. l
De turpi lucro c. iij	c. l
De ludo multiplici c. v. c. li	c. li
De inquietudine c. vi	c. li
De inhumanitate retinendi tenaciter c. vii	c. li
De auaritia amandi res inordinate c. viii	c. li
De prodigalitate contra auaritie c. ix	c. li
De inuidia titulus secundus et h. capitula. i	c. li
De odio et filia inuidie c. ij	c. lii
De susuratione c. iij	c. lii
De exultatione in aduersis c. iij	c. lii
De tristitia in prosperis c. lii	c. lii
De ira ipsa c. i	c. lii
De filia ire. scilicet indignatione c. ij	c. lii
De tumore mentis c. lii	c. lii
De clamore	c. lii
De ptumelia	c. lii
De blasphemia et maledictione creaturarum	c. lii
De rixa c. lii	c. lii
De seditione c. lii	c. lii
De bello c. lii	c. lii
De accidia titulus tertius et h. capitula. v. c. lii	c. lii
De accidia ipsa c. i	c. lii
De filia accidie c. ij	c. lii
De desperatione	c. lii
De malitia c. lii	c. lii
De pusillanimitate	c. lii

De rancore	c. xliij
de ociositate q̄ pcedit ex tedio	c. xliij
De tpe seu pigritia bñ opadi	c. xliij
de euagatōe mentis	c. xliij
De negligētia seu tepiditate. c. liij	c. xliij
de negligētia p̄fessōis. c. liij	c. xliij
De negligētia circa cōionem. capitula q̄nq̄	c. xliij
ō iani gla. ti. v. 7 bz. iij. c. c. xliij. d iani gla ipa. c. i.	c. xliij
De inmodestia ornat. c. ij	c. xliij
de filiab ⁹ inanis glorie. 7 pmo de hypocrisi. c. iij	c. xlv
De iactantia. c. xlv	De ironia c. xlv
De p̄tentione c. xlv	De discordia c. xlv
de p̄tinatia. c. xlv	De s̄gilitate nouitatu. c. xlv
De inobediētia c. xlv	de gula ti. vi. 7 bz. c. iij. c. xlv
de gula ipa. c. i.	c. xlv. De ebrietate. c. ij. c. xlv
De insensibilitate	c. xlv
de filiab ⁹ gule. 7 pmo de ebetudine. c. iij.	c. xlv
De loq̄citate. c. xlv	de curilitate c. xlv
de inepta leticia. c. xlv	de choreis c. xlv
De immunditia seu pollutōe pcurata	c. xlv
de luxuria titulus septim ⁹ . 7 bz capla duo	c. xlv
De luxuria 7 p̄tinentib ⁹ ad ipaz caplm. i.	c. xlv
de delectatōe morosa. c. xlv	de filiab ⁹ luxurie. c. ij c. xlv
De cecitate mentis c. xlv	de p̄cipitatōe c. xlv
de incōsideratōe c. xlv	de incōnitātia c. xlv
De amore sui c. xlv	de odio dei c. xlv
de amore vite p̄ntis. c. xlvij	de horro ⁹ futuri scil c. xlvij
De supbia titul ⁹ octauus. 7 bz duo capitula.	c. lvij
de superbia ipa. c. i.	c. xlvij
De filia b ⁹ supbie 7 pmo de derisione. c. ij	c. xlvij
de ambitōe c. xlvij	de p̄sumptōe c. xlvij
De temeraria iudicatōe	c. xlvij
de curiositate c. xlvij	de ingratitudine c. xlvij
De scandalo c. xlvij	de adulatōe c. xlvij
de blasphemia in sp̄m sanctum	c. xlvij
De scismate	c. xlvij
de infidelitate paganorum 7 hereticorum	c. xlvij
Explicit tabula sc̄de partis interrogatorij.	
Incipit tabula tertie ptis interrogatorij. que est de sta	

H. Thon.